

41.

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 4

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERRIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

**KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 913**

TELEFONY. KRÓL. HUTA 636-640 I KATOWICE 972

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU
Z KOPALNÍ KRÓL' BIELSZOWICE, KNUROW

ADR. TELEGR. SKARBOFERME KRÓL. HUTA

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGRAFÓW

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
PAŃSTWO JAKO PRZEDSIĘBIORCA — <i>K. SOKOŁOWSKI</i>	167	TARGI I WYSTAWY	186
POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI W 1933 R. — <i>K. RUDZIŃSKI</i>	170	KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	186
ŻYCIE GOSPODARCZE:		RYNEK AKCYJNY	187
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWO- DAWCZYCH	172	KOMUNIKACJA I TRANSPORT	187
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ:		Nowa pragmatyka i nowe przepisy o uposażeniu pracowników P. K. P. — <i>J. G.</i>	
GÓRNICCTWO WĘGLOWE	175	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	188
PRZEMYSŁ NAFTOWY	175	Korespondenci zagraniczni Gdyni i Gdańska Praca portu gdyńskiego w styczniu 1934 r. — <i>O.</i>	
HUTNICCTWO CYNKOWE	175	POCZTA I TELEGRAF	190
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	178	KRONIKA BIEŻĄCA:	
BUDOWNICTWO	178	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	191
PRZEMYSŁ CUKROWNICZY	179	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	191
ROLNICTWO	179	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
Przejmowanie gruntów na własność Państwa za niektóre nale- żności pieniężne		PODATKI I OPŁATY	191
HANDEL:		KREDYT	192
TRAKTATY I KONWENCJE	182	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	193
Stan rokowań traktatowych — <i>I.</i>		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL ZAGRANICZNY	184	TRUDNOŚCI TRANSFEROWE NIEMIEC — <i>W. H. H.</i>	195
Wywóz masła do Niemiec w 1933 r. — <i>Wł. Łoch.</i>		MAŁA ENTENTA GOSPODARCZA — <i>WASSAN-GIREJ</i>	
HANDEL WEWNĘTRZNY	184	<i>DZABAGI</i>	197
Ruch cen w grudniu 1933 r.		KRONIKA ZAGRANICZNA:	
		STANY ZJEDNOCZONE AM.	199
		WŁOCHY	200

PAŃSTWO JAKO PRZEDSIĘBIORCA

PRELIMINARZ budżetowy i dyskusja sejmowa, jaka się nad nim rozwija, przypominają opinii publicznej istnienie zjawiska, które w gwarze potocznej nosi nazwę etatyzmu, a w rzeczywistości dałoby się zatytułować: Państwo jako przedsiębiorca. Działalność gospodarcza Państwa, jako producenta, kupca i t. d., stanowi przedmiot zainteresowania społeczeństwa nie od dzisiaj, nie można jednak powiedzieć, by miała ona szczęście do polemiki i dyskusyj. Dużo się na to złożyło przyczyn: z jednej strony emocjonalne nastawienie partyjno-polityczne, z drugiej — nieznamość przedmiotu, z trzeciej — pomieszanie pojęć. Gdy się mówi: etatyzm, przeciętny obywatel myśli: śruba podatkowa, gdy się mówi o przedsiębiorstwach, prowadzonych przez Państwo, przeciętny obywatel przypuszcza, a nawet wierzy, iż Państwo „zgnębiło” t. zw. inicjatywę prywatną. Przykładem takiego nastawienia może być także i artykuł P. S. Zalewskiego w noworocznym numerze „Kurjera Warszawskiego”, gdzie autor

z prawdziwym zakłopotaniem nie jest w stanie ogarnąć całokształtu „etatystycznej” działalności Państwa i zdaje się suponować (w czym się, rzecz prosta, myli), iż w Polsce wogóle nikt nie wie, jaki jest zakres pojęcia: Państwo jako przedsiębiorca.

Możnaby przypuszczać, iż część win za powyższy stan rzeczy ponoszą autorzy publikacji urzędowych, poświęconych gospodarce państwowej. Niewątpliwie, materiał liczb i faktów, zawarty w preliminarzach i zamknięciach rachunkowych, nie dla każdego wydaje się zrozumiałym. Jest on b. obfity, ale zarazem wymaga dobrego orientowania się w trudnościach, powstających dzięki stosowaniu różnych okresów sprawozdawczych, różnych metod sporządzania danych publikacyjnych etc. Nie można jednak z tego czynić zarzutu, jak to przed rokiem zrobiła Warszawska Izba Przemysłowo-Handlowa, która w swych postulatach programowych umieściła m. in. żądanie unifikacji sprawozdań przedsiębiorstw państwowych. Jest to niemożliwe i zbędne, trudno bowiem wy-

obrazić sobie jednolity schemat bilansu — dajmy na to — Polskiej Agencji Telegraficznej, Brzeszcz i P. K. P., skoro cele, zadania i drogi realizacyjne każdego z tych 3 przedsiębiorstw są diametralnie różne.

Gdybyśmy jednak zgodzili się, że nie wszystkie przedsiębiorstwa państwowe dają o swej działalności i o swym stanie sprawozdania w sposób przejrzysty i dokładny, to jeszcze stąd nie wynika zarzut, iż przedsiębiorstwa te uchylają się od kontroli publicznej. Wręcz przeciwnie: i w prel. minarzu i w zamknięciach rachunkowych i w sprawozdaniach N. I. K. i w dyskusji na terenie parlamentarnym przedsiębiorstwa państwowe są stale „na cenzurowanem” i dla wnikliwych obserwatorów nie przedstawiają — z gospodarczego punktu widzenia — żadnej tajemnicy. Jakże daleko do nich obrzymiej większości przedsiębiorstw prywatnych, obowiązanych do publicznego składania rachunków. Nie państwowe, lecz właśnie prywatne przedsiębiorstwa stanowią swego rodzaju „tabu” czy „Sezam”, a świeży przykład z Żyrardowem zdaje się świadczyć o tem, że nawet poważna mniejszość akcjonariuszów pozbawiona jest wglądu w najprostsze elementy bilansu własnego przedsiębiorstwa.

Niniejszy artykuł jest tylko przyczynkiem do dyskusji na temat t. zw. etatyizmu i ma na celu jedynie przypomnienie, podsumowanie i podkreślenie kilku momentów, które w toku dyskusji uciekają zwykle na plan dalszy przed uproszczoną, tanią deklamacją o „gnębieniu” inicjatywy prywatnej przez „nieuniknienie deficytowe” przedsiębiorstwa „etatyistyczne”. Artykuł oparty jest na liczbach preliminarza budżetowego na rok 1934/35, skąd czerpane są również dane dla roku 1932/33, ujęte w formę zamknięć bilansowych.

Głównem zadaniem niniejszego artykułu będzie ustalenie sumy obrotów przedsiębiorstw państwowych, przyczem przez obroty rozumieć w danym wypadku należy kwotę przychodu, uzyskanego za sprzedane towary lub oddane usługi. Gros tych obrotów przypada na zasadnicze podstawowe albo — innymi słowy — ustawowe operacje przedsiębiorstw, a tylko drobny ułamek odnosi się do operacji pobocznych, jak np. wpływy z majątku (odsetki, czynsze), zwroty i t. p.; exempli modo — przychód brutto Lasów Państwowych obejmuje w dziewięćdziesięciu kilku procentach przychód ze sprzedaży drzewa w stanie surowym i obrobionym (via własne tartaki), a w niecałych 10% przychody uboczne (z rybołówstwa, łowiectwa, majątków rolnych etc.).

Dane o obrotach, branych globalnie, brzmią, jak następuje (w miljn. zł):

	1932 lub 1932/33	1934 lub 1934/35
Polskie Koleje Państwowe	1 010	930
Polska Poczta, Telegraf i Telefon	190	179
Lasy Państwowe	143	154
Inne przedsiębiorstwa niewydzielone	13	11
Razem przeds. niewydz.	1 356	1 274
Przeds. skomercjalizowane wojskowe	35	35
„ „ pozostałe	90	85
Razem przeds. skomerc.	125	120
Monopol solny	91	96
„ tytoniowy	532	471

Monopol spirytusowy	320	364
Loterja Państwowa	21	30
Razem monopol¹⁾:	964	961
Przedsięb. mieszane	313	297
Ogółem:	2 758	2 652

Dla uniknięcia nieporozumień zaznaczam, że obroty Lasów Państwowych przyjąłem w pełnej ich wysokości, t. zn. biorąc całkowity przychód brutto bez potrącania kosztów eksploatacji; odwrotnie — w Loterii Państwowej od wpływów ze sprzedaży biletów potrąciłem wygrane i prowizję, jako wydatek gotówkowy zwrotny. Co się tyczy skomercjalizowanych przedsiębiorstw wojskowych, to założyłem, iż stopa ich zysku brutto wynosi 10%, a obroty w latach 1932/33 i 1934/35 w zasadzie będą jednakowe; ponieważ zysk brutto w 1932/33 r. wyniósł zł 3 473 tys., więc obroty stanowią zł 34 730 tys. Obroty pozostałych przedsiębiorstw skomercjalizowanych przyjąłem w wysokości obrotów 1932/33 r., zmniejszonych o 5%. Obroty przedsiębiorstw mieszanych odnoszą się do sześćdziesięciu kilku przedsiębiorstw prywatnych z udziałem Skarbu Państwa, przyczem: a) udział ten raz jest większy, drugi raz mniejszy od 50% kapitału zakładowego, b) dane są częściowo interpolowane, ale prawdopodobieństwo błędu jest stosunkowo niewielkie, oraz c) obroty 1934/35 r. równają się obrotom 1932/33 r. mniej 10%.

Przystępując do ustalenia stosunku obrotów odcinka państwowego do obrotów przemysłowych i handlowych w ogólności, muszę odrazu zaznaczyć, iż przez te ostatnie będę rozumiał wyłącznie obroty, podlegające opodatkowaniu. Tem samym uchylę się z pod moich obliczeń pewna, nie dająca się zresztą określić, kwota obrotów w drobnym przemyśle i chałupnictwie. Ponadto pragnę stwierdzić, że obrót w 1932/33 r. ustaliłem na zł 14 milj., nie obejmuje on jednak obrotu nieopodatkowanego monopolu i przedsiębiorstw niewydzielonych, t. zn. dla 1932/33 r. kwoty zł 2 320 milj.; łącznie z tą ostatnią otrzymane zł 16 320 milj. A zatem obroty przedsiębiorstw państwowych (zł 2 758 milj.) wyniosły 16,9%, w zaokrągleniu = 17%. Przypominam, iż obliczenia Warszawskiej Izby Przemysłowo-Handlowej z przed roku zatrzymały się na 18%.

Nie zamierzając podnosić dyskusji na temat: czy 17% obrotów stanowi dużo czy mało, chciałbym uwypuklić jedynie 2 momenty natury zasadniczej: po pierwsze — procentowy udział gospodarki państwowej w ogólnokrajowych obrotach przemysłowych i handlowych zależy w daleko większym stopniu od wielkości tych ostatnich niż od wielkości samej gospodarki państwowej; po drugie — z istoty obrotów odcinka państwowego wynika bezpośrednio ich mniejsza elastyczność, są to bowiem obroty o specjalnym charakterze. Jeżeli uwzględnimy, że na przychód przedsiębiorstw państwowych składa się nie tylko sprzedaż towarów (w 1932/33 r. wynosiła ona ok. zł 1,5 milj.), lecz również świadczenie usług (P. K. P., żegluga morska, poczta, telegraf i telefon, radio, P. A. T. i t. p., razem na sumę ok. zł 1,3 milj.), to udział Państwa w obrotach sprzedażnych będzie niewątpliwie mniejszy od wykazanego (10 ÷ 12%). Z drugiej, co prawda, strony wiemy, że w obrotach

¹⁾ Monopol zapalczany, wyczerzawiony kapitałowi prywatnemu, nie mógł być tutaj uwzględniony.

sprzedażnych monopoli mieszczą się opłaty skarbowe, które preliminarz na rok 1934/35 ustala w kwocie zł 412 miljn., czyli 43% przychodu monopoli; przy tej samej stopie opłaty skarbowe w 1932/33 r. wyniosłyby zł 415 miljn. Innymi słowy, na przychody przedsiębiorstw państwowych w 1932/33 r. składały się: opłaty skarbowe zł 0.4 milj., cena towarów zł 1.1 milj. i cena usług zł 1.3 milj. To zróżnicowanie wydaje się najbardziej istotnym i charakterystycznym.

W związku z powyższymi obliczeniami pozwolę sobie na małą dygresję. P. Prof. F. Młynarski w ankiecie noworocznej „Kurjera Warszawskiego” dał wyraz przekonaniu, że społeczeństwo polskie musi pracować około 6 miesięcy w roku, aby „zaledwie zaspokoić wymagania ciał publicznych”. Podstawą śmiałej tezy P. Prof. Młynarskiego ma być fakt, iż przy zł 12 milj. dochodu narodowego budżety publiczne pochłaniają ok. zł 5 milj., z czego zł 4.4 milj. przypada na budżet Państwa i wszystkich jego przedsiębiorstw. Ponieważ wycinek państwowy stanowi z całą 1/5 odcinka uspołecznionego, więc uwagi P. Prof. Młynarskiego odnoszą się właściwie do Państwa — i o tem chciałbym teraz mówić.

Preliminarz budżetowy na rok 1934/35 wymienia w zestawieniu ogólnem administracji i planów finansowo-gospodarczych przedsiębiorstw i zakładów, monopoli oraz funduszy państwowych globalną kwotę zł 3 054 miljn. Ponieważ przychody przedsiębiorstw wydzielonych i niewydzielonych (zakładów) tudzież monopoli obliczaliśmy powyżej w sposób nieco odmienny, a w każdym razie pełniejszy, możemy liczby preliminarza zastąpić naszymi; wówczas suma przychodów brutto Skarbu Państwa wyniesie zł 4 259 miljn. Złożą się na nią następujące zasadnicze elementy (w miljn. zł):

1. — Podatki, opłaty, daniny i cła ¹⁾ . . .	1 507
2. — Przychody administracyjne . . .	131
3. — Pożyczki, składki emeryt., zwroty . . .	366
4. — Przychody przedsiębiorstw ²⁾ . . .	2 255
	<u>4 259</u>

W tym stanie rzeczy zarzut, zawarty w cytowanym artykule P. Prof. Młynarskiego („Z czego będziemy kapitalizować, jeżeli śruba fiskalna będzie nas zmuszać do poświęcania aż połowy roku na obsłużenie potrzeb państwa i ogółu instytucji publicznych?”) — musi stracić na swej ostrości. Inną bowiem wagę gospodarczą posiadają podatki i daniny, inną — opłaty, pobrane przez administrację i przedsiębiorstwa z tytułu oddawanych przez nie usług i świadczeń, inną — Pożyczka Narodowa (zł 175 miljn.), inną — różne wpłaty, zwroty, odsetki etc., inną wreszcie — wpływy ze sprzedaży towarów. Do opłacania podatków obowiązany jest w zasadzie każdy, ale nikogo się nie zmusza do kupowania papierosów lub jazdy koleją. Że to są potrzeby co-

dzienne i masowe — to w niczem nie przekreśla zasadniczej różnicy pomiędzy — dajmy na to — podatkiem dochodowym i kwotą, wydatkowaną na znaczki pocztowe. I ta różnica jest istotna nie tylko ze względu na stronę przychodów Skarbu Państwa, lecz również od strony budżetu każdej gospodarującej jednostki resp. podatnika. „Śruba fiskalna” P. Prof. Młynarskiego nie jest — w świetle powyższych wywodów — tak przerażająco groźna, jakby wynikało na pierwszy rzut oka z kwoty zł 4.4 milj. czy zł 4.3 milj., na którą składają się w większości elementy, o jakich się zazwyczaj zapomina. Jest zaś rzeczą nader charakterystyczną, że rola tych elementów, nie dających się żadną miarą podciągnąć pod miano „śruby fiskalnej”, a więc rola pozycji 2, 3 i 4 — rośnie w miarę pogłębiania się depresji gospodarczej i spadku wpływów skarbowych. Przedwojenne budżety miały w lwiej części charakter par excellence fiskalny, po wojnie ewoluują one w kierunku fiskalno-gospodarczym.

Na zakończenie — kilka słów o t. zw. rentowności przedsiębiorstw państwowych. Posiłkując się preliminarzem na rok 1934/35, stwierdzamy, iż z każdego zł 100, jakie konsument płaci za wyroby monopolowe, ma przypadać na:

Koszty własne monopoli . . .	39
Ekwiwalent podatków . . .	7
Opłaty skarbowe	43
Czysty zysk	11

Przeciętny czysty zysk monopoli wynieść ma 11% obrotu, wahając się od 8% (spirytus) do 18% (loteria). Nawet gdy się uwzględni, że monopol nie płaci odsetek od inwestowanego w nich kapitału¹⁾, możemy dojść do przekonania, że ich rentowność jest zadowalająca.

W przedsiębiorstwach skomercjalizowanych niewojskowych stopa zysku netto w 1932/33 r. wyniosła przeciętnie 8% obrotu (już po zapłaceniu podatków); nie był on jednak wystarczający do pokrycia oprocentowania kapitału zakładowego, który wynosił zł 290 miljn. W przedsiębiorstwach niewydzielonych stopa zysku netto wyniosła 10% obrotu, jednakże należy mieć w pamięci, że z reguły są one zwolnione od podatków, co się zaś tyczy stosunku czystego zysku do kapitału zakładowego, to z braku innych danych ograniczymy się do Lasów Państwowych; ich czysty zysk, preliminowany na rok 1934/35, miałby wynieść ok. 5% kapitału zakładowego.

Zagadnienie jednak rentowności przedsiębiorstw państwowych jest b. skomplikowane, mamy bowiem do czynienia z wielką ilością różnorodnych warsztatów, odmiennych pod względem środków, warunków i celów działania. Problem ten wymagałby specjalnego omówienia.

K. Sokołowski

¹⁾ Łącznie z opłatami skarbowymi, zawartymi w cenie wyrobów monopolowych (zł 412 miljn.) oraz z opłatami na rzecz funduszy (zł 130 miljn.).

²⁾ Łącznie z przedsiębiorstwami mieszanymi (zł 297 miljn.), których — jak wiadomo — preliminarz nie uwzględnia, tudzież z wpływami z czynszu dzierżawnego za monopol zapalczany (zł 15 miljn.).

¹⁾ Kapitał zakładowy 4 monopoli wynosił w 1932/33 r. zł 184 miljn., czysty zaś zysk 101 miljn., a zatem wielokrotnie przewyższa on nawet wysokie oprocentowanie kapitału.

POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI W 1933 R.

Rok 1933 był dla Pocztovej Kasy Oszczędności dalszym etapem znacznego przyrostu kapitałów, pochodzących z dopływu wkładów, jak i rozwoju wszystkich działów pracy. Wkłady oszczędnościowe i czekowe wzrosły w roku sprawozdawczym o zł 713·5 miljn. Liczba osób, posiadających książeczki oszczędnościowe i konta czekowe P. K. O., wzrosła w 1933 r. o 209 882 do ogólnej liczby 1 226 993 osób. Dane te świadczą, niewątpliwie, o wzrastającym uświadomieniu szerokich rzesz ludności o konieczności tworzenia rezerw kapitałowych oraz o wielkim zaufaniu społeczeństwa do P. K. O. Ruch wkładów w poszczególnych rodzajach instytucji kredytowych w ostatnich 3 latach ilustruje następujące zestawienie (w miljn. zł)¹⁾:

	31/XII 1931	31/XII 1932	31/XII 1933
Pocztowa Kasa Oszczędności	509·8	622·9	713·5
Komunalne kasy oszczędności ²⁾	603·3	627·9	609·4
Banki akcyjne	611·7	527·5	463·5 ⁴⁾
Spółdzielnie kredytowe	346·4	306·5	291·3 ⁴⁾
Bank Gospodarstwa Krajowego	238·7	261·1	235·7
Bank Polski	190·5	196·3	247·1
Różne ³⁾	185·6	180·9	195·6 ⁴⁾

Z zestawienia tego widzimy stały i poważny wzrost wkładów w P. K. O., podczas gdy w innych instytucjach, oprócz Banku Polskiego, nastąpił w tym okresie bądź ubytek, bądź też zahamowanie przyrostu wkładów.

Przechodząc do omówienia poszczególnych działów pracy P. K. O., należy podkreślić, iż w obrocie oszczędnościowym wkłady wzrosły o zł 64·4 miljn. i osiągnęły na ultimo 1933 r. łącznie z wkładami, pochodzącymi z przerwania dawnych wkładów markowych, ogólną kwotę zł 506·5 miljn. Liczba właścicieli książeczek oszczędnościowych zwiększyła się w 1933 r. o netto 204 658 osób i wynosiła na koniec 1933 r. ogólną liczbę 1 154 656 osób. Wkłady tej dużej liczby oszczędzających w P. K. O., wynoszące w sumie zł 506·5 miljn., składają się z drobnych oszczędności, bowiem na jedną książeczkę oszczędnościową przypada przeciętnie zł 439. Kwoty te, warte w odosobnieniu, lecz potężne w skupieniu, stały się rezerwoarem, z którego życie gospodarcze kraju czerpie soki żywotne swego rozwoju.

Stan wkładów oszczędnościowych i ilość książeczek oszczędnościowych P. K. O. w latach 1926 ÷ 1933 przedstawia się następująco:

	Wkłady oszczędnościowe miljn. zł	Liczba książeczek oszczędnościowych
31/XII 1926	24·6	113 201
" 1927	67·6	179 643
" 1928	122·3	298 343
" 1929	173·0	434 305
" 1930	253·7	605 547
" 1931	332·2	761 350
" 1932	444·8	953 434
" 1933	506·5	1 154 656

¹⁾ Dane w/g „Wiadomości Statystycznych” Nr. 3/1934 względnie według danych odnoszących instytucji.

²⁾ W tem 2 kasy niekomunalne.

³⁾ Państwowy Bank Rolny, banki komunalne, oddziały zagranicznych banków akcyjnych i Centralna Kasa Spółek Rolniczych.

⁴⁾ Stan na dz. 30/IX 1933 r.

Ogólny obrót czekowy P. K. O. wykazuje w roku sprawozdawczym znaczne wzmoczenie w porównaniu z 3 ostatnimi latami. Gdy bowiem obrót ten w poprzednich 3 latach utrzymywał się mniej więcej na tym samym poziomie i wynosił ok. zł 22·7 milj., w ciągu 1933 r. stale wzrastał i osiągnął nie-notowaną dotychczas w obrocie czekowym P. K. O. kwotę zł 25·3 milj. Na sumę tę złożyło się ponad 41 miljn. pozycji wpłat i wypłat. Również stan wkładów na kontach czekowych, wynoszący w ciągu 3 poprzednich lat ok. zł 178 miljn., wzrósł na koniec 1933 r. do zł 207 miljn., czyli zwiększył się o zł 29 miljn. Liczba kont czekowych wzrosła w roku sprawozdawczym o 5 224 do 72 337 kont.

Z ogólnej sumy obrotu czekowego zł 25·3 milj. na obrót gotówkowy przypada zł 6·8 milj., na obrót bezgotówkowy zaś zł 18·5 milj., czyli 73% całego obrotu czekowego P. K. O. Miesięczny obrót bezgotówkowy P. K. O. wynosił zatem zł 1 538 miljn., przy obiegu pieniężnym, wynoszącym w tym okresie przeciętnie zł 1 344 miljn. Z liczb tych widzimy, jak dalece obrót bezgotówkowy jest uzupełnieniem obiegu pieniężnego w Polsce, i że życie gospodarcze kraju przywyka do tego systemu techniki pieniężnej. Ruch na kontach czekowych P. K. O. w ciągu kilku ostatnich lat przedstawiał się następująco (w miljn. zł):

	Liczba kont czekowych	Stan wkładów czekowych	Ogólny obrót czekowy w miljn. zł	W tem obrót bezugotówkowy
1930 r.	65 132	177·6	23 862	14 939
1931 r.	64 828	177·6	22 623	14 642
1932 r.	67 113	178·0	21 791	14 731
1933 r.	72 337	207·0	25 258	18 455

Dalszy dział pracy P. K. O. o charakterze kapitalizacyjnym — ubezpieczenia na życie — wykazuje w 1933 r. przyrost 19 217 nowych polis netto na kwotę ubezpieczenia ponad zł 20 miljn. Uwzględniając te wyniki, ogólna ilość czynnych polis na koniec 1933 r. wynosi 75 409 na łączną kwotę ubezpieczenia zł 126·4 miljn. Jak widzimy, i dział popularnych ubezpieczeń na życie bez badania lekarskiego (do zł 10 000), pomimo nieprzychylniej konjunktury na rynku ubezpieczeniowym, rozwija się pomyślnie. Dział Ubezpieczeń na życie P. K. O. wprowadza od 1934 r. ubezpieczenia z badaniem lekarskim na kwoty powyżej zł 10 000. Należy tu jeszcze dla informacji dodać, iż P. K. O. uzyskała w 1933 r. od Rządu angielskiego koncesję na działalność ubezpieczeniową w Palestynie, którą będzie prowadził Oddział Banku P. K. O. w Tel-Awiv.

Polityka lokacyjna P. K. O. szła nadal głównie w kierunku zasilania życia gospodarczego tanim kredytem długoterminowym. Stan portfela papierów wartościowych własnych i funduszu zapasowego wzrósł w roku sprawozdawczym o zł 56·4 miljn. i wynosił na dz. 31/XII 1933 r. ogółem zł 480·3 miljn. Dzięki zakupowi przez P. K. O. walorów instytucji kredytu długoterminowego miały możliwość wprowadzenia do życia gospodarczego nowych kapitałów, tak niezbędnych dla normalnego funkcjonowania warsztatów rolnych, przemysłowych, jak i rozwoju budownictwa.

Bezpośrednia akcja kredytowa, do której należą pożyczki na zastaw papierów wartościowych, skup weksli i akceptów oraz pożyczki wekslowe, wyraża się na dz. 31/XII 1933 r. łączną kwotą zł 21'8 miljn. W porównaniu z 1932 r. suma tych kredytów wzrosła o zł 3'7 miljn. W dziale kredytów bezpośrednich najpoważniejszą pozycję stanowią pożyczki na zastaw papierów wartościowych.

Lokaty w nieruchomościach własnych P.K.O. wzrosły w 1933 r. o zł 3'5 miljn. do kwoty zł 43'3 miljn. Wzrost tej pozycji stoi w związku z nabyciem 2 nieruchomości w Poznaniu oraz nieruchomości w Częstochowie. Łączna ilość nieruchomości P.K.O. wynosi obecnie 30.

Dział przekazów zagranicznych P.K.O. ponimo ograniczeń dewizowych, stosowanych przez szereg państw, wykonał w 1933 r. 66 210 zleceń na zagranicę i z zagranicy, a więc o 6 475 zleceń więcej aniżeli w 1932 r.

Dział inkasa weksli przyjął w 1933 r. 258 000 szt. weksli, czyli o 25% więcej aniżeli w roku poprzednim.

Pogotowie kasowe utrzymywane było przez P.K.O. stale na wysokim poziomie i na koniec 1933 r. wynosiło 33% natychmiast płatnych zobowiązań. Utrzymywanie tak wysokiego pogotowia podyktowane było, zapewne, niepokojącymi objawami na zagranicznych rynkach pieniężnych.

Bilans za 1933 r. zamyka P.K.O. nadwyżką w kwocie zł 5 864 tys., bilans zaś Działu Ubezpieczeń nadwyżką w wys. zł 1 031'5 tys., czyli łącznie nadwyżka bilansowa wyniosła zł 6 895'5 tys. W porównaniu z 1932 r. nadwyżka bilansowa w roku sprawozdawczym jest wyższa o zł 1 082'5 tys.

Należy tu jeszcze omówić działalność oddziałów Banku Polska Kasa Opieki, jako placówek zagranicznych P.K.O. Jak wiadomo, Bank ten został powołany do życia przez P.K.O. w celu roztoczenia opieki nad oszczędnościami i ruchem przekazowym

polskiej emigracji zarówno europejskiej, jak i zamorskiej. W roku sprawozdawczym Bank P.K.O. otworzył nowy oddział zagraniczny na Palestynę w Tel-Awiv, a prócz tego zawarł umowę z Linją Gdynia—Ameryka na prowadzenie ruchu przekazowego między Polską a Stanami Zjednoczonymi i Kanadą.

Oddziały zagraniczne Banku P.K.O. pomimo krótkiego okresu swej działalności rozwijają się pomyślnie. W Oddziale Banku w Paryżu wkłady oszczędnościowe wzrosły w roku sprawozdawczym o zł 2 414'6 tys. i wynosiły na ultimo 1933 r. zł 5 586'7 tys. Ilość załatwionych przekazów wyniosła 9 939 szt. na kwotę zł 3 863'5 tys.

Oddział w Buenos-Aires pracował w roku sprawozdawczym w niezwykle ciężkich warunkach. Kryzys gospodarczy i polityczny, jaki przeżywa Argentyna, miał oczywiście silny refleks na możliwości zarobkowe naszej emigracji, a surowe ograniczenia dewizowe uniemożliwiały z jednej strony rozwinięcie większego ruchu przekazowego, z drugiej zaś strony hamowały odprowadzenie wolnej gotówki do kraju. Pomimo tych poważnych hamulców wkłady oszczędnościowe w tym oddziale wzrosły o zł 640 tys. i na dz. 31/XII 1933 r. osiągnęły kwotę zł 1 440 tys. Obrót przekazowy wyniósł w 1933 r. 7 000 przekazów na sumę zł 1 094 tys. Należy podkreślić, iż jest to dopiero drugi rok działalności tego oddziału na terenie Argentyny.

Oddział Banku na Palestynę w Tel-Awiv, uruchomiony w maju 1933 r., posiada dobre warunki rozwoju. W ciągu niespełna 8 miesięcy wkłady oszczędnościowe osiągnęły kwotę zł 1 290 tys. Ilość załatwionych w tym czasie przekazów wyniosła 6 421 na sumę zł 961 tys. Prócz tego Oddział w Tel-Awiv rozpoczął w końcu roku sprawozdawczego działalność ubezpieczeniową, opartą na zasadach ubezpieczeń, prowadzonych przez P.K.O. w kraju.

K. Rudziński

ŻYCIE GOSPODARCZE

PROJEKT USTAWY FILMOWEJ. — W końcu stycznia r.b. Rząd wniósł do Sejmu projekt ustawy o filmach i ich wyświetlaniu. Zagadnienie to już dawno domagało się uregulowania w całokształcie, zarówno z punktu widzenia towarzyszących mu momentów gospodarczych (obróć filmami i poparcie krajowej wytwórczości), jak i z uwagi na potrzebę ujednostajnienia na obszarze całego Państwa przepisów, regulujących sprawy prowadzenia kinoteatrów, cenzury filmów i nadzoru nad ich wyświetlaniem.

Jeśli chodzi o problemy gospodarcze, towarzyszące zagadnieniu filmowemu, w projekcie nowej ustawy nie znalazły one całkowitego rozwiązania. W tym zakresie ustawa wprowadza zasadę koncesjonowania przedsiębiorstw sprzedaży i wynajmu filmów przez wojewódzkie władze przemysłowe w trybie, przewidzianym odpowiednimi przepisami prawa przemysłowego. „Za wprowadzeniem systemu koncesyjnego dla przemysłu, biur sprzedaży i wynajmu filmów — czytamy w uzasadnieniu projektu — przemawia to, że na biura te, jako na placówki pene-

tracji produkcji zagranicznej, czynniki rządowe powinny mieć zapewniony należyty wpływ”. System koncesyjny ma zapewnić więc Państwu wpływ na właściwy dobór osób i kapitałów, angażujących się do tego rodzaju przemysłu.

Inne problemy gospodarcze, w szczególności zaś ważne zagadnienie przywozu filmów zagranicznych oraz zakres i sposób popierania krajowej wytwórczości filmowej — projekt ustawy pozostawia do unormowania w przyszłości w rozporządzeniach Rady Ministrów. Rada Ministrów będzie też mogła w drodze rozporządzenia ustanawiać opłaty za wystawianie pozwoleń na publiczne wyświetlanie filmów; z wpływów tych będą przeznaczane w budżecie Państwa odpowiednie dotacje na popieranie krajowej wytwórczości. W ten sposób ustawa nie przesądza zgóry losów wszystkich tych koncepcyj, które były dotychczas wysunięte w dążeniu do zapewnienia jak najlepszych warunków rozwojowych krajowej wytwórczości filmowej, m. inn. również lansowanej przez Polski Związek Przemysłowców Filmowych oraz przez izby przemysłowo-handlowe niemieckiej zasady t. zw.

ruchomego kontyngentu. Wszystkie te koncepcje będą mogły być jeszcze gruntownie zbadane, a najlepsze z nich — uwzględnione w rozporządzeniach Rady Ministrów.

Uprawnienie Rady Ministrów do wprowadzenia opłat za wydawanie pozwoleń na publiczne wyświetlanie filmów może znakomicie posunąć naprzód sprawę opracowania właściwych sposobów i zasad popierania krajowej wytwórczości filmowej — w tej bowiem drodze będzie można stworzyć na te cele odpowiednie fundusze. Do czasu uregulowania tych spraw rozporządzeniami Rady Ministrów krajowa produkcja filmowa korzystać będzie z dotychczas stosowanych form pomocy i ochrony, znajdujących przedewszystkiem swój wyraz w znacznej niższej podatku widowiskowego od filmów polskich, oraz w rozbudowanej poważnie w nowej taryfie ochronie celnej.

Szeroko natomiast potraktowane zostały w projekcie ustawy filmowej przepisy, regulujące sprawy przedsiębiorstw publicznego wyświetlania filmów, badania filmów, przeznaczonych do wyświetlania, oraz nadzoru nad publicznym wyświetlaniem filmów. W tym zakresie projektowana ustawa stanowić będzie niezbędne uzupełnienie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o widowiskach publicznych, z którego sprawy kinematografii i wyświetlania filmów zostały wyłączone.

Rozpoczęcie prowadzenia kinematografu projekt uzależnia od uzyskania pozwolenia wojewódzkiej władzy administracyjnej. Wprowadzając to ograniczenie w wolności zarobkowania, kierowano się tem, że przy przedsiębiorstwach publicznego wyświetlania filmów nie może być miarodajny jedynie gospodarczy cel osoby, zamierzającej takie przedsiębiorstwo założyć, ale że chodzi tu o powołanie do życia placówki, która ma służyć ważnym interesom społecznym, a w szczególności szerzeniu oświaty i wychowaniu społecznemu. Dalszą konsekwencją tego punktu widzenia jest zasada, że pozwolenie na prowadzenie kinematografu jest ściśle osobiste i nie może być przenoszone na inne osoby fizyczne lub prawne. Prowadzenie przedsiębiorstwa przez zastępcę lub wydzierżawienie go wymaga zgody władzy, udzielającej pozwolenie. Pozwolenie gaśnie z chwilą śmierci osoby, której zostało udzielone; jedynie — ze względów słuszności — wkłada ustawa na władzę obowiązek przedłużania pozwolenia na rzecz wdowy lub małoletnich dzieci.

Projekt ustawy szczegółowo określa, kiedy należy odmówić udzielenia pozwolenia, oraz podaje okoliczności, w których pozwolenie może być cofnięte.

Dział III projektu obejmuje postanowienia o badaniu filmów, przeznaczonych do publicznego wyświetlania. Obowiązuje tu zasada, że tylko te filmy wolno wyświetlać publicznie, na któ-

rych wyświetlanie uzyskano pozwolenie Min. Spraw. Wewn. Za publiczne wyświetlanie nie uważa się pokazów w mieszkaniach, dla żołnierzy, w celach naukowych i t. p., względnie wobec odbiorców w celu oceny handlowej wartości filmu. Rozstrzygnięcie podania o udzielenie pozwolenia poprzedza komisyjne badanie filmu w formie rozprawy ustnej. Badanie to — w myśl projektu — przeprowadzać będą komisje, których skład, sposób powoływania oraz zakres obowiązków określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Odmówienie pozwolenia może nastąpić jedynie z powodów, wymienionych w projekcie. Powody te są dwójakiej natury: bezwzględne (zagrożenie interesom Państwa, bezpieczeństwu i spokojowi publicznemu, obraza czci narodowej lub uczuć religijnych i t. p.) i względne. O ile zachodzą pierwsze — należy odmówić pozwolenia na wyświetlanie wogóle, o ile jedynie drugie — to film można wyświetlać tylko dla dorosłych (powyżej 18 lat). Jeżeli powody odmowy odnoszą się tylko do części filmu — pozwolenie na wyświetlanie może być udzielone, o ile zakwestjonowane części zostaną wycięte.

Bardzo racjonalne jest postanowienie projektu, przewidujące możliwość powtórzenia badania filmu, na którego wyświetlanie władza odmówiła pozwolenia (postępowanie wyjaśniające). Przedmiotem tego badania może być film w formie zmienionej lub niezmienionej. Instytucja ta posiadać będzie dla producentów, niewątpliwie, duże znaczenie, pozwalając bowiem na przeróbkę filmu, względnie powtórne wyjaśnienie jego treści, chronić ich będąc przed ewentualnymi stratami.

Za przeprowadzenie badania filmów ubiegający się o pozwolenie obowiązany będzie uiścić opłatę, której wysokość ustali oddzielne rozporządzenie.

Jeśli chodzi o nadzór nad publicznym wyświetlaniem filmów, sprawować go mają, tak jak dotychczas, powiatowe władze administracji ogólnej.

Projekt ustawy filmowej z chwilą, gdy zostanie uchwalony przez Sejm, zastąpi dotychczasowe w tym przedmiocie przepisy, bardzo niekompletne i niejednolite. Należy podkreślić, iż wiele spraw, zwłaszcza z dziedziny zagadnień gospodarczych i finansowych (opłaty), najbardziej interesujących sfery producentów filmowych, projekt ujmuje tylko ramowo, odsyłając ich rozstrzygnięcie do późniejszych rozporządzeń wykonawczych; stąd też dopiero po ogłoszeniu tych rozporządzeń będzie można wydać właściwy sąd o całokształcie tego nowego prawa filmowego.

J. R.

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

RRĄDOWE PROJEKTY USTAW GOSPODARCZYCH.—

Rząd wniósł projekt ustawy o wykonaniu konwencji z Austrią, dotyczących rozrachunków z zakresu dawnego austriackiego ubezpieczenia pensyjnego funkcjonariuszy i ubezpieczenia górników od wypadków. Projekt ustawy normuje wykonanie 4 konwencji, zawartych między Polską a Austrią, dotyczących: 1) Powszechnego Zakładu Pensyjnego dla Funkcjonariuszy z dn. 24/III 1924 r., 2) Zastępczych Zakładów Pensyjnych dla Funkcjonariuszy z dn. 17/I 1925 r., 3) Miejskiego Zakładu Ubezpieczeń gm. Wiedeń oraz Kasy Emerytalnej dla Funkcjonariuszy Handlu i Przemysłu w Wiedniu z dn. 17/I 1925 r. oraz 4) Zakładu Ubezpieczenia Górników od Wypadków z dn. 18/VI 1924 r. Projekt ustawy głosi, że świadczenia, przypadające do wypłaty w myśl ustawy, wypłacane będą za czas od dn. 1/I 1932 r. w pełnej wysokości, stosownie do przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24/II 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych, przyczem wymiar świadczeń ma być

taki, jaki zastosowano wobec osób, ubezpieczonych przed dn. 1/I 1928 r. w Zakładzie Pensyjnym dla Funkcjonariuszy we Lwowie. Świadczenia periodyczne, przypadające do wypłaty w myśl projektu ustawy, za okresy przed dn. 1/II 1932 r. wypłaca się w wysokości 50% ustalonego wymiaru, przyczem powyżej za okres 3 lat wstecz. Przy wypłacie tak ustalonych świadczeń potrąca się wszelkie kwoty, które były wypłacane zaliczkowo.

Sprawa zobowiązań z tytułu ubezpieczenia w Powszechnym Zakładzie Pensyjnym dla Funkcjonariuszy, co jest przedmiotem pierwszej z powyższych konwencji, została dawniej już załatwiona w ten sposób, że Z. U. P. U. we Lwowie przejął na siebie obowiązki wobec członków, przejętych z Powszechnego Zakładu Pensyjnego. Sprawa zaś uprawnień do rent, należnych z Zakładu Ubezpieczenia Górników od Wypadków w Wiedniu, będąca przedmiotem ostatniej z powyższych konwencji, została uregulowana w ten sposób, że Zakład Ubezpieczenia od Wypadków

przyjął na siebie obowiązek wypłaty rent górników ubezpieczonych przed dn. 1/I 1919 r. w Zakładzie Górniczym w Wiedniu z funduszków, jakie przypadną Rządowi Polskiemu z likwidacji tego Zakładu. Z powyższych względów obie te sprawy nie są objęte przepisami omawianego projektu ustawy. Projekt ustawy stanowi m. in. o przekazaniu Z. U. P. U. we Lwowie i Królewskiej Hucie majątku, przypadającego Polsce w myśl konwencji, wymienionych pod pp. 1, 2 i 3, oraz Z. U. P. U. we Lwowie majątku, przypadającego Rzplitej w myśl konwencji, wymienionej pod p. 4.

Rząd wniósł projekt ustawy o filmach i ich wyświetlaniu, który omawiamy szczegółowo na innym miejscu¹⁾.

Wniesiony został projekt ustawy o ochronie przed pożarami i innymi klęskami żywiołowymi. Sprawa ochrony przed pożarami jest b. ważna, bowiem corocznie ubytek bogactwa narodowego wskutek pożarów jest znaczny. Ustawodawstwo w tej dziedzinie jest niedostateczne i różnorodne, pochodzi niejednokrotnie z czasów zaborczych. Projekt ustawy ustala zasadę, że cała ludność jest obowiązana do współdziałania w walce z klęskami, zagrożącymi bezpieczeństwu ogółu. Komórką organizacyjną ochrony jest gmina. Gmina, licząca ponad 40 000 mieszkańców, obowiązana jest utrzymywać własną zawodową straż pożarną. Przewidziane są również straż: ochotnicze, przymusowe i prywatne. Projekt przewiduje ściśle obowiązki gmin, wypływające z obowiązku utrzymywania straży pożarnych, oraz osób, w gminie przebywających, do współdziałania przy akcji ratowniczej i zapobiegawczej w wypadkach pożarów i innych klęsk żywiołowych. Osobny rozdział traktuje o wynagrodzeniu za ratowanie mienia, przyczem, o ile mienie to było ubezpieczone, koszty zwraca zakład ubezpieczenia; wynagrodzenie wypłaca się za używane lub dostarczone środki przewozowe, inwentarz pociągowy i narzędzia, niezbędne do akcji ratunkowej. Przedsiębiorstwa, zakłady i instytucje, które są obowiązane do utrzymywania własnych straży pożarnych, uiszczają na rzecz gmin opłaty, w wypadku, gdy zostaną od tego obowiązku zwolnione. Ważne jest postanowienie, że publiczne zakłady ubezpieczeń oraz prywatne towarzystwa ubezpieczenia od ognia obowiązane są przeznaczać na koszty akcji przeciwpożarowej sumy, corocznie ustalone przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Skarbu, przyczem wymiar sum tych nie może przekraczać 7% składek ubezpieczeniowych brutto, zebranych w roku poprzednim z tytułu ubezpieczenia nieruchomości i ruchomości. Zawładywanie stąd płynącymi środkami sprawować może Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych. W celu tego lepszej organizacji całej akcji — tworzy się przy Ministrze Spraw Wewnętrznych stałą komisję doradczą do spraw ochrony przed pożarami i klęskami żywiołowymi.

Wniesiony został projekt ustawy o oddaleniu budowli składów, zadrzewienia i robót ziemnych od linii kolejowych oraz o pasach ochronnych przeciwpożarowych i zasłonach odśnieżnych. Sprawy te dotychczas są normowane przez przepisy zaborcze. Istnieje wprawdzie rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 30/X 1930 r., które upoważnia Ministra Komunikacji do wydawania w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych przepisów o oddaleniu od terytorium kolejowego budynków i składów materiałów oraz o szerokości pasa ogniochronnego, ale brak było sankcyj karnych. Projekt ustawy jest wyrazem wymagań, potwierdzonych przez praktykę, poza tem zgodny jest z przepisami prawa budowlanego.

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SEJMU. —

Dnia 5 lutego r. b. odbyło się posiedzenie Sejmu, na które wniesione zostało sprawozdanie Komisji Budżetowej o preliminarzu budżetowym Rzplitej na 1934/35 r. Sprawozdawcą generalny budżetu, P. Pos. Miedziński, wygłosił przy tej sposob-

ności przemówienie, w którym na wstępie zazaczył, że preliminarz wniesiony obecnie pod obrady plenum, po stronie wydatków jest niższy od poprzedniego o okragło zł 280 miljn. Jest to wynikiem konsekwentnie przez Rząd przeprowadzanej zasady oszczędności. Mówca podnosi, że realność budżetu wynika nie tylko z prelimitowania wydatków i dochodów realnie w oparciu o wyniki lat ubiegłych, ale jest zależna od umiejętności Rządu dostosowania się w wykonywaniu budżetu do wymogów życia. Nie wystarczą uchwalone ramy budżetowe, gdy zmniejszają się wpływy. Bieżący okres budżetowy jest pierwszy od kilku lat, kiedy wpływy skarbowe różnią się minimalnie od prelimitowanych, co pozwala na bardziej optymistyczne, chociaż b. ostrożne, przewidywania na przyszłość. Mimo optymistycznych wskazówek, które nam daje 10-miesięczne doświadczenie bież. roku budżetowego, Rząd poszedł w kierunku zmniejszenia budżetu w porównaniu z prelimitarzem szeszciorocznym, dając przez to wyraz tendencji nieprzeciążania społeczeństwa świadczeniami na rzecz Państwa, szczególnie, gdy brak kapitałów obrotowych i kredytów jest dotkliwy. Przechodząc do zagadnień ogólnogospodarczych — mówca porusza sprawę walki z bezrobociem, podnosząc, że Rząd w tej dziedzinie postępuje b. ostrożnie, nie eksperymentując. Jedynym czynnikiem, który zwalcza bezrobocie skutecznie, jest ożywienie życia gospodarczego. Inne sposoby zawodzą. Wprawdzie Polska, jako kraj wielkich potrzeb inwestycyjnych, mogłaby i tą drogą zmniejszyć bezrobocie, ale stoi temu na przeszkodzie niemożność uzyskania własnych kapitałów inwestycyjnych. Przechodząc do sytuacji w rolnictwie, mówca zaznacza, że polityka Rządu przyczyniła się, niewątpliwie, do pewnej poprawy. Jest to skutkiem t. zw. akcji oddłużeniowej. Zadłużenie rolnictwa, nie licząc zadłużenia krótkoterminowego, wynosi zł 4600 miljn., wysokość oprocentowania i kosztów kredytu obciążała rolnictwo rocznie kwotą zł 480 miljn. Konwersja długoterminowego emisyjnego kredytu rolniczego zmniejszyła obciążenie rolnictwa o zł 70 miljn., ulgi w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności — o zł 40 miljn., ustawa o Banku Akceptacyjnym — o zł 15 miljn., ustawa o urzędach rozjemczych — o zł 80 miljn., łącznie o zł 205 miljn., a to jest duża ulga. W zależności od światowych zjawisk gospodarczych pozostaje kwestja wkraczania na drogę t. zw. etatyzmu bądź pozostawiania pola wolnej inicjatywie. Nie można wyznawać czystej doktryny, gdyż wymogi życia dyktują sposoby postępowania. Mówca podnosi, że Rząd w Polsce konsekwentnie trzyma się od szeregu lat stałego programu: zmniejszenia rozwartości nożyc cen i utrzymywania stałości waluty poprzez zrównoważony budżet państwowy. Wynik Pożyczki Narodowej świadczy, że społeczeństwo akceptuje tę koncepcję. Rząd trzyma się tego programu konsekwentnie i na żadne inflacjonistyczne koncepcje nie pójdzie, gdyż nie są one programem wyjścia z kryzysu, a gospodarce społecznej przynoszą dotkliwe straty. Po przemówieniu P. Pos. Miedzińskiego toczyła się ogólna dyskusja nad prelimitarzem budżetowym.

Na tymże posiedzeniu przez I czytanie przeszły następujące rządowe projekty ustaw: o zmianie ustawy z dn. 25/II 1932 r. w sprawie wykonania planów parcelacyjnych, o dodatkowym kredycie na 1933/34 r., o filmach i ich wyświetlaniu, o ochronie przed pożarami i innymi klęskami żywiołowymi, o morskich opłatach portowych oraz o ułatwieniu spłaty zaległych składek i opłat na rzecz instytucji ubezpieczeń społecznych.

Dn. 6/II r. b. odbyło się posiedzenie Sejmu, na którym toczyła się generalna dyskusja nad prelimitarzem budżetowym oraz rozprawa szczegółowa nad budżetem Prezydenta Rzplitej. Referował P. Pos. Czuma. Wydatki tego budżetu wynoszą zł 2804 tys., czyli są zmniejszone o zł 143 tys., w tem wydatki osobowe wynoszą zł 1744 tys. Fundusz do rozporządzenia Prezydenta wynosi, jak w r. ub., zł 60 tys. Wydatki Gabinetu Wojskowego wynoszą zł 906 tys., czyli o zł 43 tys.

¹⁾ P. str. 171.

mniej niż poprzednio. Fundusz reprezentacyjny wynosi zł 22 tys.

Następnie budżet Sejmu referował P. Pos. Wierzbicki, podkreślając stałe zmniejszanie się tego budżetu — tak, że wydatki, preliminowane na 1934/35 r., wynoszą 70·3% wydatków z 1929/30 r. Wydatki rzeczowe spadają do 42·7% a osobowe do 55·3% w porównaniu z 1929/30 r. W ostatnich 4 latach budżetowych wydatki Sejmu zmniejszono o zł 2 555 tys. Referent podnosi to jako wynik reorganizacji Biura Sejmu i wzrostu wydajności pracy. Ogólna suma wydatków wynosi zł 6 064 tys., z czego na dety poselskie przypada zł 5 275 tys. W budżecie Senatu poczyniono również znaczne oszczędności, na 1934/35 r. budżet ten wynosi 74·3% budżetu z 1929/30 r. W 4 ostatnich okresach budżetowych poczyniono oszczędności na sumę zł 574 tys.; ogólna suma wydatków preliminarza na 1934/35 r. wynosi zł 1 623 tys., w czem dety senatorów zł 1 378 tys.

Na temże posiedzeniu P. Pos. Czuma referował budżet Najwyższej Izby Kontroli, który po zmianach, przyjętych w Komisji Budżetowej, wynosi w wydatkach zwyczajnych zł 4 619 tys., nadzwyczajnych zł 250 tys., w dochodach zaś zł 142 tys.

Następnie P. Pos. Walewski referował budżet Ministerstwa Spraw Zagranicznych, który w dochodach wyraża się sumą zł 13 160 tys., co jest niższą o zł 1 402 tys. w porównaniu z r. ub., w wydatkach zaś sumą zł 40 217 tys., a więc o zł 3 078 tys. mniejszą niż w r. ub. Oszczędności uzyskane wynoszą zł 4 238 tys., lecz nowe wydatki stanowią kwotę zł 1 159 tys., a różnica tych kwot stanowi istotną oszczędność w wydatkach.

Następnie budżet Ministerstwa Spraw Wojskowych referował P. Pos. Polakiewicz. Wydatki ogólne wynoszą kwotę zł 768 miljn., z tego wydatki stałe armii zł 565 360 tys. i niestałe zł 202 640 tys. W stosunku do 1931/32 r. wydatki są zmniejszone o zł 79·6 miljn. (o 9·4%), w stosunku zaś do r. b. o zł 61 miljn. Poważna ta obniżka jest wynikiem zniżki cen na materiały, żywność i zapasy wojenne z jednej strony, z drugiej zaś wynikiem polityki pokojowej Polski, która nie staje do wyścigu zbrojeń. Najpoważniejszą strukturalną zmianą w budżecie M. S. Wojsk. jest zmniejszenie wydatków wegetacyjnych o zł 60 150 tys.

Budżet Kwaterunku Wojskowego referował P. Pos. Sanojca. Budżet ten zamyka się kwotą zł 15 050 tys. — tak po stronie wydatków, jak i dochodów.

Dn. 7/II r. b. odbyło się posiedzenie Sejmu, na którym toczyła się rozprawa nad budżetem Ministerstwa Poczty i Telegrafów. Referował P. Pos. Sanojca, który, podkreślwszy wpływ kryzysu na obroty pocztowe, wskazał na zmniejszenie się liczb budżetu w porównaniu z latami ubiegłymi. Wpływy są preliminowane w kwocie zł 178·7 miljn., rozchody zaś zł 163·7 miljn., zatem wpłata do Skarbu Państwa wynosi zł 15 miljn.

Zkolei P. Pos. Wagner referował budżety Emerytur i Zaopatrzeń oraz Rent Inwalidzkich i Pensyj. Wydatki pierwszego budżetu wynoszą kwotę zł 157 miljn., drugiego zaś zł 102 miljn.

Następnie P. Pos. Sowiński referował budżet Ministerstwa Opieki Społecznej. Wydatki wynoszą zł 64·6 miljn., stanowiąc 3·02% ogólnych wydatków Państwa. W budżecie Funduszu Pracy wydatki preliminowane są w wys. zł 112 miljn.

W dalszym ciągu P. Pos. Byrka referował budżet Prezydium Rady Ministrów, wynoszący po stronie wydatków kwotę zł 2 694 tys. i dochodów — zł 1 750.

Na temże posiedzeniu P. Pos. Seidler referował budżet Ministerstwa Sprawiedliwości, wynoszący w wydatkach kwotę zł 91 468 tys., w dochodach zaś zł 67 868 tys. Przemawiał Pan Minister Michałowski.

PRACE KOMISYJ SEJMU. — Dn. 31/I r. b. odbyło się posiedzenie Komisji Budżetowej, na którym P. Dyr. Dep. Budżetowego w Min. Skarbu, St. Nowak, przedstawił proponowane przez Rząd zmiany, zachodzące w planie finansowo-gospodarczym przedsiębiorstwa Polskich Kolei Państwowych z uwagi na zmianę uposażenia pracowników kolejowych. Zmiany te zostały przyjęte. Przieta została również poprawka, dotycząca zwiększenia o zł 200 000 we wpływach pozycji „spłaty pożyczek”, udzielonych w związku z przebudową ustroju rolnego w budżecie Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej do sumy zł 4 933 000. O tę samą sumę zwiększone zostały rozchody. Na temże posiedzeniu uchwalono rezolucję następującą: „Sejm wzywa Rząd do udzielenia rzeczowych świadczeń dla inwalidów wojennych w postaci organizowania warsztatów pracy, a przede wszystkim zatrudniania inwalidów wojennych w ramach obowiązującego ustawodawstwa”. Preliminarz budżetowy Rzplitej na 1934/35 r. został w ten sposób w III czytaniu na tem posiedzeniu przyjęty.

Następnie po przemówieniu generalnego referenta budżetu i dyskusji został przyjęty projekt ustawy skarbowej na rok 1934/35. W art. 1 ustawy upoważnia się Rząd do czynienia wydatków zwyczajnych do kwoty zł 2 084 882 173, nadzwyczajnych zaś do kwoty zł 71 840 240, razem zł 2 156 722 413. Art. 2 ustala: dla przedsiębiorstw i zakładów państwowych rozchody zwyczajne w kwocie zł 296 372 650, nadzwyczajne zaś w kwocie zł 31 213 990, dla monopolów państwowych rozchody zwyczajne w kwocie zł 437 998 700, dla funduszy państwowych rozchody zwyczajne w kwocie zł 219 840 330. W art. 3 na pokrycie ustalonych w art. 1 wydatków administracyjnych oraz dopłat ze Skarbu Państwa do przedsiębiorstw, zakładów i funduszy państwowych, których wpływy nie wystarczają na pokrycie rozchodów, służą: a) dochody administracji państwowej w kwocie zł 1 236 635 520, b) pozostałość z wpływów 6% Pożyczki Narodowej w kwocie zł 175 000 000, c) wpłaty do Skarbu przedsiębiorstw i zakładów w kwocie zł 60 123 630, d) wpłaty monopolów w kwocie zł 646 195 000, e) wpłaty funduszy w kwocie zł 18 300 000, razem zł 2 136 254 150. W ten sposób wysokość deficytu określa się kwotą zł 48 298 443, która znajdzie ew. swoje pokrycie w rezerwach skarbowych, bądź w drodze operacji finansowych. Art. 4 projektu ustawy skarbowej został w związku z uchwaleniem ustawy uposażeniowej skreślony, przyczem następne artykuły zostały uchwalone w brzmieniu projektu rządowego z odpowiednią zmianą numeracji.

PRACE KOMISYJ SENATU. — Komisja Skarbowo-Budżetowa Senatu, która rozpoczęła swe prace w dn. 23/I r. b. na szeregu posiedzeń do dn. 9/II r. b. rozpatrzyła preliminarze budżetowe na 1934/35 r. następujących części budżetu: Prezydent Rzeczypospolitej, Sejm, Kontrola Państwowa, Senat, Prezydium Rady Ministrów, Ministerstwa: Komunikacji, Poczty i Telegrafów, Rolnictwa i Ref. Roln., Opieki Społecznej, Emerytury i Zaopatrzenia, Renty Inwalidzkie i Pensje, Ministerstwa: Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości, Spraw Wojskowych oraz Wyznań Rel. i Oświecenia Publicznego.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICCTWO WĘGLOWE

WYWÓZ WĘGLA KAMIENNEGO W STYCZNIU 1934 R.
przedstawiał się — według danych tymczasowych —
następująco (w tys. tonn):

K r a j e	Styczeń:			Gru- dzień 1933	Sty- czeń 1934	Wzrost (+) lub zmniejszenie (-) w stos. do grudnia 1933
	1931	1932	1933			
Rynki środkowo-europejskie . .	272	202	136	161	140	- 21
Austria	176	128	105	129	109	- 20
Węgry	26	2	—	1	1	—
Czechosłowacja . .	70	72	31	31	30	- 1
Rynki skandynawskie	526	497	379	438	330	- 108
Szwecja	200	204	172	292	224	- 68
Norwegia	103	93	90	52	21	- 31
Dania	208	189	98	63	72	+ 9
Islandja	1	6	6	2	3	+ 1
Finlandja	14	5	13	29	10	- 19
Rynki bałtyckie	52	46	7	7	3	- 4
Łotwa	28	23	2	3	1	- 2
Litwa	12	13	—	—	—	—
Kłajpeda	1	6	—	—	—	—
Estonja	7	4	5	4	2	- 2
Rosja	4	—	—	—	—	—
Rynki zachodnio-europejskie . .	127	90	148	226	259	+ 33
Francja	99	56	85	99	105	+ 6
Belgia	14	13	16	28	20	- 8
Irlandja	—	—	29	70	92	+ 22
Holandia	2	14	13	24	34	+ 10
Szwajcaria	12	7	5	5	6	+ 1
Anglia	—	—	—	—	2	+ 2
Rynki południowo-europejskie . .	108	79	94	87	113	+ 26
Włochy	96	77	93	84	87	+ 3
Jugosławia	2	1	—	1	—	- 1
Rumunia	4	1	—	2	1	- 1
Grecja	—	—	1	—	25	+ 25
Hiszpanja	6	—	—	—	—	—
Rynki pozaeuropejskie	9	7	12	9	40	+ 31
Algier	2	7	—	—	28	+ 28
Egipt	7	—	7	—	4	+ 4
Daleki Wschód	—	—	—	6	—	- 6
Argentyna	—	—	5	3	8	+ 5
Węgiel okrętowy	71	20	22	23	28	+ 5
Razem zagranicę:	1165	941	798	951	913	- 38
W. M. Gdańsk	27	12	24	32	11	- 21
Ogółem:	1192	953	822	983	924	- 59
Przeładunek wę- gla w portach:						
w Gdańsku	570	411	332	397	401	+ 4
w Gdyni	283	350	344	422	428	+ 6
Razem:	853	761	676	819	829	+ 10

Eksport węgla kamiennego w styczniu pomimo większej o 3 liczby dni roboczych (25) niż w grudniu r. ub. spadł o 59 tys. t i wynosił 924 tys. t. Spadek wywozu dotyczył głównie rej. śląskiego, skąd wywieziono 743 tys. t, t. j. o 58 tys. t mniej, a z rej. dąbrowskiego 180 tys. t, czyli o 1 tys. t mniej w porównaniu z grudniem r. ub.; eksport z rej. krakowskiego utrzymał się na poziomie poprzedniego miesiąca, wynosząc ok. 1 tys. t.

Z powyżej wymienionych ilości wywieziono na rynki środkowo-europejskie 140 tys. t, t. j. o 21 tys. t mniej, przyczem spadek eksportu dotyczył głównie Austrii. Wywóz na rynki skandynawskie zmalał o 108 tys. t i wynosił 330 tys. t, przyczem spadek eksportu obejmował wszystkie kraje tej grupy rynków,

prócz Danii z Islandją, na które to rynki wysyłki nieznacznie wzrosły. Eksport na rynki bałtyckie w miesiącu sprawozdawczym spadł o 4 tys. t do 3 tys. t. Wywóz na rynki zachodnio-europejskie wzrósł o 33 tys. t do 259 tys. t, przyczem wzrosły wysyłki do wszystkich krajów, objętych tą grupą rynków, prócz Belgii, do której eksport uległ dość znacznemu zmniejszeniu. Eksport na rynki południowo-europejskie wzrósł o 26 tys. t i wynosił 113 tys. t, przyczem wzrost wysyłek do tej grupy rynków tłumaczy się uplasowaniem poważniejszej partii polskiego węgla na rynku greckim. Eksport na rynki pozaeuropejskie w miesiącu sprawozdawczym wykazuje dość znaczny wzrost — o 31 tys. t. Wzrost ten został spowodowany głównie wznowieniem wysyłek do Algieru, a w mniejszym stopniu do Egiptu. Ilość wywiezionego węgla okrętowego wzrosła o 5 tys. t do 28 tys. t. Wywóz do W. M. Gdańska spadł o 11 tys. t i wynosił 21 tys. t.

Udział poszczególnych rynków w ogólnym eksporcie w styczniu w porównaniu z grudniem przedstawiał się następująco (w %-ach):

	Grudzień 1933	Styczeń 1934
Rynki środkowo-europejskie	16'38	15'15
" skandynawskie	44'56	35'71
" bałtyckie	0'71	0'33
" zachodnio-europejskie	22'99	28'03
" południowo-europejskie	8'85	12'23
" pozaeuropejskie	0'91	4'33
Węgiel okrętowy	2'34	3'03
W. M. Gdańsk	3'26	1'19
Ogółem:	100'00	100'00

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego zagranicę wynosiła w styczniu przy 25 dniach roboczych ok. 37 tys. t, a zatem spadła w porównaniu z grudniem r. ub. o ok. 7'5 tys. t. Wysyłka ta wynosiła z rej. śląskiego ok. 30 tys. t, a z rej. dąbrowskiego ok. 7 tys. tonn.

Przeładunek w portach węgla kamiennego w styczniu wzrósł o 10 tys. t i wynosił 829 tys. t, przyczem przeładunek w Gdańsku stanowił 401 tys. t, t. j. o 4 tys. t więcej, a w Gdyni 428 tys. t, t. j. o 6 tys. t więcej w porównaniu z grudniem r. ub.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

NOWE DOWIERCENIE W HUMNISKACH. — Na kop. „Genpeg” w otworze „Władysław” nawiercona została na głęb. 957 m produkcja o wydajności ponad 1 cyst. 10-tonnową ropy dziennie przy 17 m³ gazu na min. W ciągu ostatnich 16 dni stycznia r. b. wydobyto 182 t ropy, o ciężarze gat. 0'832. Gaz został ujęty i odprowadzony do gazoliniarni w Grabownicy.

Historia kopalni sięga 1896 r., kiedy poraz pierwszy na głęb. 450 m uzyskano samoczynną produkcję. Od tego czasu kopalnia wydała ok. 350 tys. ropy.

Z dowierceń, przeprowadzonych na terenie humniskim w okresie niepodległości, wymienić należy następujące: otwór „George” dowiercony w 1928 r. z głęb. 985 m dał produkcję 9 t dzien. i 15 m³ gazów na minutę, „Aleksandra” w głęb. 770 m — 2'5 t dzien., „August” w 1930 r. w głęb. 947 ÷ 960 m — 6 t dzien. Zdaniem fachowców, teren gm. Humnisko, bardzo się nadaje do nowych, szczególnie głębszych wierceń.

HUTNICCTWO CYNKOWE I OŁOWIANE

KOPALNICTWO RUD CYNKOWO-OŁOWIANYCH W III KWARTALE 1933 R. — Ogólne położenie w światowym hutnictwie cynku pozostawało w okresie lipiec ÷ wrzesień r. ub. bez poważniejszych zmian z pewną jednak tendencją ku poprawie. Postanowienie kartelu cynkowego zwiększenia produkcji o 5% w stosunku do kwot wyjściowych pozwoliło naszemu przemysłowi na nieznaczne podniesienie produkcji cynku, które odbiło się korzystnie na działalności naszych kopalń, wykazujących w okresie sprawozdawczym zwiększenie wydobycia o ok. 12% w stosunku do przeciętnego miesięcznego wydobycia z I półrocza; zwiększona również została produkcja tlenku cynkowego, otrzymywanego z odpadków i rud ubogich. Przywóz rudy cynkowej zwiększył się w porównaniu z II kwart.

o ok. 6%. Na rynku ołowianym w skali światowej nie było żadnej poprawy i ceny ciągle pozostawały na niezmiernie niskim poziomie ok. £ złot. 7%, natomiast na rynku krajowym nastąpiło pewne polepszenie; pomimo to jednak przywóz rudy ołowianej doznał w miesiącach sprawozdawczych dosyć znacznego zmniejszenia, gdyż w porównaniu do II kwart. zmniejszył się o 48'6%.

Wydobycie masy rudnej, po ręcznym tylko odrzuceniu kamienia, liczbowo przedstawiało się w następujący sposób:

	Wydobycie tonn	Liczba robotników
1932 — przec. mies. . .	20 006	1 258
I kwart. 1933 — przec. mies.	27 630	1 002
II kwart. 1933 — przec. mies.	28 183	1 188
Czerwiec 1933	27 491	1 281
Lipiec "	31 467	1 575
Sierpień "	31 253	1 637
Wrzesień "	31 160	1 671
Stycz.-wrzesień 1933 . . .	261 319	—
" " 1932	178 790	—

Jak widać z powyższych liczb, wydobywanie rudy w miesiącach sprawozdawczych wykazało zwykłą w porównaniu do miesięcy ubiegłych, z drugiej strony jednakże w ciągu tych 3 miesięcy dała się zauważyć pewna tendencja zniżkowa. Przeciętne miesięczne wydobywanie w III kwart. było większe niż w II kwart. o 11%. W ciągu pierwszych 9 miesięcy r. b. w porównaniu z tymże okresem r. ub. wydobyto o 82 529 t. więcej, co stanowi 46'2%; należy przytem zaznaczyć, iż w III kwart. 1932 r. wydobywanie odbywało się tylko na 2 kopalniach, i to w bardzo ograniczonym rozmiarze, wynosząc w sumie zaledwie 13 174 t. Wydobywanie obecnie stanowi ok. 29% wydobywania przedwojennego w 1913 r., a w porównaniu do najwyższego wydobywania powojennego w 1929 r. — ok. 33%. Wydobywanie starego materiału z hałd nie prowadzono.

Wytwórczość tlenu cynkowego prowadziła S-ka Giesche w dalszym ciągu, osiągając prawie 2 000 t. W ciągu III kwartału wytworzono 5 124 t. wobec 1 566 t. w II kwart., co stanowi przeszło 3-krotne zwiększenie; od początku roku wytworzono tlenu cynkowego 6 690 t. Przy fabrykacji tlenu cynkowego zatrudnionych było we wrześniu 131 robotników (włączonych do ogólnej liczby zatrudnionych w kopalnictwie).

W III kwartale pracowały te same 3 kopalnie na Górnym Śląsku, co i w poprzednich miesiącach. Kopalnie w Małpolsce i w b. Kongresówce pozostawały nadal nieczynne, gotowe jednak w każdej chwili do podjęcia eksploatacji. Wznowienie wydobywania rudy ołowianej w kopalni koło Siewierza było nadal aktualne, na przeszkodzie jednak stał brak kapitału, niezbędnego do wyposażenia kopalni w płuczkę flotacyjną.

Liczba robotników, zatrudnionych w kopalnictwie rud, łącznie ze wzbogacaniem, a więc i z fabrykacją tlenu cynku, wykazała w ciągu III kwart. wzrost o 590, t. j. o 46%; we wrześniu 1932 r. liczba ich wynosiła 517, w ciągu roku nastąpił więc wzrost o 123%. Przeciętny zarobek na dniówkę bez potrąceń ogółu robotników wynosił (we wrześniu) £ 8'83; zarobek wykwalifikowanego górnika na dole £ 10'75, wykwalifikowanego na górze £ 8'85, niewykwalifikowanego £ 7'10. Miesięczny zarobek robotnika wykwalifikowanego wynosił ok. £ 225, niewykwalifikowanego ok. £ 185.

Wydańność pracy robotnika podana jest (w tonnach miesięcznej i dziennie) w poniższym zestawieniu, przy czym w obrachunku tym uwzględnieni zostali tylko robotnicy, zatrudnieni przy wydobywaniu:

	Liczba robotników	Wydańność: mies. dzienna
I kw. 1933 — przec. mies.	900	30'70 1 230
Kwiecień 1933	964	28'55 1 295
Maj "	1 003	29'52 1 170
Czerwiec "	1 028	26'74 1 070
Lipiec "	1 189	26'60 1 025
Sierpień "	1 191	26'20 1 010
Wrzesień "	1 218	25'55 1 020

Jak widać więc, wydajność zmniejszyła się nieznacznie, co prawdopodobnie przypisać należy zwiększeniu robót przygotowawczych, niezbędnych przy wzmożonym wydobywaniu.

Przywóz rudy cynkowej i ołowianej wzbogaconej, według danych Gł. Urz. Stat., przedstawiał się, jak następuje:

	Ruda cynkowa		Ruda ołowiana	
	tonn	tys. £	tonn	tys. £
I kw. 1933—przec. mies.	9 647	724	333	18
Kwiecień 1933	9 744	645	300	13
Maj "	11 372	826	205	27
Czerwiec "	7 599	500	670	33
Lipiec "	12 366	977	64	8
Sierpień "	6 099	341	150	9
Wrzesień "	11 945	1 031	389	45
Stycz.-wrzes., "	87 527	6 492	2 777	188
" " 1932	72 977	4 656	1 641	267

Przywóz rudy cynkowej w miesiącach sprawozdawczych wykazał w porównaniu z II kwart. wzrost o 1 695 t. t. j. o 5'9%, jednakże wartość tego przywozu wzrosła o £ 378 tys., t. j. o 19'1%. W ciągu 9 miesięcy 1933 r. w porównaniu z tymże okresem 1932 r. przywóz wagowo był większy o 14 550 t. t. j. o 20%, wartościowo zaś — o £ 1 836 tys., t. j. o 39'4%.

Przywóz rudy ołowianej wykazał w ciągu III kwart. zmniejszenie o 572 t. t. j. o 48'6%, przy zmniejszeniu się wartości tylko o £ 11 tys., t. j. o 15'1%. W ciągu 9 miesięcy 1933 r. w porównaniu z tymże okresem 1932 r. przywieziono rudy ołowianej więcej o 1 136 t. t. j. o 69%, natomiast wartość tego przywozu okazała się mniejszą o £ 79 tys., t. j. o 29'6%.

Przeciętna cena, według danych Gł. Urz. Stat., za 1 t. sprowadzonej rudy cynkowej wynosiła w III kwart. £ 77 wobec £ 69 w II kwart. Wartość rudy ołowianej w okresie sprawozdawczym wyniosła £ 103 wobec £ 62 w II kwartale.

HUTNICTWO CYNKOWE I OŁOWIANE W III KWARTALE 1933 R.

Ogólne położenie na światowym rynku żadnym poważniejszym zmianom w III kwart. 1933 r. nie uległo i w dalszym ciągu uważane było za zdrowe dzięki zabiegom kartelu o utrzymanie równowagi między produkcją i zbytem. W okresie lipiec — sierpień zapasy wykazywały dalsze zmniejszanie się — tak, że kartel uchwalił zwiększenie produkcji z 45% do 50% kwoty wyjściowej. We wrześniu jednak sytuacja się nieco pogorszyła, gdyż zapotrzebowanie światowe spadło i zapasy, pierwszy raz od dłuższego czasu, podniosły się o kilka tysięcy tonn, dochodząc do 129 060 t. Ceny wykazywały do lipca tendencję zwykłą, od sierpnia jednak zaczęły nieznacznie zniżkować — tak, że £ 17³/₄ na ultimo czerwca spadły do £ 16³/₄ na ultimo września, t. j. o £ 1.

Korzystając z podwyższenia ogólnej kwoty wytwórczości, huty polskie zwiększyły swoją produkcję w ciągu okresu sprawozdawczego w porównaniu z II kwart. o 13'7%. Nadwyżka tej wytwórczości została w całości pochłonięta przez wzrost zbytu oraz zwiększenie spożycia własnego — tak, że w rezultacie zapasy w końcu III kwart. zmniejszyły się o parę procent. Najpoważniejszym odbiorcą polskiego cynku (ok. 60% całego wywozu) byli Niemcy, z którymi huty nasze są w stosunkach umownych przez Związek Blachy Cynkowej w Berlinie. Wygasająca z końcem 1933 r. umowę przedłużono dalej ze względu na zobopólne korzyści, co w rezultacie zapewniło nam utrzymanie dotychczasowego stanu posiadania. Poważną groźbą dla polskiego eksportu do Niemiec jest budowa elektrolizy cynku w Magdeburgu o wytwórczości ok. 40 tys. t. rocznie; huta ta ma być uruchomiona ok. jesieni r. b. Sporadycznie pojawiają się w Niemczech również pogłoski o wprowadzeniu cła na cynk w wysokości dla nas prohibicyjnej; ponieważ jednak koncepcja ta jest bardzo silnie zwalczana w Niemczech, jest więc ona, przynajmniej narazie, mało aktualna. Zwiększenie wywozu w innym kierunku napotyka na przeszkodę w wysokich taryfach przewozowych, które przeważnie uniemożliwiają wszelką kalkulację.

Rynek ołowiu w skali światowej jest ciągle bardzo słaby i nie posiada żadnych widoków na poprawę. Ceny miały tendencję zniżkową — tak, że £ 13¹⁵/₁₆ na ultimo czerwca obniżyły się do £ 12 na ultimo września. Na rynku krajowym nastąpiło polepszenie; zbył wzrósł dosyć znacznie, gdyż o 67'4%, jednakże nie zdołał pochłoniąć całej wytwórczości, w rezultacie zapasy wzrosły przeszło o 50%.

Stosunek procentowy wytwórczości obecnej do przeciętnej miesięcznej z 1913 r. przedstawiał się następująco:

	Czer- wiec	Li- piec	Sier- pień	Wrze- sień
Cynk mufl. i elektrol. . .	40'0	43'6	48'0	45'5
Blacha cynkowa	21'5	23'8	14'6	15'4
Ołów surowy	31'0	31'1	37'4	37'5

W liczbach absolutnych wytwórczość hut cynkowych i ołowianych przedstawiona jest w poniższym zestawieniu (w tonnach):

	Kwas siark.	Cynk	Blacha cynk.	Ołów	Minja i glejta
a) w województwie krakowskiem					
1932 — przec. mies.	1 586	—	70	—	—
I kwart. 1933—przec. mies.	2 106	—	—	—	—
II " " " " 1933	2 107	—	—	—	—
Lipiec " " " " 1933	1 888	—	—	—	—
Sierpień " " " " 1933	2 167	—	—	—	—
Wrzesień " " " " 1933	1 956	—	—	—	—
Styczeń - wrzesień " " " " 1932	18 378	—	850	—	—
" " " " " " 1932	12 459	—	850	—	—
b) w województwie śląskiem					
1932 — przec. mies.	10 121	7 079	598	992	183
I kwart. 1933—przec. mies.	11 496	6 375	601	1 307	265
II " " " " 1933	11 318	6 433	708	482	168
Lipiec " " " " 1933	11 543	6 985	982	1 110	367
Sierpień " " " " 1933	9 667	7 690	604	1 333	352
Wrzesień " " " " 1933	10 179	7 271	636	1 336	252
Styczeń - wrzesień " " " " 1932	99 828	60 370	6 150	8 810	2 268
" " " " " " 1932	83 469	66 426	5 439	11 902	1 807
c) ogółem w Polsce					
1932 — przec. mies.	11 707	7 079	598	992	183
I kwart. 1933—przec. mies.	13 602	6 375	601	1 307	265
II " " " " 1933	13 325	6 433	708	482	168
Lipiec " " " " 1933	13 431	6 985	982	1 110	367
Sierpień " " " " 1933	11 834	7 690	604	1 333	352
Wrzesień " " " " 1933	12 135	7 271	636	1 336	252
Styczeń - wrzesień " " " " 1932	118 206	60 370	6 150	8 810	2 268
" " " " " " 1932	95 928	66 426	6 289	11 902	1 807

Wytwórczość cynku prowadzona była w tych samych 5 hutach na Górnym Śląsku, co i w okresie poprzednim. Huta w Trzebini prowadziła jedynie wytwórczość kwasu siarkowego, otrzymywanego z prążeń rud; wytopianie cynku oraz walcownia blachy były nieczynne. Do wykazanej wyżej wytwórczości cynku włączony został również i cynk elektrolityczny, którego wytworzono: w lipcu 1 620 t, w sierpniu 1 746 t i we wrześniu 1 518 t, ogółem w III kw. 4 884 t wobec 4 378 t w II kwart. i 3 916 t w III kwart. 1932 r. Od początku 1933 r. wytworzono cynku elektrolitycznego 12 784 t wobec 7 801 t w ciągu 3 kwartałów 1932 r. Ogólna wytwórczość cynku wykazała w kwartale sprawozdawczym wzrost w porównaniu z wytwórczością poprzedniego kwartału o 2 647 t, t. j. o 13,7%, jednakże w ciągu 9 miesięcy 1933 r. była mniejsza niż w odpowiednim okresie roku poprzedzającego o 6 056 t (9,1%). Liczba pieców mufłowych w ruchu wzrosła z 54 o 8 760 mufłach w czerwcu do 57 pieców o 9 384 mufłach we wrześniu. Ogólna ilość przepracowanych pieco-dni w III kwart. wynosiła 5 135 wobec 4 641 w II kwart. oraz 5 064 w III kwart. 1932 r.

Ogólny zbył cynku (bez pyłu cynkowego) wzrósł z 18 965 t w II kwart. do 20 302 t w III kwart., t. j. o 7%; w porównaniu z III kwart. 1932 r. (18 287 t) zbył tegoroczny był większy o 11%. Wzrost sprzedaży należy zawdzięczać prawie wyłącznie zwiększeniu wysyłki zagranicznej, która w III kwart. wzrosła o 1 175 t, gdy zwyżka w zbyciu krajowym—zaledwie o 141 t. Zbył krajowy wyniósł w lipcu 1 307 t, w sierpniu 1 369 t i we wrześniu 1 298 t, liczby wywozu w odpowiednich miesiącach wynoszą: 5 547, 5 568 i 5 213 t. Porównanie 9 miesięcy lat: 1933 i 1932 wykazuje, że w 1933 r. zbył ogólny zmniejszył się o 10 195 t, t. j. o 15,3%; na zmniejszenie to wywarł wpływ wyłącznie spadek wywozu, który wyniósł 11 219 t (19,6%), podczas gdy zbył krajowy poprawił się o 1 024 t (11%). Cynk elektrolityczny wykazał w III kwart. w porównaniu z II kwart. zwiększenie zarówno w sprzedaży krajowej—z 976 t do 1 022 t, t. j. o 4,7%, jak i w wywozie zagranicę—z 3 368 t do 3 510 t, t. j. o 4,2%. W III kwart. 1932 r. zbył krajowy cynku elektrolitycznego wyniósł 1 384 t, a wywóz zagranicę 2 188 t. Zapasy wszelkiego rodzaju cynku, jednak bez blachy, zmniejszyły się w III kwart. o 72 t.

Blacha cynkowa wykazała dosyć silny wzrost wytwórczości w lipcu, powracając jednak w następnych miesiącach do normy poprzednich miesięcy; w ciągu całego kwartału wytwórczość jej jednak wzrosła o 98 t, t. j. o 4,6%. Wytwórczość w ciągu 9 miesięcy była mniejsza niż w 1932 r. o 139 t, t. j. o 2,2%. W liczbach powyższych zawarta jest jedynie blacha, wytwarzana przez huty, są jednak jeszcze 2 walcownie w Dzierżycach i w Będzinie, które w ogólnej sumie wyprodukowały w II kwart. r. ub. 573 t i w III kwart. 600 t; w ciągu 9 mies.

r. ub. dały one łącznie 1 481 t blachy, w tymże zaś czasie 1932 r. produkcja tych walcowni wyniosła 1 703 t. Ogólny zbył blachy hutniczej wykazał w III kwart. wzrost zaledwie o 48 t, t. j. o 2,3%; zbył krajowy zwiększył się z 1 191 t w II kwart. do 1 505 t, t. j. o 26,3%, natomiast wywóz zagranicę obniżył się z 939 t do 673 t, t. j. o 28,4%. W ciągu 9 miesięcy r. ub. zbył blachy w porównaniu z 1932 r. zmniejszył się o 398 t, t. j. o 6,2%, w czym zbył krajowy zmniejszył się o 68 t, t. j. o 2,1%, i wywóz zagranicę o 330 t, t. j. o 10%. Zapasy blachy cynkowej w hutach wzrosły nieznacznie (o 16 t).

Kwas siarkowy w III kwart. wytwarzany był w 16% w Małopolsce i 84% na Górnym Śląsku. Ogólna wytwórczość zmniejszyła się w III kwart. o 2 872 t, t. j. o 7,1%; w ciągu 9 miesięcy 1933 r. wytwórczość zwiększyła się w porównaniu do poprzedniego analogicznego okresu roku o 22 278 t, t. j. o 23,2%. Zbył kwasu zmalał z 33 143 t w II kwart. do 31 736 t w III kwart., t. j. o 4,2%, w tem zbył krajowy zmniejszył się z 29 616 t do 26 561 t, t. j. o 10,6%, wywóz natomiast wzrósł z 3 527 t do 5 175 t, t. j. o 46,7%. W ciągu 9 miesięcy r. ub. zbył ogółem poprawił się o 4 586 t, t. j. o 4,8%, w czym zbył w kraju wzrósł o 7 604 t, t. j. o 7,4%, natomiast wywóz zmniejszył się o 3 018 t, t. j. o 20,7%. Zapasy kwasu zmniejszyły się w ciągu III kwart. o 1 792 t, t. j. o 7,8%.

Ołów w produkowała jedna tylko huta Walter-Croneck, która—po uruchomieniu swoich pieców w czerwcu—wznowiła swą pracę przy pełnym wykorzystaniu. Ogólna wytwórczość w III kwart. okazała się większą niż w II kwart., gdy huta pracowała jedynie przez jeden miesiąc—o 2 670 t, t. j. o 241%. W ciągu 9 miesięcy 1933 r. wytwórczość była mniejsza niż w poprzedzającym roku o 3 092 t, t. j. o 26%. Ogólny zbył ołowiu zwiększył się z 911 t w II kwart. do 1 525 t w III kwart., t. j. o 67,2%. Wywóz zagranicę pozostawał ciągle na bardzo niskim poziomie, natomiast zbył krajowy wzrósł bardzo znacznie, gdyż z 881 t w II kwart. do 1 464 t, t. j. o 66%. Porównanie zbytu w 9 miesiącach lat: 1932 i 1933—wykazuje duże zmniejszenie się w 1933 r., gdyż o 4 780 t, t. j. o 59,6%; wynikało to ze skurczenia się wywozu o 5 072 t, t. j. o 97,6%, natomiast zbył w kraju wykazał nadwyżkę 292 t, t. j. 10,3%. Zapasy ołowiu, wskutek zwiększonej wytwórczości, wzrosły w III kwart. o 439 t, t. j. o 55,2%.

Srebro w okresie sprawozdawczym nie było wytwarzane; sprzedano w kraju jedynie 5 kg z zapasów, które też spadły do 423 kg.

Wytwórczość minji i glejty wzrosła w III kwart. z 503 t do 971 t, t. j. o 93%, w ciągu 9 miesięcy 1933 r.—o 461 t, t. j. o 25,5%. Zbył ogólny zmniejszył się w okresie sprawozdawczym z 413 t do 354 t, t. j. o 14,3%; nastąpiło to skutkiem zmniejszenia się wywozu ze 142 t do 84 t, t. j. o 40,8%, gdyż zbył krajowy pozostawał prawie bez zmiany (270 t wobec 271 t w II kwart.).

Liczba robotników w wytwórczości w końcu września 4 719 t wobec 4 543 w końcu czerwca, co stanowi wzrost o 176, t. j. o 3,9%. We wrześniu 1932 r. było zatrudnionych 4 617 robotników, w ciągu więc roku stan załogi zwiększył się o 102, co stanowi 2,2%. Z powyższej liczby w hutnictwie cynkowym pracowało 4 535 i w ołowianem 184 robotników. Przeciętny zarobek robotnika na 1 dniówkę wynosił we wrześniu zł 9'00 w cynku i zł 9'15 w ołowiu; zarobek wykwalifikowanych wynosił w cynku zł 10'00, placowych zaś zł 7'00.

Dostawa materiałów surowych odbywała się normalnie. Ilości, dostarczone hutom w ciągu okresu sprawozdawczego, wynosiły (w tonnach — w nawiasach podane są liczby za II kwart. 1932 r.): rudy wszelkiej 53 695 (40 528), w czym rudy zagranicznej 25 277 (23 523); koksiku dla wszystkich celów 6 103 (12 721); glinki ogniotrwalej 4 409 (3 684), w czym zagranicznej 3 098 (2 796); węgla dla wszystkich celów hutnictwa cynkowego zużyto 95 524 (87 560), koksiku zaś 8 870 (8 502), w czym zagranicznego 35 (39). Hutnictwo ołowiane w tymże czasie otrzymało: rudy 4 283 (1 529), w czym zagranicznej 1 318 (1 241), wszelkiego rodzaju odpadków ołowiu 616 (78); spożycie węgla w hutach ołowianych wyniosło 1 565 (805) i koksiku 732 (190).

Wywóz wytworów hutnictwa cynkowego i ołowianego, według danych Gł. Urz. Stat., przedstawiał się następująco (w tonnach i tys. zł):

	Cynk i pył cynkowy	Blacha cynk.	Kwas siark. 50° Bé	Ołów	Minja i glejta	Ogólna wartość tys. zł
I kwart. 1933—przec. mies.	5 331	402	643	15	46	2 819
II kwart. 1933—przec. mies.	5 499	359	979	11	59	2 926

Czerwiec	1933	5 550	301	1 399	3	58	2 963
Lipiec	"	6 012	394	933	8	9	3 349
Sierpień	"	5 807	184	883	5	17	3 184
Wrzesień	"	5 074	491	843	20	1	2 828
Styczeń-wrzes.	"	49 377	3 356	7 526	109	342	25 595
"	1932	61 286	3 625	12 101	5 868	401	39 071

Jak widać z powyższych liczb, wywóz wytworów hutnictwa cynkowego i ołowianego w okresie sprawozdawczym podniósł się cokolwiek, nie odbiegając jednak daleko od 2 pierwszych kwartałów. Porównanie 9 miesięcy ostatnich 2 lat wykazuje zmniejszenie wywozu w 1933 r. pod względem wagi o 22 571 t. t. j. o 27%, pod względem zaś wartości o z 13 476 tys., t. j. o 34,4%. Przeciętna wartość jednej wywiezionej tonny wynosiła w 1933 r. z 421, podczas gdy w tymże czasie 1932 r. wynosiła z 468.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

KOMISJA MIĘDZYWIĄZKOWA PRZEMYSŁU WŁÓKIENNICZEGO WOJ. ŁÓDZKIEGO. — Z inicjatywy szeregu organizacji, reprezentujących średni i drobny przemysł na terenie woj. łódzkiego, zostały podjęte ostatnio próby, zmierzające do stworzenia jednolitego frontu przez powołanie do życia specjalnej komisji międzywiązkowej, w której reprezentowane są związki średniego i drobnego przemysłu włókienniczego zarówno Łodzi, jak i poszczególnych ośrodków prowincjonalnych, zrzeszające przedsiębiorstwa zarobkowe i pracujące na rachunek własny.

Organizacja ta pod nazwą: „Komisja Międzywiązkowa Przemysłu Włókienniczego Województwa Łódzkiego” powołała szereg podkomisji dla poszczególnych zagadnień. Komisja m. in. zajęła się wysunięciem przez szereg organizacji kwestii przymusowego należenia do związków przemysłowych, co motywowane jest koniecznością opanowania chaotycznych stosunków we włókiennictwie, wyeliminowania nieuczciwej konkurencji i uregulowania czasu pracy w zależności od konjunktury. W tej sprawie szczegółowy memoriał złożony będzie w najbliższym czasie Min. Przem. i Handlu.

W opracowywaniu tego doniosłego zagadnienia przedstawiciele przemysłu włókienniczego oparli się na projekcie ustawy, nowelizującej prawo przemysłowe, które przewiduje w art. 76 nadanie Ministrowi Przemysłu i Handlu prawa powoływania przymusowych zrzeszeń przemysłu w celu popierania rozwoju przemysłu pod względem gospodarczym i technicznym oraz pozyskiwania krajowych i zagranicznych rynków zbytu, jak również obrony interesów gospodarczych zrzeszonych jednostek przemysłowych.

Komisja zajęła się również opracowaniem szeregu problemów organizacyjnych i strukturalnych, dotyczących średniego przemysłu włókienniczego. Jednocześnie podjęta została akcja w sprawie przyciągnięcia wszystkich zainteresowanych organizacji na terenie okręgu łódzkiego.

Powstanie Komisji, reprezentującej średni i drobny przemysł, z punktu widzenia organizacyjnego uznać należy za objaw we wszechmiar pożądaný.

K.

DOM SKŁADOWY DLA BAWELNY W GDYNI.

Bank Gospodarstwa Krajowego zamierza w najbliższym czasie uruchomić w Gdyni dom składowy dla bawełny. W tym celu zawarto ostatnio umowę dzierżawną z Urzędem Morskim w Gdyni, na podstawie której z dn. 1/II r. b. B. G. K. przejął w administrację ok. 15 tys. m² magazynów zarówno przybrzeżnych, jak i leżących w II linii. Magazyny te służyć będą do przejmowania ładunków bawełny ze statków do manipulacji oraz do długoterminowego przechowywania. Uruchomienie domu składowego spowoduje unormowanie sprawy wydawania kwitów warrantowych i przyjęcie przez B. G. K. odpowiedzialności za magazynowane partje surowca.

K.

WYSTAWA PRÓB I WZORÓW WŁÓKIENICTWA NA RYNKACH BLISKIEGO WSCHODU

— p. str. 186.

BUDOWNICTWO

BUDOWA DOMÓW ROBOTNICZYCH. — Jeszcze przed wojną stwierdzone zostało, że inicjatywa prywatna unika lokat w budownictwie domów robotniczych w celu wynajmu. W związku z powyższym szeregiem krajów, z Belgją, Anglią, Niemcami, Austrią i Francją na czele, podjął wysiłki w celu budowy przy pomocy kapitałów publicznych najtańszych mieszkań robotniczych.

W Polsce, mimo uruchomienia dużych środków publicznych na finansowanie budownictwa, nie podjęto dotychczas większych wysiłków w omawianym kierunku. Można tu mówić jedynie o próbach, podejmowanych przez zakłady ubezpieczeń społecznych, niektóre miasta i spółdzielnie mieszkaniowe. Praktyczne wyniki podejmowanych prób nie odpowiadają teoretycznym założeniom. W większości bowiem wypadków mieszkania te były za drogie, nawet dla lepiej sytuowanych robotników, i są zamieszkałe przeważnie przez warstwę urzędniczą. Stwierdzić przytem można, że mieszkanie robotnicze w Polsce jest często droższe od takiegoż mieszkania w Anglii, Niemczech i Belgji, mimo że w krajach tych zarobki robotnicze są wyższe. W niektórych wypadkach znowuż budowa mieszkań tanich przez miasta uzyskuje charakter akcji opieki społecznej.

Wysoki stosunkowo koszt komornego mieszkania robotniczego w domach, budowanych przez nieobliczone na zysk instytucje (zakłady ubezpieczeń społecznych, spółdzielnie i t. p.), został spowodowany dwiema przyczynami; przede wszystkim zwiększeniem kosztów budowy przez budowę zbyt dużych, jak na nasze warunki, mieszkań, oraz ograniczeniem pomocy publicznej dla budowy domów robotniczych normami, odnoszącymi się do budownictwa powszechnego; za granicą natomiast w olbrzymiej większości wypadków budowa domów robotniczych korzysta z daleko szerszej pomocy.

Pierwsze próby w kierunku zróżniczkowania form pomocy dla budownictwa w Polsce podjęte zostały w r. ub. przez uruchomienie specjalnych kredytów z Funduszu Pracy na budownictwo robotnicze. O ile więc kredyty powszechne (z Państwowego Funduszu Budowlanego) nie mogły przekraczać 50% kosztów budowy, kredyty z Funduszu Pracy mogły sięgać 75% tych kosztów. Praktycznie jednak kredyty te zużyte były nie na finansowanie budowy domów robotniczych, lecz przeznaczonych dla osób zamożniejszych.

W związku z powyższym powstała konieczność ograniczenia pomocy dla obiektów o mieszkaniach pierwszej potrzeby i zarazem najtańszych. Dlatego też ustalone przez Komitet Ekonomiczny Ministrów w dn. 1/II r. b. zasady kredytowania budownictwa robotniczego przewidują możliwość finansowania jedynie obiektów, które zawierają mieszkania o powierzchni, nie przekraczającej ustalonego maksimum, a pokrywające zarazem minimum potrzeb mieszkaniowych. Domy robotnicze więc posiadać mają mieszkania pierwszej potrzeby, skromnie wyposażone, o powierzchni użytkowej nie większej niż 42 m² w domach jednorodzinnych oraz 36 m² w domach zbiorowych (bloki). Ponadto obniżenie kosztów budowy zabezpieczone jest przez ograniczenie maksymalnej sumy pożyczki do z 4 000 wzgl. z 5 000 na 1 obiekt (mieszkanie) i przez ograniczenie kredytowania do budownictwa zbiorowego. Niezależnie od powyższego zasady kredytowania — wzorem ustawodawstwa belgijskiego — zacieśniają kategorię osób, mogących korzystać z dobrodziejstw podejmowanej akcji.

Formy organizacyjne, również częściowo oparte na doświadczeniu belgijskim, ustalone są w ten sposób, by z jednej strony zapewnić ścisłe utrzymanie kierunku zamierzeń, z drugiej zaś dać swobodę w realizacji programu. W tym celu ma być powołana specjalna spółka z ogr. odp., która bądź sama przeprowadza budowę, bądź zleca ją innym instytucjom, ustalając warunki w zakresie budowy, sprzedaży i eksploatacji domów. Takie postawienie sprawy przyczyni się niewątpliwie do racjonalizacji i potania budowy.

Kredyt, przeznaczony na budowę z funduszy publicznych (Fundusz Pracy, Fundusz Inwestycyjny) musi być tani; oprocentowanie wyniesie zasadniczo 2% w stosunku rocznym. Zaznaczyć należy, że kredyt ten nie korzysta ze świadczeń Państwowego Funduszu Rozbudowy Miast.

Kredyty, przeznaczone na finansowanie budownictwa domów robotniczych, udzielane być mogą jedynie na finansowanie

budownictwa zbiorowego, t. zn. budownictwa osiedli, złożonych z domów jednorodzinnych na sprzedaż, bądź też jednorodzinnych i zbiorowych, wznoszonych w celu wynajmu.

Czynsz wzgl. warunki sprzedaży winny odpowiadać możliwościom płatniczym robotników oraz rzemieślników i pracowników umysłowych, których dochód miesięczny nie przekracza zł 250.

PRZEMYSŁ CUKROWNICZY

OBNIŻKA CENY CUKRU I UREGULOWANIE GOSPODARKI CUKROWNICZEJ W 1934/35 R.—Przemysł cukrowniczy cechuje, jak wiadomo, wybitnie sezonowy charakter produkcji. W normalnych warunkach przerób buraków nie przekracza 3 miesięcy i trwa zazwyczaj od pierwszych dni października do świąt Bożego Narodzenia. Przy spadku produkcji czas przerobu buraków ulega skróceniu i, jak obecnie, wynosi przeciętnie ok. 5 tygodni. W tym stosunkowo krótkim okresie czasu produkuje się cukier na pokrycie rocznego zapotrzebowania rynku wewnętrznego i na eksport.

Aby móc wyprodukować pożądaną ilość cukru, muszą cukrownie zapewnić sobie dostawę odpowiedniej ilości surowca, t. j. buraków. Kontraktowanie buraków odbywa się przed rozpoczęciem siewów, a więc w styczniu i lutym. Zależność, jaka istnieje pomiędzy ilością zakontraktowanych buraków i ilością wyprodukowanego z tych buraków cukru, jak również pomiędzy ceną buraków, których koszt stanowi ok. 50% kosztów produkcji cukru, i ceną cukru — powoduje, iż przed zawieraniem umów na dostawę buraków muszą być ustalone wymagane rozmiary produkcji oraz cena cukru wewnętrznego (o ile umowy na dostawę buraków nie mają zawierać klauzuli, uzależniającej cenę buraków od ceny cukru).

W dn. 2/II 1934 r. zostały ostatecznie ustalone i zaaprobowane przez Rząd zasady, na których odbywać się będzie produkcja buraków i cukru w przyszłym okresie kampanijnym, t. j. w 1934/35 r.

Wysokość ceny cukru z nowej kampanji, sprzedawanego na rynku wewnętrznym, wynosić będzie z dn. 1/X 1934 r. w całym kraju zł 75'50 za 100 kg loco wagon stacja odbiorcza — z tem, że cena ta obejmować będzie opakowanie, opłatę na Fundusz Pracy oraz opłatę specjalną na premjowanie eksportu cukru w wysokości zł 5'60 od 1 q, sprzedawanego na rynku wewnętrznym. Do ceny powyższej doliczyć należy obowiązujący podatek spożywczy w kwocie zł 38'50 od 100 kg cukru. W porównaniu więc ze stanem obecnym cena ta będzie niższa średnio o zł 20 na 100 kg cukru, a nadto zniesione będą różnice w cenie cukru, które istniały dotychczas w poszczególnych województwach, w związku z czem zniżka ceny cukru

w województwach wschodnich, t. j. na terenach o niższym dochodzie społecznym ludności, będzie poważniejsza.

Ustalono nadto, że sumy, przeznaczone na premjowanie eksportu, będą w omawianym okresie kampanijnym ściśle określone i przeznaczone istotnie na cele eksportowe. Zasadnicza cena, wypłacana cukrowniom, które podejmą się eksportu, wynosić będzie zł 17 na q z tem, że globalny eksport przewidziany jest w rozmiarach 90 ÷ 100 tys. t. W związku z tem nastąpi wzrost produkcji cukru w stosunku do obecnej kampanji o ok. 60 tys. t, czyli blisko o 20%.

Wobec strat, które poniosą cukrownie, położone w centrum i na wschodzie Państwa, przez wprowadzenie jednolitej ceny na terenie całego Państwa, nastąpi przesunięcie kontyngentów wewnętrznych, przysługujących cukrowniom, w ten sposób, że cukrownie zachodnie uzyskają 46% globalnego kontyngentu wewnętrznego, a pozostałe — 54%. W rezultacie powyższego cukrownie, położone na terenie b. Kongresówki, Wołynia, Małopolski i Śląska, zwiększą w kampanji 1934/35 r. odbiór buraków, przeznaczonych do przerobu na pokrycie kontyngentu wewnętrznego tych cukrowni, o ok. 12%.

Szczególnie ważną część porozumienia dotyczy warunków plantowania buraków cukrowych. Cena za buraki, sprzedawane na kontyngent wewnętrzny, wynosić będzie zasadniczo zł 4 przy utrzymaniu dodatkowych świadczeń i zwyczajów, istniejących na terenie różnych dzielnic w zakresie warunków odbioru i zapłaty buraków. Szczegółowe ustalenie tych warunków nastąpi najpóźniej do dnia 20/II r. b. w drodze umów zbiorowych, zawartych między plantatorami a cukrowniami — z tem, że umowy te zawierać będą w szczególności cenę za buraki, dostarczane na kontyngent eksportowy. W razie niezawarcia umów w wyżej wskazanym terminie wszelkie sprawy sporne podlegać będą arbitrażowi Rządu, podobnie jak spory, wynikające na tle już zawartych umów.

W ten sposób unormowany został całokształt zagadnień, dotyczących produkcji buraków cukrowych i cukru w przyszłym okresie kampanijnym.

Ponieważ przyszły rok kampanijny jest ostatnim rokiem, w którym obowiązuje t. zw. stabilizacyjna umowa cukrownicza — porozumienie, obecnie zawarte, nosi z natury rzeczy charakter jednorocznego prowizjum z tem, że w niedługim czasie podjęte będą przez Rząd, w porozumieniu z zainteresowanymi sferami gospodarczymi, prace, zmierzające do ostatecznego unormowania produkcji cukru na dalszy paroletni okres.

Wreszcie nadmienić należy, że zadecydowana obniżka ceny cukru łącznie z obniżką, przeprowadzoną w 1932 r., powoduje zniżenie ceny, uzyskiwanej przez cukrownie na rynku wewnętrznym, o ok. 40%.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

PRZEJMOWANIE GRUNTÓW NA WŁASNOŚĆ PAŃSTWA ZA NIEKTÓRE NALEŻNOŚCI PIENIĘŻNE.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 28/X 1933 r. o przejmowaniu na własność Państwa gruntów za niektóre należności pieniężne zostało uzupełnione rozporządzeniami wykonawczymi Ministrów: Skarbu, Roln. i Ref. Roln. oraz Spraw Wewn. z dn. 23/XII 1933 r. i Ministrów: Roln. i Ref. Roln., Skarbu, Spraw Wewn. i Sprawiedl. z dn. 12/I 1934 r. Oba te rozporządzenia ukazały się w „Dz. Ust. R. P.” Nr. 6, poz. 35 i 36.

Pierwsze z tych rozporządzeń zostało wydane w celu ustalenia zakresu stosowania dekretu o przejmowaniu gruntów; postanawia ono, że przy przejmowaniu gruntów za należności z tytułu podatków i innych danin publicznych postępowanie to

zasadniczo może być stosowane, o ile poprzedziła je bezskuteczna egzekucja z majątku ruchomego dłużnika, względnie, gdy przewidywać można, że wdrożenie takiej egzekucji pozostanie bez skutku. Przy zaległościach, rozłożonych rozporządzeniem Ministra Skarbu z dn. 25/XI 1933 r., przejęcie może nastąpić, gdy dłużnik nie zapłacił 2 kolejnych rat. Wreszcie przejmowanie gruntów za powyższe należności może nastąpić w innych przypadkach stosownie do uznania Ministrów: Skarbu, Spraw Wewn. oraz Roln. i Ref. Roln., którzy mogą te uprawnienia przelać drogą instrukcji na wojewodów.

Natomiast nie będą przejmowane te grunty, które — czy to ze względu na ich rodzaj, obszar lub położenie, czy też ze względu na miejscowe warunki — uznane zostaną przez wojewodę za

nie nadające się do celów, przewidzianych w rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej.

Drugie z wyżej wymienionych rozporządzeń ustala natomiast szczegółowe warunki wykonania dekretu o przejmowaniu gruntów za niektóre należności.

Precyzuje więc ono, co należy rozumieć pod pojęciem porozumienia się banków i instytucyj (wymienionych w cz. 2 art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej) z właścicielem nieruchomości w sprawie zamierzonego przejęcia gruntów za należności tej kategorii wierzycieli. Rozporządzenie wyjaśnia, iż właścicielowi winien być wyznaczony termin nie krótszy niż 30 dni celem wypowiedzenia się w tej sprawie.

Następnie ustalone zostały warunki przejmowania gruntów, położonych w sferze interesów mieszkaniowych miast, a przede wszystkim, jak należy określać to ostatnie pojęcie. W tym zakresie oparto się na dotychczasowych rozporządzeniach. Szacunek tych gruntów winien opierać się na cenach rynkowych w roku, poprzedzającym wszczęcie postępowania w tej samej lub w najbliższej okolicy.

Przechodząc do szacunków gruntów ornych, łąk i pastwisk, rozporządzenie ustala — jako ich podstawę — normy, obowiązujące przy udzielaniu kredytu w listach zastawnych Państwowego Banku Rolnego, obniżone o 25%. Inne tereny, jak: zawierające eksploatowane pokłady piasku, gliny, kamienia i t. p., należy szacować indywidualnie z uwzględnieniem ich wartości rynkowej lub też dochodowej. Do tego szacunku gruntu doliczany będzie szacunek zasiewów w wypadkach, gdy będą one również podlegały przejęciu, co zachodzić będzie wówczas, gdy wydanie decyzji o przejęciu gruntów następuje po dn. 15/IX i przed dn. 15/V. Po dn. 15/IX przejmowane będą jednak tylko te zasiewy, które w danym roku kalendarzowym nie ulegają sprzątnięciu. Nie podlegają również przejęciu te plony, które przeznaczone są do dostawy na cele przemysłu lub przetwórstwa rolnego, a także w wypadkach, gdy w danej nieruchomości prowadzona jest racjonalna wytwórczość nasienna.

Zasiewy będą szacowane według wartości dokonanych upraw i ziarna, użytego do siewu, z doliczeniem faktycznie poniesionych wydatków za ubezpieczenie od gradobicia.

Inwentarze żywe i martwe oraz zapasy, znajdujące się na nieruchomości, przejmowane być mogą tylko za zgodą właściciela. Właściciel obowiązany jest do sprzątnięcia pozostawionych mu plonów do dn. 1/XI.

Rozporządzenie ustanawia specjalne przepisy szacowania drzewostanów przy przejmowaniu gruntów zalesionych. Zasadniczo szacować się będą osobno grunty łąsne, a osobno drzewostany. Jednakże dokonany w ten sposób szacunek będzie mógł być obniżony lub podwyższony w przypadkach, w których różniłby się on zbytnio od wartości dochodowej majątku łąsnego, obliczonej przez skapitalizowanie rocznego jego dochodu.

Następne przepisy określają tryb postępowania szacunkowego przez komisję szacunkową, do której zadań należy nie tylko ustalenie szacunku gruntów przejmowanych oraz szacunek nieruchomości, z której przejmują się grunty, ale również i przedstawienie wojewodzie wniosku co do wyboru gruntów, które mają być przejęte. Komisja szacunkowa składa się z 3 członków, z których 2 wyznacza wojewoda, 1 zaś — prezes właściwej izby skarbowej. Przewodniczącym jest wyznaczony przez wojewodę członek komisji — urzędnik działu administracji rolnictwa i reform rolnych. Drugi członek komisji może być wyznaczony przez wojewodę z pośród funkcjonariuszy biura wojewódzkiego komitetu dla spraw finansowo-rolnych. Poza tem wojewoda wyznacza biegłego. O terminie zjazdu na grunt biegłego oraz komisji zawiadamia się właściciela nieruchomości oraz instytucję kredytu długoterminowego, której pożyczka obciąża daną nieruchomość, co najmniej 14 dni wcześniej. Przedstawiciel tej instytucji, również jak i właściciel nieruchomości oraz wierzyciele hipoteczni, zarówno uczestniczący w danym postępowaniu

jak i pozostali — mogą być obecni przy czynnościach szacunkowych i mają prawo zgłaszać wnioski co do wyboru i oszacowania gruntów. Jeżeli wnioski te nie będą uwzględnione przez komisję, winny być przedstawione wojewodzie wraz z wnioskiem co do ustalenia szacunku. Ustalony w ten sposób szacunek nie wpływa na cenę sprzedażną działek, tworzonych przy parcelacji przejętych gruntów, która zostanie ustalana zupełnie niezależnie od wysokości tego szacunku.

W dalszym ciągu rozporządzenie ustala warunki rozliczenia wpływów ze zbycia i użytkowania gruntów między wierzycieli. Na wpływy te składają się nie tylko wpływy z tytułu zbycia gruntów, ale również i z administracji przejściowej do czasu ich zbycia. Podział tych wpływów wraz z ich oprocentowaniem następuje corocznie w IV kwartale roku kalendarzowego po obliczeniu i potrąceniu z sumy wpływów wydatków, związanych z przejęciem i zbyciem gruntów oraz administracją wpływów. Podział wpływów dokonuje się między wierzycieli w stosunku procentowym poszczególnych należności do ogólnej sumy, za którą przejęto grunty.

Wpływy ze zbycia i przejściowej administracji gruntów przelewane będą na rzecz wierzycieli przede wszystkim na umorzenie ich należności. Po całkowitem pokryciu należności wierzycieli — wpływy przelewane będą nadal na rzecz wierzycieli tytułem oprocentowania należności. Jeżeli po wyczerpaniu natomiast wpływów okaże się, że należności nie zostały całkowicie pokryte, brakujące sumy uważane będą przez wierzycieli za umorzone.

W wypadkach, gdy przyjęte grunty nie zostaną przeznaczone na parcelację, a pozostaną w administracji własnej Państwa lub przeznaczone będą na specjalne cele państwowe, w wypadkach również gdy po 3-letnim okresie administracji przejściowej nie zostanie parcelacja przeprowadzona — Skarb Państwa obowiązany jest przeprowadzić z zainteresowanymi wierzycielami rozrachunek, a mianowicie: z szacunku przejęcia potrąca się sumę podatków i danin państwowych, za którą grunty również zostały przejęte; pozostałą sumę Skarb Państwa wypłaca wierzycielom bez oprocentowania najwyżej w ciągu lat 30 w równych ratach ½-rocznych.

Następne zagadnienie, omawiane w rozporządzeniu, obejmuje tryb postępowania przy przedstawianiu wojewodzie wniosku o wszczęcie postępowania celem przejęcia gruntów. Do tej czynności powołany jest właściwy prezes izby skarbowej. Inni — poza Skarbem Państwa — wierzyciele winni wnioski o wszczęcie postępowania kierować do właściwej izby skarbowej. Izba skarbowa po otrzymaniu takiego wniosku wzywa pozostałych wierzycieli do wypowiedzenia się w ciągu dni 14 od dnia następnego po doręczeniu wezwania, czy w celu pokrycia swoich należności przyłączają się do zamierzonego postępowania. Równocześnie bada stan zaległości dłużnika z tytułu podatków i innych danin państwowych celem ewentualnego przyłączenia się ze swej strony do zamierzonego postępowania. Po bezskutecznym upływie terminu lub też po otrzymaniu odpowiedzi od wierzycieli — prezes izby skarbowej składa wojewodzie wniosek o wszczęcie postępowania w stosunku do odpowiedniej łącznej kwoty należności. Decyzję o wszczęciu postępowania otrzymuje właściciel nieruchomości, wierzyciele, uczestniczący w danym postępowaniu, oraz pozostali wierzyciele hipoteczni, o ile ich miejsce zamieszkania jest ujawnione w księdze lub w aktach hipotecznych.

W decyzji o przejęciu gruntów określone zostają: obszar i granice gruntów przejmowanych, szacunek tych gruntów oraz szacunek nieruchomości, z której grunty przejęto, o ile szacunek taki był dokonany. Również i tę decyzję doręcza się właścicielowi oraz wierzycielom, uczestniczącym w danym postępowaniu.

Poza temi zasadniczymi kwestjami omawiane rozporządzenie ustala mniej istotne szczegóły z zakresu wykonania dekretu, jak np.: koszty parcelacji nieruchomości ziemskich, które obli-

czane będą w wysokości 3% ÷ 5%, w wyjątkowych wypadkach do 6%; koszty przejścia gruntów obliczane będą w wysokości 1½% od szacunku przejścia gruntów; kary za zwłokę, tudzież odsetki, przypadające od należności, za które mają być przejęte grunty — pobierane będą do dnia, w którym wydana jest decyzja o wszczęciu postępowania. Po tej dacie w razie przejścia gruntów dalszy bieg kar i odsetek ustaje.

POPIERANIE PRODUKCJI SPIRYTUSU Z ŻYTA. — Bardzo interesującym przejawem skoordynowania akcji interwencyjnych zakupów żyta z polityką spirytusową jest ogłoszone ostatnio rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 9/I 1934 r. w sprawie zwrotu cła przy wywozie spirytusu etylowego („Dz. Ust. R. P.” Nr. 11, poz. 93).

W rozporządzeniu tem, które w ogólnych zarysach nie odbiega od przyjętej formy premjowania wywozu określonych artykułów w drodze t. zw. zwrotów celi, sprawę wywozu spirytusu ujęto w ten sposób, że został przyznany zwrot cła przy eksporcie spirytusu etylowego w wysokości zł 25 od 100 kg spirytusu o mocy 100%. Wpłata tej premji będzie następowała na podstawie kwitów wywozowych, wystawianych przez właściwe urzędy celne po stwierdzeniu wywozu spirytusu zagranicę. Kwity będą mogły być wystawiane tylko w tym wypadku, gdy transporty spirytusu wywożonego będą zaopatrzone w odpowiednie zaświadczenie Ministra Skarbu. Rozporządzenie z dn. 9/I 1934 r. weszło w życie z dniem 7/II 1934 r. i będzie obowiązywało do dn. 31/VII 1934 r.

Koncepcja wprowadzenia premji przy wywozie spirytusu opiera się na następujących przesłankach: w chwili obecnej Państwo dokłada poważne sumy do wywozu zboża zagranicę, a jednocześnie — naskutek nieurodzaju ziemniaków, jaki dotknął w r. b. wiele okolic naszego kraju — ceny tego artykułu zwiększają i gorzelniom rolniczym w Polsce brak jest dostatek zachęty do produkcji spirytusu niekonsumpcyjnego i eksportowego z uwagi na bardzo niskie ceny. Skutkiem tego liczba zgłoszeń na produkcję spirytusu pozakontyngentowego jest bardzo mała, i zachodzą poważne obawy, że nie zdołamy wykorzystać tych wszystkich możliwości eksportowych, jakie otwierają się przed nami na rynkach zagranicznych. Aby więc zmniejszyć dopłatę Skarbu Państwa do wywozu z Polski zbóż bez równoległego kurczenia akcji, polegającej na zdejmowaniu z rynku nadwyżek zbożowych, i aby jednocześnie podnieść w kraju produkcję spirytusu nadkontyngentowego i umożliwić naszym producentom wykorzystanie istniejących możliwości eksportowych — został wprowadzony zwrot cła przy wywozie spirytusu.

Zwrot cła przy wywozie żyta wynosi obecnie zł 6 od 100 kg. Ponieważ ze 100 kg żyta otrzymuje się 30 ÷ 36 l spirytusu surowego (w zależności od techniki produkcji i od jakości surowca), przeto dzisiejsza premja od żyta w przeliczeniu na spirytus wynosi zł 0.17 ÷ 0.20 od 1 l spirytusu 100%. Powyższe normy zostały przyjęte za podstawę przy ustalaniu stawki zwrotu cła w zakresie spirytusu.

Przez częściową zamianę premjowania wywozu żyta na premjowanie wywozu spirytusu osiąga korzyści Skarb Państwa, gdyż zmniejszają się straty na interwencyjnych zakupach żyta; zyskują również gorzelnie rolnicze, otrzymując z przerobu żyta wywar o znacznie wyższej wartości od wywaru ziemniaczanego; ponadto rozwija się produkcja spirytusu eksportowego, co z punktu widzenia naszego bilansu handlowego posiada, niewątpliwie, duże znaczenie. Za dostarczony spirytus żytni producent będzie otrzymywał od Zrzeszenia Producentów Spirytusu cenę zasadniczą zł 0.25 oraz wspomnianą powyżej premję wywozową, czyli łącznie zł 0.45 za 1 l 100%-owego spirytusu surowego z żyta.

Gorzelnie, które zadeklarują gotowość pędzenia spirytusu z żyta, będą mogły korzystać z poważnych udogodnień przy zakupie węgla, niezbędnego do produkcji, ponadto zaś będą poczynione starania, aby gorzelniom, które nie dysponują własnym żytem lub nie mają gotówki na zakup tego zboża, mogły być przyznane na ten cel odpowiednie kredyty.

METODY STACJONOWANIA ROZPLODNIKÓW. — Na terenie Rzeczypospolitej są stosowane następujące metody stacjonowania rozplodników:

1) samorząd powiatowy stacjonuje rozplodniki, nabyte całkowicie na koszt własny, ewentualnie przy udziale izby rolniczej lub (na mocy ustawy o nadzorze państwowym nad buhajami) przy udziale gminy (65%) i Min. Roln. i Ref. Roln. (10%); w ostatnim wypadku nie jest wykluczona również pomoc finansowa izby rolniczej, co obniża odpowiednio udział budżetu gminnego;

niewykluczony jest również wyższy udział w finansowaniu stacjonowania rozplodników samorządu powiatowego, który — chcąc odciążyć gminy — może partycypować w nabywaniu rozplodników w 40%, 50% i t. d.;

2) samorząd powiatowy i izba rolnicza udzielają zasiłku lub partycypują w nabyciu buhaja w pewnej części ($\frac{1}{3}$ ÷ $\frac{2}{3}$); w powiatach, w których została wprowadzona w życie ustawa o nadzorze nad buhajami, Min. Rolnictwa i Ref. Roln. udziela poza tem 10%, pozostałą zaś część pokrywa gospodarz, który otrzymuje względnie nabywa buhaja.

Obok tych zasadniczych metod stacjonowania mogą być stosowane metody pomocnicze przez udzielanie kredytu w wypadku partycypowania gospodarza w kosztach nabycia rozplodnika (metoda 2) oraz przez premjowanie rozplodników.

Pierwsza z przytoczonych metod stanowi najbardziej radykalne i najdalej idące rozwiązanie zagadnienia stacjonowania rozplodników. Jest to jednak metoda najbardziej kosztowna, bo oparta w 100% na środkach publicznych, a przeto ze względów dzisiejszych możliwości finansowych nie nadająca się do szerszego zastosowania. Nie jest ona również wskazana ze względów gospodarczych, przy niskim bowiem poziomie uświadomienia i kultury drobnych rolników powoduje najczęściej niedokarmianie i przedwczesne wyniszczenie stacjonowanych rozplodników. Z tych względów forma ta nie znalazła szerszego zastosowania zarówno przed wprowadzeniem ustawy o nadzorze państwowym nad buhajami, jak i po jej wprowadzeniu.

Poza tem ustawa o nadzorze państwowym nad buhajami oraz opracowany obecnie projekt ustawy o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec obowiązują samorząd powiatowy do zapewnienia miejscowym rolnikom koniecznej ilości rozplodników, uznanych za odpowiednie do celów hodowlanych i nakładają obowiązek partycypowania w kosztach nabycia tych rozplodników na gminę w wysokości 65%. Poważne ciężary, stąd wynikające, w większości wypadków nie znajdują pokrycia w budżetach gminnych, a ponieważ ustawa o finansach komunalnych obowiązuje samorząd powiatowy do pokrywania deficytów budżetów gminnych — więc pokrycie udziałów gminy w kosztach nabycia rozplodników automatycznie obciąża samorząd powiatowy. Wobec takiego stanu rzeczy wydziały powiatowe w bardzo nielicznych wypadkach przystępują do częściowego wykonania ustawy drogą przewidzianą w ustawie, t. zn. z udziałem 65% środków budżetów gminnych.

Formę najbardziej rozpowszechnioną stacjonowania rozplodników stanowi subwencjonowanie hodowców na zakup rozplodników. Instytucja publiczna, prowadząca akcję zaopatrywania w rozplodniki, partycypuje w kosztach ich kupna w pewnym, przyjętym dla danej miejscowości, stosunku (33%, 50%, 66%) — z tem, że rozplodnik przechodzi na własność hodowcy po pewnym okresie czasu, w ciągu którego winien być utrzymywany przez hodowcę zgodnie z wymaganiami zawieranej w tym celu umowy i dopuszczany do pokrywania cudzych samic za określoną opłatą.

Ustawa o nadzorze Państwa nad buhajami została wprowadzona w życie już na terenie 87 powiatów i 35 gmin zbiorowych w 17 powiatach, czyli łącznie w 104 powiatach. Z posiadanych danych wynika, że na dz. 1/IV 1933 r. na terenie tych powiatów zostało stacjonowane 1 840 buhajów, na co wydatkowano łącznie zł 1 610 141 (przeciętny koszt nabycia 1 buhaja zł 875), w tem z funduszy: Min. Roln. i Ref. Roln. zł 154 132 (9.5%), związków powiatowych samorządu terytorjalnego zł 615 157 (38.2%), gmin zł 92 884 (5.8%), izb rolniczych (w 14 powiatach) zł 52 635 (3.3%), reszta zaś (zł 695 333 — 43.2%) została wydatkowana przez gospodarzy, partycypujących w nabyciu buhajów. Ilość buhajów, uznanych w tych powiatach, wynosi 7 660 (w tem buhaje częściowo stacjonowane). W powiatach, nieobjętych ustawą, ilość buhajów stacyjnych wynosiła na dz. 1/IV 1933 r. 1 588, knurów — 1 284 i tryków — 263.

Wydziały powiatowe dążą zwykle do załatwienia kwestji uzupełnienia ilości brakujących buhajów w powiecie z pomocą nabywania buhajów i — wykorzystując chęć hodowców nabywania buhajów — ułatwiają im uzyskanie odpowiedniego kredytu z kasy komunalnej lub P. B. R., przyjmując ewentualne oprocentowanie na rachunek samorządu powiatowego, co łącznie z ustawowym zasiłkiem z funduszy Min. Roln. i Ref. Roln. (10% kosztów nabycia i utrzymania buhaja) oraz samorządu powiatowego stanowi dostateczną zachętę dla hodowcy.

Należy również nadmienić o wysuniętej swego czasu koncepcji tworzenia, w związku z wykonaniem ustawy o nadzorze państwowym nad buhajami, specjalnych spółek dla nabywania i utrzymywania buhajów stacyjnych, do której przystępowałyby właściciele krów, nie posiadający własnych buhajów, składając deklarację uiszczenia w ciągu 3 lat skokowego w ustalonej wysokości. Liczba uczestników spółki oraz wysokość skokowego powinny byćby być obliczone w ten sposób, ażeby uzyskana

suma wystarczyła na pokrycie kosztów nabycia i utrzymania buhaja w ciągu 3 lat po odtrąceniu 35% wartości buhaja, pokrywanego przez Min. Roln. i Ref. Roln. (10%) i samorząd powiatowy (25%).

Niektóre instytucje dążą do ułatwienia hodowcom możności posiadania odpowiednich rozplodników przez prowadzenie akcji przygotowawczej wychowu buhajów i rozłożenia w ten sposób na dłuższy okres czasu ciężaru wykonania ustawy, spadającego na hodowcę. Na terenie woj.: warszawskiego, kieleckiego i łódzkiego — są robione próby połączenia z akcją stacjonowania rozplodników akcji konkursu wychowu reproduktorów.

Ogólną tendencją rozwoju akcji stacjonowania rozplodników, nasuwaną przez konieczności życiowe, jest zastępowanie nabycia rozplodników na własność instytucji publicznych przez wykorzystanie dążności hodowców do kupna, względnie wychowu odpowiednich rozplodników.

Obliczenie ilości rozplodników, którą należy stacjonować na punktach kopolacyjnych danego powiatu, nie przedstawia większych trudności i nosi charakter jedynie orientacyjny ze względu na zmienność warunków; obliczenie to polega na podzieleniu ilości samic, potrzebujących pokrycia na danym obszarze, po potrąceniu ilości samic, które będą pokryte rozplodnikami uznanymi (przy obecnie obowiązującej ustawie również nie-

uznanymi, pozostającymi we własnych gospodarstwach), znajdującymi się na tym obszarze — przez pewną przeciętną liczbę, odpowiadającą ilości samic, która może być pokryta w ciągu roku przez jednego rozplodnika danego rodzaju zwierząt. Dla bydła rogatego przyjmuje się zwykle 100 pokryć, dla trzody chlewnej i owiec 50 pokryć rocznie, aczkolwiek przeciętna ilość pokryć dla tych rodzajów zwierząt jest normalnie nieco niższa. Ale inne czynniki, jak np. obecność na terenie pewnej ilości rozplodników, które wymykają się z pod działania ustawy, powodują, że liczbę, podaną wyżej, należy uważać za właściwą przy kalkulacjach tego rodzaju. Przy obliczaniu ilości niezbędnych rozplodników należy możliwie dokładnie ustalić wpływ warunków lokalnych, jak np. odległość pomiędzy wsiami, rozmieszczenie materiału żeńskiego i rozplodników i t. d.

Po ustaleniu ilości niezbędnych rozplodników dzielimy ją przez 3 względnie 5 w zależności od tego, w ile lat zamierzamy nasycić rozplodnikami dane pogłowie. Jednoczesne bowiem zakupienie i stacjonowanie całej ilości niezbędnych rozplodników byłoby niecelowe ze względów technicznych, jak i zbyt uciążliwe finansowo.

WYWÓZ MASŁA DO NIEMIEC W 1933 R. — p. str. 184.

H A N D E L

TRAKTATY I KONWENCJE

STAN ROKOWAŃ TRAKTATOWYCH. —

Przez podpisanie w dn. 5 b. m. negocjowanego od dłuższego czasu układu polsko-szwajcarskiego liczbą zawartych na podstawie naszej nowej taryfy celnej umów handlowych taryfowych wzrosła do 6. Są to, mianowicie:

1) protokół dodatkowy (avenant) do traktatu handlowego z dn. 30/XII 1922 r. pomiędzy Polską i Unją Gospodarczą Belgijsko-Luksemburską, podpisany w dn. 10/VI 1933 r. w Brukseli,

2) umowa handlowa pomiędzy Polską i Austrią, podpisana w dn. 11/X 1933 r. w Wiedniu,

3) protokół pomiędzy Polską i Szwecją (z powołaniem się na traktat handlowy i nawigacyjny, zawarty pomiędzy obu temi państwami w dn. 2/XII 1924 r.), podpisany w Warszawie dn. 21/X 1933 r.,

4) układ taryfowy pomiędzy Polską i Holandją, podpisany w Hadze w dn. 11/XII 1933 r.,

5) protokół pomiędzy Polską i Danją (z powołaniem się na traktat handlowy i nawigacyjny, zawarty pomiędzy obu temi państwami w dn. 22/III 1924 r.), podpisany w Kopenhadze w dn. 10/I 1934 r.,

6) protokół dodatkowy (avenant) do konwencji handlowej pomiędzy Polską i Szwajcarią z dn. 26/VI 1922 r., podpisany w dn. 5/II 1934 r.

Z punktu widzenia naszej taryfy konwencyjnej wspomniane 6 umów handlowych stanowią niewielką tylko część. Zawierają one mianowicie:

protokół z Unją Belgijsko-Luksemburską	36	zniżek i fiksacji celnych
układ z Austrią	187	" " "
protokół ze Szwecją	82	" " "
układ taryfowy z Holandją.	41	" " "
protokół z Danją	10	" " "
protokół ze Szwajcarią	159	" " "

W sumie zatem dotychczas zawarte umowy handlowe zawierają 515 zniżek i fiksacji celnych, co w stosunku do ok. 5000 stawek autonomicznych nowej naszej taryfy stanowi zaledwie 10%. Ponieważ wątpliwe jest, aby taryfa konwencyjna mogła wynosić u nas mniej niż 50 ÷ 60% liczby stawek taryfy

autonomicznej, jasnym staje się, iż główna część pracy nad naszą przyszłą taryfą konwencyjną wykonana jeszcze nie została. Nie zostały, mianowicie, zawarte dotychczas traktaty z Francją, Czechosłowacją i Wielką Brytanią, a pamiętać trzeba, iż w naszej dawnej taryfie 2 pierwsze z nich obejmowały przeszło 90% stawek ówczesnej naszej taryfy konwencyjnej. W chwili obecnej zresztą niżki procentowe, udzielone Francji w konwencji handlowej z dn. 9/XII 1924 r., obowiązują w zastosowaniu do cel autonomicznych nowej taryfy, podczas gdy niżki, fiksowane w t. zw. IV protokole polsko-czeskosłowackim z czerwca 1928 r., przestały już obowiązywać.

Jeśli chodzi teraz o rozdział naszej taryfy konwencyjnej w zależności od rozmiaru obrotów naszych z poszczególnymi krajami, to zauważyć trzeba, iż niewielka ilość zniżek, udzielonych Belgji, Holandji, Szwecji czy Danji, objaśnia się niemożnością uzyskania od wspomnianych krajów naskutek obowiązujących w nich niskich i sztywnych taryf celnych jakichkolwiek wzajemnych ustępstw w dziedzinie cel — oprócz stabilizacji celnych. Wszystkie wspomniane 4 układy oparte zostały na zasadzie udzielenia wspomnianym krajom możności dalszego wywożenia do Polski ich specjalności eksportowych wzajemian za gwarancje co do status quo dla wywozu polskiego na każdym z tych rynków. Tak np., Belgja uzyskała zniżkę na cykorję brukselską, Holandja na cukierki „Hopjes”; belgijskie i holenderskie cła konwencyjne na rośliny żyjące mają swe uzasadnienie w przemożnym przywozie roślin tych właśnie ze wspomnianych obu krajów (w 1932 r. 1683 q na ogólny przywóz 1916 q); toż samo tyczy się takich produktów, jak: szwedzkie wirówki do mleka, duński olej z kości, holenderskie cebulki tulipanowe i t. d. i t. d.

Nieco już inny charakter posiadają układy z Austrią i Szwajcarią, gdzie skala zainteresowań kontrahentów mogła być uwzględniona w znacznie-szej mierze z uwagi na konkretne ustępstwa w dziedzinie celnej, poczynione przez nich na naszą korzyść. Ponadto wybitnie przemysłowy charakter wywozu tych krajów do Polski uzasadnia, oczywiście,

bardziej zróżniczkowaną wobec nich taryfę konwencyjną. Zniżki, udzielone tym krajom, odpowiadają — rzecz prosta — również specjalnemu zainteresowaniu ich wywozu do Polski, niemniej jednak działają one i na wywóz do nas państw innych, posiadający również przemysłowy charakter. W jeszcze silniejszej mierze da to się odczuć w traktatach z Francją, Wielką Brytanią czy Czechosłowacją.

Co do charakteru zniżek celnych, udzielonych przez nas we wszystkich wspomnianych traktatach, to, rzecz charakterystyczna, są one niemal wszystkie wyrażone w liczbach bezwzględnych, a więc nie są procentowe. Nie idzie za tem jednak, aby miały być one stabilizacjami celnymi. W umowach z Belgją i Holandją przyjęto obustronnie typ t. zw. stabilizacji pośredniej, polegającej na tem, iż każde cło konwencyjne może być niejako „wypowiedziane” na 15 dni przed jego ewentualnem podniesieniem, przy czem jednak drugi kontrahent ma prawo zażądać w tym wypadku rozpoczęcia rokowań „w celu odbudowania równowagi wzajemnych ustępstw, stanowiących podstawę układu”, a w wypadku niepowodzenia tych rokowań — „restytuować równowagę w drodze autonomicznej”, t. j. również podnieść jakieś cło, stabilizowane przezeń w tymże układzie. W układach z Danją i Szwecją wybrano system inny, odpowiadający krótkiemu terminowi (pół roku), na który zawarto układy. Mianowicie, Polska, udzielając D ni i Szwecji zniżek celnych stabilizowanych, zastrzega sobie, iż w wypadku podniesienia w krajach tych ceł lub wprowadzenia ceł zamiast dotychczasowej bezcłowości na produkty naszego wywozu, będzie miała prawo zażądać rokowań i w wypadku ich niepowodzenia — „cofnąć w całości lub części” swoje ustępstwa. W układzie z Austrią mamy cła obustronnie stabilizowane bezwarunkowo, ale w protokóle końcowym widzimy zato postanowienie ogólne, mówiące, iż, „jeżeli po wejściu w życie niniejszej umowy wyniki, spodziewane przez Układające się Strony albo przez jedną z nich, nie zostaną osiągnięte, bądź to z powodu zarządzeń natury gospodarczej, wydanych przez jedną z Wysokich Układających się Stron, bądź naskutek niekorzystnego położenia gospodarczego lub finansowego, bądź z jakiegokolwiek innego powodu, Strona Układająca się, która uważałaby za konieczne zmienić lub uzupełnić obecną umowę, będzie mogła zażądać od drugiej niezwłocznego podjęcia rokowań w tym przedmiocie”. Gdyby zaś — ciągnie dalej protokół — nie doszło się w miesiąc do porozumienia, Strona, uważająca się za pokrzywdzoną, ma prawo wypowiedzieć umowę z terminem jednomiesięcznym (a nie trzymiesięcznym, jak to jest przewidziane w umowie dla normalnych wypadków). W podobny sposób sformułowany jest i art. 5 protokołu ze Szwajcarią.

W sumie zawarte dotychczas umowy regulują ok. 18% naszego obecnego przywozu i ok. 25% naszego obecnego wywozu. Liczby te raz jeszcze potwierdzają, iż praca nad wytworzeniem nowej polskiej taryfy konwencyjnej jest niezakończona. Fakt, iż w tej chwili przeszło jeszcze 80% naszego przywozu idzie za cłami bądź autonomicznymi, bądź starymi cłami konwencyjnymi (ustaleniami na podstawie zupełnie innego niż obecny poziom taryfy autonomicznej) — nie może być uważany za normalny. Toż samo stosuje się do zabezpieczenia traktatowego naszego wywozu, którego $\frac{3}{4}$ jest dotychczas niezabez-

piezione. Skoro zakończą się pozytywnie rokowania z Czechosłowacją, Finlandją i Francją, a następnie dojdzie się do porozumienia z Wielką Brytanią, sytuacja się zmieni całkowicie. Po tych rokowaniach będziemy mieli ponad 60% wywozu zagwarantowanego umownie, a taryfa konwencyjna „grać” będzie na jakieś 40% przywozu. To rozpięcie pomiędzy rozmiarem gwarantowanego wywozu i ustępstwami przywozowymi pozostać musi z uwagi na nieuregulowany nasz stosunek do Niemiec i zwykły „klauzulowy” traktat ze Stanami Zjedn. — dwoma największymi naszymi importerami, z których jeden nie korzysta i nie będzie korzystał w najbliższym przynajmniej okresie nawet z KNU, drugi zaś — korzystając z niej — w tej chwili nie stanowi jeszcze partnera do układów taryfowych.

Jeśli chodzi o rokowania, prowadzone obecnie lub zamierzone na najbliższą przyszłość, to — poza mniej ważnymi rokowaniami z Finlandją — wysuwają się na pierwszy plan rokowania z Czechosłowacją, które — zdaje się — dobiegają pozytywnego końca, oraz z Francją, które zostały ze względów technicznych na pewien czas przerwane — po uzgodnieniu zresztą części celnej przyszłej konwencji handlowej oraz zasad umowy kontyngentowej. Rokowania mają być wznowione w najbliższym już czasie. Co do specjalnie dla nas ważnych rokowań z Wielką Brytanią, to nie wyszły one dotąd ze stadium przygotowawczego. Pierwszym etapem tego stadium była wizyta w Warszawie P. Mullins'a i Lyan'a, członków Rady Doradczej przy Departement of Overseas Trade, którzy w ciągu kilku dni orjentowali się w możliwościach penetracji brytyjskiego wywozu przemysłowego na rynek polski.

Odmienny zupełnie charakter przedstawiają prowadzone obecnie od szeregu miesięcy rokowania z Niemcami w sprawie zniesienia wojny celnej, trwającej pomiędzy obu krajami, jak wiadomo, od czerwca 1 25 r., czyli nieomal od 9 lat. Układ o zniesieniu tej wojny nie stanowiłby sam przez się układu handlowego normalnego, ale przywracałby tylko pomiędzy obu państwami normalny stan beztraktatowy, niezastrzony żadnymi dyskryminacjami wzajemnymi. Oczywiście, iż idzie za tem, że nie poruszałby nietylko żadnych kwestyj celnych, ale nawet nie gwarantowałby w ograniczonej chciąży mierze traktowania na stopie państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Wspomniećby wreszcie należało o przygotowujących się rokowaniach z Kanadą, z którą dotychczas posiadamy zwykły stan beztraktatowy. Układ z tym krajem byłby w pewnej mierze prototypem układów „zamorskich”, zawieranych z państwami, dostarczającymi nam surowce i produkty spożywcze, a z którymi dotychczas traktatów wogóle nie posiadamy. W naszych warunkach, kiedy nasza ekspansja handlowa zamorska znajduje się jeszcze in statu nascendi, zwykły typ traktatu klauzulowego, stosowany przez nas w stosunku do Europy, nie może odpowiadać wymaganiom obrotu z krajami zamorskimi. Traktat z Kanadą, o ile dojdzie do skutku, powinienby być właśnie modelem nowej formy traktatowej.

HANDEL ZAGRANICZNY

WYWÓZ MASŁA DO NIEMIEC W 1933 R. — Na 1933 r. Niemcy przyznały Polsce kontyngent masła w wysokości 15 tys. q. Transporty masła polskiego mogły być wwożone na niemiecki obszar celny dopiero po okazaniu specjalnego zaświadczenia kontyngentowego, wystawianego przez Min. Przem. i Handlu i wizo anego przez niemiecki urząd celny w Neu Bentschen. Dla zapewnienia możliwie regularnego dopływu masła na rynek niemiecki przyznany kontyngent był rozdzielony na 10 części po 1 500 q miesięcznie, poczynając od lutego 1933 r., przyczem wszystkie zaświadczenia ważne były do końca roku kalendarzowego, bez względu na datę wystawienia.

Wywóz masła do Niemiec rozpoczął się zasadniczo dopiero w końcu maja r. ub., wskutek czego nagromadzone z 5 miesięcy kontyngenty na 7 500 q pozwoliły na niereglamentowanie ich przydziału, a przydzielanie poszczególnym zakładom badania masła eksportowego w takich ilościach, na jakie zgłaszały zapotrzebowanie, stanowiące jednocześnie wykładnik możliwości eksportowych poszczególnych zakładów mleczarskich.

Największy wywóz przypada na okres czerwiec — wrzesień i listopad r. ub. W listopadzie, kiedy kontyngent był już prawie wyczerpany, zaszła po raz pierwszy potrzeba rozdziału reszty zaświadczeń kontyngentowych; przydzielane one były zakładom, mającym największe zapasy masła solonego, znajdującego zbyt wyłącznie na rynku niemieckim.

Ze statystyki wywozu masła do Niemiec w 1933 r. wynika, że 70% eksportu dokonały mleczarnie wielkopolskie i pomorskie, a 25% — mleczarnie małopolskie. Tak wysoki udział w wywozie mleczarni wielkopolskich tłumaczyć należy nie tylko dużą i racjonalną produkcją, ale również specjalnym na tawieniu na eksport tych spółdzielni w przeciwieństwie do spółdzielni w pozostałych częściach kraju, które nastawione są raczej na rynek wewnętrzny. Wielkie spółdzielnie partycypują w 86% wywozu masła do Niemiec, reszta przypada na drobnych producentów.

Wykorzystanie kontyngentu (według danych Min. Przem. i Handlu) było całkowite, poza nieznacznymi może ilościami, niewykorzystanymi przez drobne mleczarnie (wysyłka mniejsza od kwoty, wykazanej w składanym pozwoleniu wywozu). Resztówki te były jednak, w miarę możliwości, przez Min. Przem. i Handlu ściągane i przydzielane innym eksporterom.

W styczniu 1934 r. utrzymał się jeszcze ten sam system wydawania zaświadczeń kontyngentowych, przy tej samej wysokości kontyngentu miesięcznego; kontyngent został całkowicie wykorzystany.

Od lutego r. b. wchodzi w życie nowy system kontyngentowania masła do Niemiec. Oprócz polskich zaświadczeń wywozowych, importer względnie eksporter będzie musiał przedstawić w niemieckim urzędzie celnym również niemieckie zaświadczenie, t. zw. „Uebnahmeschein”. Wysokość kontyngentu rocznego łącznie z styczniem utrzymana została na zeszłorocznym poziomie.

Wł. Łoch.

HANDEL WEWNĘTRZNY

RUCH CEN W GRUDNIU 1933 R. — Obroty handlowe w grudniu zazwyczaj wzmagają się w związku z okresem przedświątecznym. Wzrost obrotów nastąpił również w grudniu 1933 r., ale był stosunkowo niewielki i dotyczył tylko branż: kolonialno-spożywczej, odzieżowej i galanterijnej.

Pewną ilustracją rozmiarów obrotów może dawać wskaźnik weksli wystawionych, lecz wahania jego nie są równoległe do wahań obrotów, gdyż dużą rolę odgrywają tu też zmiany w sposobie regulacji (transakcje gotówkowe, wekslowe, na otwarty kredyt). Oświadczenie ten (obliczony przez Instytut Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen) wzrastał od sierpnia do listopada r. ub., ale w grudniu obniżył się o 30%.

Ilustrujący również do pewnego stopnia rozmiary obrotów handlowych wskaźnik ładunków kolejowych wykazał w grudniu — według Instytutu Badania Konjunktur — tak samo niżkę, mianowicie o 76%. Jak sięgniemy do liczb absolutnych, to stwierdzimy, że przewozy kolejowe wewnątrz kraju w grudniu wykazywały tendencję zniżkową, wynosząc w ostatniej dekadzie listopada 82 tys. wagonów przeciętnie dziennie, a w 3 dekadach grudnia kolejno: 61, 80 i 56 tys. wag.

Sytuacja na rynku finansowym, aczkolwiek wykazywała zwykle zaostrenie się na ultimo roczne, nie oddziaływała specjalnie na obroty handlowe, wobec pełnego przygotowania się i właściwej reakcji, jakie znalazła w instytucjach finansowych, z których nastąpił tylko pewien odpływ wkładów. Wyplacalność w związku ze wspomnianą ciasnotą na ultimo nie uległa w grudniu — zwłaszcza w okręgach rolniczych — wyraźniejszej poprawie. Według obliczeń Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen odsetek weksli protestowanych (w stosunku do weksli płatnych) wykazał jednak — przy usunięciu sezonowości — spadek, i to znaczny, bo z 11,0% do 6,7%.

Siła nabywcza ludności rolniczej pozostaje na ogół ostatnio ustabilizowana. To właśnie można powiedzieć i o grudniu, w którym zbyt płodów rolnych nie wykazał na ogół większego ożywienia, a ceny, uzyskiwane przez rolników, wykazywały tendencję lekko zniżkową.

Siła nabywcza ludności miejskiej wykazuje przejściowe osłabienie — głównie wobec sezonowego spadku zatrudnienia przy lekko zwykłej tendencji kosztów utrzymania; poza tem oddziaływają tu ratalne spłaty z bieżących dochodów Pożyczki Narodowej.

Ceny hurtowe na rynku wewnętrznym w ostatnim kwartale roku wykazują tendencję lekko zniżkową i w grudniu zeszły na poziom rekordowo niski — prawie zrównały z poziomem z sierpnia, w którym to miesiącu nastąpiła gwałtowna zniżka cen. Ceny detaliczne — odmiennie niż hurtowe — w ostatnich miesiącach roku zwykowały, w związku z czem rozpiętość między cenami hurtowymi i detalicznymi uległa pogłębieniu.

Ruch wskaźników cen hurtowych — ogólnego i poszczególnych grup towarowych — ilustruje następujące zestawienie (na podstawie danych Gł. Urz. Stat.):

	Wskaźnik Artykuły		W i e m:			W i e m:					
	ogólny	rolne	rod. spożywcze: roślinne	zwierzęce	Artykuły przemysł.	drzewo	artykuły włókienn.	węgiel	metale	różne	Artykuły kolonialne
			W s k a ż n i k:			1927 = 100					
XII 1930	76.2	63.2	54.6	78.2	86.9	88.0	68.9	121.0	86.5	98.1	89.6
XII 1931	66.4	57.2	62.4	51.8	74.0	66.7	52.4	121.2	80.0	85.9	73.5
XII 1932	56.1	44.8	44.8	44.9	65.7	44.6	49.2	121.2	71.8	77.0	73.0
I 1933	56.4	46.2	48.0	43.8	64.7	45.4	49.0	121.2	67.8	76.9	72.8
II "	57.9	50.0	55.6	43.4	64.0	44.6	48.5	121.2	67.0	76.2	72.1
III "	57.9	50.7	55.8	44.8	63.2	45.4	49.6	99.7	67.6	74.8	72.1
IV "	57.6	50.5	56.9	43.0	63.0	43.9	49.1	99.7	67.9	75.3	69.8
V "	56.8	49.0	54.2	42.8	63.0	43.9	51.4	99.7	69.3	70.0	67.3
VI "	58.2	50.7	59.4	41.0	64.1	45.0	52.3	99.7	69.7	72.4	67.4
VII "	58.2	50.4	57.5	42.3	64.5	46.2	52.6	99.7	69.4	73.1	66.8
VIII "	53.9	42.8	42.3	43.6	63.6	49.1	50.3	99.7	68.2	72.3	66.3
IX "	55.0	45.1	43.7	46.9	63.4	51.4	50.5	99.7	67.5	70.4	66.1
X "	54.4	44.2	42.5	46.6	63.2	57.1	49.1	99.7	67.5	68.7	64.1
XI "	54.3	44.0	41.6	47.3	63.3	57.5	49.3	99.7	67.3	68.5	63.7
XII "	53.8	43.0	41.3	45.4	63.3	57.5	50.2	99.7	67.6	67.1	64.1

Ceny artykułów rolnych zniżkowały w grudniu w dalszym ciągu i prawie doszły do minimalnego w r. ub. poziomu z sierpnia. Zniżka w grudniu wyniosła 2,2% i ona to zadecydowała o niższej ogólnej tendencji cen.

Z pośród artykułów rolnych roślinne krajowe produkty spożywcze wykazały spadek cen o 0,7%, wywołany zniżką cen niektórych zbóż, jak pszenicy i owsa, oraz niektórych przetworów, jak mąki (zwłaszcza pszennej), kaszy

i t. p. Ceny żyta i jęczmienia pozostały w grudniu niezmiennione.

W grupie produktów spożywczych zwierzęcych nastąpił w grudniu — po zwykłej listopadowej — silny spadek cen, bo o 4,2%. Ceny żywności i przetworów — mimo spadku ich eksportu — pozostały prawie ustabilizowane, wykazując niewielką tylko tendencję zniżkową, silniejszą jedynie dla trzody. Natomiast nastąpiło załamanie się cen na rynku ma-

ślarskim, gdyż podaż — wobec prawie zupełnego ustania eksportu — przewyższała zapotrzebowanie. Ceny jaj po świętach wykazały tendencję zniżkową, jednak w ciągu całego miesiąca nie nastąpiła poważniejsza zniżka notowań.

Ceny artykułów w przemyśle wykazały w grudniu — podobnie jak i w kilku poprzednich miesiącach — prawie że pełną stabilizację, podnosząc się zaledwie o 0,1%. Zwyczaj ta została wywołana podniesieniem się cen w grupie włókienniczej i metalowej — podniesieniem się, zresztą, w lwiej części zneutralizowanym przez spadek cen w grupie „różnych”.

Sztynna z reguły grupa węgla wykazała, oczywiście, niezmienny poziom cen, przy nieco zresztą zmniejszonym w stosunku do listopada zbycie węgla i w kraju i zagranicą.

Lecz oprócz węgla tym razem brak zmiany wskaźnika cen wykazała i grupa drzewna, która zwłaszcza w II połowie r. ub. miała silną tendencję zwyżkową cen — wobec dobrej konjunktury drzewa na rynku krajowym i lepszej sytuacji eksportu.

Grupa metali wykazała zwyżkę cen o 0,7%. Zwyczaj ta była oddźwiękiem wzrostu cen światowych dla niektórych metali, a mianowicie dla cyny i miedzi. Ceny żelaza, cynku, ołowiu pozostały niezmiennione.

W grupie włókienniczej wzrost cen był największy — 1,9%. Nastąpił tu, mianowicie, wzrost cen surowca — i to zarówno bawełny, jak i wełny. Natomiast ceny półfabrykatu i tkanin wykazały różnorodne wahania cen: ceny przędzy bawełnianej lekko spadły, przędzy zaś wełnianej wzrosły; ceny tkanin bawełnianych nie uległy naogół zmianie, tkanin zaś wełnianych lekko zniżkowały.

Grupa „różnych” artykułów przemysłowych wykazuje, jak zaznaczyliśmy, spadek cen, mianowicie o 2,0%. Z materiałów budowlanych obniżyły się w dalszym ciągu ceny cementu. Dalej obniżyły się ceny kauczuku. Ceny siar (przy mniejszym nieco po sezonie zbycie) wykazywały tylko drobne wahania — dla niektórych gatunków zwyżkowe, dla innych — zniżkowe. W chemikaljach nie zanotowano zmian cen. Obniżyła się natomiast cena papieru.

W grupie kolonialnych produktów spożywczych nastąpiła w grudniu zwyżka cen o 0,7%, wywołana wzrostem cen ryżu.

Ruch cen w ciągu całego roku 1933, t. j. przy porównaniu grudnia 1933 r. z grudniem 1932 r., wykazuje zniżkę ogólnego poziomu cen o 4,1%, przyczem ceny artykułów rolnych spadły o 4,0%, a ceny artykułów przemysłowych niewiele mniej, bo o 3,7%. Jak widzimy więc, 1933 r. zaznacza się raczej stabilizacją cen przy lekkiej już tylko tendencji zniżkowej, rozpiętość cen artykułów rolnych i cen artykułów przemysłowych nie uległa przytem w 1933 r. zmniejszeniu, przeciwnie — lekko pogłębiła się.

W poszczególnych grupach towarowych ruch cen kształtował nie tak się równolegle, jak wskaźniki z zasadniczych dziedzin gospodarstwa (rolnej i przemysłowej) — a raczej bardzo nierównomiernie.

W zakresie artykułów rolnych grupa produktów roślinnych wykazała zniżkę o 7,8%, a grupa produktów zwierzęcych nawet wzrost, wprawdzie niewielki, bo o 1,1%. Pod względem więc cen sytuacja rolnictwa pogorszyła się w 1933 r. w zakresie gospodarki zbożowej, nie uległa zaś prawie zmianie w zakresie gospodarki hodowlanej.

W zakresie artykułów przemysłowych największą zniżkę cen rok 1933 przyniósł dla węgla, mianowicie o 17,7% (po kilkoletnim zresztą okresie stabilizacji na stosunkowo wysokim poziomie). Dość znaczny spadek cen zaznaczył się poza tem w 1933 r. w grupie „różnych” artykułów przemysłowych, wyniósł bowiem 12,8%; zniżkowały tu przedewszystkiem ceny produktów naftowych (niektórych, jak np. olejów, parafiny bardzo poważnie), poza tem ceny materiałów budowlanych (szczególnie gwałtownie cementu), dalej — szeregu chemikalij, jak: soli potasowych, kwasu siarkowego, benzolu, terpentyny, wreszcie papieru; natomiast poważną zwyżkę cen wykazały ceny skór, zwłaszcza surowych, gdzie dla niektórych gatunków nastąpiło niemal podwojenie cen. Najslabszą zniżkę widzimy w grupie metali — o 5,9%; zostały tu obniżone — przeważnie o 10% — ceny żelaza, mniej więcej o tyleż spadły ceny cynku, natomiast ceny ołowiu nieznacznie wzrosły, podczas gdy ceny cyny wykazały zwyżkę o ok. 3/5. Reszta grup artykułów przemysłowych wykazuje w 1933 r. zwyżkę cen; są to 2 grupy: drzewna, gdzie ceny podniosły się aż o 28,9%, oraz włókiennicza, gdzie nastąpił wzrost cen o 2,0%. W grupie drzewnej bardzo poważnie wzrosły ceny wielu sortymentów drewna surowego, ceny tarcicy podniosły się przeciętnie o jakieś 20%, ceny drzewa opałowego natomiast obniżyły się w ciągu roku. W grupie włókienniczej wzrost cen nastąpił jedynie dzięki

zwyżce — i to silnej — cen wełny surowej oraz cen przędzy wełnianej, natomiast ceny tkanin wełnianych pozostały mniej więcej ustabilizowane, a ceny baw. lny — zarówno surowca, jak półfabrykatów, jak i tkanin — lekko zniżkowały.

Jeśli chodzi o artykuły kolonialne, to wykazały one w ciągu 1933 r. poważny spadek cen — o 12,2%, dotyczący wszystkich artykułów.

Kształtowanie się cen w poprzednich latach kryzysu było w dużym stopniu odmienne i w ten sposób porównanie wskaźników cen z końca 1933 r. ze wskaźnikami z końca lat: 1929, 1930 i 1931 wykazuje bardzo różne ruchy cen. Widzimy to z następującego zestawienia:

Okres:	Spadek cen:		
	ogólny	artykułów rolnych	artykułów przemysłow.
	%	%	%
Koniec 1929 ÷ koniec 1933	41,5	46,4	37,4
" 1930	29,4	32,0	27,2
" 1931	19,0	24,8	14,5
" 1932	4,1	4,0	3,7

Ruch zniżkowy cen odbywa się przez pierwsze 3 lata recesji i depresji dość równomiernie, i dopiero w ostatnim roku nastąpił stosunkowo znacznie słabszy spadek cen. W ostatnich 2 latach — w przeciwieństwie do ostatniego roku — spadek cen artykułów rolnych był znacznie silniejszy niż cen przemysłowych, choć w okresie 4-letnim, a zwłaszcza 3-letnim ta dysproporcja w spadku cen jest znacznie słabsza. Stąd wniosek, że w 1932 r. spadek cen artykułów rolnych znacznie prześcignął spadek cen artykułów przemysłowych, natomiast przystosowawczy ruch cen artykułów przemysłowych odbywał się przedewszystkiem w 1931 r.

Jeśli porównamy poziom cen hurtowych z końca 1933 r. z poziomem ich w roku największego ożywienia i najwyższych cen — t. j. roku 1928, to okaże się, że ceny żywności i używek obniżyły się w tym czasie o 45,9%, a ceny artykułów przemysłowych tylko o 39,0%. Rozpiętość stosunkowo nie tak wielka. Ale znacznie większa jest rozpiętość w ruchu cen artykułów, sprzedawanych bezpośrednio przez rolników, i artykułów, nabywanych przez rolników: dla pierwszych spadek o 60,4%, dla drugich — tylko o 28,2%. Jeśli chodzi o artykuły przemysłowe, to ceny surowców spadły w okresie kryzysu o 39,2%, ceny półfabrykatów o 41,5%, a ceny wyrobów gotowych o 36,3%.

Ceny detaliczne wykazują — po bardzo słabym spadku w październiku (o 0,2%) — w listopadzie i grudniu lekki wzrost: w listopadzie o 0,4%, w grudniu o 0,5%.

Ruch wskaźników cen detalicznych (w Warszawie) przedstawiał się następująco:

	Wskaźnik cen (1927 = 100)		
	Listopad 1933	Grudzień 1933	Grudzień 1932
Wskaźnik ogólny	66,2	66,5	71,3
Artykuły rolne	59,1	59,8	59,5
" przemysłowe	73,5	73,4	83,3
Żywność	60,0	60,7	61,5

Wzrost cen detalicznych w grudniu nastąpił — podobnie jak w listopadzie — jedynie dzięki zwyżce cen artykułów rolnych (głównie żywnościowych), trwającej zresztą już od września. Natomiast ceny artykułów przemysłowych wykazały w grudniu dalszą (utrzymującą się od bardzo długiego czasu) zniżkę, tym razem cokolwiek niewielką, bo tylko o 0,1%. Ceny artykułów rolnych zwyżkowały w grudniu o 1,2% (w listopadzie o 2,2%), a specjalnie żywnościowych o 1,1% (o 1,4%). W grupie artykułów żywnościowych właściwie podniosły się tylko ceny ziemniaków, a zniżkowały ceny masła; inne pozostały ustabilizowane albo minimalnie zniżkowały, jak np. kasza, mleko i t. p.; lekka tendencja zwyżkową wykazały ceny jaj.

Ruch cen detalicznych w ciągu całego 1933 r. (grudzień 1932 ÷ grudzień 1933) wyraził się zniżką ogólnego poziomu cen o 6,7%, a więc stosunkowo znacznie silniejszą (z zastrzeżeniem wogóle porównywalności tych odmiennie konstruowanych wskaźników) niż dla cen hurtowych. Ceny artykułów rolnych w ciągu 1933 r. nie tylko nie spadły, ale wykazały nawet lekki wzrost — o 0,5%, a cały spadek skoncentrował się na artykułach przemysłowych, których ceny obniżyły się o 11,9%.

Koszty utrzymania (w Warszawie) w II półroczu r. ub. ciągle oscylowały koło jednego poziomu, odpowiadającego wskaźnikowi 70,2 (przy podstawie: 1927 r. = 100), przyczem w grudniu po minimalnej zniżce w październiku i listopadzie

lekką zwzókowały (o 0,6%). Wzrosły, mianowicie, koszty żywności (o 1,2%) oraz koszty światła i opału (o 0,3%), natomiast obniżyły się koszty w grupie odzieżowo-obuwianej (o 0,2%) i w grupie różnych (o 0,3%). W ciągu ub. roku 1933 (od grudnia 1932 r. do grudnia 1933 r.) koszty utrzymania obniżyły się o 4,1%; zniżyła dotknęła wszystkie grupy kosztów prócz komornego, a szczególnie grupę opałową (o 14,1%), najmniej zaś grupę żywnościową (o 2,3%).

TARGI I WYSTAWY

WYSTAWA PRÓB I WZORÓW WŁÓKIENNICZYCH NA RYNKACH BLISKIEGO WSCHODU. — W związku z organizowaną przez Państwowy Instytut Eksportowy wystawą prób i wzorów w krajach Bliskiego Wschodu odbyła się w Izbie Przem.-Handl. w Łodzi specjalna konferencja z udziałem przedstawicieli szeregu firm wielkiego i średniego przemysłu włókienniczego oraz odnośnych organizacji branżowych, jak: Syndykatu Eksportu Odzieży i Konwencji Przędzaln Włny Czesankowej.

W wyniku dyskusji ustalono, że: firmy, które wezmą udział w wystawie, prześlą wraz z kolekcjami również kupony oraz sztuki towarów, które zostaną wyłożone w stoiskach; w cennikach firm, biorących udział w wystawie, zostaną uwzględnione ceny w walucie angielskiej, t. j. w £ pap., obliczonych c. i. f. odnośne porty; uchwalono, dalej, wydanie ulotek w językach francuskim i angielskim, niezależnie od przestanych wraz z kolekcjami katalogów oraz materiałów, ilustrujących rozmiary oraz skalę produkcji poszczególnych wystawców, wreszcie, że przedstawiciele handlowi upoważnieni zostaną do zawierania ewentualnych transakcyj na miejscu.

W ten sposób udział przemysłu włókienniczego w tej imprezie stanie się, niewątpliwie, poważnym czynnikiem propagandowym włókiennictwa polskiego, stwarzając nowe możliwości eksportowe na rynki Bliskiego Wschodu.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE¹⁾

ZBOŻA I PRZETWORZY

— Ceny zbóż chlebowych i przetworów w okresie sprawozdawczym (od 29 stycznia do 3 lutego) nie uległy prawie żadnym zmianom. Ogólne uspołobienie spokojne, obroty zwiększone. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, na giełdzie warszawskiej owsy zwzókowały o zł 0,50; na giełdzie poznańskiej cena jęczmienia przemiałowego spadła o zł 0,25, a maki pszennej I i II gat. zwzókowały o zł 0,75. Na giełdzie gdańskiej ceny zbóż chlebowych i przetworów w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 14 096 t, w tem 10 431 t żyta.

Warszawa. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon. (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jednolita 748 g/l 20,50 ÷ 21,00, — zbierana 757 g/l 20,00 ÷ 20,50, żyto jednolite 700 g/l 14,25 ÷ 14,75, jęczmień browarowy 684 g/l 15,00 ÷ 15,50, — przemiałowy 632 g/l 13,25 ÷ 13,75, owsy jednolite 468 g/l 11,00 ÷ 12,00 (11,50 ÷ 12,00), — zbierany 438 g/l 10,50 ÷ 11,00 (11,00 ÷ 11,50), mąka pszenna I gat. „luksusowa” 45% 35,00 ÷ 40,00, — I gat. 65% 30,00 ÷ 35,00, — II gat. 20% po luksusowej 25,00 ÷ 30,00, — III gat. „poślednia” 17,00 ÷ 23,00, mąka żytnia I gat. 0 ÷ 55% 24,00 ÷ 25,00, — I gat. 0 ÷ 65% 23,00 ÷ 24,00, — II gat. 17,50 ÷ 18,50, — razowa 18,00 ÷ 19,00, — „poślednia” 12,00 ÷ 13,00, otręby pszenne szale z przemiału standartowego 11,50 ÷ 12,00, — średnie z przemiału standartowego 10,50 ÷ 11,00, — otręby żytnie z przemiału standartowego 8,50 ÷ 9,00.

Poznań. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (jak wyżej): pszenica 18,00 ÷ 18,50 żyto 14,50 ÷ 14,75, jęczmień 695 ÷ 705 g/l 14,50 ÷ 15,00 (14,50 ÷ 14,75), — 675 ÷ 685 g/l 14,00 ÷ 14,50 (14,00 ÷ 14,25), — browarowy 15,25 ÷ 16,00, owsy jednolite 11,75 ÷ 12,00, mąka wraz z workiem: pszena I gat. A 20% 32,25 ÷ 35,00 (32,25 ÷ 35,75), — I gat. B 45% 29,25 ÷ 32,50 (29,25 ÷ 33,25), — I gat. C 60% 27,75 ÷ 31,00

(27,5 ÷ 31,75, — I gat. D 65% 26,25 ÷ 29,50 (26,25 ÷ 30,25), — II gat. 45 ÷ 65% 24,25 ÷ 27,50 (24,25 ÷ 28,25) — III gat. „poślednia” A 65 ÷ 70% 17,50 ÷ 20,50, — III gat. „poślednia” B ponad 70% 14,50 ÷ 17,50, żytnia I gat. 0 ÷ 55% 21,00 ÷ 22,50, — I gat. 0 ÷ 65% 19,50 ÷ 21,00, — II gat. 55 ÷ 70% 16,50 ÷ 18,00, — „poślednia” ponad 70% 13,00 ÷ 15,00, — razowa 0 ÷ 95% 17,00 ÷ 18,00, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 11,50 ÷ 12,00, — średnie z przemiału standartowego 11,00 ÷ 11,50, otręby żytnie z przemiału standartowego 10,25 ÷ 11,00.

KONOPIE

Lwów. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg loco stacja ładowania (w nawiasach podane są ostatnie notowania z dawniejszych okresów): konopi czesane 180,00 (155,00 ÷ 160,00), pakuly konopie I gat. 88,00 (85,00 ÷ 87,00), — II gat. 70,00 (65,00).

BYDŁO I MIĘSO

— W styczniu r. b. na rynkach krajowych panowała zniżkowa tendencja, przy zmniejszonym zapotrzebowaniu. Ceny bydła rogatego, cieląt i trzody kształtowały się naogół zniżkowo, bez poważniejszych różnic w cenach z uwagi na utrzymane rozmiary podaży. Na targowicach prowincjonalnych panowała znaczna martwość, i obroty utrzymywały się w szczupłych rozmiarach. Nieco większe zapotrzebowanie dało się zauważyć jedynie na prosięta, które były poszukiwane w celach hodowlanych. Należy zaznaczyć, że sytuacja eksportowa doznała dość wydatnej poprawy, mimo to jednak rozmiary eksportu są tak stosunkowo drobne, że nie są w stanie wywrzeć widocznego wpływu na sytuację rynku wewnętrznego.

Natomiast położenie rynku drobiowego przedstawiało się korzystniej z uwagi na dość znaczny wzrost spożycia wewnętrznego w ostatnich czasach, oraz lepsze warunki eksportu, który mimo rozmaitych utrudnień osiągnął w 1933 r. poważne rozmiary.

Warszawa. — Notowania z dn. 31/I r. b. — w zł za 100 kg żywej wagi loco targowica: woły młode mięsiste 65 ÷ 70, — starsze tusze 60 ÷ 65, krowy oddojone tłuście wszelkiego wieku 55 ÷ 60, cielęta odżywione 75 ÷ 85, świnię słoninowe od 150 kg wzwyż 105 ÷ 110, — 130 ÷ 150 kg 95 ÷ 105, — mięsne od 110 kg 85 ÷ 90.

Poznań. — Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen z dn. 30/I r. b. — w zł za 100 kg żywej wagi loco targowica: woły pełnom. wytucz. nieoprzęd 62 ÷ 66, — miesiste tucz. do lat 3 56 ÷ 60, — starsze 46 ÷ 52, — miernie odzyw. 40 ÷ 42, buhaje wytucz. pełnom. 60 ÷ 62, — tucz. mięsiste 52 ÷ 56, — nietucz. dobrze odzyw. 42 ÷ 46, — miernie odzyw. 38 ÷ 40, krowy wytucz. pełnom. 60 ÷ 64, — tucz. mięsiste 48 ÷ 56, — nietucz. dobrze odzyw. 38 ÷ 42, — miernie odzyw. 28 ÷ 32, jałowice wytucz. pełnom. 62 ÷ 66, — tucz. mięsiste 56 ÷ 60, — nietucz. dobrze odzyw. 46 ÷ 52, — miernie odzyw. 40 ÷ 42, młodzież dobrze odzyw. 38 ÷ 42, — miernie odzyw. 36 ÷ 38, cielęta najprzedn. wytucz. 64 ÷ 70, — tucz. 58 ÷ 62, — dobrze odzyw. 52 ÷ 56, — miernie odzyw. 46 ÷ 50, owce wytucz. pełnom. jaźnięta i młode skopy 64 ÷ 70, — tucz. starsze skopy i maciorki 60 ÷ 62, świnię pełnom. 120 ÷ 150 kg żywej wagi 86 ÷ 90, — 100 ÷ 120 kg 82 ÷ 84, — 80 ÷ 100 kg 78 ÷ 80, — miesiste ponad 80 kg 72 ÷ 74, maciory i późne kastraty 76 ÷ 80. Przebieg targu normalny.

MASŁO

— W porównaniu do poprzednich miesięcy sytuacja na krajowym rynku nabiałowym w styczniu r. b. doznała dość wyraźnej poprawy. Występujący w tym miesiącu zazwyczaj spadek produkcji masła nie miał miejsca w okresie sprawozdawczym — tak, że w rozmiarach produkcji nie można zanotować większych zmian.

Do poprawy sytuacji rynkowej w większych ośrodkach miejskich przyczynił się powrót poważniejszej liczby mieszkańców z wyjazdów świątecznych oraz utrzymana tendencja na obcych rynkach zbytu. Dalsze tygodnie przyniosły pogorszenie warunków eksportowych. Kontyngent styczniowy na wywóz masła do Niemiec już w połowie miesiąca został prawie wyczerpany, eksport zaś na inne rynki zachodnio-europejskie napotykał na poważne trudności ze względu na konkurencję masła kolonialnego. Pomimo to — notowania cen masła w większych miastach zachowały tendencję zwzókową, jak np. w Warszawie, gdzie ceny masła wyborowego I gat. zł 2,60 za 1 kg w początku miesiąca wzrosły do zł 2,90 w końcu miesiąca. Widoki na najbliższą przyszłość są raczej pomyślne wobec spodziewanego wzrostu spożycia w okresie postu.

Warszawa. — Notowania cen hurtowych w/g Komisji Notowań Cen Nabiału z dn. 30/I r. b. — w zł za 1 kg: masło wybo-

¹⁾ Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu oraz Min. Rolnictwa i Ref. Roln. sprawozdań organizacji gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. i t. d.

rowe I gat. 290, — nieopakowane 2'80, mleczarskie, deserowe II gat. 2'50, — mleczarskie solone 2'60, — wiejskie oseekowe 2'10.

Bielsko. — Notowania masła z ostatniego tygodnia sprawozdawczego — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg: wyborowe paczkowane 2'60 ÷ 2'70, deserowe I gat. 2'50 ÷ 2'60, — II gat. 2'45 ÷ 2'50, kuchenne 2'00 ÷ 2'10. Tendencja mocniejsza.

Katowice. — Notowania cen w/g Komisji Notowań Cen Należa do dn. 25/I r. b. — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg w hurcie I gat. 2'55 ÷ 2'65, deserowe II gat. 2'30 ÷ 2'45, wiejskie 2'00. Tendencja utrzymana.

JAJA

— Na rynku jajczarskim w styczniu r. b. — w przeciwieństwie do dotychczasowej sytuacji — dały się zauważyć pewne oznaki pogorszenia. W związku ze zbliżającym się okresem sezonowego wzrostu produkcji zaznaczyła się zdecydowana tendencja wśród większości hurtowników do szybkiego likwidowania zapasów jaj konserwowanych i chłodzonych, które — rzucane w większych ilościach na rynek wewnętrzny — wpływają ujemnie na ogólne kształtowanie się cen. W następstwie powyższego stanu rzeczy na rynku krajowym nastąpiło dość znaczne zróżniczkowanie cen na towar świeży t. zw. „suchy” i towar chłodzony oraz konserwowany w wodzie wapiennej.

Warunki eksportu, pod wpływem rosnących ograniczeń wwozowych wśród państw odbiorczych, doznały pogorszenia. Krążą pogłoski o zamierzonych ograniczeniach wwozu jaj polskich do Hiszpanji, która w ostatnich czasach wysunęła się na czoło naszych odbiorców; stanowisko Rządu hiszpańskiego jakoby motywowane jest zbyt nikłym udziałem Hiszpanji w imporcie do Polski. Również we Włoszech ma nastąpić skontyngentowanie wwozu.

W związku z pogorszeniem się warunków eksportu zapadła decyzja premjowania eksportu jaj narazie na okres 2-miesięczny, t. j. w lutym i marcu.

W celu skuteczniejszej ochrony interesów eksportowych — delegaci regionalnych związków eksporterów jaj w Polsce uchwalili zorganizowanie wspólnej naczelnej organizacji p. n. „Związek Zawodowy Zrzeszeń Eksporterów Jaj w Warszawie”.

Warszawa. — W/g notowań Związku Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich w Warszawie w ostatnim tygodniu sprawozdawczym płacono za skrzynię 1 440 szt. — w $\mathcal{Z}$: świeże niesegregowane 100 ÷ 110, wapnowane 75 ÷ 80, z chłodni 65 ÷ 70. Tendencja zniżkowa.

Poznań. — Notowania z dn. 3/II r. b. w hurcie — w $\mathcal{Z}$ za skrzynię 1 440 szt. — jaja świeże 115 ÷ 120, zależnie od wielkości.

SKÓRY

Kraków. — Ceny według notowań Centrali Targów — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg (w nawiasach podane są poprzednie notowania; skóry surowe wołowe 1'00 (0'90), — krowie 0'90 (0'80), — jałowicze 1'00 (0'90); za 1 sztukę: skóry surowe cielęce 6'00 ÷ 7'00 (5'00 ÷ 7'00).

Lwów. — Ceny według notowań Centralnej Targowicy — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg (w nawiasach podane są ostatnie notowania z dawniejszych okresów, o ile różnią się od obecnych): skóry surowe bydłecze lekkie 1'15, — ciężkie 1'10; za 1 sztukę: skóry surowe cielęce rzeźnicze 6'50 ÷ 7'50 (6'00 ÷ 7'50), — cielęce prowincjonalne 5'50 ÷ 6'00, — końskie duże 9'00 ÷ 11'00, — końskie małe 8'00 ÷ 10'00.

WEŁNA

Grudziądz. — Ceny hurtowe orientacyjne — w $\mathcal{Z}$ za 100 kg loco Grudziądz (w nawiasach podane są ostatnie notowania z dawniejszych czasów): wełna brudna jednolita „Merino” I gat. 260 00 ÷ 300 00 (250 00 ÷ 270 00), — II gat. 200 00 ÷ 240 00 (230 00 ÷ 250 00).

METALE I WYROBY METALOWE

Warszawa. — Ceny orientacyjne — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg (w nawiasach podane są poprzednie notowania, o ile różnią się od obecnych): cyna Banka w blokach 7'20 (7'40), ołów hutniczy 0'67, cynk hutniczy 0'80, antymon 1'10, aluminium hutnicze 3'80, blacha miedziana 2'75 ÷ 3'40, — mosiężna 2'50 ÷ 3'50, — cynkowa 0'93 ÷ 0'95, nikiel w kostkach 9'50.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 29 stycznia do 3 lutego 1934 r.

— Akcje w okresie sprawozdawczym miały tendencję jednolitą, przy nieco większych obrotach. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, na giełdzie warszawskiej kurs akcji Banku Polskiego podniósł się o $\mathcal{Z}$ 2'00. Starachowic o $\mathcal{Z}$ 0'05. Natomiast kursy akcji Ostrowieckich Zakładów (w porównaniu z ostatnimi notowaniami z dawniejszych okresów) spadły o $\mathcal{Z}$ 3'20, Lilpopa o $\mathcal{Z}$ 0'10 oraz Haberbuscha i Schielego o $\mathcal{Z}$ 0'25. Na giełdzie poznańskiej akcje Banku Polskiego ceniono wyżej o $\mathcal{Z}$ 1'00.

Na giełdach krakowskiej i lwowskiej akcje w okresie sprawozdawczym zupełnie nie były notowane.

Od dn. 1/II r. b. akcje Częstocickiego Tow. Fabr. Cukru notowane są bez kuponu dywidendowego za 1932/33 r. w wys. 2%.

GIELDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
		w $\mathcal{Z}$ za akcję		
Bank Polski	$\mathcal{Z}$ 100	88'00	85'50	87'50 88'00 -87'50
Lilpop	$\mathcal{Z}$ 25	10'90	10'75	10'85
Ostrowiec—serja B	$\mathcal{Z}$ 50	21'80	21'80	21'80
Starachowice	$\mathcal{Z}$ 50	10'25	10'20	10'25
Haberbusch i Schiele	$\mathcal{Z}$ 100	39'75	39'50	39'75

GIELDA KRAKOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIELDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIELDA POZNAŃSKA

Akcje — w $\mathcal{Z}$ (maksimum i minimum; w nawiasach podane są notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 85'00 ÷ 84'00 (85 00 ÷ 83 00).

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

NOWA PRAGMATYKA I NOWE PRZEPISY O UPOSAŻENIU PRACOWNIKÓW P. K. P. — Zmiana przepisów o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych, dokonana rozporządzeniem Prezydenta RP z dn. 23/X r. ub., nie pozostała bez wpływu na przepisy o uposażeniu pracowników kolei państwowych, wzorowane w znacznej mierze na ustawie z 1923 r. „o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska”. To też rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 1/I r. b. ogłoszono nowe przepisy „o uposażeniu pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe”, wprowadzone w życie z dn. 1/II r. b., a więc równocześnie z przepisami o uposażeniu urzędników państwowych. Podstawy uposażenia pracowników kolejowych odbiegają znacznie od ustawy uposażeniowej urzędników, to też przytaczamy je tutaj w głównych zarysach.

Przepisy przewidują 3 kategorie pracowników kolejowych: etatowych, stałych i praktykantów. Dla pracowników ustala się 14 grup uposażenia zasadniczego (od $\mathcal{Z}$ 100 miesięcznie w gr. 14 do $\mathcal{Z}$ 1 000 w gr. 1), dodatki lokalne (wahające się w Warszawie $\mathcal{Z}$ 15 ÷ 150, na Śląsku w Gdyni i na Helu — $\mathcal{Z}$ 10 ÷ 100), wreszcie dodatki funkcyjne na kierownictwo ($\mathcal{Z}$ 25 ÷ 600 miesięcznie).

Pracownicy stali (dziennie płatni) otrzymują uposażenie według 6 kategorii płac ($\mathcal{Z}$ 4 ÷ 9 dziennie); dodatki lokalne

wynoszą: w Warszawie $60 \div 1:40$ dziennie, na Śląsku i w Gdyni oraz na H-lu — $40 \div 80$.

Praktykanci otrzymują do czasu mianowania na stanowisko etatowe uposażenie 14÷11 grupy pracowników etatowych w zależności od tego, czy posiadają wykształcenie niższe, średnie czy wyższe, wraz z przypadającym na odpowiednią grupę dodatkiem lokalnym.

Ponadto wszyscy pracownicy mogą otrzymywać nagrody pieniężne i zasiłki, na których wypłatę wstawiane będą corocznie odpowiednie sumy do planu finansowo-gospodarczego przedsiębiorstwa „P. K. P.” obok specjalnych sum dla pracowników, utrzymujących licznější rodzinę. Uposażenie, zasiłki i nagrody pieniężne, wypłacone pracownikom, wolne są od państwowego podatku dochodowego i od opłat na rzecz funduszu emerytalnego.

Celem możliwego ułatwienia przejścia od obecnych stosunków uposażeniowych do nowych przepisów wprowadzono następujące postanowienia przejściowe. Pracownicy etatowi dotychczasowi zostają zaliczeni do następujących grup uposażenia:

z grupy	IV	do nowej grupy	2
"	V	"	3
"	VI	"	5
"	VII	"	7
"	VIII	"	8
"	IX	"	9
"	X	"	10
"	XI	"	11
"	XII i XIII	"	12
"	XIV i XV	"	13
"	XVI	"	14

Dotychczasowi kandydaci na pracowników etatowych stają się pracownikami etatowymi z zaliczeniem do grup 14 ÷ 9 uposażenia zasadniczego. Pracownicy nieetatowi i próbni zaliczeni są do kategorii pracowników stałych z uposażeniem według 6 ÷ 2 kategorii płac. Ministrowi Komunikacji przysługuje prawo zaszerzegać pracownika w pewnych wypadkach do grupy czy kategorii płac wyższej, niż podane wyżej.

Pracownicy, których dotychczasowa płaca netto (po potrąceniu podatku dochodowego, opłaty emerytalnej i na Fundusz Pracy) jest wyższa od uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami, otrzymują zasiłek wyrównawczy do wysokości dotychczasowej płacy netto, zmniejszonej najwyżej o 7%.

Ponieważ nowe przepisy o uposażeniu spowodowały konieczność odpowiednich zmian w przepisach o stosunku służbowym pracowników kolejowych, zwanych popularnie pragmatyką, przeto równocześnie wydane rozporządzenie Rady Ministrów z d. 1/I r. b. wprowadziło z dn. 1/II r. b. nową pragmatykę służbową dla pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe”, która precyzuje warunki, na których przyjmowani są na służbę pracownicy kolejowi, określa ich obowiązki i prawa, ustala odpowiedzialność za naruszenie obowiązków służbowych i przewiduje obustronne warunki rozwiązania stosunku służbowego. Na uwagę w nowych przepisach zasługują różnice po-

między stanowiskami pracownika etatowego, stałego i praktykanta.

Zasadniczą różnicą pomiędzy etatowym a stałym pracownikiem — poza uposażeniem — jest większa swoboda władz w rozwiązaniu stosunku służbowego z pracownikami drugiej kategorii. Pracownika stałego można zwolnić zawsze w razie uzyskania przezeń prawa do zaopatrzenia emerytalnego, Pracownika etatowego można zwolnić tylko w razie ukończenia przezeń 60 roku życia i nabycia prawa do częściowego zaopatrzenia emerytalnego, albo w razie ukończenia 50 roku życia i osiągnięcia pełnej wyługi emerytalnej. Poza tem przewidziano możliwość zwolnienia za 3-miesięcznym zawiadomieniem: pracownika stałego w ciągu pierwszych 10 lat służby, pracownika etatowego — w ciągu 5 pierwszych lat służby, natomiast praktykanta można zwolnić już w pierwszym roku służby za 2-tygodniowym wypowiedzeniem.

Dalszą różnicę pomiędzy etatowymi i stałymi pracownikami oraz praktykantami wprowadzono w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej. Na pracownika stałego i praktykanta wszystkie kary za wykroczenia, do wydalenia włącznie, nakłada zwierzchnik bezpośredni, pracownik zaś etatowy może być ukarany dyscyplinarnie przez zwierzchnika tylko nagana, grzywną do wysokości 10% miesięcznego uposażenia na przeciąg 2 ÷ 12 miesięcy lub przeniesieniem do innej miejscowości, innymi zaś karami — tylko przez komisję dyscyplinarną. Inowacją w nowych przepisach jest wreszcie ustalenie wieku dla nowoprzyjmowanych pracowników nie wyżej 30 lat (dotychczasowych 40 lat), co ma na celu wprowadzenie elementu młodszego.

Zarówno nowa pragmatyka, jak i nowe przepisy o uposażeniu wprowadzają do dziś istniejącego stosunku pomiędzy pracownikami a przedsiębiorstwem P. K. P. znaczne szarmonizowanie obok uproszczenia dotychczasowych formalności, będących często źródłem nieporozumień.

Dzięki nowouchwalonej pragmatyce najbardziej zyskały 2 grupy pracowników: kandydatów na stanowiska etatowe i pracowników próbnych, gdyż 7 tys. kandydatów na stanowiska etatowe otrzymało automatycznie etat, na który w obecnych warunkach musieliby, prawdopodobnie, długo lub zgoła bezowocnie czekać, a 10 tys. pracowników próbnych zostało zaliczonych w poczet pracowników stałych, uzyskując prawo do zaopatrzenia emerytalnego i wszystkie inne uprawnienia, ze stanowiskiem pracowników związane. Ponadto, stosownie do zapowiedzi Ministra Komunikacji u Komisji Budżetu Sejmu, ok. 7 tys. zaśluzonych pracowników otrzyma zaszerzeganie do wyższej grupy, niż to wynika z automatycznych przesunień. Dzięki uniezależnieniu grupy uposażenia od stanowiska — wielu pracowników otrzyma takie grupy uposażenia, których na swoich stanowiskach nie mogli osiągnąć w myśl dotychczasowych przepisów.

Dodatnią cechą nowego uposażenia jest również i to, że stanowić one będą podstawę do wymiaru emerytury w 100%, gdy dotychczas pracownik po 35 latach służby otrzymywał emeryturę w wysokości tylko 92%, a ponadto potrącano mu podatek dochodowy i opłatę na Fundusz Pracy, od czego przyszłe zaopatrzenia będą wolne.

J. G.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

KORESPONDENCI ZAGRANICZNI GDYNI I GDAŃSKA. — W celu rozwinięcia intensywniejszej akcji akwizycyjnej ładunków dla portów w Gdyni i Gdańsku władze tych portów zorganizowały wspólne placówki korespondentów w Wiedniu i Haifie. Na korespondenta w Wiedniu został powołany Dr. L. Bar, w Haifie zaś — Dr. K. Nawratzky.

PRACA PORTU GDYŃSKIEGO W STYCZNIU 1934 R. — Obserwacja miesięcznych wyników pracy portu gdyńskiego wskazuje na pewne stałe przemiany, którym podlega ruch statków oraz obrót towarowy w tym porcie w zależności od okresów sezonowych. Rokrocznie styczeń należy zasadniczo do najgorszych miesięcy, siłbe zazwyczaj wyniki daje również luty, w marcu następuje poprawa, która wzrasta co miesiąc i dochodzi do kulminacyjnego punktu w okresie: wrzesień ÷ listopad; w grudniu następuje zwykle pewne zmniejszenie się tempa pracy portu. Jako pewnik uważać należy, że okres lipiec ÷ grudzień każdego roku daje wyniki znacznie lepsze, aniżeli I półrocze. Jest to zjawisko, wiążące się ściśle z sezonowością wywozu lub przywozu szeregu artykułów, jak: ryż, owoce,

cykier, nawozy sztuczne i surowce dla ich wyrobu, drzewo, węgiel i wiele innych. Nieznaczna stosunkowo ilość innych towarów nie jest zależna od wpływów sezonu i zachowuje pewną równomierność przywozu lub wywozu w ciągu całego roku. Do tych towarów należą: bekony, wędliny, surowce włókiennicze, złom i inne.

Dlatego też, przystępując do analizy wyników pracy Gdyni w styczniu r. b., należy liczby sprawozdawcze porównywać nie tylko z poprzednim miesiącem, lecz również ze styczniem r. ub. Takie porównanie wykazuje nam, mianowicie, że miesiąc sprawozdawczy, aczkolwiek w porównaniu z grudniem r. ub. zaznaczył się pewnym spadkiem ruchu statków oraz obrotu towarowego, to jednak dał wyniki znacznie lepsze aniżeli styczeń 1933 r. Poprawa ta dotyczy zarówno ruchu statków, jak i obu stron — przywozu i wywozu — w obrocie towarowym.

W miesiącu sprawozdawczym zawinęło do Gdyni 336 statków o ogólnym tonnażu 311 381 nrt wobec 370 statków o tonnażu 314 682 nrt w grudniu r. ub. i 311 statków o 234 564 nrt w styczniu r. ub. Wyszło w miesiącu sprawozdawczym 339 statków o tonnażu 321 378 nrt wobec 367 statków o tonnażu 308 746 nrt w grudniu r. ub. i 300 statków o 230 931 nrt. w styczniu r. ub. Kolejność bander w miesiącu sprawozdawczym

uksztaltowała się dość podobnie, jak w poprzednim miesiącu: Szwecja, Niemcy, Polska, Norwegia, Dania, Stany Zjednoczone i Anglja. Ogółem reprezentowane było 17 bander. Średni tonaż statku, zawijającego do Gdyni, wzrósł dość znacznie, osiągając w styczniu 926⁴ t wobec 814⁶ t w grudniu.

Ogólny obrót towarowy w styczniu r. b. osiągnął 525 859 t, z czego na obrót zamorski przypada 525 729 t (w grudniu 1933 r. 535 336 t i w styczniu — 413 987 t). W obrocie zamorskim na przywóz w styczniu przypada 70 565 t (w grudniu 1933 r. — 71 448 t i w styczniu — 45 604 t), na wywóz zaś — 455 164 t (w grudniu 1933 r. — 463 888 t i w styczniu — 368 383 t). Widzimy zatem, że miesiąc sprawozdawczy wykazuje spadek zamorskiego obrotu towarowego w porównaniu z poprzednim miesiącem o ok. 9⁵ tys. t, natomiast wzrost o 112 tys. t w porównaniu ze styczniem r. ub., który winienby być jego odpowiednikiem w ubiegłym rekordowym roku.

Liczby obrotu zamorskiego, dokonanego w styczniu r. b., składają się z następujących pozycji:

Przywóz		Wywóz	
Ryż surowy	—	Ryż	—
Owoce świeże	2 209	Mąka ryżowa	185
Owoce suszone	1 126	Cukier	4 525
Orzechy i migdały	89	Napoje alkoholowe	9
Kawa, kakao i herbata	1 228	Sól	—
Tytoń	238	Bekony	2 042
Napoje alkoholowe	3	Wędliny	199
Słedzie	3 483	Ptactwo bite	90
Fosforyty	1 523	Jaja	271
Zużle Thomasa	1 000	Makuchy	1 845
Sadze	221	Melasa	8 730
Tłuszcze zwierz. sur.	780	Kości i maczka kost.	—
Skóry	2 589	Skóry	11
Nasiona oleiste różne	5 086	Deski i łaty	11 208
Oleje i smary	167	Bale i słupy	1 016
Żywica	122	Wyroby z drzewa	70
Kauczuk	532	Kleпки	34
Wyroby gumowe	257	Dvki	407
Tłuszcze i oleje roślin.	310	Moble gięte	137
Asfalt	6	Wyroby koszykarskie	23
Garbniki	1 002	Węgiel eksportowy	382 808
Farby	49	" bunkrowy	17 533
Ruda żelazna	2 329	Koks	12 865
" manganowa	—	Materiały pędne	—
Piryty	5 587	Sól potasowa	—
Zł m żelazny	21 975	Nawozy azotowe	—
Miedź	544	Soda	276
Cyna	5	Karbid	—
Metale różne	310	Salmiak	20
Wyroby żelazne i stal.	284	Biel cynkowa	132
Maszyny, aparaty i części	511	Szyny kolejowe	3 280
Samoch. motocykle i części	16	Wyroby żelazn. i stal.	706
Szmaty	407	Cynk	1 294
Celuloza	450	Blacha cynkowa	237
Papa, tektura, papier	1 318	Celuloza	376
Bawełna	8 656	Papa, tektura, papier	1 527
Juta	921	Bawełna	166
Len, konopie, sisal i t. d.	58	Materiały i wyr. włókn.	278
Wełna	3 561	Różne	2 864
Różne	1 506		
		Razem: 455 164	
Razem: 70 164			

Ogólna liczba przywozu utrzymała się, jak widzimy, niemal całkowicie na poziomie grudnia r. ub., jednak szereg pozycji składowych uległ dość poważnym zmianom.

W przywozie uległa zmniejszeniu przede wszystkim pozycja owoców świeżych — 2 209 t (w grudniu r. ub. 4 313 t), osiągając ściśle poziom z przed roku (2 211 t w styczniu 1933 r.). Przywóz owoców suszonych natomiast znacznie wzrósł, osiągając 1 126 t (609 t, 296 t¹⁾). Pozycja kawy, kakao i herbaty (1 228 t) wzrosła w porównaniu z grudniem r. ub. (558 t), lecz zmalała wobec analogicznej pozycji w styczniu r. ub. (1 437 t). Zmniejszył się również przywóz tytoniu — 238 t (342 t i 1 723 t). Import śledzi — 3 483 t — wzrósł znacznie (2 402 t i 1 509 t). Zużle Thomasa przywieziono w miesiącu sprawozdawczym 1 000 t (w grudniu brak, w styczniu r. ub. 900 t), fosforytów 1 523 t (5 925 t

i 1 000 t), tłuszczów zwierzęcych surowych 780 t (983 t i 311 t). Bardzo dobrze rozwija się nadal przywóz skór — 2 589 t (2 343 t i 1 415 t), natomiast import nasion oleistych, mimo wysokich liczb (5 086 t w styczniu r. b. i 3 373 t w grudniu r. ub.) ustępuje szerególnie w okie liczbie, osiągniętej w styczniu r. ub. (7 260 t), podobnie, jak i import kauczuku — 532 t (538 t i 1 390 t).

Sereg pozycji, wyrażających się dość poważnymi liczbami w zestawieniu styczniowym, nie figuruje zupełnie w styczniu r. ub.; do tych artykułów zaliczyć należy: garbniki (w styczniu r. b. 1 002 t i w grudniu r. ub. 1 158 t), rudę żelazną (w styczniu r. b. 2 329 t i w grudniu r. ub. 1 057 t) i inne o mniejszym znaczeniu.

Bardzo znaczną różnicę na korzyść stycznia r. b. wykazuje pozycja złomu — 21 975 t (17 940 t i 11 780 t). Należy również zwrócić uwagę na przywóz miedzi — 544 t (804 t i 64 t).

Import bawełny we wszystkich 3 porównywanych ze sobą miesiącach dał wyniki b. dobre z dość znaczną przewagą ostatniego okresu — 8 656 t (8 366 t i 5 582 t). Podobne zjawisko dało się zaobserwować w przywozie wełny — 3 561 t (1 456 t i 562 t), natomiast przywóz juty — 921 t — utrzymuje się na niezmiennym poziomie (81 t i 993 t).

Wreszcie w porównaniu z grudniem obserwujemy w miesiącu sprawozdawczym brak dość poważnej pozycji rudy manganowej (w grudniu r. ub. 7 824 t), której przed rokiem w Gdyni jeszcze zupełnie nie było.

Przechodząc obecnie do analizy pozycji w wywozie, znajdujemy u niego — mimo znacznego wzrostu ogólnej sumy — szereg artykułów, których eksport wyrzcił się mniejszymi liczbami aniżeli przed rokiem. Wśród tych artykułów wymienić należy przede wszystkim: cukier — 4 525 t (6 370 t i 5 937 t), bekony — 2 042 t (1 997 t i 3 371 t) i wędliny — 199 t (241 t i 302 t). W porównaniu z grudniem zmalał bardzo znacznie również wywóz jaj (271 t wobec 1 106 t), których w styczniu r. ub. wywieziono również bardzo niską ilość (59 t). Wywóz makuchów — 1 845 t — również zmalał w porównaniu zarówno z grudniem, jak i ze styczniem r. ub. (4 065 t i 2 435 t). Po wielomiesięcznej przerwie ukazała się w wywozie gdynskim znacznie większa pozycja melasy (8 730 t), której brak zupełnie w r. ub.

Nieznacznie zmalał w styczniu r. b. wywóz drzewa — 12 224 t (14 895 t i 15 650 t). Wywóz węgla i koksu w styczniu r. b., w łącznej sumie identyczny z poprzednim miesiącem, znacznie przewyższa liczby, osiągnięte w styczniu r. ub. Węgla eksportowego wywieziono, mianowicie, 382 808 t (401 931 t i 322 645 t), bunkru — 17 533 t (11 360 t i 13 421 t) oraz koksu — 12 865 t (3 320 t i 1 170 t).

Pozycja wywozu szyn kolejowych — 328 t — znacznie wzrosła (1 844 t, w styczniu r. ub. — brak). Wywóz cynku — 1 294 t — dał w styczniu r. b. dobre wyniki, przewyższając znacznie grudeń i równając się prawie ze styczniem r. ub. (791 t i 1 326 t). Zastępuje jeszcze na omówienie pozycja papieru tranzytowego, które to reeksport osiągnął w styczniu r. b. 1 527 t (2 351 t i 203 t).

W porównaniu z grudniem brak zupełnie w miesiącu sprawozdawczym pozycji: materiałów pędnych (w grudniu r. ub. 1 700 t), soli potasowych (w grudniu r. ub. 737 t) oraz nawozów azotowych (w grudniu r. ub. 2 858 t). W styczniu r. ub. z wymienionych 3 artykułów znajdujemy tylko nawozy azotowe w ilości 100 t.

Obrót zamorski, jak było zaznaczone, stanowi w miesiącu sprawozdawczym właściwie 100% całkowitego obrotu. Jedynie w ruchu przybrzeżnym z Gdańska nadesłano do Gdyni drogą wodną w styczniu r. b. partję zbiorową towarową — 130 t.

Ruch pasażerów był nadal ze względów sezonowych bardzo niski: przybyło 98 osób, wyjechało zaś 320.

O.

OBSŁUGA KOLEJOWA PORTU GDYŃSKIEGO. — Celem usprawnienia obsługi kolejowej portu gdynskiego władze kolejowe przeprowadziły z dn. 1/II reorganizację stacji Gdynia-Port, polegającą na uruchomieniu 4 rejonowych ekspedycji towarowych, uprawnionych do załatwiania wszelkich czynności, związanych z nadaniem i przyjęciem ładunków. I tak więc:

1) Ekspedycja Gdynia-Port Centralny obejmuje swym zasięgiem nabrzeża: Indyjskie, Rotterdamskie i Polskie, do magazynu Cukroport włącznie (wszystkie strefy);

2) Ekspedycja Gdynia-Port Północny obejmuje dalszą część nabrzeża Polskiego, nabrzeża: Pilotowe, Francuskie i Holenderskie;

3) Ekspedycja Gdynia-Port Południowy obsługiwać będzie wszystkie pozostałe nabrzeża basenu Węglowego oraz basenu

¹⁾ W nawiasach — pierwsza liczba odnosi się do grudnia r. ub., druga — stycznia r. ub.

Południowego (Duńskie, Szwedzkie, Śląskie, Rybne i Angielski);

4) Gdynia - Port Wolna Strefa obejmuje cały teren strefy wolnocłowej.

Wszystkie wymienione ekspedycje podlegają ogólnemu kierownictwu dotychczasowego Naczelnika Ekspedycji Towarowej Stacji Gdynia - Port. Wobec niezwykle doniosłej roli, jaką w działalności portu odgrywa obsługa kolejowa, reorganizacja powyższa ma bardzo duże znaczenie, gdyż przyczyni się, niewątpliwie, w wysokim stopniu do usprawnienia czynności kolejowych, a przez to do usprawnienia ogólnej pracy portu.

OCEANICZNE STATKI W GDYNI. — W ostatnich dniach stycznia oraz w dn. 1/II do portu gdyńskiego przybyło szereg większych statków oceanicznych. Na szczególną uwagę zasługują: motorowiec „America” pod flagą norweską (3062 nrt), który przybył do Gdyni w dn. 27/I z ładunkiem 1516 t bawełny z zatoki Meksykańskiej, parowiec „Zuiderkerk” pod flagą holenderską (4030 nrt), przybyły do Gdyni w dn. 31/I z Australii z ładunkiem 215 t wełny. Zawinięcie tego parowca stanowi próbę uruchomienia stałego połączenia okrętowego przez holenderskie towarzystwo żeglugowe Gdyni z Australią. Do podobnych próbnych zawinięć zaliczyć należy również przybycie w dn. 1/II duńskiego motorowca „Java” (5525 nrt) z ładunkiem 5100 t soi z Mandzurji dla Gdyńskiej Olejarni „Union”. Wreszcie w dn. 1/II przybył z New-Yorku s/s „Kościuszkę”, przywożąc 146 pasażerów, 441 t drobnicy oraz pocztę.

POŻAR CHŁODNI W GDYNI. — W dn. 5 b. m. w budynku portowym w Gdyni wybuchł pożar, który opanował częściowo 2 najwyższe piętra (IV i V), będące obecnie w budowie. Ze względu na duże ilości smoły oraz korka, służącego do izolacji ścian i stropów — gaszenie ognia trwało kilka godzin. W akcji ratunkowej wzięły udział oddziały straży ogniowej portowej i miejskiej, a ponadto holowniki portu handlowego i marynarki wojennej. Straty są nieznaczne i dotyczą jedynie rozbudowywanych kondygnacji chłodni. Dawna część chłodni oraz złożone w niej towary nie ucierpiały zupełnie. W związku z pożarem — nie należy się liczyć z przerwą w pracy chłodni, jedynie może nastąpić opóźnienie przyjęcia do eksploatacji nowej części, co miało nastąpić w maju r. b.

Wszelkie poszlaki wskazują na to, że ogień powstał wskutek nieostrożności robotników, pracujących przy budowie.

RYNEK FRACHTOWY. — Mimo, iż w ubiegłym tygodniu sprawozdawczym dokonano stosunkowo niewielkiej ilości frachtowań — ogólna tendencja pozostała mocna, gdyż z jednej strony podaż wolnego tonnażu pod wczesne załadunki była nie wystarczająca, z drugiej zaś utrzymuje się przekonanie, że wcześniej czy później europejscy importerzy zmuszeni będą uzupełnić zapasy środków żywnościowych, surowców i t. d.

Rynek La Platy wykazywał pewną poprawę i zapotrzebowanie tonnażu obejmowało ładunki po maj. Zakontraktowano ogółem 22 statki o łącznym tonnażu 152900 t. Za statki z portów górnego biegu rzeki płacono sh 16/6÷16/9 do Anglii i Kontynentu na luty, sh 16/3÷16/9 na marzec, sh 16/- na kwiecień, a sh 16/3 na maj.

Na rynku północno-amerykańskim ruch był bardzo ograniczony, statki miały jednakże tendencję zwykłą wobec braku wolnego tonnażu oraz zwiększonych żądań armatorów. Notowano szereg kontraktów na złom po stawce sh 11/6 do Hull z Range oraz na węgiel do Brazylii po sh 11/3; stawka ta wynosiła ostatnio sh 10/-.

Na rynkach wschodnich notowano pewne ożywienie w eksporcie ryżu. Z Szejgonu zafrachtowano duży statek do portów morza Śródziemnego/Kontynentu po stawce zasadniczej sh 22/9 via Suez, a sh 22/3 via Cape na marzec. Na rynkach Dalekiego Wschodu panował zupełny zastój, na australijskich zaś ruch był bardzo słaby.

Rynki dunajski i czarnomorski wykazywały słabe zainteresowanie tonnażem. Z portów południowych Z. S. R. R. szły transporty rudy z Poti po stawce sh 10/7½ do Antwerpii lub Rotterdamu, sh 11/- do rejonu Boulogne/Rotterdam, a sh 12/3 do PorsgrundPod zboże zakontraktowano 1 statek do portów Szanghaj/Dalny po sh 14/3, z opcją na Władywostok sh 14/9 f. i. o. na luty÷marzec.

Na rynku Gdynia/Gdańsk w eksporcie węgla nie dokonano żadnych szczególnych zafrachtowań. Natomiast duże ożywienie panowało w wywozie zboża, zwłaszcza do Antwerpii oraz do Hull. Znacznym jest również wywóz tarcicy i poza partiami, wywożonymi statkami linii regularnych, szły całkowite transporty, a m. in.: 250 Stds D. B. B. do Waterford, ok. 1000 Stds D. B. B. do Hull, 350 Stds D. B. B. do Galway przy załadunku w marcu.

POCZTA I TELEGRAF

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA POCZT I TELEGRAFÓW

RUCH POCZTOWY, TELEGRAFICZNY I TELEFONICZNY W LISTOPADZIE 1933 R. w ważniejszych miastach przedstawiał się w sposób następujący (w tys. jednostek, wzgl. Z):

Nazwa miejscowości	Listy zwykłe i polecone	Listy wartościowe	Paczki	Przesyłki za pobraniem	Zlecenia	Przekazy poczt. i telegr. (wplac. wzgl. wypłac. na kwotę)	Wpłaty wzgl. wypł. P. K. O. (na kwotę)	Czasopisma	Telegramy	Rzeczomw telefoniczne międzym. i międzynarod.
N a d a n o w u r z ę d a c h										
Warszawa	11 992.3	15.7	152.3	32.5	8.6	9 392.9	34 381.4	3 835.9	36.0	157.1
Łódź	2 022.1	2.9	43.4	9.5	36.8	2 244.2	23 304.1	637.1	10.6	52.8
Lwów	4 922.1	5.2	40.3	25.3	12.9	2 792.2	12 826.2	1 659.7	14.5	30.3
Poznań	8 831.5	1.9	44.5	11.8	0.7	2 244.8	9 677.2	1 537.9	10.2	30.6
Kraków	3 123.3	3.6	44.9	8.8	3.5	2 432.1	13 612.5	1 54.8	8.9	42.3
Wilno	1 009.6	2.1	11.9	6.1	2.1	1 055.7	5 394.4	477.4	6.5	9.6
Katowice	1 301.3	1.8	17.1	5.0	0.7	1 776.1	6 927.3	452.3	8.6	63.8
Bydgoszcz	1 279.7	0.7	12.3	2.5	0.4	1 110.6	5 663.3	365.1	4.8	17.1
Białystok	842.8	0.6	3.2	0.3	1.4	546.7	3 264.4	38.1	2.3	8.9
Gdynia	932.2	0.1	9.4	2.2	0.0	746.3	5 312.3	8.0	6.7	23.7
N a d e s z ł o d o u r z ę d ó w										
Warszawa	7 915.4	15.4	61.3	6.8	4.9	8 595.3	3 088.4	467.3	58.3	114.3
Łódź	1 680.7	2.6	17.1	3.9	3.7	5 492.2	956.1	306.8	12.4	29.5
Lwów	3 242.6	3.6	37.9	5.2	1.5	3 446.9	1 751.6	1 65.8	12.5	48.7
Poznań	2 374.8	0.8	28.2	5.6	0.6	2 328.8	834.8	166.3	9.4	36.8
Kraków	3 070.6	3.7	36.5	3.4	0.7	2 250.5	1 258.8	245.5	8.6	42.4
Wilno	856.8	5.2	12.8	2.7	0.8	2 117.0	606.2	68.3	5.5	11.2
Katowice	1 335.5	1.3	17.5	4.1	1.0	754.4	468.8	133.7	6.8	54.4
Bydgoszcz	985.8	1.2	13.3	2.6	0.4	1 003.7	629.2	313.2	3.9	15.7
Białystok	267.4	2.0	2.8	1.2	0.4	675.5	257.6	74.5	2.4	9.5
Gdynia	684.1	0.2	9.1	1.7	0.2	479.4	322.9	42.9	6.7	20.7

Rozmów telefonicznych miejscowych przeprowadzono: w Warszawie 22 652 001, w Łodzi 5 117 757, we Lwowie 4 585 412, w Krakowie 3 440 112, w Poznaniu 1 771 092, w Wilnie 1 678 112, w Katowicach 1 491 715, w Bielsku 834 524, w Bydgoszczy 753 311, w Białymstoku 704 900, w Lublinie 545 062, w Sosnowcu 542 550, w Gdyni 535 208.

Weksli w miesiącu sprawozdawczym nadesłano do inkasa 99·8 tys. sztuk na kwotę zł 12 568·5 tys., w tem: zainkasowano 74·7 tys. na kwotę zł 353·0 tys., zaprotestowano 13·1 tys. wartości zł 178·5 tys., zwrócono bez protestów 6·0 tys. na sumę zł 683·2 tys.

WPLYWY I ROZCHODY PRZEDSIĘBIORSTWA „POLSKA POCZTA, TELEGRAF I TELEFON” W LISTOPADZIE 1933 R. przedstawiały się, jak następuje (w zł):

	Wpływy	Rozchody
Dyrekcje poczt i telegrafów	1 326·94	76 107·01
Urzędy pocztowe, telegraf. i telef.	12 254 662·09	4 164 946·72
Radjotelegraf	421 273·53	100 504·12
Główny Skład Materiałów Poczt.	49·78	17 258·13
Główny Skład Materiałów Teletechn.	96·68	24 733·46
Izba Kontroli Rachunkowej P. i T.	45·84	32 982·13
Emerytury	11 647·74	1 275 015·41
Razem:	12 688 503·60	5 691 547·68¹⁾

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA RADY MINISTRÓW:

Zaopatrzenie emerytalne i odszkodowanie za niebezpieczne wypadki pracowników przeds. „Polskie Koleje Państwowe” — rozp. z dn. 28/I 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 9, poz. 79).

Zmiana rozporządzenia o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych — rozp. z dn. 28/I 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 10, poz. 78).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Uzupełnienie ordynacji pocztowej — rozp. Ministra Poczt i Telegr. z dn. 29/XII 1933 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 9, poz. 75).

Stosunek służbowy, uposażenie i zaopatrzenie emerytalne pracowników „Polskiego Monopolu Tytoniowego”, „Państwowego Monopolu Spirytusowego” i „Polskiego Monopolu Solnego” — rozp. Ministra Skarbu z dn. 27/I 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 9, poz. 77).

Zwrot cła przy wywozie spirytusu etylowego — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Handlu oraz Roln. i Ref. Roln. z dn. 9/I 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 11, poz. 93).

Ulga celna na jadra pestek egzotycznej odmiany moreli, t. zw. ghejsi — rozp. z dn. 31/I 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 11, poz. 94).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

22 lutego:

— C-je Gén. des Industries Textiles, S. A. des Etablissements „Allart, Rousseau & Cie” (anc. Léon Allart & Cie) — Franc. S. A. Jen. Kompanja Przemysłu Przędzalnianego, T-wo Anonim. Zakł. „Allart, Rouss. au i S-Ka” (dawn. Leon Allart i S-Ka) — o g. 15 w lok. S-ki w Roubaix, Grande Rue 152.

24 lutego:

— „Browar Kuntersztyn”, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki w Grudziądzu, Ks. Budkiewicza 39.

— „Warsz. T-wo Pożyczkowe na Zastaw Ruchomości” S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, pl. Napoleona 2.

— „Górnolaska Wytwórnia Chemiczna dawn. F. Reichelt”, S. A. — o g. 13 w lok. S-ki w Katowicach, Jagiellońska 5.

— „Przechowo” Młyny i Tartaki, S. A. — o g. 9 w lok. S-ki w Przechowie, pow. Świecie n/Wisłą.

— T-wo Zakładów Chemicznych „Strem”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Mazowiecka 7.

— „Włocławska Fabryka Drutu, dawn. C. Klauke”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki we Włocławku, Kościuszki 28.

— „Włocławska Fabryka Cykorji „Stella”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki we Włocławku, Kościuszki 28.

26 lutego:

— „Fapa” Fabryka Wyrobów Papierowych i Kartonazy, S. A. — o g. 10 w Bielsku, Sixta 13.

27 lutego:

— „T-wo Fabryki Maszyn Gerlach i Pulst”, S. A. — o g. 11 w kanc. Not. K. Hettlingera w W-wie, Kapucyńska 6.

28 lutego:

— „Warsz. S. A. Budowy Parowozów” — o g. 17 w lok. B-ku Dyskontowego w W-wie, Fredry 8.

— „Pol. Fabr. Kabli i Walcownie Miedzi”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w Ożarowie pod Warszawą.

— T-wo Warsz. Oczyszcz. i Sprzedaży Spirytusu „Rektyfikacja Warszawska”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Dobra 48/50.

— „Ludwig Buchholz” Fabryka Skór, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w Bydgoszczy, Garbary 2/4/6/8.

— „Polska Centrala Importu Kawy”, S. A. w Gdyni — o g. 17 w W-wie, Moniuszki 6.

— „Kolej Lokalna Lwów-Stożanów”, S. A. — o g. 10 w lok. Biura Małop. Kol. Lokal. we Lwowie, Jagiellońska 1, II p.

— Zjedn. Fabr. Wyr. Metal. „M. Rosenstein i Z. Bromberg”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Częstochowie, Berka Joselewicza 3.

1 marca:

— „Kompanja Handlu Zamorskiego”, S. A. w Gdyni — o g. 17 w W-wie, Moniuszki 6.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

KALENDARZYK PODATKOWY NA LUTY 1934 R. — W lutym r. b. płatne są następujące podatki:

1) do 15 lutego — zaliczka miesięczna na podatek przemysłowy od obrotu za 1934 r. w wysokości podatku, przypadającego od obrotu, osiągniętego w styczniu 1934 r. przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kat. i przemysłowe I ÷ V kat., prowadzące prawidłowe księgi handlowe, oraz przez przedsiębiorstwa sprawozdawcze;

2) do 15 lutego — zaliczka miesięczna na poczet nadzwyczajnego podatku od dochodu, osiągniętego przez notariuszy (rejentów), pisarzy hipotecznych i komorników w styczniu 1934 r.;

3) do 28 lutego — podatek od nieruchomości za IV kwartał 1933 r., podatek od lokali oraz podatek od placów budowlanych za I kwart. 1934 r.;

¹⁾ Pobory za listopad były wypłacone w październiku.

4) do 5 lutego — podatek od energii elektrycznej, pobrany przez sprzedawcę energii elektrycznej w okresie 16 ÷ 31 I r. b.; do 20 lutego — tenże podatek, pobrany przez sprzedawcę energii elektrycznej w okresie pierwszych 15 dni lutego r. b.;

5) w terminie do dni 7 po dokonaniu potrącenia — podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę.

Ponadto płatne są w lutym r. b. zaległości, odroczone lutem rozłożone na raty z terminem płatności w tym miesiącu, tudzież podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze z terminem płatności również w tym miesiącu.

PODSTAWA WYMIARU PODATKU OD LOKALI.

Okólnikiem z dn. 23/I 1934 r. L. D. V 52500/3/33 Min. Skarbu wyjaśniło, że podstawa wymiaru podatku od lokali, określona w art. 4 ustawy z dn. 2/VIII 1926 r., uległa zmianie w ustawie z dn. 17/XII 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 112, poz. 879), która wprowadziła w tym względzie podział na lokale: a) podlegające ochronie lokatorów, b) na wszystkie inne lokale. W ten sposób podstawa wymiaru podatku od lokali zrównana została zasadniczo z podstawą wymiaru podatku od nieruchomości. Różnica pozostała jeszcze nadal przy lokalach, podlegających ochronie lokatorów, o ile te w wypadkach, przewidzianych art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie lokatorów, wynajmowane są za umownym komornym, wyższym od podstawowego.

Według obecnego brzmienia wspomnianego wyżej art. 4 dla lokali, podlegających ustawie o ochronie lokatorów z dn. 11/IV 1924 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 406), podstawę wymiaru stanowi „komorne względnie wartość czynszowa, obliczona zgodnie z art. 6 p. 4 powyższej ustawy”.

Ponieważ postanowienie powołanego p. 4 art. 6 dotyczy przeliczenia walut przedwojennych na złote i odnosi się wyłącznie do komornego, płaconego w czerwcu 1914 r. (podstawowe komorne), przeto z powyższego wynika, że do podstawy wymiarowej nie może być przyjmowane obecne umowne komorne, dopuszczalne na mocy ust. 1 art. 3, gdyż ten wjątkowy przepis został w tem postanowieniu pominięty. Natomiast winno być przyjmowane to umowne komorne przy wymiarach państwowego podatku od nieruchomości, podlegających ochronie lokatorów, gdyż art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 17/VI 1924 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 51, poz. 523) wyraźnie postanawia, że podstawę wymiaru stanowi ogólna suma komornego, ustalona w myśl art. 3 względnie w myśl art. 5 i 6 ustawy o ochronie lokatorów.

ULGI W SPŁACIE ZALEGŁOŚCI W PODATKU OD LOKALI.

— Na podstawie art. 1 ustawy z dn. 10/III 1932 r. o spłacie zaległości podatkowych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 291) Min. Skarbu okólnikiem z dn. 30/I 1934 r. L. D. V 54699/1/33 upoważniło urzędy skarbowe do umarzania we własnym zakresie — w terminie do końca czerwca 1934 r. — zaległości w podatku od lokali, pochodzących z okresu do dn. 31/XII 1931 r. włącznie, do wysokości zł 100 dla poszczególnych płatników i to zarówno w wypadkach bezwzględnej nieściągalności, jakoteż w wypadkach, gdy ściąganie zaległości w drodze egzekucji mogłoby zagrozić egzystencji ekonomicznej płatnika. Przy udzieleniu powyższych ulg należy się stosować do postanowień cz. V okólnika Min. Skarbu z dn. 23/III 1933 r. L. D. V 11560/1/33, prolongowanego zarządzeniem z dn. 3/I r. b. L. D. V 55945 1/33.

PODATEK OD LOKALI, ZAJMOWANYCH PRZEZ BEZROBOTNYCH

— Okólnikiem z dn. 19/I 1934 r. L. D. V 56697/3/33 Ministerstwo Skarbu zarządziło na zasadzie p. 7 art. 3 ustawy o podatku od lokali („Dz. Ust. R. P.” Nr. 94/1926, poz. 550) w brzmieniu ustawy z dn. 17/XII 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 112, poz. 879) zwolnienie mieszkań (do 3 izb włącznie) bezrobotnych od podatku od lokali w tym wypadku, gdy w mieszkaniach tych niema sublokatorów; fakt pobierania zasiłku jest w tym wypadku bez znaczenia.

Warunki, pod jakimi zwolnienie to może być przyznane, zawarte są w postanowieniach p. 5 § 2 rozp. wvk. Ministerstwa Skarbu do powyższej ustawy z dn. 29/XI 1926 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 12/1927, poz. 95), a w szczególności: 1) zarejestrowanie jako bezrobotny przez właściwy urząd pośrednictwa pracy, względnie magistrat, 2) przedłożenie zaświadczenia stwierdzającego: a) „obecne niezostawianie bez pracy i przez jaki okres czasu względnie od jakiego czasu”, b) nieposiadanie sublokatorów.

Ponieważ art. 3 powołanej wyżej ustawy o podatku od lokali zna tylko zwolnienia całoroczne, przeto zwolnienie to następuje na cały rok podatkowy, jednak trwać tak długo, jak długo

zachodzą ustawowe warunki do jego przyznania, t. j. przez czas bezrobocia. Gdy zatem bezrobotny odzyska pracę w ciągu roku podatkowego i tem samem nie może się już wykazać zaświadczeniem właściwej władzy, że jest nadal bezrobotnym — powstaje dla niego obowiązek podatkowy. W tym wypadku — wymierza się podatek zgodnie z postanowieniami § 8 wyżej powołanego rozporządzenia z dn. 29/XI 1926 r., t. j. od następnego kwartału po uzyskaniu pracy, względnie po przyjęciu sublokatora.

Na wypadek nieprzedłożenia przez bezrobotnych wymaganych rozporządzeniem wykonawczym zaświadczeń w czasie akcji wymiarowej, przysługujące zwolnienie podatkowe może być im przyznane już tylko w drodze odwoławczej, jak to wyjaśnione zostało w ust. 4 p. 3 cz. II okólnika Min. Skarbu z dn. 10/X 1932 r. L. D. V 20 133/3/32.

Bezrobotnym, mającym sublokatorów, nie przysługuje ustawowe zwolnienie od podatku od lokali, omówione wyżej. Bezrobotni ci nie są jednak wyłączeni od ulg podatkowych, gdyż ulgi te uzyskać mogą w wypadkach, przewidzianych w ust. 2 § 14 powołanego wyżej rozporządzenia wykonawczego do ustawy o podatku od lokali w formie umorzeń. Mianowicie, na zasadzie powyższego postanowienia upoważnione są władze wymiarowe — na wniosek bezrobotnych — do umarzania im podatku od lokali w wypadkach, gdy ich sublokatorzy są także bezrobotnymi.

Płatnikom tym umarza się podatek analogicznie do postanowienia powołanego wyżej § 8 rozp. wyk., t. j. za czas od następnego kwartału po utracie pracy przez lokatora, aż do końca tego kwartału, w którym sublokator odzyskał pracę. Dane te winny być zaświadczone w sposób, podany w p. 5 § 2 omawianego rozporządzenia wykonawczego.

KOMISOWA SPRZEDAŻ BENZYNY ZE STACJI BENZYNOWYCH.

— Min. Skarbu, na podstawie art. 94 ustawy o państwowym podatku przemysłowym („Dz. Ust. R. P.” Nr. 17/1932 r. poz. 110), zezwoliło okólnikiem z dn. 27/I 1934 r. L. D. V 54229/4/33 na prowadzenie w 1934 r. komisowej sprzedaży benzyny z t. zw. „stacji (pompy) benzynowych” na podstawie świadectw przemysłowych kat. III przedsiębiorstw handlowych.

Równocześnie Min. Skarbu, na podstawie art. 5 p. 5 ust. III tejże ustawy, zwolniło komisantów, prowadzących komisową sprzedaż benzyny ze stacji (pompy) benzynowych, od obowiązku prowadzenia w latach 1933 i 1934 prawidłowych ksiąg handlowych. Podlegającą opodatkowaniu prowizję tych komisantów należy ustalić na zasadzie prawidłowo prowadzonych ksiąg handlowych komitenta. Zwolnienie od obowiązku prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych dotyczy jedynie zakładu komisowej sprzedaży benzyny ze stacji (pompy) benzynowych i nie zwalnia odnośnego komisanta od obowiązku prowadzenia ksiąg handlowych w odniesieniu do transakcji (czynności handlowych), przy których — w myśl przepisów ustawy o państwowym podatku przemysłowym — wymagane jest prowadzenie prawidłowych ksiąg handlowych (komisowa sprzedaż, prowadzona poza stacjami benzynowymi, eksport i t. p.).

KREDYT

WKŁADY W INSTYTUCJACH KREDYTOWYCH W PIERWSZYCH 3 KWARTAŁACH 1933 R.

— Sytuacja na rynku pieniężnym w Polsce w 1933 r. zmierzała stale ku poprawie, a wahania, jakie dały się zaobserwować — okresy dużej płynności lub zwiększonej ciasnoty — zależały albo od przyczyn sezonowych, albo od okoliczności specjalnych, jak Pożyczka Narodowa, albo od wypadków zupełnie zewnętrznych, jak spadek dolara. Rola zwłaszcza za tego ostatniego czynnika była szczególnie poważna. W każdym z 3 kwartałów był okres większego spadku dolara, który zaraz powodował wycyfywanie wkładów dolarowych lub zamienianie ich na złotowe. W III kwartale r. ub. panowało pod tym względem duże uspokojenie i dopiero pod sam koniec kwartału nowa, znacząca zmniejsza dolara wytynęła znowu na ruch wkładów. W związku z tem podkreślić należy, że ruch zniżkowy wkładów, obserwowany — zwłaszcza jeśli chodzi o prywatne instytucje finansowe — w wielu miesiącach omawianego okresu pierwszych 3 kwartałów 1933 r., w dużym stopniu jest tylko rachunkowy, powstając właśnie z powodu spadku dolara i zamiany wkładów dolarowych na złotowe przy niższym kursie dolara. Subskrypcja Pożyczki Narodowej i płatność jej rat w okresie snarowozdawczym wykazała jeszcze minimalny wpływ; może tylko w końcu III kwartału, t. j. we wrześniu, przyczyniła się nieco do zahamowania trwającego przez pierwsze 2 miesiące tego kwartału zwykłego ruchu wkładów. Jeśli chodzi o czynniki natury raczej wewnętrz-

nej, konjunkturalnej, to w I półroczu przeważa przyptw wkładów dłużejterminowych do instytucji kredytowych, w III kwartale zaś wzrost wkładów dotyczy w decydującej mierze wkładów natychmiast płatnych, stanowiących rezerwy kasowe. Wzrost bowiem wkładów w tym czasie (lipiec — sierpień) wynikał głównie z upłynięcia kapitałów obrotowych przedsiębiorstw w wyniku ograniczenia ilości tranzakcji kredytowych i polepszenia się wypłacalności odbiorców, a częściowo też i z powracania do instytucji finansowych sum, dawniej stezauryzowanych.

Liczbowo obraz ruchu wkładów w kilku ostatnich latach przedstawia następujące zestawienie (w miljn. zł):

31/XII 1930	3 039.3
30/VI 1931	2 959.6
31/XII 1931	2 686.0
30 VI 1932	2 515.6
30/IX 1932	2 576.0
31/XII 1932	2 723.1
31/III 1933	2 621.1
30 VI 1933	2 591.0
30/IX 1933	2 594.8

Jak widzimy, poziom wkładów w końcu III kwartału 1933 r. przewyższał — mimo spadku w I półroczu r. ub. — poziom ich z tejże daty w 1932 r.

Podkreślić należy, że omawiane tu dane Gł. Urzędu Statystycznego nie obejmują gminnych kas oszczędności oraz części kas miejskich i powiatowych, tudzież szeregu spółdzielni kredytowych (przedewszystkiem nie należących do związków rewizyjnych), przyczem niektóre dane są ustalone szacunkowo. Z drugiej strony natomiast — ogólna suma wkładów w instytucjach, uwzględnionych przez Gł. Urz. Stat., może być faktycznie mniejsza od uwidocznionej, gdyż przy sumowaniu nie zostały potrącone — z braku odpowiednich danych — wzajemne wkłady jednych instytucji kredytowych w drugich. Poza tem co do spółdzielni zaznaczyć należy jeszcze, że dane te są częściowo nieporównywalne wobec zmieniającej się liczby uwzględnionych spółdzielni.

Zestawione wyżej ogólne sumy wkładów w każdym razie nie stanowią właściwego materiału dla porównań, gdyż obejmują zarówno wkłady terminowe (na dłuższe czasem nawet terminy), jak i wkłady natychmiast płatne, a oba te rodzaje wkładów kształtują się najczęściej zupełnie odmiennie, przyczem oczywiście jest, że zupełnie inne znaczenie mają wkłady terminowe czy oszczędnościowe, inne zaś — czekowe czy żyrowe, a to ze względu na rolę we wkładach nie tylko ich kwoty, ale i czasu, na który są one ulokowane.

Wobec tego znacznie już ściślejszy obraz ruchu wkładów przedstawia następujące zestawienie (według poszczególnych rodzajów wkładów):

	30/IX 1932		31/XII 1932		30/IX 1933	
	miljn. zł	%	miljn. zł	%	miljn. zł	%
Wkłady oszczędnościowe	1 292.3	50.2	1 356.9	49.8	1 373.6	52.9
Wkłady terminowe	346.4	13.4	374.1	13.8	317.2	12.2
Razem:	1 638.7	63.6	1 731.0	63.6	1 690.8	65.1
Rachunki bieżące i żyrowe	386.6	15.0	457.3	16.8	389.7	15.0
Wkłady bezterminowe i à vista	235.7	9.1	224.1	8.2	209.4	8.1
Wkłady czekowe	315.0	12.2	310.7	11.4	305.0	11.7
Razem:	937.3	36.3	992.1	36.4	904.1	34.8
Ogółem:	2 576.0	100.0	2 723.1	100.0	2 594.9	100.0

Jak widzimy, wkłady o charakterze kapitalizacyjnym, wykazały w omawianym okresie 3 kwartałów r. ub. spadek znacznie mniejszy niż wkłady o charakterze rezerw gotówkowych, dlatego też wzrost udział ich w ogólnej sumie wkładów. Taki ruch wkładów odbywał się właściwie tylko w I półroczu r. ub., w III kwartale bowiem nastąpił, odwrotnie, lekki spadek wkładów kapitalizacyjnych, a wzrost wkładów natychmiast płatnych, nie zmieniło to jednak obrazu zmian we wkładach w całym okresie 3 kwartałów. Podkreślić należy, że w zakresie wkładów kapitalizacyjnych wzrastały właściwie (także i w III kwartale) tylko wkłady oszczędnościowe, które obecnie wyraźnie przekroczyły 50% ogólnej kwoty wkładów.

Rezerwy gotówkowe (rachunki bieżące, żyrowe, czekowe, à vista) po znacznej wyższości w II połowie 1932 r. w I połowie r. ub. silnie spadły i dopiero w III kwartale r. ub. nastąpił ponowny ich ruch zwykłowy. Najbardziej spadły w okresie 3 kwartałów wkłady czekowe — dzięki temu wzrósł ich udział w ogólnej sumie kredytów. Udział wkładów bezterminowych i à vista pozostał prawie niezmiennym, a obniżył się o ok. 10% udział rachunków bieżących i żyrowych, które też wykazały najsilniejszy spadek w liczbie absolutnej (w III kwartale wzrosły).

W okresie rocznym od końca III kwartału 1932 r. do końca III kwartału 1933 r. zwiększyły się wkłady oszczędnościowe oraz rachunki bieżące i żyrowe, inne rodzaje zaś wkładów wykazały spadek, przyczem największy — wkłady czekowe.

Rozpatrując wkłady w poszczególnych instytucjach kredytowych (względnie w grupach instytucji), widzimy bardzo niejednolite ich kształtowanie się, sprowadzające poważnie przesunięcia w rozmieszczeniu wkładów.

Silny wzrost wkładów w P. K. O. — w okresie rocznym 30/IX 1932 — 30 IX 1933 o blisko 18% — spowodował wysunięcie się ich na pierwsze miejsce. Stosunkowo jeszcze silniej wzrosły w tym czasie wkłady w Państwowym Banku Rolnym, bo o ok. 19%. Poza tem wzrosły w ciągu tego okresu jeszcze wkłady: w kasach oszczędności (spadek w III kwartale r. ub.), ale tylko o ok. 3%, w Banku Polskim (spadek w III kwartale r. ub.) — o ok. 5%, oraz w bankach komunalnych — o ok. 4%. W oddziałach zagranicznych banków akcyjnych poziom na ultimo III kwartału 1933 r. był taki sam jak na ultimo III kwartału 1932 r., we wszystkich zaś innych instytucjach (względnie grupach) nastąpił w omawianym okresie rocznym spadek wkładów, przyczem najsilniejszy w bankach akcyjnych, bo o ok. 15%.

Ruch wkładów w poszczególnych instytucjach (czy grupach) od końca III kwartału 1932 r. poczynając, ilustruje następujące zestawienie (w miljn. zł):

	30/IX 1932	31/XII 1932	30/VI 1933	30/IX 1933
Pocztowa Kasa Oszczędności	562.0	622.9	621.5	661.7
Kasy oszczędności	611.4	627.9	642.6	629.0
Banki akcyjne	534.2	527.5	460.5	463.5
Spółdzielnie kredytowe	303.9	306.5	293.8	291.3
Bank Gospodarstwa Krajowego	266.3	261.1	254.4	231.4
Bank Polski	116.7	196.3	126.0	122.3
Państwowy Bank Rolny	62.5	60.5	68.5	74.0
Banki komunalne	66.0	63.8	68.4	68.7
Oddziały zagranicznych banków akcyjnych	48.6	52.6	50.6	48.6
Centralna Kasa Spółek Rolniczych	4.4	4.0	3.7	4.3

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIĘŁDA WARSZAWSKA

za okres od 29 stycznia do 3 lutego 1934 r.

— Zapotrzebowanie na dewizy w okresie sprawozdawczym było małe: kursy kształtowały się niejednolicie, przy tendencji na ogół niżkowej. Mocniejsze były dewizy na Paryż, Brukselę i Gdańsk, pozostałe — słabsze, a zwłaszcza dewizy na New-York, Londyn i Zurych. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, franki francuski zyskały na kursie zł 0.01 $\frac{1}{2}$ (na 100 fr.), belgi zł 0.12 (na 100 blg.), guldery gdańskie zł 0.02 (na 100 guld.). Niższe kursy notowano dla dolarów o zł 0.10 (na \$ 1), funtów szterlingów o zł 0.70 (na £ 1), franków szwajcarskich o zł 0.45 (na 100 fr.), koron czeskosłowackich o zł 0.10 (na 100 kor.), florenów holenderskich o zł 0.10 (na 100 fl.), koron szwedzkich o zł 3.60 (na 100 kor.) i koron duńskich o zł 2.75 (na 100 kor.). Kurs lirów włoskich pozostał bez zmiany.

W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego płacono za banknoty dolarowe w obrotach pozagiełdowych po zł 5.48 za \$ 1.

	Kurs najwyżej	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodn
Dolary St. Zjedn.	5.55	5.44	5.50
" " " telegr.	5.57	5.46	5.52
Funty szterlingi	27.85	27.20	27.20
Franki francuskie	34.92 $\frac{1}{2}$	34.90	34.92 $\frac{1}{2}$

Franki szwajcarskie . . .	100 fr.	172.15	171.70	171.70
Belgi	100 blg.	123.85	123.65	123.85
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26.26	26.20	26.20
Liry włoskie	100 lir.	46.69	46.66	46.69
Floreny holenderskie . .	100 fl.	357.05	356.50	356.85
Guldny gdańskie	100 guld.	172.82	172.70	172.80
Korony szwedzkie	100 kor.	144.00	140.50	140.50
Korony duńskie	100 kor.	122.50	121.75	121.75

Mocna tendencja dla papierów lokacyjnych państwowych utrzymuje się nadal. W okresie sprawozdawczym — za wyjątkiem 7% Pożyczki Stabilizacyjnej, która nieco spadła — wszystkie pozostałe pożyczki państwowe wykazują dalszą wyższą kursów. Najpoważniejsze zyski kursowe osiągnęły: 5% Pożyczka Konwers. Kol. i 6% Pożyczka Dolarowa. Oroty duże, a zwłaszcza 7% Pożyczką Stabilizacyjną. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, 3% Pożyczka Budowlana zwykła o $\mathcal{Z}$ 0.75, 4% Pożyczka Dolarowa o $\mathcal{Z}$ 1.50, 4% Pożyczka Inwestycyjna o $\mathcal{Z}$ 1.25, a także Pożyczka w serjach o $\mathcal{Z}$ 1.00; w % -ach nominalu: 5% Pożyczka Konwersyjna o 1.75%, 5% Pożyczka Konwers. Kol. o 4.25% i 6% Pożyczka Dolarowa o 3.75%. Kurs 7% Pożyczki Stabilizacyjnej obniżył się o 0.12% nominalu. 10% Pożyczka Kolejowa w dalszym ciągu nie była wcale notowana. Kursy listów zastawnych i obligacji Państwowego Banku Rolnego i Banku Gospodarstwa Krajowego notowano bez zmian.

Rynek papierów lokacyjnych prywatnych cechuje nadal utrzymująca się tendencja mocna. W okresie sprawozdawczym obroty były ograniczone i dotyczyły głównie listów zastawnych warszawskich. Listy zastawne miast powinowcjonalnych i obligacje miejskie były w bardzo małym zaofiarowaniu. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, 4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemsk. zwykła o 1.25%, 8% listy tegoż Tow. (w porównaniu z ostatnimi notowaniami z dawniejszych okresów) o 3.50%, 4½% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy o 0.38%, 5% Listy tegoż Tow. o 0.50%, także 8% Listy o 1.50%, 8% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi o 0.50%, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Siedlec z 1933 r. o 0.90% i VIII i IX 6% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy z 1926 r. o 1.00% nominalu. Natomiast 5% L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r. spadły o 0.12% nominalu. 7% L. Z. Tow. Kred. Ziemsk. notowane były po kursie dotychczasowym.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Ostatni kurs w tygodn. wyższy niższy
3% Pożyczka Budowlana	$\mathcal{Z}$ w zł. 50	42.75	41.50	42.50
4% " Dolarowa	\$ 5 ¹⁾	53.75	51.90	53.50
4% " Inwestycyjna	$\mathcal{Z}$ w zł. 100	108.75	107.50	108.75
4% " " serje	$\mathcal{Z}$ w zł. 100	113.00	112.25	113.00
w % nominalu				
5% " Konwersyjna	$\mathcal{Z}$	58.50	56.50	58.50
5% " Konwers. Kol.	$\mathcal{Z}$	56.75	52.40	56.75
6% " Dolarowa	\$	67.50	63.00	67.50
7% " Stabilizacyjna ²⁾	§ ³⁾	58.63 ⁴⁾	57.25	58.38
		-60.50 ⁵⁾	-58.00	-58.25
				-58.63 ⁴⁾
10% " Kolejowa	fr. w zł.	—	—	—
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	$\mathcal{Z}$ w zł. 1927	83.25	83.25	83.25
8% " " " " " "	$\mathcal{Z}$ w zł. 1927	94.00	94.00	94.00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	$\mathcal{Z}$ w zł. 1927	83.25	83.25	83.25
8% " " " " " "	$\mathcal{Z}$ w zł. 1924	94.00	94.00	94.00
7% Obl. Kom. B-ku Gosp. Kraj.	$\mathcal{Z}$ w zł. 1927	83.25	83.25	83.25
8% " " " " " "	$\mathcal{Z}$ w zł. 1924	94.00	94.00	94.00
8% " Bud. " " " "	$\mathcal{Z}$ w zł. 1927	93.00	93.00	93.00

4½% L. Z. T-wa Kred. Ziemsk.	$\mathcal{Z}$	51.00	49.60	51.00
8% " " " " " "	$\mathcal{Z}$	43.50	43.50	43.50
7% " " " " " " z 1928 r.	\$ w zł.	42.25	41.00	42.25
				-42.25 ¹⁾
4½% " " " " m. Warszawy	$\mathcal{Z}$	58.38	58.25	58.38
5% " " " " " " " "	$\mathcal{Z}$	64.00	64.00	64.00
8% " " " " " " " "	$\mathcal{Z}$	55.75 ¹⁾	53.25	54.50
				-55.00
				-55.50 ¹⁾
				-57.75 ¹⁾
8% " " " " " m. Łodzi	$\mathcal{Z}$	50.50	50.50	50.50
5% " " " " " m. Piotrkowa	$\mathcal{Z}$	46.88	46.88	46.88
				1933 r.
5% " " " " " Siedlec	$\mathcal{Z}$	41.90	41.90	41.90
				z 1933 r.
VIII i IX 6% Obl. Poż. Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r.	$\mathcal{Z}$	51.00	51.00	51.00

ZŁOTY ZAGRANICĄ

	1934 Gdańsk ²⁾	Berlin ³⁾	Wiedeń ²⁾	Paryż ²⁾	Zurych ²⁾
29/ I	57.83 ÷ 57.94	47.10 ÷ 47.30	—	—	58.05
30/ "	57.82 ÷ 57.94	—	—	286.50	—
31/ "	57.83 ÷ 57.94	47.125 ÷ 47.325	—	—	—
1/ II	57.85 ÷ 57.96	47.05 ÷ 47.25	—	—	—
2/ "	—	—	—	—	—
3/ "	57.84 ÷ 57.96	47.025 ÷ 47.225	—	—	58.05
	1934 Londyn ³⁾	Praga ²⁾	New York ²⁾	Amsterdam ²⁾	
29/ I	27.93	—	17.95	—	—
30/ "	27.75	—	18.15	—	—
31/ "	—	—	18.03	—	—
1/ II	27.25	—	—	—	—
2/ "	—	—	18.17	—	—
3/ "	27.12	—	18.00	—	—

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH⁴⁾

	15 ÷ 20/I	22 ÷ 27/I	8 ÷ 13/I
(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)			
New York			
6% dolarowa	63½—61½—63 (18 000)	66—62½—66 (11 000)	71½—66—70½ (109 000)
8% Dillon.	74½—72—74½ (50 000)	76½—74½—76½ (48 000)	83½—77½—83½ (106 000)
7% stabilizac.	91¾—90—91 (153 000)	91½—89¼—91¼ (235 000)	94¾—91¾—93 (163 000)
7% Warszawy	55—54¼—55 (53 000)	57—54¼—57 (30 000)	62½—56½—62 (73 000)
7% śląska	55¼—53—54¾ (39 000)	57—55—56½ (70 000)	62—59—61 (64 000)
Londyn			
7% stabilizac.	86.68—83.18 85.68	86.53—84.53 —85.53	89.41—85.16 —88.41
Zurych			
7% stabilizac.	62—60—62	61.50—60—61.50	—
Paryż			
7% stabilizac.	—	—	—
Medjolan			
7% włoska	98.30—98.05 —98.30 (350)	98.20 — 97.90 —98.20 (1 425)	98.80—98.50 —99.80 (1 600)

1) § 5 = $\mathcal{Z}$ 44.57.

2) Z wyłączeniem transzy francuskiej.

3) § 1 = 5.183 fr. szwajc. = Hfl. 2.488.

4) Dotyczy drobnych odcinków.

5) Dotyczy odcinków po 100.

1) Dotyczy drobnych odcinków.

2) Za $\mathcal{Z}$ 100.

3) Za £ 1

4) Kursy — w % -ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (we Włoszech — w tysiącach).

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

TRUDNOŚCI TRANSFEROWE NIEMIEC

DNIA 30 stycznia r. b. minął rok, jak Rząd Hitlera doszedł do władzy. Nie zamierzam pisać tutaj historii gospodarczej tego roku, co najwyżej tylko w kilku grubych rysach nakreślić główne znamiona rozwoju ekonomicznego Niemiec w tym okresie czasu.

Podkreślaliśmy niejednokrotnie, że pierwszym i najważniejszym zadaniem Rządu w tym wstępnym okresie gospodarki Trzeciej Rzeszy było zmniejszenie bezrobocia. Problem polegał na tem, ażeby włączyć do procesu produkcyjnego możliwie największą liczbę ludzi, zastosowując jednak takie środki finansowania, które nie pociągałyby za sobą zachwiania waluty. Wzrost produkcji i obrotów w kraju oraz niezłomna waluta — temi słowami określić można zadanie polityki gospodarczej Niemiec na r. ub. — zadanie w zupełności spełnione.

Spróbujmy pokrótce zanalizować, jak wyglądała w świetle liczb rządowa akcja dostarczenia pracy w Niemczech, jakie są jej refleksy na sytuację pieniężną i finansową Niemiec, i jak w związku z tem przeustawia się przyszłość waluty niemieckiej.

Z końcem stycznia 1933 r., t. j. w chwili objęcia rządów przez Hitlera, liczba bezrobotnych wynosiła 6 014 tys., co już było pewnym sukcesem, a zarazem wskazówką budzącej się poprawy, gdyż w lutym 1932 r. maksimum sezonowe wynosiło 6 128 tys. Wiemy doskonale, że już od sierpnia 1932 r. dały się zauważyć pewne objawy poprawy konjunkturalnej, i że wyraziły się one m. in. w spadku liczby bezrobotnych aż do października 1932 r., kiedy nastąpił nawrót sezonowy, słabszy zresztą niż w latach poprzednich. Walka, jaką Rząd Hitlera wypowiedział bezrobociu, miała, obok konieczności osiągnięcia pewnych efektów propagandowych, także na celu wpływ moralny na społeczeństwo i popchnięcie naprzód, czyli „nakręcenie” budzącej się konjunktury. Nie będziemy tutaj rozpatrywać kwestji, czy i o ile konjunktura ta byłaby się rozwinęła w Niemczech także i bez energicznej i wymagającej nakładów pieniężnych akcji rządowej. Ostatecznie nie można zamykać oczu na to, że w innych krajach, a szczególnie w Polsce, gdzie akcja rządowa „nakręcania” tak dobrze jak nie istnieje, liczby wzrostu produkcji i obrotów są co najmniej równie zadowalające, jak w Niemczech. Rozpatrujemy w tym związku tylko nagły fakt efektu akcji rządowej, efektu tem szczęśliwszego, że moment wybrany był odpowiednio, a kierunek akcji szedł równoległe z budzącą się organicznie konjunkturą. Nie można także pominąć milczeniem faktu, że Rząd Rzeszy, po pewnych błędach na początku popełnianych, zorientował się, iż poprawa sytuacji gospodarczej nastąpić może jedynie w atmosferze spokoju i zaufania, i w tym zakresie rozwinął pewną działalność, której najwybitniejszym może przejawem była rozpoczęta we wrześniu r. ub. akcja uspokojenia rynku kapitałowego i uporządkowania finansów komunalnych.

Bezrobocie w Niemczech, po osiągnięciu minimum sezonowego w r. ub. bardzo późno, bo w ostatnim

tygodniu listopada liczbą 3 715 tys., wykazało już na koniec grudnia zupełnie zrozumiałe i stosunkowo nieznaczny wzrost do liczby 4 058 tys. W 1932 r. na koniec grudnia bezrobotnych było 5 773 tys. Liczb tych nie można porównać ze sobą bez zastrzeżeń. Najpierw bowiem liczby z 1933 r. nie zawierają tych bezrobotnych, którzy zgłosili się do dobrowolnej służby pracy, ponadto zaś są one nieco naciągnięte bardzo bezwzględna akcją usuwania podwójnego zarobkowania, za co poczytywana jest np. praca zarobkowa męża i żony. Mimo wszystko linja rozwojowa jest wyraźna i tendencja spadku bezrobocia, bez względu na wahania konjunkturalne, jest znaczna. Programy dostarczenia pracy, zatwierdzone w drodze ustawodawczej, przewidują łączny nakład RM 3·5 milj. Z tego do końca grudnia 1933 r. otworzono kredytów na RM 2·3 milj., a wypłacono dotychczas tylko RM 1·3 milj. W tych sumach nie jest zawarty kredyt RM 1·4 milj. na autostrady, budowane w zarządzie kolei państwowych. Do końca r. b. przewiduje się dalsze wypłaty na około RM 500 milj., czyli że na roboty we właściwym okresie budowlanym r. b. pozostanie jeszcze przeszło RM 1 500 milj. Finansowanie akcji dostarczenia pracy polega najpierw na natychmiastowym upłynieniu potrzebnych funduszów w drodze kredytowej, a dalej na ich pokryciu ze środków budżetowych, względnie skonsolidowaniu zapomocą pożyczek. Minister Finansów Rzeszy upoważniony jest wstawić w budżety przyszłych lat kwoty na to potrzebne. Całkowite obciążenie bonami podatkowymi, wynikające z rozmaitych programów pracy, wynosi RM 4 milj. i rozkłada się na 5 lat budżetowych. Obok tego musi Skarb Rzeszy troszczyć się jeszcze o deficyt z lat ubiegłych w łącznej kwocie RM 1·9 milj., z którego wzrostem należy się liczyć. Wzrost ten powstanie jednak nie skutkiem niedostatecznych wpływów Skarbu, ale skutkiem większych wydatków na cele pracy, w szczególności na remont domów, na co Skarb obowiązany jest udzielić subwencji do wysokości RM 500 milj. Czy i kiedy te długi wiszące będą mogły być skonsolidowane — o tem jeszcze dzisiaj nie możemy mówić, gdyż sytuacja rynku kapitałowego nie jest jeszcze dość przejrzysta.

Bezpośrednie upłynienie środków pieniężnych, potrzebnych na finansowanie pracy, odbywa się z reguły na otwartym rynku pieniężnym z pomocą weksli. Niestety, niewiadomo, w jakiej mierze te weksle pracy redyskontowane są w Banku Rzeszy, a zatem w jakim stopniu instytucja emisyjna jest już zaangażowana w tych dodatkowych kredytach. Są jednak pewne wskaźniki, z których można wyciągnąć odpowiednie wnioski. Portfel wekslowy Banku Rzeszy wynosił na ultimo grudnia 1933 r. RM 371 milj., więcej aniżeli przed rokiem. Ta nadwyżka pochodzi jednak z konta „inne aktywa”, skąd przeszła naskutek spłaty zagranicznych kredytów redyskontowych. Przyjąć zatem można, że portfel wekslowy Banku Rzeszy co do wysokości nie uległ zmianie. Skład jego niezawodnie się poprawił, a mianowicie

dzięki temu, że część akceptów finansowych, zdykontowanych od połowy 1931 r., została wykupiona i zastąpiona weksłami z produkcji. Trudno tutaj na poczekaniu analizować bliżej skład tego portfela i udział w nim weksli finansowych. Wykazy Banku Rzeszy sprawę tę przemilczają, co już samo przez się jest pewną wskazówką, że nie wszystko w tym zakresie nadaje się do ogłoszenia. Oceniając jednak nawet bardzo oszczędnie sytuację, powiedzieć można, że dotychczas instytucja emisyjna w minimalnym tylko stopniu dostarczała dodatkowych kredytów na finansowanie rządowych programów pracy. Nie można przemilczeć jednak faktu, że lokata RM 260 miljn. w papierach państwowych o stałym oprocentowaniu (głównie bony podatkowe), dokonana przez Bank Rzeszy na podstawie upoważnień, zawartych w nowej ustawie z września r. ub., stanowi pośrednio pomoc finansową dla programów pracy, umożliwiła ona bowiem bankom zatrzymanie w swoim portfelu weksli pracy i nieoddawanie ich Bankowi Rzeszy do redyskonta. Przyznać trzeba, że zwłaszcza w porównaniu ze Stanami Zjednoczonymi rządowa akcja pracy w Niemczech prowadzona jest bardzo małymi środkami w stosunku do osiągniętych wyników. Dług wiszący Skarbu Rzeszy od listopada 1932 r. do listopada 1933 r. wzrósł z RM 1829 miljn. na RM 2052 miljn. Poza tem zaś znajduje się w obiegu ok. RM 1.1 miljard. w bonach podatkowych.

Z tego pobieżnego przeglądu już widać, że od strony finansowania akcji dostarczenia pracy nie grozi niemieckiej walucie żadne bezpośrednie niebezpieczeństwo. Idęły inflacjonistyczne, głoszone przez teoretyka partji N.S.D.A.P. Gottfrieda Federa w okresie przed przyjęciem Hitlera do rządów, zostały nadal w sferze ideałów. Nowy Rząd Rzeszy, stanowiący oko w oko z rzeczywistością, ocenił trafnie ryzyko jakiegokolwiek chwiania walutą i, powierzając Schachtowi kierownictwo Banku Rzeszy, zdecydował się na politykę ostrożną, oszczędną i tyle — że nie deflacyjną. Natomiast od strony bilansu dewiz sytuacja jest jeszcze ciągle bardzo poważna i niezupełnie przejrzysta. Jak wiadomo, od dn. 1/1 r. b. obniżył Bank Rzeszy procent transferowanych na zagranicę rat procentowych od pożyczek długociągłych i średnioterminowych z 50% na 30%. Wywołało to burzę protestów w krajach wierzycielskich, zwłaszcza w Stanach Zjedn., Anglii i Szwecji, i zmusiło Bank Rzeszy do zwołania nowej konferencji wierzycielskiej na koniec stycznia. Z memorjałów przedłożonych i oświadczeń, złożonych przy tej sposobności przez Reichsbank wierzycielom, wynikałoby następujący mniej więcej stan rzeczy:

Jak Dr. Schacht oblicza, pełne zobowiązanie transferowe na 1934 r. wynosi RM 1213 miljn., już po uwzględnieniu dewaluacji waluty. W tymże roku wyrosła niemieckie wpływy z nadwyżki bilansu handlowego nie więcej jak RM 300 miljn., wpływy zaś z bilansu usług i obrotu kapitałów RM 320 miljn. Nadwyżka wywozu w 1933 r. wyniosła RM 668 miljn. Błędem byłoby jednak przypuszczać, że istotnie wpłynęły względnie wpłyną do Banku Rzeszy dewizy w tej wysokości. W sumie RM 2493 miljn., stanowiącej wywóz za II półrocze 1933 r., mieści się ok. RM 480 miljn. wywozu dodatkowego, poprzedniego w 50% przydziałem marki zablokowanej (t. zw. „scrips”). Zatem saldo dodatnie RM 377 miljn. za II półrocze należy zmniejszyć o RM 240 miljn., do-

powiadających 50% marki zablokowanej, gdyż suma ta nie wpłynęła w formie dewiz. A zatem netto nadwyżka bilansu handlowego wynosi RM 428 miljn. Jak wynika z powyżej przedstawionych liczb, dla pokrycia pełnego zobowiązania transferowego w kwocie RM 1213 miljn. po potrąceniu RM 320 miljn. z innych pozycji bilansu płatniczego trzeba byłoby RM 893 miljn.

Tym liczbom warto się przypatrzeć nieco krytycznie. Jak stwierdziliśmy już, w II połowie r. ub. rozwój handlu zagranicznego był w wysokim stopniu niezadowolający pomimo pozornie dużych liczb aktywum wywozowego. Niema najmniejszej kwestji, że nadwyżka wywozowa r. ub. (przeciętnie miesięcznie RM 55.7 miljn.) nie wystarczała łącznie z innymi aktywami bilansu płatniczego na obsługę długów zagranicznych Niemiec, wynoszących przeciętnie miesięcznie RM 80 miljn. Po odrzuceniu marży, wypadającej na zastosowanie scripsów, zostaje nam RM 4.8 miljn. Spadek salda wywozowego w stosunku do 1932 r. wynosi ok. RM 770 miljn. Wartość przywozu zmniejszyła się wprawdzie o RM 460 miljn., przyczem import ilościowo uległ minimalnym tylko zmianom, ale RM 870 miljn. wypadło na niższe ceny i mniejsze obroty ilościowe w eksporcie. Winę tego spadku ponosi częściowo odpadnięcie eksportu do Z. S. R. R. Wywóz fabrykatów, jak wiadomo decydujący o charakterze całości wywozu niemieckiego, spadł w r. ub. o RM 700 miljn., równocześnie zaś import artykułów spożywczych i napojów spadł o RM 410 miljn. Nadmieniam w nawiasie, że równoległość tych liczb w ostatnich latach jest zdumiewająca. Dla nas jest to jasne: kraje, importujące do Niemiec środki spożywcze, nie mając za co zakupywać fabrykatów niemieckich, spowodowały spadek eksportu. Stwierdzić jednak należy, że tego prostego i jasnego dla nas związku zjawisk, Niemcy nie rozumieją, albo nie chcą rozumieć. Fakt pozostaje faktem, że z zesłorocznych nadwyżek nie były Niemcy w stanie pokryć pełnego transferu. Poczucie słuszności każe przyznać, że nawet dopełnienie obowiązków, przyjętych przez Bank Rzeszy w Londynie w czerwcu r. ub. w przedmiocie transferu, było bardzo trudne. Później przeczy temu wzrost rezerw kruszcowych w Banku Rzeszy, co stanowi argument, chętnie używany przez wierzycieli. Jednakowoż analiza rachunków Banku Rzeszy wykazuje co innego. Na ultimo czerwca 1933 r. zapas złota w Reichsbanku wynosił RM 189 miljn., zapas dewiz RM 85 miljn. Do końca listopada wzrósł zapas kruszcowo-dewizowy do RM 405 miljn. i od tego czasu zaczął lekko spadać aż do RM 376 miljn. złota i RM 7 miljn. dewiz na ultimo stycznia. Różnica od ultimo czerwca do ultimo listopada — okrągło 130 miljn. — nie pochodzi jednak z bilansu płatniczego, jakby to mieć chcieli wierzyciele, ale napłynęła prawie w całości do kas Reichsbanku wskutek drakońskiej ustawy „o zdradzie gospodarstwa narodowego” z dn. 12/VI 1933 r., nakazującej zwrócić wywiezione zagranicę kapitały pod karą ciężkiego więzienia i utraty praw obywatelskich. Co najmniej RM 100 miljn. z wspomnianej nadwyżki należy przypisać wpływom z tego tytułu, zaczętem rację ma Dr. Schacht, że sytuacja walutowa Banku Rzeszy prawie że się nie poprawiła, chociaż motywem układu z wierzycielami o moratorium było właśnie wzmocnienie rezerw walutowych Reichsbanku.

Skądinąd jednak kalkulacje Dr. Schachta są pod wielu względami nieścisłe, i pozwalam sobie zauważyć, że nigdzie w prasie niemieckiej nie znalazłem ich sprostowań. Tymczasem obliczenia funduszków, potrzebnych na transfer w 1934 r., powinny opierać się nie na przypuszczalnych saldach obrotu towarowego w tym roku, ale na wpływach, jakie należą się Niemcom za płatne już znaczne nadwyżki wywozowe z r. ub. i lat poprzednich. Tutaj Dr. Schacht przemilcza niezmiernie ważną i dużą pozycję, a mianowicie, że obligo wekslowe Z. S. K. R. w Niemczech płatne w 1934 r. wynosi przeszło RM 600 miljn., nie licząc kredytu zaliczkowego w wysokości, o ile się nie mylę, RM 130 miljn. Przyjmując nawet, że Niemcy sprolongują Rządowi sowieckiemu połowę płatnych weksli i cały kredyt finansowy, otrzymujemy przecież saldo RM 300 miljn., t. j. drugie tyle co liczy Schacht z bieżących wpływów bilansu handlowego. Dalej nie można się zgodzić bezkrytycznie na preliminowaną przez Schachta kwotę RM 1213 miljn., jako potrzebną na pełny transfer w r. b. Niemiecki Instytut Badania Konjunktur w sprawozdaniu tygodniowym z dn. 31/I podaje kwotę potrzebną na opłatę całości procentów RM 704 miljn., na raty zaś amortyzacyjne RM 370 miljn., razem więc RM 1074 miln.

Już z tego widać, że liczby, podawane ogółowi do wizerzenia przez Bank Rzeszy, wymagają bardzo ostrożnej i dokładnej analizy. Nie twierdzimy bynajmniej, by Bank Rzeszy był w stanie już obecnie, albo w niedługim czasie transferować długi w pełni. Owszem, przyjąć raczej należy, że w braku dopływu kapitału z zewnątrz, będą rezerwy walutowe Banku Rzeszy wykazywać tendencję zniżkową, a to tem bardziej, że w miarę idącej poprawy konjunktury i wobec spodziewanego wzmocnienia się światowych cen surowców (wobec stabilizacji dolara i t. d.), liczyć się należy ze wzrostem importu towarowego. W każdym razie zaznaczyć trzeba, że obniżenie procentu transferów zostało bardzo nieżyczliwie przyjęte przez wierzycieli i zmusiło Bank Rzeszy do zwołania na dz. 22/I konferencji. Anglja i Szwecja miały wielką ochotę użyć środków nacisku handlowo-politycznych, a Francja swoim zwyczajem najchętniej rozegrałaby tę sprawę politycznie. Ostatecznie ugodzili się wierzyciele z Reichsbankiem, że w I połowie kwietnia nastąpi ponowny zjazd średnio- i długoterminowych wierzycieli Niemiec w Berlinie, i na tym zjeździe zostanie ponownie grunto wnie rozpatrzona kwestja transferu na zasadzie równoupraw-

nienia wszystkich wierzycieli i uchylenia osobnych umów. Rząd Rzeszy oświadczył, że umów, zawartych ze Szwajcarią i Holandją, przyrzekających tym krajom pełny transfer ich wierzytelności wzamian za dodatkowy eksport w tej samej wysokości — należy rozwiązać nie może, a dopiero po dn. 30/VI r. b. Dla ułagodzenia wierzycieli z innych krajów zobowiązał się Reichsbank płacić za scripsy nie 50%, jak dotychczas, ale 67%. Nie ulega zatem kwestji, że wierzyciele odnieśli zwycięstwo, chociaż w dosyć skromnych rozmiarach.

Poza tą kwestją, ostatecznie pomniejszego charakteru, zanotować należy bardzo doniosłą propozycję wierzycieli angielskich, idącą w tym kierunku, ażeby nietransferowane 70% zobowiązań skonwertować na długoterminowe obligacje. Propozycja taka pociągnęłaby za sobą pewną niedogodność dla Niemiec z tego powodu, że odpadłby dodatkowy eksport, umożliwiany scripsami. Gdyby jednak taka konsolidacja długów dała się połączyć ze zniżką oprocentowania do jakichś 5 ÷ 5½% i zręczeniem się przez wierzycieli rat amortyzacyjnych na jakichś parę lat, mogłyby Niemcy skasować reglamentację dewiz i przywrócić wolny obrót. Krok taki byłby wstępem do umożliwienia międzynarodowego obrotu kapitałów, niezbędnego dla sfinansowania konjunktury. Nie możemy oczywiście zamykać oczu na fakt, że Bank Rzeszy nie posiada żadnej „masse de manoeuvre”, i że pokrycie kruszcowo-dewizowe waluty wynosi na ultimo stycznia zaledwie 11½%. Zaczem konieczne byłyby pewne zabezpieczenia. Nie chcemy snuć dalej tych przypuszczeń, pozwolimy jednak sobie wyrazić przekonanie, że dla polityki walutowej Niemiec zbliża się już chwila przełomowa. Gdy tylko waluty anglosaskie ustabilizują się zupełnie, i gdy ogólna sytuacja polityczna będzie sprzyjająca, będzie musiał Bank Rzeszy co do przyszości marki niemieckiej powziąć doniosłe zasadnicze decyzje. W jakim kierunku pójdzie ta decyzja — tego dzisiaj jeszcze powiedzieć nie można, ale byłoby lekkomyślnością twierdzić, że zmiana parytetu złota marki niemieckiej jest niemożliwa. Rzecz oczywista, że wszystkie czynniki oficjalne twierdzą, że marka jest i będzie niewzruszalna, ale zdaniem naszym nie wyklucza to możliwości przeniesienia się z obecnego parytetu złota na nowy, i to z dzisiaj na jutro, ażeby uchylić możliwość wszelkiej spekulacji.

W. H. H.

Berlin, dnia 3 lutego 1934 r.

MAŁA ENTENTA GOSPODARCZA

Mała Ententa, jaka powstała przez przymierze Czechosłowacji, Jugostawji i Rumunii jeszcze w 1920 r., była z początku blokiem o charakterze wyłącznie politycznym. Mimo często wyrażanych powątpiezań w trwałość tego związku — nasutek panującej wciąż od czasu wielkiej wojny niepewności i niepokoju w Europie Środkowej, Ententa ta coraz bardziej się konsolidowała. Wreszcie, w dn. 16/II r. ub. przymierze powyższe przekształciło się w jednolity organizm polityczny, którego statut stworzył wspólny organ oraz ustalił zasadę prowadzenia wspólnej polityki zagranicznej wszystkich 3 państw.

Ostatnio, w związku z powszechnym kryzysem gospodarczym, Mała Ententa była zmuszona, dla zabezpieczenia swej spójności politycznej i dla zwalczania wspólnymi środkami kryzysu, rozszerzyć ramy swej współpracy również i na zagadnienia gospodarcze, tworząc w tym celu t. zw. Radę Gospodarczą, jako jeden ze stałych organów Małej Ententy politycznej.

Rada ta składa się z 3 sekcji narodowych, każda z 5 delegatów; sekcje korzystają z pomocy własnych fachowców. Prace Rady obejmą kwestje następujące: ogólną politykę handlową, rolnictwo, przemysł, finanse, kredyt, banki emisyjne oraz

komunikację. Rada winna odbywać regularne posiedzenia co najmniej 4 razy do roku; uchwały jej mają być następnie aprobowane przez Stałą Radę Małej Ententy, t. zn. przez ministrów spraw zagranicznych Czechosłowacji, Rumunii i Jugosławii.

Głównym zadaniem Rady Gospodarczej jest opracowanie wspólnego systemu taryf celnych reprezentowanych państw na zasadzie preferencji. Następnie Rada Gospodarcza zajmuje się kwestią kontyngentów, współpracy centralnych organizacji spółdzielczych, rolniczych stacji doświadczalnych, zagadnieniem ujednostajnienia taryf, regulaminów, klasyfikacji towarów w komunikacji lądowej, morskiej i powietrznej i t. d. Rada dąży również do ujednostajnienia prawa handlowego, wekslowego, czekowego, do osiągnięcia porozumienia i do współpracy między bankami emisyjnymi.

W czerwcu r. ub. konferencja Małej Ententy powzięła decyzję zwołania I konferencji Rady Gospodarczej Małej Ententy w początku listopada 1933 r. Konferencja uchwaliła wtedy program przyszłych prac Rady, obejmujący 14 punktów, które zostały szczegółowo omówione na ostatniej konferencji gospodarczej Małej Ententy w Pradze, odbytej w I połowie stycznia r. b.

Zadaniem tej konferencji — jak to podkreślił Przewodniczący P. Benesz — miało być stworzenie ram, umożliwiających i ułatwiających wspólną pracę 3 państw. Powzięte uchwały zostaną zalecone Stałej Radzie Małej Ententy, przyczem ostateczna aprobata i realizacja powziętych rezolucyj będzie teraz zależała już od odnośnych ministrów oraz od stałego sekretariatu Małej Ententy.

Po wszechstronnem zbadaniu kwestyi, figurujących na porządku dziennym, Rada Gospodarcza ustaliła następujące wytyczne przyszłej współpracy 3 państw:

- 1) zawarcie konwencji celem reglamentowania i rozwoju wzajemnych stosunków gospodarczych, 2) współpraca instytucji gospodarczych, istniejących w państwach Małej Ententy, oraz utworzenie nowych instytucji, jako też organizacji propagandy gospodarczej; 3) współpraca w dziedzinie komunikacji kolejowej; 4) współpraca w dziedzinie nawigacji na Dunaju; 5) kwestie komunikacji powietrznej; 6) organizacja unii poczt, telegrafów i telefonów; 7) współpraca w dziedzinie normalizacji; 8) współpraca celem unifikacji taryf handlowych i ustaw wekslowych; 9) unifikacja cel, uproszczenie formalności celnych, oraz unifikacja taryf celnych państw Małej Ententy; 10) współpraca w dziedzinie statystyki wogóle i unifikacji statystyki w szczególności; 11) współpraca w dziedzinie oświaty rolniczej; 12) współpraca w sprawach ruchu turystycznego; 13) współpraca w dziedzinie działalności przemysłowej, 14) współpraca banków emisyjnych; 15) współpraca kas oszczędnościowych i 16) sprawa wymiany handlowej.

Ostatnia rezolucja wymagać będzie najwyższego wysiłku przy wprowadzaniu jej w życie; o ile udałoby się w ciągu 1934 r. zwiększyć obroty o 50%, byłby to znaczny postęp w stosunku do obecnego stanu depresji. Wyniki konferencji stanowią również sukces polityczny, gdyż stwierdzają, że Mała Ententa przedstawia sobą również i na terenie gospodarczym organizm giętki i zdolny do rozwoju. Powzięte uchwały wskazują również i na to, że istnieje tendencja drogą wzajemnych i daleko idących ustępstw do takiego rozbudowania stosunków między państwami Małej Ententy, by tę ostatnią uczynić jednolitym organizmem gospodarczym.

Za chodzi jedynie pytanie, czy jest to możliwe i czy uda się pogodzić interesy państw tak różnych pod względem swej struktury gospodarczej, jakimi są: z jednej strony, Rumunia i Jugosławia, będące krajami o charakterze wybitnie rolniczym, a z drugiej — Czechosłowacja, która jest krajem wysoce przemysłowym. Konferencja nie ujawniła, niestety, środków i dróg, jakimi zamierza osiągnąć postawione sobie cele. Należy jednak podnieść, że wśród uchwał konferencji są i takie, które

dadzą się łatwo urzeczywistnić. Do tych należą m. in.: porozumienie w sprawie nawigacji na Dunaju oraz w kwestjach komunikacji pocztowej, kolejowej i lotniczej, współpraca banków emisyjnych, unifikacja taryf handlowych i ustaw wekslowych, uproszczenie formalności celnych, unifikacja statystyki i t. d.

Natomiast bardziej zawiślana i trudna jest sprawa uzgodnienia polityki handlowej tych państw.

Sprawa ta przedstawia się, mianowicie, w ten sposób, że Czechosłowacja jest zainteresowana przede wszystkim ułożeniem na rynkach rumuńskim i jugosłowiańskim swych wyrobów przemysłowych, które znów zmuszone są szukać zbytu dla swych produktów rolnych w Czechosłowacji. Jest jednak wiadome, że agrariusze czeskosłowaccy będą się bronili przed zwiększonym importem zboża, mąki, zwierząt rzeźnych i produktów zwierzęcych, oraz owoców i jarzyn z Rumunii i Jugosławii; udzielenie bowiem większych preferencji w tym zakresie może podważyć egzystencję rolnictwa czeskosłowackiego i w rezultacie naruszyć obecną strukturę gospodarczą kraju. Z drugiej strony — udzielenie szerszych ułatwień dla przywozu czeskosłowackich wyrobów przemysłowych do Rumunii i Jugosławii mogłoby ewentualnie wywołać niezadowolenie i nawet represje ze strony innych europejskich krajów przemysłowych, które utrzymują oddawna rozległe stosunki z Rumunią i Jugosławią.

Wobec tak poważnych trudności, lansowane jest przypuszczenie, że Czechosłowacja będzie zbywać, przynajmniej częściowo, sprowadzane z obu powyższych krajów zboże do państw Europy Zachodniej, by w ten sposób nie szkodzić własnemu rolnictwu. Czechosłowacja zobowiązać się miała, podobno, do nabycia w 1934 r. w Rumunii towarów na ogólną sumę Kcz. 286 miljn., a w Jugosławii — na Kcz. 245 miljn. O ile wiadomość ta sprawdziłaby się, spowodowałoby to dla Rumunii zwiększenie wywozu do Czechosłowacji o 50%, w porównaniu z 1933 r., a dla Jugosławii — o 20%. Naturalnie w tej samej m. w. proporcji zostałby zwiększony i eksport Czechosłowacji do Rumunii i Jugosławii.

Jeżeli przy realizacji bloku gospodarczego Małej Ententy Czechosłowacja będzie musiała zrezygnować do pewnego stopnia z dotychczasowych swych dążeń do samowystarczalności pod względem rolniczym, to i wzmoczenie importu przemysłowego z Czechosłowacji do Rumunii i Jugosławii może poważnie zahamować rozwój rodzimego przemysłu tych krajów. Współpraca tych krajów wyda pożądane rezultaty, o ile zainteresowane państwa poczynią poważne ustępstwa, w przeciwnym wypadku — ograniczy się jedynie do uzgodnienia tych dziedzin życia, które nie decydują o samej strukturze gospodarczej każdego z nich.

Z przebiegu dotychczasowych rokowań między państwami Małej Ententy w sprawie rozbudowy na płaszczyźnie ścisłej współpracy swych stosunków — wynikałoby, że najusilniej do celu tego dążyła Czechosłowacja, a to głównie dlatego, że kraj ten jest najbardziej dotknięty obecnym kryzysem gospodarczym, i że eksport jego wogóle, a do swych sojuszniczek w szczególności — uległ poważnemu skurczeniu. Pod tym względem na ter. wymowne jest zestawienie następujące, charakteryzujące stan wymiany handlowej tego państwa w latach 1930 — 1932 z Jugosławią i Rumunią (w miljn. Kcz.):

	1930	1931	1932
Eksport czeskosłowacki:			
do Jugosławii	1 536	832	404
do Rumunii	396	341	302
Import czeskosłowacki:			
z Jugosławii	439	384	389
z Rumunii	563	566	335
Saldo dla Czechosłowacji:			
z Jugosławią	+ 1 097	+ 448	+ 15
z Rumunią	+ 33	— 225	— 33

Liczby powyższe dowodzą, że od kilku już lat eksport czeskosłowacki do Jugosławii i Rumunii ulegał poważnemu kurcze

niu, gdy tymczasem eksport tych ostatnich krajów do Czechosłowacji stosunkowo nie wiele się zmniejszał. Istotnie, nadwyżka eksportu czechosłowackiego do Jugosławii spadła w 1932 r. do takiego stopnia, że bilanse handlowe obu krajów prawie się wyrównały; znacznie gorzej natomiast kształtowały się dla Czechosłowacji stosunki z Rumunią, z którą poprzednio dodatni bilans stał się ujemnym dla Czechosłowacji. W 1933 r. wymiana towarowa uległa ponownemu zmniejszeniu i wyniosła zaledwie ok. Kcz. 200 miljn. z Jugosławią i ok. Kcz. 138 miljn. z Rumunią. Główną przyczyną powyższych zmian było prowadzenie ostatnimi laty przez Jugosławję i Rumunię polityki ograniczania importu celem zrównoważenia i poprawy bilansów handlowych.

W nowych warunkach państwa Małej Ententy postarają się, niewątpliwie, o stopniowe wzmaganie wymiany towarów pomiędzy sobą, czego najlepszym dowodem jest ogłoszony w dn.

21/I r. b. dodatkowy komunikat Rady Gospodarczej o zawarciu układów pomiędzy krajami Małej Ententy, umożliwiających zwiększenie obrotów między nimi już w ciągu 1934 r. o mn. w. 40%. Pomiędzy Czechosłowacją a Jugosławią została bowiem zawarta umowa kompensacyjna na rok bieżący w wysokości Kcz. 275 miljn., gdy tymczasem w r. ub. wartość obrotów między temi krajami wynosiła Kcz. 200 miljn. Do sumy powyższej należy dodać Kcz. 17 miljn. za tytoń jugosłowacki, importowany do Czechosłowacji. Pomiędzy Czechosłowacją a Rumunią zawarto również umowę kompensacyjną w wysokości Kcz. 250 miljn. (w 1933 r. wartość obrotów wyniosła Kcz. 138 miljn.).

Porozumienie gospodarcze państw Małej Ententy zacnie przynosić owoce już w roku bieżącym.

Wassan - Girej Dziabagi

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEŃ POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

STANY ZJEDN. AM.

URZĘDOWA DEWALUACJA DOLARA. — Nowe projekty finansowo-monetarne Prezydenta Roosevelta, przedstawione przez niego Kongresowi w słynnym już orędziu z dn. 15/I r. b., zostały przyjęte przez Ciała Ustawodawcze z minimalnymi zmianami, noszącymi — w istocie rzeczy — wyłącznie charakter formalny, i z końcem stycznia weszły w życie. Jak wiadomo, głównymi zasadami tych projektów były: 1) ograniczenie oscylacji dolara w granicach 50 ÷ 60% dawnej jego wartości, połączone z urzędowym określeniem (bynajmniej nie raz na zawsze) zawartości złota w jednostce walutowej; 2) przejęcie całego złota, znajdującego się w posiadaniu instytucji lub osób prywatnych w Stanach Zjednoczonych, na własność Skarbu; 3) stworzenie funduszu interwencyjnego w wys. \$ 2 milj., który ma służyć do regulowania wartości dolara na rynkach oraz do interwencji na rynku amerykańskich papierów procentowych. Projekty te, które obecnie już nabrały mocy obowiązującej, zostały w swoim czasie przez nas omówione. Teraz chodzi o analizę pierwszych posunięć, poczynionych w oparciu o nowe uprawnienia.

Natychmiast po uchwaleniu nowych ustaw przez Senat amerykański Prezydent Roosevelt skorzystał ze swego prawa ustalenia nowej urzędowej wartości dolara. Określił on ją w następujący sposób: „nowy” dolar zawiera 15³/₃₁ grains'ów czystego złota (zamiast dotychczasowych 25⁸); uncja złota kosztuje \$ 35⁰⁰; wartość dolara w dawnych centach równa się 59⁰⁶ cent. Przy tej okazji warto nadmienić, że dawna cena „stałutowa”, wynosząca \$ 20⁶⁷ za uncję złota, przetrwała równo 100 lat (od 1834 r.). W międzyczasie dolar nie zawsze trzymał się w parzytce, ale urzędowa zawartość złota nie była dotychczas zmieniana. Nowej cenie \$ 35⁰⁰ za uncję złota, wyznaczonej zamiast poprzedniej — \$ 34⁴⁵, ustalonej w dn. 16/I r. b., nie odpowiada ściśle „urzędowy” stopień dewaluacji dolara. W istocie przy tej cenie nowy dolar powinien kosztować nie 59⁰⁶ dawnych centów, lecz 59⁰ (571 428), widocznie jednak Prezydent Roosevelt uznał, że zaokrąglenie w wysokości 3 tysięcznych nie ma ujemnego znaczenia.

Nowa wartość w złocie dolara ustalona została aż do odwołania. Od tego, czy i jak prędko nastąpiłaby ewentualna zmiana, zależy, czy omawiane posunięcie będzie nosiło cechy faktycznej stabilizacji (wszakże bez wymiennalności na kruszec), czy też nie. Gdybyśmy się chcieli oprzeć na słowach Roosevelta, wypowiedzianych w orędziu w dn. 15/I, musielibyśmy dojść do wniosku, że świeżo określona wartość w złocie dolara ulegnie zmianie już w stosunkowo szybkim czasie. Prezydent wyraźnie bowiem powiedział, że czas na ostateczne określenie zawartości złota w dolarze jeszcze nie nadszedł. Zresztą, w sferach, stojących blisko Prezydenta, panują opinie, że poziom, zbliżony do 60% dawnego kursu, jest stanowczo za wysoki. Sam Roosevelt miał się wyrazić, że przy kursie 59⁰⁶% osiąga się tylko to, że ceny nie spadają. A przecie chodzi o to, żeby one wzrastały.

Co dotyczy drugiego punktu programu — upaństwowienia zapasu złota, szacuje się zapasy złota, narazie przejmowane przez Skarb po starej cenie \$ 20⁶⁷ za uncję, na przeszło \$ 4 milj., co, w przeliczeniu po nowej cenie, da wartość ok. \$ 6⁸ milj. „Zarobek” Skarbu wyniesie więc (przy obecnej cenie złota!) ok. \$ 2⁸ milj., z czego \$ 2 milj. tworzy fundusz interwencyjny.

Upaństwowienie złota, należącego do Federal Reserve Banks, wywołało dość liczne głosy sprzeciwu, wszakże bez konkretnych konsekwencji.

Nowostworzony 2-miljardowy fundusz ma za zadanie, jak wiadomo, „kierowanie” dolarem — drogą operacji walutami zagranicznymi i złotem, oraz interwencję na rynku amerykańskich papierów procentowych — w celu podtrzymania i w razie potrzeby ich kursu. Jakkolwiek pierwsza dziedzina działalności funduszu obchodzi Europę bezpośrednio znacznie więcej niż druga, warto jednak i jej poświęcić trochę uwagi i przy okazji zaznaczyć, że interwencja na rynku papierów może być interpretowana rozmaicie. A więc łatwo przerodzić się ona może poprostu w zakup papierów państwowych, emitowanych na cele odbudowy. Wszak Roosevelt, jak już dobrze wiemy, potrzebuje w krótkim czasie paru miliardów na akcję odbudowy i pragnie zdobyć je (narazie...) w drodze pożyczek; pożyczki

te tak czy inaczej sfinansowane zostaną prawdopodobnie przez... inflację. Być może i nowy fundusz ma przytem odegrać poważną rolę.

Przechodząc do zadań walutowych funduszu, trzeba przedewszystkiem zaznaczyć, że agentem jego będą Fed. Res. B nks, przedewszystkiem zaś Federal Reserve Bank of New-York. Zadanie funduszu, jak się wydaje, polegać będą na manipulowaniu kursem dolara drogą zakupu i sprzedaży dewiz zagranicznych i złota, w ten sposób, żeby kurs dolara, notowany na giełdach, był bardzo zbliżony do kursu oficjalnego (obecnie 59⁰⁶ dawnych centów).

Tak przynajmniej rozumiemy zadanie funduszu w dziedzinie walutowej, choć doświadczenie z analogiczną (wprawdzie skromniejszą) interwencją Refico w końcu 1933 r. i początku 1934 r. spotkało, o ile chodzi o kierowanie kursami dolara na giełdach, kompletne fiasco.

Stan faktyczny po dn. 1/II r. b. przedstawia się następująco: kurs dolara powinien teoretycznie wynosić: w Paryżu 15⁰⁷ fr. fr., a po doliczeniu kosztów (transportu złota do St. Zjedn. i t. d.) 15¹² fr. fr.; w Warszawie zł 5²⁶, względnie zł 5²⁹. Tymczasem w okresie 1 ÷ 7/II dolar ani razu nie spadł w Paryżu poniżej 15⁶⁰ fr., sięgając chwilami 16²⁰ fr., w Warszawie zaś oscylował w granicach zł 5⁴⁴ ÷ 5⁵⁵. W obecnej sytuacji więc, o ile dobrze rozumiemy zamiary Roosevelta, będzie chodziło o to, aby drogą interwencji złoto-walutowej sprowadzić kurs dolara np. w Paryżu do 15¹² fr. (zakładając, że cena złota nie będzie w międzyczasie zmieniona).

Owa interwencja funduszu sprowadzi się do zakupów złota na 3 ÷ 4 najważniejszych rynkach europejskich (Anglja, Francja, Holandia, Szwajcaria). Mechanizm zakupów omawialiśmy już szczegółowo przy okazji rozpoczęcia analogicznej akcji przez Refico w październiku r. ub., nie będziemy się więc tu powtarzali. Teoretycznie, będzie, oczywiście, chodziło i o sprzedaż złota (w celu ewentualnego podtrzymania dolara), ale, zdaje się, narazie ewentualność ta w rachubę nie wchodzi.

Fundusz interwencyjny rozpoczął zakupy złota następnego dnia po ukonstytuowaniu się. I tu mieliśmy w ciągu paru

dni do czynienia z dwoma bardzo ciekawymi zjawiskami.

Pierwsze — to olbrzymia haussa ceny złota w Londynie. Cena ta osiągnęła rekordowy poziom sz 140 za uncję w dn. 5/II, przyczem z naciskiem trzeba podkreślić, że równocześnie zwyżkował funt. Mielśmy więc do czynienia z nagłym wzrostem ceny złota, nieuzasadnionym spadkiem walut, a więc poniekąd z oderwaniem się nawet walut „złotych” od ceny złota. Zjawisko to, nie po raz pierwszy, zresztą, notowane w Londynie — na światowym rynku złota (lecz nie w tak jaskrawej formie) — rzuca ciekawe światło na problem gold standard'u. Powody zwyżki ceny złota w Londynie ponad parytet nie są, jak dotychczas, wyjaśnione. Czy jest to wpływ „papierowego” posunięcia amerykańskiego, mającego więcej teoretyczne znaczenie, czy też wpływ ożywionych zakupów złota przez Stany Zjednoczone w Londynie, będących wynikiem teoretycznej podwyżki ceny złota w Ameryce? Ale, gdyby złoto zdrożało w Europie wskutek amerykańskich zakupów — czyż nie należało spodziewać się również pewnego odbicia się tych zakupów na kursie dolara? Interesujące jest w związku z tem przypuszczenie, że zwyżka ceny złota została sztucznie wywołana w Londynie w celu sparaliżowania amerykańskiej akcji zakupów i, być może, skierowania jej na kontynent. Istotnie, od dn. 5/II zakupy złota przez Stany Zjedn. na kontynencie przybrały na intensywności.

Drugie ciekawe zjawisko — to fakt, że dolar właściwie nie spada, mimo iż zakupy złota w Europie rosą. Przypuszcza się, że w przeciągu paru ostatnich dni Stany Zjedn. wypompały z Europy złota za \$ 30 ÷ 40 milj. Ostatnio ruch złota z Francji do Ameryki wzmógł się do rozmiarów, przedtem nienotowanych, i wszystkie okręty, odchodzące w okresie najbliższych 2 ÷ 3 tygodni, mają już zawczasu zakontraktowane wszystkie pomieszczenia, nadszające się do przewozu złota. Najbliższa przyszłość powinna przynieść albo spadek dolara, albo wyjaśnienie przyczyn, dlaczego on nie spada.

Przyczynami temi mogą być: zarówno nie wystarczająca jeszcze suma zakupów złota (np. przy założeniu, że równocześnie z podażą dolara występuje popyt na tle repatriacji kapitałów amerykańskich), jak i jakieś zakulisowe kontrakcje.

Zagadnienie zakupów złota w Europie ponownie wysuwa na czoło problem wojny walutowej Stanów Zjednoczonych z Europą, przedewszystkiem z Anglią. Spadek dolara z wielu względów więcej obchodzi Anglię niż np. Francję, jednak sytuacja walutowa pozwala Anglii na bardziej skuteczną obronę swych interesów. Problem ewentualnego porozumienia walutowego między Stanami Zjedn. i Anglią oraz ewentualnie Francją, stanowiący ulubiony temat plotek, nie znalazł dotychczas urzędowego wyświeślenia. Byłby on z wielu względów pożądany, a w każdym już razie niezbędny, gdyby Roosevelt chciał z biegiem czasu rzeczywiście stabilizować walutę.

b. w.

WŁOCHY

KONWERSJA 5%-OWEJ POŻYCZKI SKONSOLIDOWANEJ.

W pierwszych dniach b. m. ogłoszona została we Włoszech emisja nowej 3½%-owej pożyczki, której obligacje będą zafiarowane wzajemian za obligacje 5%-owej pożyczki skonsolidowanej, wypuszczonej w latach: 1917, 1918 oraz 1926.

Warunki konwersji są następujące. Posiadacze obligacji 5%-owych, nie zgadzający się na wymianę ich na papier 3½%-owy, obowiązani byli złożyć podanie o zwrot kapitału w okresie 6 dni — od 5 do 10/II r. b. Do podania należało dołączyć oblię pożyczkowe i wszystko złożyć w Banku Włoch, względnie w konsulatach włoskich. Żądającym zwrotu zostanie wypłacony w dn. 1/I 1937 r. kapitał nominalny w wysokości 100 lirów za każde 5 lirów renty, oraz przez cały rok 1936 będą im w przewidzianych terminach wypłacone procenty w wysokości 5% od kapitału obligacyjnego.

Natomiast posiadacze pożyczki skonsolidowanej, zgadzający się na konwersję (a za takich uważani są wszyscy, którzy w terminie do 10/II nie złożyli podania o zwrot pieniędzy i oblię), będą korzyścili z następujących korzyści: 1) w dn. 23/IV r. b. wypłacone będą 450 lirów od każdego 100 lirów kapitału nominalnego, na którego konwersję wyrażono zgodę (kwota ta jest pokryciem różnicy między oprocentowaniem starej a nowej pożyczki za 3 lata 1934—1936 i pochodzi stąd, że Rząd włoski swego czasu zobowiązał się do niekonwertowania przed dn. 1/I 1937 r. 5%-owej pożyczki); 2) wyznaczona zostaje pewna ilość premij w stosunku 10 milj. lirów premij na każdy 1 milj. lirów kapitału; premje te płatne będą w pewnych terminach, natomiast rozłosowane zostaną w dn. 20/XII 1934 r.

Wzrost zaufania do Skarbu, korzyści, płynące z konwersji, odległy termin zwrotu kapitału nie zgadzającym się na konwersję, wreszcie bardzo krótki termin wypowiedzenia się posiadaczy obligacji — to wszystko przyczyni się niewątpliwie do powodzenia konwersji. Według danych z 3 pierwszych dni, pozostawionych posiadaczom obligacji do namysłu, zażądano zwrotu pieniędzy na ogólną sumę ok. 32 milj. lirów, wobec 61,3 milj. lirów ogólnej sumy obligacji w obiegu, a więc ok. ½ pro mille.

Konwersja ok. 60 milj. lirów, czyli ok. ⅓ zadłużenia Skarbu, i poważna obniżka oprocentowania niewątpliwie przyczynią się poważnie do uzdrowienia sytuacji skarbowej i do potaniaenia kosztu kredytu we Włoszech.

Wzrost zaufania do Skarbu, korzyści, płynące z konwersji, odległy termin zwrotu kapitału nie zgadzającym się na konwersję, wreszcie bardzo krótki termin wypowiedzenia się posiadaczy obligacji — to wszystko przyczyni się niewątpliwie do powodzenia konwersji. Według danych z 3 pierwszych dni, pozostawionych posiadaczom obligacji do namysłu, zażądano zwrotu pieniędzy na ogólną sumę ok. 32 milj. lirów, wobec 61,3 milj. lirów ogólnej sumy obligacji w obiegu, a więc ok. ½ pro mille.

Konwersja ok. 60 milj. lirów, czyli ok. ⅓ zadłużenia Skarbu, i poważna obniżka oprocentowania niewątpliwie przyczynią się poważnie do uzdrowienia sytuacji skarbowej i do potaniaenia kosztu kredytu we Włoszech.

b. w.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LEOZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (partor)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 11 92 68 (Druk.).

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — sz 15, półrocznie — sz 30, rocznie — sz 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — sz 25, półrocznie — sz 50, rocznie — sz 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki sz 1.200; II i III str. okł. — sz 900; ½ str. okł. — sz 500; str. zwycz.: 1 str. — sz 600, ½ str. — 350, ¼ str. — sz 200, ⅙ str. — sz 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — sz 200, ½ str. — sz 110, ⅙ str. — sz 80, ¼ str. — sz 70, ⅙ str. — sz 55, ⅙ str. — sz 40, ⅙ str. — sz 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WAĆLAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHAŁSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIBYSZTOR

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

WPISY DO REJESTRU HANDLOWEGO

SĄDU OKRĘGOWEGO W WARSZAWIE

A. — FIRMY JEDNOOSOBOWE, SPÓŁKI FIRMOWE I KOMANDYTOWE

A XLI 248: „Centralne Magazyny Zbożowe Lejb Bankier“ w Warszawie, Warszawa — Wschodnia, rampa nr. 4. Istnieje od 1933 r. Właściciel Lejb Bankier z Warszawy.

A XLI 250: „Hotel Gdynia“ Stefania Majewska i S-ka“ w Warszawie, Marszałkowska 108. Wspólnicy: Stefania Majewska, Henryk Lufd, oboje z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 1 września 1933 r. Do reprezentowania Spółki upoważnieni są oboje wspólnicy. Wszelkie zobowiązania, weksle, czeki, żyra, obligi, umowy, akty urzędowe, pełnomocnictwa i prokury podpisują oboje wspólnicy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań pokwitowania z odbioru przesyłek, przekazów pieniężnych, pieniędzy i korespondencji podpisuje jeden ze wspólników. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy.

A XLI 251: „Dom Pończosznicy Krell“ w Warszawie, Marszałkowska 89. Drobna sprzedaż wyrobów pończoszniczych. Istnieje od 1904 r. Właściciel Tobjusz Krell z Warszawy. Wpis powyższy w dn. 31 października uzupełniony został dopełnieniem: Przedsiębiorstwo zostało zlikwidowane.

A XLI 252: „Stanisław Dąbrowski“ w Warszawie, ul. Chłodna 29 m 16. Czystczenie i sprzedaż ziół krajowych. Istnieje od 1928 r. Właściciel Stanisław Dąbrowski z Warszawy.

A XLI 253: „Berel Kapirow“ w Warszawie, Boduena 2 m. 3. Sprzedaż wyrobów żelaznych, stalowych, blaszanych i farb. Istnieje od 1933 r. Właściciel Berel Kapirow z Warszawy.

A XLI 254: „Magazyn Bielizny, Kapeluszy i Czapek „Rex“ Lejb Giwercman“ w Warszawie, Chłodna 68. Istnieje od 1933 r. Właściciel Sruł Lejb Giwercman z Warszawy. Pomiędzy właścicielem firmy, a małżonką jego Małką z domu Manne, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 19 sierpnia 1933 r. ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

A XLI 255: „Spółkopert“ Josef-Majer Gelbtrunk i S-ka“ w Warszawie, Bonifraterska 27 m. 44. Pracownia kopert. Wspólnicy: Pinkus Gelbtrunk, Gerszon Gelbtrunk, Josef-Majer Gelbtrunk, wszyscy z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności w 1933 r. Do zastępowania Spółki wobec władz i osób upoważnieni są wszyscy wspólnicy. Weksle, czeki, i żyra podpisują wszyscy trzej wspólnicy łącznie. Pokwitowania z odbioru pieniędzy i korespondencji podpisuje jeden ze wspólników. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy.

A XLI 256: „Helena Wójcik, Właścicielka Helena Horyńska“ w Warszawie, Nowogrodzka 28. Pracownia wyrobów futrzanych. Istnieje od 1927 r. Właścicielka Helena Horyńska z Warszawy. Pomiędzy Włodzimierzem Horyńskim, a małżonką jego Heleną Wójcik z domu Adynowską, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 31 grudnia 1931 r., ustalający wyłączność majątku.

A XLI 258: „Antonjo“ Antonina Pflanc“ w Warszawie, Marszałkowska 40. Hotel. Istnieje od 1933 r. Właścicielka Antoni Pflanc z Warszawy.

A XLI 260: „Br. Kossowski i L. Gilewicz, Spółka Firmowa“ w Warszawie, Krak. Przedm. 58. Pośredniczenie we wszelkiego rodzaju tranzakcjach handlowych. Wspólnicy: Bronisław Kossowski, Lucjan Gilewicz, oboje z Warszawy. Spółka firmowa

rozpoczęła czynności dnia 7 września 1933 r. Do reprezentowania Spółki upoważnieni są oboje wspólnicy. Weksle, czeki, przekazy, pełnomocnictwa, prokury, umowy, akty notarialne i hipoteczne oraz wszelkie zobowiązania podpisują oboje wspólnicy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji, towarów, sum pieniężnych i wszelkich wartości podpisuje jeden ze wspólników. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Pomiędzy Lucjanem Gilewiczem, a małżonką jego Zofją-Wiktorją z domu Szuszkowską, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 12 kwietnia 1908 r., ustalający wyłączność majątku.

A XLI 261: „Figar“ Józef Łędzion i S-ka“ w Warszawie, Jasna 14. Zakład fryzjerski. Wspólnicy: Józef Łędzion, Władysław-Oskar Wiese, Franciszek Smoliński, wszyscy z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 4 października 1933 r. Do reprezentowania spółki upoważnieni są wszyscy wspólnicy. Wszelkie zobowiązania, weksle, czeki, żyra, obligi, umowy, pełnomocnictwa, podpisują wszyscy wspólnicy łącznie. Korespondencję, zwykłą, poleconą, pokwitowania z odbioru przesyłek zwykłych i wartościowych, korespondencji i towarów podpisuje każdy ze wspólników samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy.

A XLI 263: „Przedsiębiorstwo Robót Budowlanych Stefan Bromke i Michał Mikula“ w Warszawie, Nowowiejska 11. Wspólnicy: Michał-Marcin Mikula, Stefan Bromke, oboje z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 21 września 1933 r. Do zastępowania spółki wobec władz i osób upoważnieni są oboje wspólnicy łącznie. Korespondencję zwykłą, pokwitowania z odbioru pieniędzy, towarów, wszelkiego rodzaju korespondencji, przekazów, przesyłek podpisuje jeden ze wspólników.

A XLI 265: „A. Lebensold“ w Warszawie, Prózna 12. Sprzedaż blachy i papy dachowej. Istnieje od 1906 r. Właściciel Abram Lebensold z Warszawy.

A XLI 264: „Warsztaty Mechaniczne Jakób Centner“ w Warszawie, Krochmalna 81. Istnieje od 1927 r. Właściciel Jakób Centner z Warszawy.

A XLI 266: „Ludwika Piwowońska“ w Warszawie, Krak. Przedm. 68. Drobna sprzedaż naczyń kuchennych i wyrobów metalowych. Istnieje od 1933 r. Właścicielka Ludwika-Zofja Piwowońska z Warszawy.

A XLI 268: „Margot“ Chaja Cytryn“ w Warszawie, Wierzbowa 8 m. 2. Wytwórnia konfekcji damskiej. Istnieje od 1932 r. Właścicielka Chaja-Blima Cytryn z Warszawy.

A XLI 269: „Izydor Nasierowski“ w Warszawie, Jerozolimska 59. Apteka. Istnieje od 1933 r. Właściciel Izydor Nasierowski z Warszawy.

A XLI 270: „L. Apelbaum“ w Warszawie, Krochmalna 17. Herbaciarnia. Istnieje od 1901 r. Właściciel Lejzor Apelbaum z Warszawy.

A XLI 271: „Mawryki Szejnbrod“ w Warszawie, Franciszkańska 12. Sprzedaż skór. Istnieje od 1933 r. Właściciel Mawryki Szejnbrod z Warszawy.

A XLI 272: „Borowik“ Rajna Cynsztang“ w Warszawie, Przechodnia 3. Sprzedaż grzybów. Istnieje od 1931 r. Właścicielka Rajna Cynsztang z Warszawy. Pomiędzy Maksem vel Manacem Cynsztangiem, a małżonką jego Reną vel Rajną Ra-

kower, z domu Ruslender, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 25 maja 1921 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

A XLI 273: „Andrzej Stołągiewicz Biuro Techniczno-Handlowe” w Warszawie, Jasna 11. m. 5. Przedstawicielstwa zakładów przemysłowych i pośrednictwo handlowe artykułami technicznymi i maszynami. Właściciel Andrzej Stołągiewicz z Warszawy.

A XLI 275: „Fabjan Zamenhof” w Warszawie, pl. Żelaznej Bramy 8. Apteka. Istnieje od 1900 r. Właściciel Fabjan Zamenhof z Warszawy. Pomiędzy właścicielem firmy, a małżonką jego Hindą-Malką z domu Ryttenberg, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 9 stycznia 1900 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

A XLI 276: „Piekarnia „Noblesse” Jan Majewski, dzierżawca Henryk Salwin” w Warszawie, Górczewska 29. Wyrób i sprzedaż pieczywa. Istnieje od 1933 r. Właściciel Henryk Salwin z Warszawy.

A XLI 277: „Biuro Techniczno-Handlowe Eugenjusz Juźwik” w Warszawie, Krochmalna 87a. Eksploatacja i sprzedaż samochodów, części zamiennych i materiałów pędnych. Istnieje od 1933 r. Właściciel Eugenjusz Juźwik z Warszawy.

A XLI 278: „Wanda Bernsteinowa” w Warszawie, Mazowiecka 16. Detaliczna sprzedaż wyrobów cukierniczych i towarów kolonialnych firmy „Fuchs”. Istnieje od 1933 r. Właścicielka Wanda Bernsteinowa z Warszawy.

A XLI 281: „Warszawska Fabryka Wyrobów Aluminjowych „Folja” Edward Dąbrowski” w Warszawie, Żelazna 54. Fabrykacja i przeróbka folii aluminjowych oraz innych wyrobów z aluminium. Istnieje od 1933 r. Właściciel Edward-Stefan Dąbrowski z Warszawy.

A XLI 282: „Marja Wojakowska” w Warszawie, Browarna 8. Drobną sprzedaż win, wódek i towarów kolonialnych. Istnieje od 1933 r. Właścicielka Marja-Zofja Wojakowska z Warszawy, Apteczna 4 (Grochów).

A XLI 283: „Nuchim Szyff” w Warszawie, Chłodna 17. Drobną sprzedaż przyborów krawieckich. Istnieje od 1925 r. Właściciel Nuchim Szyff z Warszawy.

A XLI 284: „Biuro Kinematograficzne Emil Katz” w Warszawie, Zielna 16. Wynajem filmów dla kin. Istnieje od 1930 r. Właściciel Emil Katz z Warszawy.

A XLI 285: „Konstanty Iwanów” w Warszawie, Browarna 1. Handel win i towarów kolonialnych. Istnieje od 1933 r. Właściciel Konstanty Iwanow z Warszawy.

A XLI 286: „Malka Kronenberg” w Warszawie, Nalewki 24. Drobną sprzedaż ozdób wojskowych. Istnieje od 1925 r. Właścicielka Gołda-Malka Kronenberg z Warszawy.

A XLI 287: „Icchok Breslauer” w Warszawie, Śto Jerska 24. Drobną sprzedaż artykułów spożywczych. Istnieje od 1923 r. Właściciel Icchok Breslauer z Warszawy. Pomiędzy właścicielem firmy, a małżonką jego Surą-Lają z domu Trajster, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 5 stycznia 1917 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

A XLI 288: „Icek Wajnsztat” w Warszawie, Sowia 2. Drobną sprzedaż mięsa. Istnieje od 1915 r. Właściciel Icek Wajnsztat z Warszawy.

A XLI 289: „Tadeusz Lewicki” w Warszawie, Wolska 40. Piekarnia. Istnieje od 1933 r. Właściciel Tadeusz Lewicki z Warszawy.

A XLI 290: „Ozdoby Wojskowe Wolf Rautensztejn” w Warszawie, Marszałkowska 52. Sprzedaż ozdób wojskowych, przyborów podróżnych i galanterji. Istnieje od 1933 r. Właściciel Wolf Rautensztejn z Warszawy. Pomiędzy właścicielem firmy a małżonką jego Perłą, z domu Gurwicz, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 8 czerwca 1922 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

A XLI 291: „Fabryka Wyrobów Metalowych Bolesław Golański i Syn, właściciel Kazimierz Golański” w Warszawie, Fałęcka 3. Istnieje od 1933 r. Właściciel Kazimierz Stanisław Golański z Warszawy.

A XLI 292: „Adam Goldbaum” w Warszawie, Nalewki 28. Apteka. Istnieje od 1901 r. Właściciel Adam Goldbaum z Warszawy. Pomiędzy właścicielem firmy, a małżonką jego Perłą vel Pauliną z domu Halpern, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 27 lutego 1901 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

A XLI 293: „Lucyna Baumberg” w Warszawie, Królewska 35 m. 7. Dostawa druków i papieru. Istnieje od 1930 r. Właścicielka Lucyna Baumberg z Warszawy. Pomiędzy Jakóbem Baumbergiem, a małżonką jego Lucyną vel Libą z domu Baumberg, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 2 lipca 1924 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

A XLI 294: „Linda” Lidja Kasatkina” w Warszawie, Wierzbowa 6. Drobną sprzedaż artykułów norymberskich. Istnieje od 1933 r. Właścicielka Lidja Kasatkina z Warszawy.

A XLI 295: „Polska Wytwórnia Buljonu Katarzyna Mage” w Warszawie, Badowska 14. Wytwórnia kostek buljonowych. Istnieje od 1933 r. Właścicielka Katarzyna Mage z Warszawy.

A XLI 296: „Kair” Zygmunta Bentmana Spadkobiercy” w Warszawie, Nowy-Swiat 39. Sprzedaż wyrobów tytoniowych, marek stemplowych, blankietów wekslowych, kart do gry, różnej drobnej galanterji, oraz prowadzenie kolektury loterii państwowej. Wspólnicy: Malka-Ruchla Bentmanowa, Artur Bentman, nieletni usamowolniony, Halina Szpilfogel, wszyscy z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 18 października 1933 r. Do reprezentowania spółki i podpisywania firmy pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach upoważniona jest Malka-Ruchla Bentmanowa. Pomiędzy Herszem Szpilfogłem, a małżonką jego Haliną z domu Bentman, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 12 kwietnia 1932 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

A XLI 297: „Jan Nowak” w Okęciu, Włochowska 9. Roboty murarskie. Istnieje od 1933 r. Właściciel Jan Nowak z Okęcia gm. Skorosze.

A XLI 298: „Wilhelm Witzke” w Warszawie, Widok 14 m. 10. Sprzedaż papieru i materiałów piśmiennych. Istnieje od 1933 r. Właściciel Wilhelm Witzke z Warszawy.

A XLI 299: „Meble Nowoczesne Sura Asch” w Warszawie, Marszałkowska 60. Sprzedaż mebli. Istnieje od 1933 r. Właścicielka Sura-Frajda Asch z Warszawy.

A XLI 300: „Leon Kahan” w Warszawie, Leszno 39. Skład apteczny. Istnieje od 1917 r. Właściciel Leon Kahan z Warszawy. Pomiędzy właścicielem firmy, a małżonką jego Estera z domu Hirszfild, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 22 lutego 1907 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

A XLI 301: „Marja Pronaszko“ w Warszawie, Targowa 44. Detaliczna sprzedaż kapeluszy i czapek męskich. Istnieje od 1933 r. Właścicielka Marja Marta Pronaszko z Warszawy. Pomiędzy Stefanem Pronaszko, a małżonką jego Marją z domu Mieszkowską, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 20 kwietnia 1928 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

A XLI 302: „Dom Handlowy Samuel Stecki i S-ka“ w Warszawie, Królewska 49. Prowadzenie na rachunek własny i komisowo zakupów różnego rodzaju towarów, celem odprzedaży tychże. Wspólnicy: Samuel Stecki, Stanisław Rozenberg, obaj z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 1 września 1933 r. Do reprezentowania spółki upoważniony jest każdy ze współników. Wszelkie czynności prawne i handlowe związane z prowadzeniem spółki mogą być wykonywane i podpisywane przez jednego ze współników. Jedynie w wypadku zaciągania wszelkiego rodzaju pożyczek, wystawiania weksli własnych, zeznawania aktów notarialnych, dotyczących się zabezpieczonych na rzecz spółki sum i praw hipotecznych wymagane są podpisy obydwóch współników. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy.

A XLI 303: „Ira Icek Jasny“ w Warszawie, Nalewki 23. Fabryka trykotaży. Istnieje od 1925 r. Właściciel Icek Jasny z Warszawy.

A XLI 304: „Chaja-Sura Sztabyzb“ w Warszawie, Śto Krzyska 41. Drobną sprzedaż materiałów podszewkowych, galanterji i przyborów krawieckich. Istnieje od 1933 r. Właścicielka Chaja-Sura Sztabyzb z Warszawy. Pomiędzy Benjaminem Sztabyzbem, a małżonką jego Chają-Surą, z domu Wolf, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 16 grudnia 1932 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

A XLI 305: „Szoel Rozental“ w Warszawie, Bagno 1. Drobną sprzedaż towarów żelaznych. Istnieje od 1933 r. Właściciel Szoel Rozental z Warszawy.

A XLI 306: „Pracownia Tapicerska „Trwałość“ Majer Biderman“ w Warszawie, Nowiniarska 13/15. Sklep 101. Istnieje od 1932 r. Właściciel Miksza vel Majer Biderman z Warszawy.

A XLI 307: „Spedaf“ Artur Fagot“ w Warszawie, Ostroroga 39. Spedycja i zwózka towarów. Istnieje od 1933 r. Właściciel Artur Fagot z Warszawy. Pomiędzy właścicielem firmy a małżonką jego Rywką, z domu Cukier, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 30 marca 1933 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

A XLI 308: „Pokoje Gościnne Pod Strzechą“ Wanda Kosmowska“ w Warszawie, Chłodna 34. Pasterciarnia i kawiarnia. Istnieje od 1921 r. Właścicielka Wanda Kosmowska z Warszawy.

A XLI 312: „Ariane“ Karolina Salcman-Solska“ w Warszawie, Krak. Przedm. 16/18. Pracownia konfekcji damskiej. Istnieje od 1933 r. Właścicielka Karolina Salcman-Solska z Warszawy.

A XLI 313: „Jakób Gelbwasser“ w Warszawie, Miodowa 8. Pracownia krawiecka. Istnieje od 1932 r. Właściciel Jakób Ichok Gelbwasser z Warszawy. Pomiędzy właścicielem firmy a małżonką jego Odel z domu Kramer, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 4 października 1933 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

A XLI 328: „Skład Wędlin Antoni Przydatek“ w Warszawie, Okopowa 30, Chłodna 8. Drobną sprzedaż wędlin. Istnieje od 1933 r. Właściciel Antoni Bolesław Przydatek z Warszawy.

A XLI 240: „Sideros“ Mieczysław Szamborski“ w Warszawie, Mokotowska 61. Drobną sprzedaż artykułów chemicznych. Istnieje od 1933 r. Właściciel Mieczysław-Szymon Szamborski z Warszawy.

A XLI 321: „Pinkus Zymelman“ w Warszawie, Ptasia 4. Sprzedaż owoców krajowych i zagranicznych oraz wszelkich ryb. Istnieje od 1933 r. Właściciel Pinkus-Eljasz Zymelman z Warszawy. Pomiędzy właścicielem firmy, a małżonką jego Rozalją z domu Wagner, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 10 lipca 1930 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

A XLI 329: „Hurtownia Kolonjalna Milner, Szenwic, i S-ka“ w Warszawie, pl. Żelaznej Bramy 1. Fandel hurtowy, półhurtowy i detaliczny artykułami kolonialnymi i innymi. Wspólnicy: Adolf Milner, Jakób vel Lucjan Szenwic, Benjamin Sadowski, wszyscy z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 1 września 1933 r. Do reprezentowania spółki upoważnieni są wszyscy współnicy. Weksle, czeki, żyra na wekslach i czekach, umowy, pełnomocnictwa, prokury i wszelkie zobowiązania podpisuje Benjamin Sadowski łącznie z jednym z pozostałych współników. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji, nie wyłączając pieniężnej, pieniędzy, przesyłek i towarów, podpisuje każdy ze współników samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy.

A XLI 339: „Centrodrożdże“ Henryk Józefacki i S-ka“ w Warszawie, Zabia 9. Sprzedaż drożdży. Wspólnicy: Szulim Batyst, Fela Bialkin, Szaja Binental, Mordka Furgang, Mindla Furgang, Fajga Furgang, Cyla Ginsberg, Moszek Goldman, Boruch Fichtenbaum, Mindla Fichtenbaum, Aron Grycman, Krajndla Gutwejn, Moszek Buchman, Hudes Buchman, Rojza Buchman, Henryk Józefacki, Emilja Parol, Izrael Kopenkier, Ruchla Knyper, Chaim-Josef Lewental, Abram Lewkowicz, Marjan Lewkowicz, Zofja Nowakowska, Eljasz Pinkert, Hersz Furgang, Rywka Cederbaum, Dawid Lewkowicz, Sura Lewkowicz, Szlama Rodzyński, Ajzyk Rozenpik, Szmul Ruta, Chaim Skurnik, Jakób Stanisławowski, Perla Stanisławowska, Josek Sztejsznejder, Szlama Tenenbaum, Gitla Glikman, Leja Cejstag, Moszek Trajlerer, Abram Warszawiak, Sura-Dyna Warszawiak, Ita Werme, Wigdor Werme, Gitla Werme, Dawid Werme, Moszek Wiernik, Chana-Frajda Wiernik, Jakób-Josek Wiernik, Hirsz Dawidsohn, Chil Berenwohl, wszyscy z Warszawy. Berek Rudnicki, Jochweta Rudnicka, oboje z Miłosny pod Warszawą. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 3 października 1933 r. Do reprezentowania spółki upoważnieni są: Mordka Furgang, Moszek Buchman, Berek Rudnicki i Abram Lewkowicz. Wszelkiego rodzaju zobowiązania, umowy, akty, pełnomocnictwa, korespondencję, rachunki, pokwitowania z odbioru pieniędzy, podpisuje pod stemplem firmy trzech współników łącznie upoważnionych do reprezentowania spółki. Pokwitowania z odbioru przekazów, przesyłek, towarów i korespondencji, podpisuje jeden ze współników upoważnionych do reprezentowania spółki. Spółka nie będzie zawierać żadnych transakcji kredytowych i nie będzie korzystać z obrotu wekslowego i czekowego. Zarządcy nie mają prawa podpisywać weksli i czeków.

A XLI 280: „Przemysł Stolarski Szaja Kuperman“, we wsi Okęcie, szosa Włochowska 5/7. Istnieje od 1932 r. Właściciel Szaja-Ber Kuperman z Okęcia.

A XXXIV 73: „Uas“ Uniwersalne Artykuły Samochodowe Józef Lissier i Liba Meretyk“ w Warszawie, Bonifraterska 19. Firma obecnie brzmi: U. A. S. (Uniwersalne Artykuły Samochodowe) Eljasz Józef Szttern i Liba Meretyk. Wspólnik Eljasz Józef Szttern z Warszawy. Na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Szymańskim w Warszawie dnia 16 sierpnia 1932 r. za nr. 1534 Józef Lissier ze spółki wystąpił, cedując swój udział Eljaszowi-Józefowi Sztternowi.

A XXXIII 251: „Przewodnik Przemysłu i Handlu Polskiego Regina Skwarczyńska“ w Warszawie, Śto Krzyska 15. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 stycznia 1933 r. Wiesławowi Bończy-Tomaszewskiemu, handlującemu pod fir-

mą: „Przewodnik Przemysłu i Handlu Polskiego Regina Skwarczyńska”, obecnie Wiesław Bończa-Tomaszewski, ogłoszona została upadłość. Sędzią komisarzem masy upadłości mianowany został sędzia handlowy Jan Gebethner, kuratorem zaś adwokat Ludwik Kwiatkowski z Warszawy, który jest obecnie syndykiem tymczasowym.

A XXVIII 305: „Drobna Sprzedaż Towarów Galanteryjnych Jura Sytten i Nechama Kotberg” w Warszawie, Tamka 21. Na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Miszewskim w Warszawie dnia 19 września 1933 r. za nr. 3507, spółka została rozwiązana, przedsiębiorstwo przeszło na własność Jury Sitten vel Sytten, która prowadzi takowe nadal pod firmą: „Juwa Sytten”.

A XXVI 336: „Ignacy Follman i S-ka” w Warszawie, Solna 6. Wspólniczka: Marjema-Sura Follman z Warszawy, Ignacy Follman zmarł. Na mocy par. 12 umowy spółki z dnia 8 maja 1929 r. i umowy z dnia 31 sierpnia 1933 r. udział zmarłego Ignacego Follmana przeszedł na własność Marjema-Sury Follmanowej. Do reprezentowania spółki i podpisywania firmy pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach upoważniony jest Moszek Alter.

A XXIV 321 (A XXXII 58): „Skład Towarów Jedwabnych i Wełnianych Ludwik Stein” w Warszawie, pl. Żelaznej Bramy 9. Komisowa sprzedaż jedwabi i wełn. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 22 września 1933 r. upadłość firmy została ukończona układem.

A XIII 559: „Fabryka Kas Ogniotrwałych Henryk Jardel” w Warszawie, Miodowa 14. Firma obecnie brzmi: „Fabryka Kas Statocetonowych i Wyrobów Żelaznych Henryk Jardel-Sukcesorowie”. Siedziba firmy mieści się obecnie, przy ul. Madalińskiego 29. Wdowa Leokadja Jardel jest dożywotniczką. Prokura Zygmunta Eugenjusza Jardela ustała. Stanisław Jarockiej z Warszawy udzielono samodzielnej prokury.

A VIII 158: „Warszawska Fabryka Wyrobów Ołowianych i Cynowych W. Kemnitz” w Warszawie, Terespolska 24. Wojciech Karol Kemnitz, mieszkająca obecnie przy ul. Zygmuntońskiej 6. Edwardowi Marcinowi Kemnitzowi z Warszawy udzielono prokury. Prokura Alberta Witkowicza ustała.

A G. 85: „E. Gitlin” w Warszawie, Kramy Nalewkowskie 1. Firma obecnie brzmi: „E. Gitlin Spadkobiercy”. Elja-Eljasz Gitlin zmarł. Spadkobiercami jego są: Ewa-Chawa Gitlin jako dożywotniczka, Anna Gitlin, nieletni: Estera Gitlin i Mieczysław Gitlin, wszyscy z Warszawy. Współwłasność niepodzielna z tytułu spadku po zmarłym Elji-Eljaszu Gitlin. Do zarządzania i dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa upoważniona została Ewa-Chawa Gitlin.

A W. 24: „Wajntraub i Lichtenfeld” w Warszawie, Franciszkańska 18. Firma obecnie brzmi: „Apteka Franciszkańska Ludwik Lichtenfeld i S-ka”.

A Ż. 17 (A XXIII 151): „Zakłady Przemysłowe dr. Ludwik Zieliński” w Warszawie, Jerozolimska 23. Decyzją Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 15 grudnia 1927 r. nad przedsiębiorstwem ustanowiony został nadzór sądowy na czas do dnia 15 marca 1928 r. Nadzorcami sądowymi mianowani zostali: Sędzia Handlowy Stanisław Breitkopf i adwokat Stanisław Bielenia, obaj z Warszawy.

B. — SPÓŁKI AKCYJNE I Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

WPISY GŁÓWNE

B XXX 4846: „Zakłady Przemysłowo-Metalowe „Star”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Leszno 140. Celem spółki jest prowadzenie

nie wytwórni wyrobów metalowych. Kapitał zakładowy 4.000 zł., podzielony na 40 udziałów całkowicie w gotowiznę wpłaconych. Zarządcami są: Wolt-Lejb Bogaty i Piotr Bogaty, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, żyra, czeki, umowy, prokury, plenipotencje za wyjątkiem sądowych i zobowiązania wogóle podpisują pod stemplem firmy obaj zarządcy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań oraz pokwitowania z odbioru pieniędzy, towarów, ładunków, wszelkiej korespondencji, jak również plenipotencje sądowe, podpisuje jeden z zarządców. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Dobrowolskim w Warszawie dnia 25 czerwca 1926 r. za nr. 1774 na czas do dnia 1 lipca 1929 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na następne trzyletnie okresy, o ile na trzy miesiące przed upływem terminu żaden ze wspólników nie zawiadomi notarialnie pozostałych o życzeniu swem rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 7 lutego 1927 r.

B LXIII 9087: „Towarzystwo Eksploatacji Zakładów Gastronomicznych i Widowiskowych w Ciechocinku, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Wierzbowa 6, Hotel Angielski Restauracja. Celem spółki jest prowadzenie zakładów gastronomicznych i widowiskowych. Kapitał zakładowy zł. 10 000, podzielony na 100 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Ibrahim Penbek, Władysław Grabowski, obaj z Warszawy. Seweryn Majde z Ciechocinka. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, żyra weksłowe, czeki, umowy, pełnomocnictwa, prokury i korespondencję zawierającą zobowiązania podpisuje Ibrahim Penbek łącznie z jednym z pozostałych zarządców. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru pieniędzy, korespondencji i przesyłek podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktów zeznanych przed notariuszami w Warszawie Landau dnia 3 stycznia 1933 r. nr. rep. 10 i Pamykalskim dnia 22 lutego i 13 kwietnia 1933 r. za nr. 236 i 483 na czas do dnia 31 grudnia 1936 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze roczne okresy, o ile na 6 miesięcy przed upływem terminu nie nastąpi wypowiedzenie listem poleconym ze strony którego ze wspólników.

Wciągnięto w dn. 5 października 1933 r.

B LXIII 9091: „Polski Instytut Reklamy i Propagandy, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Krak. Przedm. 32. Celem spółki jest: a) prowadzenie propagandy wytwórczości polskiej w kraju i zagranicą, b) wykonywanie specjalnych akcji propagandowych na zlecenie instytucji państwowych, samorządowych, społecznych i prywatnych, c) prowadzenie reklamy przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, d) współdziałanie w transakcjach handlowych, wynikających na tle przeprowadzonej propagandy, e) eksploatacja koncesji rządowej na reklamy i ogłoszenia. Kapitał zakładowy zł. 2 100, podzielony na 21 udziałów. Na poczet kapitału zakładowego 525 złotych wpłacono gotowizną, pozostałe 1.575 zł., winny być wpłacone do dnia 31 grudnia 1933 r. Zarządcami są: Stefanja Neuman-Piekarska, Wojciech Sachnowski, Bronisław Janowski, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, weksle, czeki, pełnomocnictwa i inne dokumenty podpisują dwaj zarządcy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań pieniężnych, pokwitowania z odbioru gotówki podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktów zeznanych przed notariuszem Kosteckim w Warszawie dnia 25 i 30 września 1933 r. za nr. 2435 i 2482 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 6 października 1933 r.

B LXIII 9092: „Spółka Wydawnicza „Zespół”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Królewska 27. Celem spółki jest wydawanie pism periodycznych i książek, handel wydawnictwami, tworzenie organizacji kolportażu wydawnictw własnych i obcych i prowadzenie drukarni. Kapitał zakładowy zł. 5 000, podzielony na 50 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Maksymilian Nider, Konstanty Woroszczyński, Stefanja Wo-

roszczyńska, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, czeki, żyra na wekslach, umowy, prokury pełnomocnictwa i wszelkie zobowiązania podpisuje Stefanja Woroszczyńska łącznie z jednym z pozostałych zarządców. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji, nie wyliczając pieniężnej, pieniędzy, przekazów, przesyłek i towarów podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Miszewskim w Warszawie dnia 28 września 1933 r. nr. rep. 3620 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 6 października 1933 r.

B LXIII 9095: „Przedsiębiorstwo Budowy i Dostaw „Peel“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Sniadeckich 11. Celem spółki jest prowadzenie robót budowlanych, budowy dróg, mostów, domów oraz uskutecznienia wszelkiego rodzaju dostawy i wykonywania tym podobnych robót. Kapitał zakładowy zł. 5 000, podzielony na 20 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Stanisław Pacych, Stefan Ludwiński, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Firmę spółki pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Sleszyńskim w Warszawie dnia 26 lipca 1933 r. nr. rep. 796 na czas nieokreślony.

Wciągnięto w dn. 6 października 1933 r.

B LXIII 9094: „Hurtownia, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Grójcu. Celem spółki jest prowadzenie hurtowni tytoniowej na zasadzie koncesji udzielonej przez Państwową Monopol Tytoniowy. Kapitał zakładowy 2.100 zł., podzielony na 30 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Wiktorja Zamorska z Warszawy, Bolesław Telecki z Suchodniowa, Marja Twerdochlibowa ze Lwowa. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, umowy, akty, weksle, czeki, indosy, rewersy, pełnomocnictwa, prokury, korespondencję zawierającą zobowiązania, pokwitowania z odbioru pieniędzy i towarów podpisują dwaj zarządcy łącznie pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Jamonttem w Warszawie dnia 27 października, 21 listopada i 16 grudnia 1932 r. za nr. 2799, 3047 i 3293 na czas do dnia 31 grudnia 1933 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze roczne okresy, o ile na trzy miesiące przed upływem terminu żaden ze współników nie zawiadomi pozostałych o chęci rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 6 października 1933 r.

B LXIII 9098: „W. Golińska Magazyn Wykwintnej Galanterji, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Mazowiecka 2. Celem spółki jest prowadzenie handlu wszelkimi artykułami galanteryjnymi i zdobniczymi, a także przerabianie i wykańczanie przedmiotów tej branży. Kapitał zakładowy 30.000 zł., podzielony na 120 udziałów. Na pokrycie kapitału zakładowego zł. 20 000, wpłacono gotowizną, na pozostałe zł. 10 000 oszacowana wkład rzeczowy. Zarządcami są: Leon Rozencweig, Marjan Rozencweig, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Czeki i wszelkiego rodzaju zobowiązania podpisują obaj zarządcy łącznie. Korespondencję, niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru pieniędzy, towarów, zesyłek pocztowych podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Pomykalskim w Warszawie dnia 20 września 1933 r. nr. rep. 1210 na czas do dnia 31 sierpnia 1938 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze pięcioletnie okresy, o ile na rok przed upływem terminu żaden ze współników nie zawiadomi listem poleconym pozostałych o chęci rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 7 października 1933 r.

B LXIII 9099: „Towarzystwo Handlowe „Vitalis“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warsha-

wie, Orła 4. Celem spółki jest prowadzenie handlu przedmiotami gospodarstwa domowego. Kapitał zakładowy 2.000 zł., podzielony na 100 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządca Jakób Prawda z Warszawy, zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy podpisując firmę pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Dembińskim w Warszawie dnia 28 września 1933 r. nr. rep. 989 na czas do dnia 1 stycznia 1935 r. z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze dwuletnie okresy, o ile na trzy miesiące przed upływem terminu żaden ze współników nie zawiadomi pozostałego notarialnie o chęci rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 9 października 1933 r.

B LXIII 9100: „Tani Bazar, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Pruszkowie, Komorowska 6. Celem spółki jest prowadzenie handlu mięsem, artykułami spożywczymi i towarami galanteryjnymi. Kapitał zakładowy 2.000 zł., podzielony na 20 udziałów. Na pokrycie kapitału zakładowego 1.500 zł., wpłacono gotowizną, na pozostałe 500 zł. oszacowano wkład rzeczowy. Zarządcami są: Zygmunt Płoski z Pruszkowa, Jan Perz z Czechowic, gm. Skorosze. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, żyra na nich, umowy, wszelkie zobowiązania, czeki, prokury i pełnomocnictwa podpisują, obaj zarządcy łącznie. Pokwitowania z odbioru należności, towarów, ładunków, przekazów pieniężnych, wszelkiej korespondencji nie wyliczając pieniężnej, podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Nowickim w Warszawie dnia 18 września 1933 r. za nr. rep. 1267 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 9 października 1933 r.

B LXIII 9101: „Dom Handlowy A. Kaswiner i S-ka, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Długa 59. Celem spółki jest prowadzenie handlu w najszerszym tego słowa znaczeniu niemi, przędzą, i towarami tekstylnymi, na rachunek własny i komisowo. Kapitał zakładowy 5.000 zł., podzielony na 50 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Adalbert Kaswiner z Warszawy, Ichiel vel Hilazy Glazer z Łodzi. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Firmę spółki pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach podpisują oba zarządcy łącznie. Janowi Korsuńskiemu z Warszawy udzielono prokury. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Siennickim w Warszawie dnia 26 września 1933 r. za nr. 3231 na przeciąg lat dwóch licząc od daty zarejestrowania, z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze roczne okresy, o ile na trzy miesiące przed upływem terminu żaden ze współników nie zawiadomi pozostałych listem poleconym o chęci wystąpienia ze spółki.

Wciągnięto w dn. 9 października 1933 r.

B LXIII 9102: „Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjnych Inż. Tadeusz Hubert i S-ka, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Zgoda 8. Celem spółki jest przedsięwzięcie i prowadzenie robót wchodzących w zakres inżynierji lądowej i wodnej, oraz wszelkich robót instalacyjnych. Kapitał zakładowy 8.000 zł. podzielony na 100 udziałów. Na pokrycie kapitału zakładowego 6.000 zł. wpłacono gotowizną, na pozostałe zł. 2 000 oszacowano wkład rzeczowy. Zarządcą Ferdynand Ratyński z Dąbrowy Górniczej, zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy podpisując firmę pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Jasińskim w Warszawie dnia 30 września 1933 r. nr. rep. 1728 na czas do dnia 31 grudnia 1934 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze roczne okresy, o ile na trzy miesiące przed upływem terminu żaden ze współników nie zażąda zlikwidowania spółki.

Wciągnięto w dn. 9 października 1933 r.

B LXIII 9103: „Zjednoczone Zakłady Włókiennicze K. Scheiblera i L. Grohmana, Spółka Akcyjna”. Siedziba spółki w Łodzi, Oddział w Warszawie, Geśia 14. Celem spółki jest

prorowadzenie przemysłu włókienniczego w najszerszym zakresie i prowadzenie handlu wyrobami włókienniczymi. Kapitał zakładowy zł. 69 000 000, podzielony na 12 000 akcji na okaziciela. Zarząd stanowią: prezes dr. Feliks Maciszewski, Karol Wilhelm Scheibler, Leon Herbst, wszyscy z Łodzi. Zarząd zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy. Wszelkie akty i dokumenty skutkujące odpowiedzialnością spółki, a więc pełnomocnictwa, kontrakty, akty hipoteczne i notarialne, weksle proste i przyjęcie weksli ciągnionych, winny być podpisywane przez dwóch członków zarządu, lub jednego członka zarządu łącznie z prokurentem. Inne pisma, pokwitowania, indosy, weksle ciągnione i czeki, podpisuje jeden członek zarządu. Udzielono prokury: inż. Fritzowi Hoffmanowi z prawem podpisywania wszelkich dokumentów łącznie z jednym z członków zarządu lub z jednym z prokurentów. Inż. Eugenjuszowi Krasuskiemu, inż. Karolowi Grohmanowi, Ludwikowi Radke, Oskarowi Reichmanowi, Hugonowi Lachmanowi i Aleksandrowi Januszewiczowi z prawem podpisywania wszelkich dokumentów łącznie z jednym z członków zarządu lub z prokurentem. Inż. Fritzowi Hoffmanowi, z wyjątkiem indosów wekslowych, pokwitowań, weksli ciągnionych i zwykłej korespondencji, które mogą być podpisywane przez dwóch którychkolwiek prokurentów. Spółka Akcyjna działa na mocy statutu uzgodnionego z przepisami prawa o spółkach akcyjnych (Dz. Ust. 39/28 poz. 383) i opublikowanego w Nr. 296 „Monitora Polskiego” z dnia 24 grudnia 1931 r. Spółka zarejestrowana w Łodzi dnia 27 września 1917 r. B. 14.

Wciągnięto w dn. 11 października 1933 r.

B LXIII 9104: „Fabryka Wyrobów Szklanych S. Szymanowicz, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Grzybowska 11. Celem spółki jest wyrób i sprzedaż wyrobów szklanych. Kapitał zakładowy zł. 2 000, podzielony na 20 udziałów. Na pokrycie kapitału zakładowego wpłacono gotowizną zł. 1.500, na pozostałe zł. 500 oszacowano wkład rzeczowy. Zarządca Szlama Szymanowicz z Warszawy zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy podpisując firmę pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Miszewskim w Warszawie dnia 25 lipca 1933 r. za nr. 2844 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 11 października 1933 r.

B LXIII 9105: „Megacykl”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Bema 91. Celem spółki jest: a) wyrób nadajników, odbiorników, częstotnościemierzy, i innego sprzętu radjotechnicznego, b) instalacje i dostawy z dziedziny radjotechniki, c) pomiary, sprawdzanie i naprawy urządzeń radjotechnicznych, d) wydawnictwa i porady radjotechniczne, e) uzyskanie i prowadzenie przedstawicielstw firm zagranicznych i krajowych. Kapitał zakładowy zł. 3 000, podzielony na 30 udziałów. Na poczet kapitału zakładowego wpłacono gotowizną zł. 600, na sumę zł. 2 100 oszacowano wkład rzeczowy, pozostałe zł. 300 winne być wpłacone gotowizną do dnia 1 lutego 1934 r. Zarządcami są: Wincenty Rogoziński, Jerzy Antoni Wysocki-Zakęcki, Władysław Arnold Trembiński, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, żyra, umowy, czeki, pełnomocnictwa, akty notarialne i hipoteczne oraz wszelkie zobowiązania podpisuje Władysław Arnold Trembiński łącznie z jednym z pozostałych zarządców. Oferty, rachunki, korespondencję niezawierającą żadnych zobowiązań, pokwitowania z odbioru towarów i pieniędzy podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Warmiskim w Warszawie dnia 3 października 1933 r. za nr. 1500/33 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 11 października 1933 r.

B LXIII 9108: „Zjednoczone Fabryki Chałwy „Gdynia”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Burakowska 10. Celem spółki jest fabrykacja i sprzedaż chałwy oraz oleju sezamowego. Kapitał zakładowy zł. 10 000, podzielony na 40 udziałów. Na pokrycie kapitału zakładowego wpłacono gotowizną zł. 6 750, na pozostałe zł. 3 250 oszacowano wkład rzeczowy. Zarządcami są: Jakób Skoryński, Jerachmiel Safto usamowolniony, Izaak-Hersz Te-

kiel, Chaim Rawiczer, Kiwa Szlezyngier, Rachmil vel Jerachmiel Szlosbajtel, i Icchok Mondry vel Mądry, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Zobowiązania, czeki, weksle, żyra na wekslach, pełnomocnictwa adwokackie i wezwania notarialne podpisują Jakób Skoryński i Kiwa Szlezyngier łącznie z jednym z pozostałych zarządców. Przekazy i przesyłki pieniężne odbierają dwaj zarządcy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji i ładunków, podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Pomykałskim w Warszawie w dniach 3 i 10 sierpnia oraz 4 października 1933 r. za nr. 1052, 1073 i 1292 na czas do dnia 1 czerwca 1934 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze jednoroczne okresy, o ile na trzy miesiące przed upływem terminu żaden ze współników nie wypowie swego udziału w spółce.

Wciągnięto w dn. 14 października 1933 r.

B LXIII 9109: „Pierwsza w Kraju Fabryka Djetetycznych Artykułów Spożywczych „Cukro-Djeta”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Leszno 10. Celem spółki jest sprzedaż artykułów djetetycznych. Kapitał zakładowy zł. 2 000, podzielony na 20 udziałów, całkowicie wniesiony wkładem rzeczowym. Zarządcami są: Uren Blajman Samuel vel Szmul Blajman, Henoch Heldenberg, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jeje interesy. Weksle, czeki, indosy, umowy, wszelkie zobowiązania oraz pokwitowania z odbioru pieniędzy, podpisuje Henoch Heldenberg łącznie z jednym z pozostałych zarządców. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru towarów, przesyłek i korespondencji podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Zaborowskim w Warszawie dnia 19 lipca 1933 r. nr. rep. 1162 na czas nieokreślony.

Wciągnięto w dn. 14 października 1933 r.

B LXIII 9110: „Młyny Huraganowe, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Nowogrodzka 27. Celem spółki jest prowadzenie przedsiębiorstwa dzierżawy i eksploatacji młynów. Kapitał zakładowy zł. 2 000 podzielony na 20 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Konstanty Han, Waclaw Weker, Władysław Weker, Bolesław Zjawiński, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Zobowiązania, weksle, czeki, przekazy, obligi, indosy, umowy, akty notarialne i hipoteczne, oraz pełnomocnictwa podpisują dwaj zarządcy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji, przesyłek, przekazów pieniężnych i pieniędzy, podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Hettingerem w Warszawie dnia 19 września 1933 r. za nr. 3199 na okres lat pięć, licząc od dnia zarejestrowania, z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze pięćlecie, o ile na sześć miesięcy przed upływem terminu żaden ze współników nie zażąda materialnie rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 14 października 1933 r.

B LXIII 9111: „Warszawskie Przedsiębiorstwo Transportowe „Transfrei”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Konarskiego 5. Celem spółki jest prowadzenie przedsiębiorstwa transportowego. Kapitał zakładowy zł. 2 500, podzielony na 100 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządca Juda Arja vel Leon Freiman z Warszawy, zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy podpisując firmę pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Miszewskim w Warszawie dnia 6 października 1933 r. nr. rep. 3730 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 16 października 1933 r.

B LXIII 9112: „Straż Nocna Kaucjonowane Biuro Wynajmu Strażników M. St. Warszawy, Spółka z ograniczoną odpowie-

działnością". Siedziba spółki w Warszawie, Miodowa 12. Celem spółki jest ochrona mienia cudzego, i prowadzenie biura wynajmu stróżów do dozoru w porze nocnej sklepów, składów i t. p. Kapitał zakładowy zł. 3000, podzielony na 30 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Józef Olma, Stanisław Kotkowski, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie umowy, zobowiązania, weksle, czeki, indosy, pełnomocnictwa, prokury i pokwitowania z odbioru pieniędzy podpisują obaj zarządcy łącznie pod stemplem firmy. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, podpisuje jeden z zarządców. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Szymańskim w Warszawie dnia 26 września 1933 r. nr. rep. 1762 na czas nieokreślony.

Wciągnięto w dn. 16 października 1933 r.

B LXIII 9113: „**Towarzystwo Handlowe „Agrola”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością**”. Siedziba spółki w Warszawie, Moniuszki 2a. Celem spółki jest prowadzenie wszelkiego rodzaju interesów w branży zbożowej, przyjmowanie zleceń i przedstawicielstw. Kapitał zakładowy zł. 2500, podzielony na 100 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Roman Horodyski z majątku Mołodyatycze, powiat hrubieszowski, Bohdan Warchałowski z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle i indosy podpisują obaj zarządcy łącznie. Umowy, pełnomocnictwa, pokwitowania i inne dokumenty podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Dembińskim w Warszawie dnia 11 października 1933 r. za nr. 1047 na czas do dnia 31 grudnia 1934 r. z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze jednoroczne okresy, o ile przed 15 lipca każdego roku jeden ze współników nie zawiadomi pozostałych listem poleconym o chęci rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 16 października 1933 r.

B LXIII 9114: „**Cafe Atlantic, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością**”. Siedziba spółki w Warszawie, Królewska 23. Celem spółki jest prowadzenie gastronomicznego kawiarniano-rozrywkowego zakładu. Kapitał zakładowy zł. 10 000, podzielony na 20 udziałów. Na pokrycie kapitału zakładowego zł. 6000 wpłacono gotowizną, na pozostałe zł. 4000 oszacowano wkład rzeczowy. Zarządcami są: Jan Mroczek, Antoni Mroczek, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, weksle, czeki, kontrakty, pełnomocnictwa, korespondencję pieniężną, akty notarialne i hipoteczne, prokury, pokwitowania z odbioru wszelkich należności podpisują obaj zarządcy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru towarów, listów poleconych i depesz, podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Podpisy, winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Warnskim w Warszawie dnia 28 września 1933 r. nr. rep. 1473 na czas do dnia 28 września 1936 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze trzyletnie okresy, o ile na trzy miesiące przed upływem terminu żaden ze współników nie zawiadomi pozostałego o chęci rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 16 października 1933 r.

B LXIII 9115: „**Fabryka Wód Mineralnych i Owocowych Mag. Farm. St. Bruśnickiego, R. Tabackiewicza i S-ki, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością**”. Siedziba spółki w Warszawie, Chłodna 45. Celem spółki jest fabrykacja wód mineralnych i owocowych. Kapitał zakładowy zł. 6000, podzielony na 60 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Stanisław Bruśnicki, Emilia Ginter-Strachalska, Roman Tabackiewicz, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, weksle, czeki, umowy, kontrakty, pełnomocnictwa, prokury, akty notarialne i hipoteczne podpisuje Roman Tabackiewicz łącznie z jednym z pozostałych zarządców. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru korespondencji poleconej, należności, przesyłek, przekazów pieniężnych i towarowych, podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy

aktu zeznanego przed notariuszem Tarnowskim w Warszawie dnia 30 września 1933 r. nr. rep. 496 na czas do dnia 31 grudnia 1936 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze roczne okresy, o ile na trzy miesiące przed upływem terminu żaden ze współników nie zawiadomi pozostałych notarialnie o chęci wystąpienia ze spółki.

Wciągnięto w dn. 17 października 1933 r.

B LXIII 9116: „**Adpedes**”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Żelazna 62. Celem spółki jest prowadzenie produkcji wycieraczek i chodników gumowych opatentowanych w Państwowym Urzędzie Patentowym. Kapitał zakładowy zł. 3000, podzielony na 30 udziałów. Na pokrycie kapitału zakładowego zł. 1000 wpłacono gotowizną, na pozostałe zł. 2000 oszacowano wkład rzeczowy. Zarządcami są: Stanisław Porębski, Władysław Maurycy Sobotkowski, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, umowy prywatne i urzędowe, weksle, czeki i żyra na wekslach, podpisują obaj zarządcy łącznie. Korespondencję handlową, pokwitowania z odbioru korespondencji poleconej, przesyłek pieniężnych i wartościowych, towarów, oraz rachunki i pełnomocnictwa do prowadzenia spraw sądowych, podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Małkowskim w Warszawie dnia 5 września 1933 r. nr. rep. 1559 na czas nieograniczony

Wciągnięto w dn. 17 października 1933 r.

B LXIII 9117: „**Dostawy Żwiru i Piasku „Centro-Żwir”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością**”. Siedziba spółki w Warszawie, Wielka 19. Celem spółki jest zakup zawodowy, oraz sprzedaż żwiru i piasku. Kapitał zakładowy zł. 2000, podzielony na 100 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Stanisław Narębski z lotniska Świder, Michał Zygmunt Zalewski-Moszoro z Warszawy, Majer Mundlak z Nowego Dworu. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, czeki, umowy, akty notarialne, pełnomocnictwa i prokury, podpisują wszyscy trzej zarządcy łącznie. Zobowiązania zaś wypływające z tytułu zamówień na dostawy żwiru i piasku oraz ustalenie cen przy skupie żwiru i piasku, tudzież wszelkiej ekspedycji żwiru i piasku podpisują i decydować mogą dwaj zarządcy łącznie. Pokwitowania z odbioru pieniędzy, czeków i weksli podpisują może każdy z zarządców jednak za każdorazowym okazaniem upoważnienia, podpisanego przez dwóch pozostałych zarządców. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru korespondencji, przesyłek i towarów, podpisuje jeden z zarządców. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Miszewskim w Warszawie dnia 30 czerwca 1933 r. nr. 2557 i 25 sierpnia 1933 r. nr. 3179 na czas do dnia 1 grudnia 1934 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze jednoroczne okresy, o ile na dwa miesiące przed upływem terminu nie zapadnie uchwała walnego zgromadzenia współników o rozwiązaniu spółki.

Wciągnięto w dn. 17 października 1933 r.

B LXIII 9118: „**Spółka Agenturowo-Komisowa „Zenit-Film”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością**”. Siedziba spółki w Warszawie, Wielka 5. Celem spółki jest eksploatacja filmów. Kapitał zakładowy zł. 2100, podzielony na 21 udziały, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Tobiasz Blumenfrucht, Edward Wojciechowski, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Zobowiązania, czeki, prokury, pełnomocnictwa i umowy podpisują pod stemplem firmy obaj zarządcy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru wszelkiego rodzaju korespondencji, przekazów pieniężnych i przesyłek podpisuje jeden z zarządców. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Bułharowskim w Warszawie dnia 10 października 1933 r. za nr. 2014 na czas do dnia 14 października 1938 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze pięcioletnie okresy, o ile na sześć miesięcy przed upływem terminu żaden ze współników nie zażąda notarialnie rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 18 października 1933 r.

B LXIII 9119: „Polska Fabryka Wyrobów Gumowych „Primeros“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba spółki w Warszawie, Czerniakowska 80. Celem spółki jest fabrykacja wszelkiego rodzaju artykułów gumowych w szczególności dla celów chirurgicznych, leczniczych, kosmetycznych, higienicznych, jakoteż z zakresu galanterji. Kapitał zakładowy zł. 20 000, podzielony na 200 udziałów, całkowicie w gotowiznę wpłacony. Zarządca Izajasz Rapp z Warszawy, zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy podpisując firmę pod jej stemplem. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Warskim w Warszawie dnia 10 października 1933 r. nr. 1555 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 18 października 1933 r.

B LXIII 9120: „Bar Sek“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba spółki w Warszawie, Oboźna 11. Celem spółki jest prowadzenie zakładu gastronomicznego. Kapitał zakładowy zł. 2 000, podzielony na 20 udziałów, całkowicie w gotowiznę wpłacony. Zarządca Józef Kochański z Warszawy, zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy podpisując firmę pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed p. o. notariusza Zaorskim w Warszawie dnia 7 czerwca 1933 r. za nr. 976 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 18 października 1933 r.

B LXIII 9121: „Teatr Nowa Komedia, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba spółki w Warszawie, Karowa 18. Celem spółki jest prowadzenie teatru. Kapitał zakładowy zł. 3 000, podzielony na 100 udziałów. Na pokrycie kapitału zakładowego wpłacono gotowizną zł. 2 550, na pozostałe zł. 450 oszacowano wkład rzeczowy. Zarządca Marian Heszles-Hemar z Warszawy, zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy podpisując firmę pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Zaborowskim w Warszawie dnia 9 września 1933 r. za nr. 1363 na okres jednego roku, licząc od dnia zarejestrowania spółki, z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze jednoroczne okresy, o ile na jeden miesiąc przed upływem terminu żaden ze wspólników wezwaniem notarialnym nie zażąda rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 18 października 1933 r.

B LXIII 9122: „Lena-Film, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba spółki w Warszawie, Foksal 16. Celem spółki jest dokonywanie zdjęć filmowych. Kapitał zakładowy zł. 2 000, podzielony na 4 udziały, całkowicie w gotowiznę wpłacony. Zarządca Karol-Zygmunt Szolowski z Warszawy, zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy podpisując firmę pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Zembruskim w Warszawie dnia 2 października 1933 r. za nr. 1478 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 18 października 1933 r.

B LXIII 9123: „Polsko-Brytyjskie Towarzystwo Handlowe, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba spółki w Warszawie, Widok 14. Celem spółki jest drobna sprzedaż artykułów pierwszej potrzeby. Kapitał zakładowy zł. 2 400, podzielony na 100 udziałów. Na poczet kapitału zakładowego wniesiono zł. 2 358 gotowizną, na pozostałe zł. 42 oszacowano wkład rzeczowy. Zarządcami są: Ryszard Douglas, Wiesław Jakubczyk, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, czeki, umowy i pełnomocnictwa, podpisują pod stemplem firmy obaj zarządcy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru przesyłek, towarów, sum pieniężnych i wszelkich wartości, podpisuje jeden z zarządców. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Glassem w Warszawie dnia 4 października 1933 r. za nr. 1024 na czas do dnia 4 października 1935 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze dwuletnie okresy, o ile na trzy miesiące przed

upływem terminu którykolwiek ze wspólników nie zgłosi swego wystąpienia ze spółki.

Wciągnięto w dn. 18 października 1933 r.

B LXIII 9124: Spółka Robót Budowlanych „Praca“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba spółki w miasteczku Warka, pow. Grójcekiego. Celem spółki jest prowadzenie robót budowlanych. Kapitał zakładowy zł. 2 000, podzielony na 100 udziałów, całkowicie w gotowiznę wpłacony. Zarządcami są: Icek-Lejb Goldberg, używający imienia Leon i Stanisław Grzelak, obaj z miasteczka Warka, pow. Grójcekiego. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, weksle, czeki, żyra na wekslach i czekach, obligi, pokwitowania z odbioru gotowizny, umowy, pełnomocnictwa i akty urzędowe, podpisują obaj zarządcy łącznie. Pokwitowania z odbioru korespondencji zwykłej i poleconej oraz wszelkich przesyłek, podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Jasińskim w Warszawie dnia 21 września 1933 r. za nr. 1657 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 18 października 1933 r.

WPISY DODATKOWE

B 19 (B LIV): „Warszawskie Towarzystwo „Motor“ Spółka Akcyjna“. Członek Zarządu Aleksander Ryl zmarł. Na członka zarządu wybrany został Stanisław Ryl z Warszawy. Wpisano na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia akcjonariuszów z dnia 27 września 1933 r. zaprotokołowanej przez notariusza Bełżyńskiego w Warszawie nr. rep. 575

B 84 (B XLV 6607): „Zakłady Wyrobów Metalowych Konrad Jarnuszkiewicz i Ska Spółka Akcyjna“. Eleonora Konrad przestała być członkiem zarządu. Na członka zarządu wybrany został Edmund Mętlewicz z Warszawy. Wpisano na mocy uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszów z dnia 27 maja 1933 r. zaprotokołowanej przez notariusza Jurkiewicza w Warszawie nr. rep. 807.

B 193: „Immortowo-Eksportowe Towarzystwo Handlowe „Hermes“ Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Sędzią komisarzem masy upadłości mianowany został sędzia handlowy Edward Kobryner, kuratorem zaś adwokat Romuald Hofman z Warszawy. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 8 września 1933 r. spółce ogłoszona została upadłość.

B 270 (B LXIII 9146): „Inżynier Jan Weber, Budowlana Spółka Akcyjna“. Siedziba spółki mieści się obecnie przy ul. Glogera 1.

B IV 521 (B XLV 6582): „Zakłady Chemiczne w Winnicy, Spółka Akcyjna“. Kapitał zakładowy obecnie wynosi zł. 2 000 000, podzielony na 2 000 akcji na okaziciela całkowicie wpłacony. Podwyższenie kapitału zakładowego o zł. 1 500 000, czyli do sumy zł. 2 000 000 oraz zmiana par. 4, 5, 6, 8 i 9 statutu spółki nastąpiło na mocy uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszów z dnia 24 kwietnia 1933 r. zaprotokołowanej przez notariusza Pomykałskiego w Warszawie nr. rep. 537.

B VI 948 (B XXIV 4218): „Warszawsko-Gdańskie Towarzystwo Handlowo-Zastawowe Spółka Akcyjna“. Sędzią komisarzem mianowany został sędzia handlowy Ludwik Klewin, nadzorcami zaś sądowymi adwokat Stanisław Bielenia i Władysław Tobołowski obaj z Warszawy. Weksle, czeki, rewersy i wszelka korespondencję zawierającą zobowiązania podpisują obaj nadzorczy łącznie. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 16 grudnia 1932 r. spółce udzielone zostało odroczenie wpłat na czas do dnia 16 marca 1933 r. Wpis powyższy w dniu 14 października 1933 r. uzupełniony został dopełnieniem: Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 24 i 29 lipca 1933 r. upadłość spółki została uchylona. Decyzją zaś tegoż Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 6 października 1933 r. zarządzone zostało otwarcie postępowania układowego spółki z wierzycielami.

B V 679 (B XLII 6133): „Instytut Wydawniczy Biblioteka Polska, Spółka Akcyjna”. Zarząd obecnie stanowią: Monika Kościelska, Tadeusz Jaworski, Henryk-Leon Strasburger, Włodzimierz Gałeczki, Jan Kostanecki, wszyscy z Warszawy. Wpisano na mocy uchwały walnych zgromadzeń akcjonariuszów z dnia 27 kwietnia i 14 kwietnia 1933 r. zaprotokołowanych przez notariusza Wyganowskiego w Warszawie, za nr. rep. 352 i 691.

B V 687 (B XLIV 6431): „Spółka Akcyjna Hodowli Nasion „Udycz”. Na Walnym Zgromadzeniu akcjonariuszów w dniu 17 października 1933 r. (protokół Notariusza Walerzego Romana w Warszawie nr. rep. 1577) uchwalone zostało nowe brzmienie statutu.

B VII 1092 (B LXIII 9136): „Polska Fabryka Siatki Jednolitej. Hr. St. Ledóchowski, Spółka Akcyjna”. Na członka zarządu wybrany został Jerzy Brunsendorff z Warszawy. Wpisano na mocy uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszów z dnia 12 lipca 1933 r.

B VII 1190 (B LIV 7731): „Towarzystwo Przemysłowe „Kabel”. Spółka Akcyjna”. Siedziba spółki mieści się obecnie przy ul. Kaczej 9/11. Wyrokami Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 20 października 1933 r. odroczenie wypłat przedłużone zostało do dnia 21 stycznia 1934 r.

B VIII 1262 (B XLIX 7076): „Przedziałnia i Tkalnia Juty „Warta”, Spółka Akcyjna”. Prokura Ignacego Weissa ustała.

B VIII 1307 (B XXXIV 5226): „Zakłady Garbarskie I. C. H. Blunck. Spółka Akcyjna”. Zarząd obecnie stanowią: Jan Blunck, Irena Blunck, Józef Machlejd wszyscy z Warszawy. Na mocy uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszów z dnia 15 lipca 1933 r. zaprotokołowanej przez notariusza Hettlingera w Warszawie nr. rep. 2461 zmieniony został par. 5 statutu spółki.

B VIII 1482: „Kompanja Międzynarodowa Wagonów Sypialnych i Ekspresów Europejskich, Spółka Akcyjna”. Otwarto agencję dla sprzedaży biletów i miejsc sypialnych w Warszawie przy ul. Nalewki 28/30.

B IX 1699 (B XXIX 4784): „Dom Książki Polskiej, Spółka Akcyjna”. Zarząd obecnie stanowią: Eustachy-Wacław Szelażek, wiceprezes Janina Szelażkowa, Walerjan Zimiński, wszyscy z Warszawy. Wpisano na mocy uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszów z dnia 16 września 1933 r. zaprotokołowanej przez notariusza Hettlingera w Warszawie nr. rep. 3173.

B IX 1791 (B XXXIII 5133): „Belgijska Spółka Akcyjna Warszawskiej Fabryki Druku Szyftów i Gwoździ”. Siedziba spółki w Polsce mieści się obecnie przy ul. Objazdowej 1.

B VIII 1501: „Fabryka Wosków, Klejów i Farb „A. B. C.”. Spółka Akcyjna”. Siedziba Komisji Likwidacyjnej mieści się przy ul. Górskiej 6. Kapitał zakładowy obecnie wynosi zł. 210 000, podzielony na 2 100 akcji na okaziciela całkowicie wpłacony. Komisje Likwidacyjną stanowią: Salomon Muszynski, Aleksander Wichman, obaj z Warszawy, dr. Aleksander Waks z Łodzi. Firmę spółki pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach podpisuje jeden członek Komisji Likwidacyjnej lub dwaj prokurenci. Na mocy uchwał walnych zgromadzeń z dnia 30 grudnia 1932 r. i 25 listopada 1933 r. zaprotokołowanych przez notariusza Małkowskiego w Warszawie za nr. 1929 i 1996 podwyższony został kapitał zakładowy o zł. 60.000 i spółka postawiona w stan likwidacji.

B XII 2388 (B XXXVI 5458): „Jul. Herman et Co. Dom Handlowo-Ekspedycyjny, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Oddziały w Gdańsku, Lesznie, Zbąszyniu, Fraustadt i Stentsch zostały zlikwidowane.

B XI 2360: „Polskie Biuro Podróży „Orbis”, Spółka Akcyjna”. Celem spółki jest a) sprzedaż wszelkiego rodzaju biletów podróży: kolejowych, autobusowych, samolotowych i t. p. w kraju i zagranicą, b) ekspedjowanie bagażu i wszelkiego rodzaju przesyłek, c) ubezpieczanie podróży i ich bagażu, d) załatwianie formalności paszportowych i cłowych, e) wymiana pieniędzy i załatwianie innych czynności bankowych związanych z podróżą jak np. przekazy, listy kredytowe i t. p., f) Sprzedaż kart wstępu, biletów widowiskowych oraz innych dowodów unawniających do korzystania z imprez i udogodnień w podróży i na miejscu, g) wynajem lokali i innych pomieszczeń dla podróży oraz ułatwianie wszelkiego rodzaju udogodnień w podróży, h) organizacja wycieczek krajowych i turystycznych w Polsce i zagranicą wystaw i innych imprez, i) nonieranie i propagowanie wszelkimi środkami turystyki w Polsce i do Polski, j) działalność wydawnicza w zakresie propagandy podróżnictwa i turystyki, k) organizowanie ruchu autobusowego, automobilowego i t. p. w Polsce. Wpisano na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Benedyktem w Otwocku, dnia 2 października 1933 r. nr. rep. 405.

B XV 3055: „Huta Szkła „Janina” w dobrach Grajewo, Spółka Akcyjna”. Siedziba spółki mieści się obecnie przy ul. Leszno 77. Na walnym zgromadzeniu akcjonariuszów w dniu 12 października 1932 r. zarząd ukonstytuował się w następującym składzie: Jan Kopf, Benjamin Hercek, Jakób Lerer, wszyscy z Warszawy.

B XXI 3818: „Br. Kossowski i L. Gilewicz, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Hettlingerem w Warszawie, dnia 7 września 1933 roku nr. rep. 3062, spółka została rozwiązana i przedsiębiorstwo zlikwidowane.

B XXII 3931: „Fox = Film Towarzystwo, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Zarzadcami obecnie są: dr. Wiktor Mikulecki z Warszawy, Peter Neilson Brinck z Berlina. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzi ją interesy. Wszelkie zobowiązania, weksle, czeki, żyra, obligi, pełnomocnictwa, prokury, umowy i akty urzędowe podpisują obaj zarządcy łącznie. Korespondencje zwykłą i poleconą i wszelkie dokumenty niezawierające zobowiązań podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Wpisano na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Iasińskim w Warszawie, dnia 12 października 1933 r. nr. rep. 1806.

B XXIII 4013: „Piekarnia Mechaniczna „Alfa”. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Kurmanem w Warszawie, dnia 28 września 1933 r. nr. rep. 870, spółka została rozwiązana i przedsiębiorstwo zlikwidowane.

B XXIII 4081 (B LXIII 9137): „Towarzystwo Przemysłowo-Lesne „Ostki”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki mieści się obecnie przy ul. Koszykowej 45 m. 12.

B XXIII 4113 (B XLIV 6481): „Polsko-Belgijskie Towarzystwo dla Impregnacji Drzewa i Polski Krezonaft, Spółka Akcyjna”. Kazimierzowi-Karolowi Hoppenowi z Warszawy udzielono łącznej prokury.

B XXIV 4231: „Skład Naczyni Emaljowanych „Hurtemal”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Pomykałskim w Warszawie, dnia 29 września 1933 r. za nr. 1270, spółka została rozwiązana przedsiębiorstwo zlikwidowane.

B XXVII 4488: „Polskie Towarzystwo „Turbo = Squirell”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Przedsiębiorstwo zostało zlikwidowane.

B XXIX 4727: „Spółka Akcyjna Fabryk Metalowych pod firmą: „Norblin, B-cia Buch i T. Werner w Warszawie”. Michał Zakrzewski przestał być członkiem zarządu. Na członka

zarządu wybrany został inż. Władysław Domański z Warszawy. Wpisano na mocy uchwały Rady Nadzorczej z dnia 11 września 1933 r.

B XXIX 4730: „Pałac Tańca, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Cybulskim w Warszawie, dnia 1 kwietnia 1927 r. za nr. 753 oraz uchwały walnego zgromadzenia wspólników z dnia 1 kwietnia 1927 r. spółka została rozwiązana i przedsiębiorstwo zlikwidowane.

B XXXVI 5421: „Elibor”, Spółka Akcyjna Handlowo-Przemysłowa Ł. J. Borkowski. Kapitał zakładowy obecnie wynosi zł. 4 000 000, podzielony na 40 000 akcji z których 4 000 akcji imiennych i 36 000 akcji na okaziciela. Na mocy uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszów z dnia 30 kwietnia 1932 r. zaprotokółowanej przez notariusza Hettlingera w Warszawie nr. rep. 1810, kapitał zakładowy zmniejszony został o złotych 2 250 000.

B XXXVII 5520: „I-a Krajowa Wytwórnia Nowoczesnych Materiałów Budowlanych „Grodzisk-Mazowiecki”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Zarządcami obecnie są: Maurycy Lewartowski, Zygmunt Mianowski, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, weksle, umowy, czeki, pełnomocnictwa, prokury, akty notarialne i hipoteczne podpisują obaj zarządcy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru korespondencji, przesyłek, towarów, pieniędzy, i wogóle wszelkich należności podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Wpisano na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Nowickim w Warszawie, dnia 11 sierpnia 1933 r. za nr. rep. 1133.

B XXXVIII 5657: „Siatkodrut, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Dobrowolskim w Warszawie, dnia 25 lipca 1933 r. nr. rep. 1421, spółka została rozwiązana i przedsiębiorstwo zlikwidowane.

B XXXIX 5791: „Pe = Er = Be”, Przedsiębiorstwo Robót Budowlanych i Drogowych, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki mieści się obecnie przy ul. Koszykowej 30 m. 30.

B XXXIX 5837: „Polskie Towarzystwo Eksploatacji Taboru Kolejowego, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Prokura Juliana Lufta ustala.

B XLI 6069: „Bracia Kobyłańscy, Spółka Akcyjna dla Przemysłu i Handlu Wyrobami Stalowymi”. Zarząd obecnie stanowią: Samuel Kobyłański, August Kobyłański, Kazimierz Kobyłański wszyscy w Kuźnicach Drzewickich, pow. Opoczyńskiego. Wpisano na mocy uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszów z dnia 2 października 1933 r. zaprotokółowanej przez notariusza Zembrzuskiego w Warszawie nr. rep. 1482.

B XLIII 6334: „Fabryka Wód Mineralnych i Soków, W. Przedpełski, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Kapitał zakładowy podzielony został na 60 udziałów. Zarządcami są: Marjan Woliński, Stefan Plachecki, Teodor Kaczyński, wszyscy z Warszawy. Kazimierz Malcolm-Morris z Radości. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, żyra na wekslach, czeki, przekazy, umowy sprzedaży kupna, prokury, pełnomocnictwa i wszelkie zobowiązania podpisuje Marjan Woliński lub Kazimierz Malcolm-Morris łącznie z Teodorem Kaczyńskim lub ze Stefanem Placheckim. Wpisano na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Hübnerem w Warszawie, dnia 23 września 1933 r. nr. rep. 920.

B XLIV 6382: „Biuro Techniczno-Handlowe, E. Zaturski i S-ka. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Na mocy uchwały walnego zgromadzenia wspólników z dnia 16 grud-

nia 1932 r. spółka została rozwiązana i przedsiębiorstwo zlikwidowane.

B XLIV 6482: „Lamina” Centralne Biuro Sprzedaży Wyrobów i Opakowań Blaszanych w Warszawie, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Likwidatorem mianowany został Mieczysław Szober z Warszawy. Na mocy uchwały walnego zgromadzenia wspólników z dnia 14 października 1933 r. spółka znajduje się w stanie likwidacji.

B XLVI 6632: „Powszechne Biuro Ogłoszeń, Bernard Buchweitz, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Ludwikowi Fejginowi z Warszawy udzielono prokury z prawem podpisywania łącznie z zarządcą Leonem Zenefmanem.

B XLVI 6649: „Spółka dla Eksploatacji Hoteli i Pensjonatów „Hospitium”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Eugenjusz Kurnatowski przestał być zarządcą. Paweł Łuń z Warszawy jako jedyny zarządca zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy podpisując firmę pod jej stemplem. Wpisano na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Grymińskim w Warszawie, dnia 14 września 1933 r. za nr. rep. 1852.

B XLVI 6684: „Prasa Popularna, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Zarządcą Szaja vel Stanisław Lebenbaum zmarł. Na zarządcę wybrany został Michał Lebenbaum z Warszawy. Wpisano na mocy uchwały walnego zgromadzenia wspólników z dnia 17 października 1933 r.

B XLVI 6691: „Przetwory Zbożowe, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Robert Schnee przestał być zarządcą. Na zarządcę wybrany został Waław Szwanek z Warszawy. Weksle, żyra, pełnomocnictwa, prokury, akty notarialne i hipoteczne, umowy i wszelkie zobowiązania podpisuje Waław Szwanek łącznie z jednym z pozostałych zarządców. Wpisano na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Kurmanem w Warszawie dnia 31 stycznia 1931 r. nr. rep. 143.

B XLVI 6696: „Syndykat Emigracyjny, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Jean Brieule przestał być zarządcą. Na zarządcę wybrany został Stefan Porayski z Warszawy. Wpisano na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Jurkiewiczem w Warszawie, dnia 17 sierpnia 1933 r. nr. rep. 1414.

B XLVII 6781: „Radrumchema” Jachimów, St. Jachimstaal, Jeneralne Przedstawicielstwo na Polskę i Wolne Miasto Gdańsk w Warszawie, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Jakób Seiden z Warszawy, jako jedyny zarządca zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy podpisując firmę pod jej stemplem. Wpisano na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Pliszczyńskim w Warszawie, dnia 22 lipca 1933 r. za nr. rep. 1003.

B XLVII 6784: „Towarzystwo Budowy Dróg i Mostów, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki mieści się przy ul. Al. Trzeciego Maja 2 m. 70. Pokwitowania z odbioru wszelkich należności podpisuje Józef Paczuski. Wpisano na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Jelnickim w Warszawie, dnia 18 marca 1932 r. nr. rep. 525.

B L 7165: „Colgate Palmolive”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Małkowskim w Warszawie dnia 30 grudnia 1933 r. nr. rep. 2161 kapitał zakładowy spółki pod firmą: „Colgate Palmolive, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” zmniejszony został o sumę zł. 305.000 i obecnie wynosi zł. 350.000.

B VI 896: Fabryka krawatów „A. Piekarski i S-ka”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Na mocy uchwały walnego zgromadzenia wspólników z dnia 24 kwietnia 1933 r. kapitał zakładowy spółki pod firmą: „Fabryka Krawatów A. Piekarski i Ska, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” zmniejszony został o sumę zł. 56.000 i wynosi obecnie zł. 84.000.

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

Zarząd Spółki Akcyjnej

Tomaszowskiej Przędzalni Wełny Czesankowej w Tomaszowie Mazow.

zawiadamia, iż w dn. 7 marca 1934 r., t. j. we środę, o godz. 12 w poł., w lokalu Biura Zarządu w Warszawie, przy ul. Krakowskie Przedmieście 16/18, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1933 i udzielenie pokwitowania Zarządowi; 4) Powzięcie uchwały w sprawie podziału zysków; 5) Zatwierdzenie budżetu na rok operacyjny 1934; 6) Wybór członków Zarządu; 7) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć — w myśl § 25 statutu — w Biurze Zarządu nie później jak na 7 dni przed terminem swoje akcje lub zaświadczenia instytucji kredytowych, działających na mocy Statutów przez Rząd zatwierdzonych, o złożeniu w nich akcji i stwierdzające, iż akcje te nie będą wydane właścicielowi przed terminem Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, pragnący zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny, winni zawiadomić o tem Zarząd piśmiennie przed dn. 20 lutego 1934 r.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Towarzystwo Warszawskie Oczyszczania i Sprzedaży Spirytusu „Pektyfikacja Warszawska“ w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE odbędzie się w dn. 28 lutego 1934 r., o godz. 18, w siedzibie Spółki, przy ul. Dobrej Nr. 48/50, z następującym porządkiem dziennym:

1) Otwarcie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i bilans za rok operacyjny 1932/33; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat; 5) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących; 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 7) Ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Wnioski Zarządu i PP. Akcjonariuszów (wnioski PP. Akcjonariuszów oraz dodatkowe sprawy na porządek dzienny winny być przedstawione piśmiennie Zarządowi na dwa tygodnie przed Walnym Zgromadzeniem).

Właściciele akcji na okaziciela korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyli swe akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki. Zgromadzenie odbędzie się w pierwszym terminie bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji. 6 lutego 1934 r.

II OGŁOSZENIE

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Spółki „Warszawski Młyn Parowy“

odbędzie się w dn. 17 lutego 1934 r. o godz. 12 w poł. w siedzibie Spółki w Warszawie przy ul. Objazdowej 2 z następującym porządkiem obrad: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1932/33 r.; 4) Podział zysków, względnie pokrycie strat; 5) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów oraz zatwierdzenie dokonanych już w roku operacyjnym umów i zabezpieczeń; 6) Udzielenie absolutorium Zarządowi; 7) Wybór członków Rady Nadzorczej i 8) Wolne wnioski.

II OGŁOSZENIE

Przewodniczący Rady Nadzorczej oraz Zarząd firmy

„Przechowo“ Młyny i Tartaki, Spółka Akcyjna w Przechowie pow. Świecie n/Wisłą

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w sobotę dn. 24 lutego 1934 r. o godz. 9 w lokalu Spółki Akcyjnej w Przechowie z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za rok ubiegły; 3) Przedłożenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1932/33 oraz powzięcie uchwały co do pokrycia strat; 4) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 5) Uzupelniające wybory do Rady Nadzorczej; 6) Wolne wnioski.

Właściciele akcji na okaziciela korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyli w biurze Zarządu Spółki Akcyjnej w Przechowie akcje wzgl. świadectwa zastawowe lub depozytowe polskich instytucji kredytowych.

Warszawska Fabryka Masowych WYROBÓW Błazanych „Tłocznia“ SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w sobotę dn. 17 marca 1934 r., o godz. 16, odbędzie się w biurze fabrycznym w Warszawie, Przemysłowa 19

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu, podział zysków za 1933 r., a także zatwierdzenie budżetu na 1934 r.; 2) Ustalenie ilości i wybór członków Zarządu, oraz określenie ich uprawnień; 3) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 4) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariuszom służy prawo zgłoszenia na porządek dzienny spraw dodatkowych trybem i w terminie, przewidzianym w art. 54 prawa o spółkach akcyjnych z 1928 r.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisane art. 59 tegoż prawa.

II OGŁOSZENIE

Browar Kuntersztyn, Spółka Akcyjna w Grudziądzu

zawiadamia swych PP. Akcjonariuszów, że w dn. 24 lutego 1934 r. o godz. 10 przedpoł. odbędzie się w sali obrad Spółki w Grudziądzu, ul. Ks. Budkiewicza 39

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania rocznego, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok obrachunkowy 1932/33; 2) Powzięcie uchwały o pokryciu strat; 3) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 4) Wybory do Rady Nadzorczej; 5) Określenie wynagrodzenia Rady Nadzorczej za 1932/33 r.; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariuszów, chcących wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu i korzystać z prawa głosu, upraszamy złożyć do dn. 16 lutego 1934 r. w Zarządzie Spółki posiadane akcje względnie nadesłać do tego terminu zaświadczenie Banku Związku Spółek Zarobkowych o zdeponowaniu tamże akcji

Grudziądz, dn. 5 lutego 1934 r.

Zarząd

II OGŁOSZENIE

WALNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZÓW
Drukarni Robotników Chrześcijańskich
 SPÓŁKA AKCYJNA

odbędzie się w czwartek w dn. 22 lutego 1934 r. o godz. 4 w Poznaniu, w lokalu Czytelni T. C. L., 1 ptr. ul. Św. Marcin 37.

Porządek obrad: 1) Zagajenie i sprawdzenie legitymacyj; 2) Sprawozdanie Zarządu i przedłożenie bilansu z rachunkiem zysków i strat na dz. 31 grudnia 1933 r.; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej oraz odczytanie sprawozdania Tow. Rew. „Powiernik” z odbytej rewizji; 4) Uchwała, dotycząca zatwierdzenia bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1933 r. oraz pokrycia strat; 5) Uchwała, dotycząca udzielenia pokwitowania członkom Zarządu i Rady Nadzorczej za 1933 r.; 6) Wybór członków Rady Nadzorczej; 7) Uchwała, dotycząca likwidacji Spółki Akcyjnej; 8) Wolne wnioski.

Prawo uczestniczenia w Walnym Zebraniu mają ci Akcjonariusze, którzy przedłożą poświadczenia któregośkolwiek Banku względnie notariusza na zdeponowane akcje lub złożą akcje swoje w naturze na ręce Zarządu w lokalu Zebrania na jedną godzinę przed rozpoczęciem Zebrania.

Poznań, dn. 29 stycznia 1934 r.

Przewodniczącą Rady Nadzorczej: (—) *Leonard Wlazło*
 Zarząd: (—) *Ks. Dr. Milik*

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

dn. 23 października 1933 r. II Firm. 1301/33 B. I 152

Do ts rejestru handlowego oddział „B” przy firmie:

Austrjackie Akcyjne Towarzystwo Ubezpieczeń
od Szkód Elementarnych w Wiedniu — Oddział w Krakowie
 wpisano dodatkowo: Dzień wpisu: 5 listopada 1933 r. Wykreśla się firmę z ts rejestru. Wpisano na podstawie podania z dn. 23 kwietnia 1932 r., oraz wyjaśnień Ministerstwa Skarbu z dn. 18 października 1933 r.

Stan listów zastawnych i wkładek
w Akcyjnym Banku Hipotecznym per 31/XII 1933

Wkłádki oszczędności	zł 5 247 427-58
4½% Listy konwersyjne	zł 6 184 700-00
4% Listy konwersyjne	zł 3 984 450-00
4½% Listy konwersyjne Banku Małopolskiego	zł 318 356 25
5% Listy zastawne dolarowe	\$ 2 041 250-00

II OGŁOSZENIE

Zarząd Włocławskiej Fabryki Cykorii „Stella”, Sp. Akc.

zaprasza Akcjonariuszów na

WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie w dn. 24 lutego 1934 r. o godz. 18, w lokalu Zarządu, Włocławek, Kościuszki 28, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z działalności 1932/33 r.;
- 2) Zatwierdzenie bilansu i udzielenie Zarządowi pokwitowania;
- 3) Ustalenie budżetu na 1933/34 r.;
- 4) Wybór 2 członków Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej i 5) Wolne wnioski.

II OGŁOSZENIE

„Fapa” Fabryka Wyrobów Papierowych i Kartonazj
Spółka Akcyjna w Bielsku

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 26 lutego 1934 r. o godz. 10 w Bielsku, ul. Sixta 13 z następującym porządkiem dziennym:

Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1933 r.; udzielenie absolutorjum. Przemiana Spółki Akcyjnej na Spółkę Jawną z jednoczesnym określeniem sposobu likwidacji, oraz wybór likwidatorów.

Celem korzystania z prawa głosu należy złożyć swe akcje do dn. 18 lutego 1934 r. w biurze Spółki.

Bielsko, dn. 11 stycznia 1934 r.

ZARZĄD

II OGŁOSZENIE

ZARZĄD
Modrzejewskich Zakładów Górniczo - Hutniczych
 SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 22 lutego 1934 r. o godz. 5 popoł. w lokalu Biura Zarządu w Warszawie, ul. Srebrna 9, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Fuzja z Towarzystwem Zakładów Metalowych B. Hantke w Warszawie, Spółką Akcyjną, jako spółką przejmowaną i uchwalenie szczegółowych warunków tej fuzji;
- 2) Zmiana dotychczasowego brzmienia firmy Spółki i nadanie jej naskutek fuzji brzmienia „Modrzejów — Hantke, Zjednoczone Zakłady Górniczo-Hutnicze, Spółka Akcyjna”, a w związku z tą zmianą nadanie pierwszemu ustępowi par. 1 statutu nowego brzmienia: „Spółka Akcyjna pod firmą „Modrzejów — Hantke, Zjednoczone Zakłady Górniczo-Hutnicze, Spółka Akcyjna” z siedzibą w mieście stołecznym w Warszawie, powstała ze zjednoczenia „Modrzejewskich Zakładów Górniczo-Hutniczych, Spółki Akcyjnej” i „Towarzystwa Zakładów Metalowych B. Hantke w Warszawie, Spółki Akcyjnej” (dotychczasowe brzmienie: „Spółka Akcyjna pod firmą Modrzejewskie Zakłady Górniczo-Hutnicze, Spółka Akcyjna z siedzibą w mieście stołecznym w Warszawie) ma na celu:
  - a) zakładanie, nabywanie i prowadzenie wielkich pieców i zakładów hutniczych i przemysłowych;
  - b) nabywanie i prowadzenie wszelkiego rodzaju zakładów górniczych, jako to kopalń węgla, rudy i innych minerałów;
  - c) prowadzenie handlu wytwarzanymi przez siebie produktami;
- 3) Wniosek akcjonariusza L. A. St. Cohna w sprawie upoważnienia Zarządu do zmniejszenia kapitału zakładowego spółki do połowy jego obecnej wysokości i do powiększenia go o sumę konieczną do pokrycia w ten sposób długów bankowych.

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczyć na Walnym Zgromadzeniu, o ile co najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia będą zapisani do ksiąg Spółki, jako akcjonariusze, właściciele zaś akcji na okaziciela o ile w tym samym terminie złożą swe akcje w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Srebrna 9 w dni powszednie w godz. 10 — 12 w poł. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucji kredytowej, działającej na mocy statutu, zatwierdzonego przez władze państwowe. W zaświadczeniu należy stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Zakładów Metalowych B. Hantke w Warszawie
 SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, iż

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 22 lutego 1934 r. o godz. 4 popoł. w lokalu Biura Zarządu w Warszawie, ul. Srebrna 9, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Fuzja z Modrzejewskimi Zakładami Górniczo-Hutniczymi, Spółką Akcyjną, jako spółką przejmującą, i uchwalenie szczegółowych warunków tej fuzji.

Właściciele akcji mają prawo uczestniczyć na Walnym Zgromadzeniu, o ile co najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożą swe akcje w Biurze Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Srebrna 9, w dni powszednie w godz. 10 — 12 w południe. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucji kredytowej, działającej na mocy statutu, zatwierdzonego przez władze państwowe. W zaświadczeniu należy stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

**Zarząd Spółki Akcyjnej Towarzystwa Teatrów Stołecznych
w Warszawie**

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że
ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE AKCJONARIUSZÓW
odbedzie się w dn. 21 lutego 1934 r. o godz. 9 rano w siedzibie
Spółki przy ul. Bielańskiej 5 z następującym porządkiem
dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za
rok ubiegły; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Za-
twierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat; 5) Udziele-
nie władzom Spółki pokwitowania; 6) Wybory członków Za-
rządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Sprzedaż nieruchomości.

Właściciele akcji na okaziciela korzystają z prawa głosu na
Walnym Zebraniu, o ile na 7 dni przed terminem Zebrania
złożą akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Bielań-
ska 5 w godz. od 12 do 14.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

Zakłady Przemysłowe „Guma Rubber“, Sp. Akc.

stosownie do § 56 prawa o Spółkach Akcyjnych podaje do
wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbedzie się w dn. 5 marca 1934 r. w poniedziałek o godz. 18
w lokalu Spółki, przy ul. Gęsiej Nr. 30, z następującym po-
rządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór prezjdum; 2) Odczytanie protokołu
ostatniego Walnego Zgromadzenia; 3) Odwołanie członków
Zarządu; 4) Wybory członka Zarządu; 5) Sprawa pokrycia
strat za 1932 r.; 6) Wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Nadzwyczajnym
Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów, zechcą zgłosić swe
akcje najpóźniej do dn. 26 lutego, w biurze Spółki, Gęsia 30,
do godz. 15, zgodnie z art. 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych.

Wnioski Akcjonariuszów mogą być składane nie później,
jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia Akcjo-
nariuszów.

I OGŁOSZENIE

**R. Drafi i S-ka Fabryka Maszyn Rolniczych i Odlewnia Żelaza
w Chełmie, Spółka Akcyjna**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 17 marca 1934 r.
o godzinie 17 w kancelarii Notariusza Bleszyńskiego w Cheł-
mie, odbedzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie
Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1933 r.; 3) Zatwierdzenie bi-
lansu, rachunku strat i zysków, uchwalenie sposobu pokrycia
strat oraz udzielenie Zarządowi absolutorjum; 4) Wybory Za-
rządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Wnioski akcjonariuszów.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, win-
ni dokonać formalności, przepisane art. 59 Prawa o Spółkach
Akcyjnych z 1928 r.

I OGŁOSZENIE

LIKWIDATOROWIE FIRMY

**„Recenla Polska, Spółka Akcyjna“ w Pabjanicach
z siedzibą w Warszawie, Krakowskie Przedmieście 16/18**

podają — w myśl art. 129 pr. o sp. akc. — do wiadomości, że
otwarcie postanowionej na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariu-
szów w dn. 30 grudnia 1933 r.

likwidacji spółki

zostało zarejestrowane w Sądzie Okręgowym w Warszawie,
wobec czego likwidatorowie zrywają wierzyteli do zgłoszenia
swych roszczeń w ciągu roku od daty mającego się ukazać
ostatniego, takiegoż jak niniejsze, ogłoszenia pod skutkami
art. 139 pr. o sp. akc.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Zakładów Przemysłowych „Standard-Gips“, Spółka Akc.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbedzie się we wtorek dn. 20 lutego 1934 r. o godz. 6 po poł.
w lokalu Spółki przy ul. Mazowieckiej 11 z następującym po-
rządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za
okres operacyjny za lata 1932 i 1933; 3) Sprawozdanie Komisji
Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków
i strat; 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wyko-
nanych czynności; 6) Sprawa przeniesienia siedziby i Zarządu
Spółki do Lwowa; 7) Zmiana w § 1 Statutu Spółki, a miano-
wicie wyrazy „z siedzibą w Warszawie“ zmienia się na „z sie-
dzą w Lwowie“; w § 9 Statutu wyrazy „Komisja Rewizyjna
składa się z pięciu członków“ zmienia się na „Komisja Rewi-
zyjna składa się z siedmiu członków“; 8) Wybór no-
wego Zarządu Spółki i wybór Komisji Rewizyjnej; 9) Usta-
lenie wysokości naborów dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
10) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w głosowaniu, winni
są świadectwa tymczasowe lub akcje względnie notarialne lub
bankowe dowody depozytowe złożyć w Zarządzie Spółki na
7 dni przed Walnym Zgromadzeniem. W zaświadczeniach na-
leży wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wy-
dane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Warszawskiej Spółki Akcyjnej Budowy Parowozów

zawiadamia, że w dn. 28 lutego 1934 r. o godz. 17 odbedzie się
w lokalu Banku Dyskontowego Warszawskiego w Warszawie,
ul. Fredry Nr. 8

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Omówienie sytuacji, wytworzonej wskutek braku zatrud-
nienia wytwórni; 2) Uchwała co do dalszej egzystencji Spółki
ewentualnie jej likwidacji;

W razie decyzji o likwidacji Spółki:

3) Ustalenie terminu likwidacji; 4) Wybór likwidatorów;
5) Udzielenie pełnomocnictw likwidatorom na zbywanie nie-
ruchomości z wolnej ręki; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze mogą zgłaszać dodatkowe sprawy do porząd-
ku dziennego nie później, jak na 14 dni przed terminem Nad-
zwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

W Zgromadzeniu tem mają prawo uczestniczyć Akcjonariu-
sze, którzy swoje akcje lub kwity bankowe złożyli do dn. 21 lu-
tego 1934 r. w biurze Warszawskiej Spółki Akcyjnej Budowy
Parowozów, Warszawa, ul. Kolejowa Nr. 57, lub w Banku
Dyskontowym Warszawskim i jego oddziałach lub filjach oraz
w biurze Trust Metallurgique, Belge Francais w Brukseli, 168
rue Royale, gdzie będą wydawane legitymacje, uprawniające
do udziału w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział I Cwilny

dn. 25 sierpnia 1933 r.

I. Firm. 140 33 Rg B. 9

Zarządza się wpisanie w rejestrze handlowym Oddział Rg. B.
co następuje: Liczba bieżąca firmy i liczba porządkowa wpi-
sów ... Rg. B. 9; Dzień wpisu 25 sierpnia 1933 r.; Firma Spółki:

„E. WEDEL“, SPÓŁKA AKCYJNA.

Miejsce siedziby głównej Warszawa, ul. Szpitalna 8; Miejsce
siedziby ubocznej: Zakopane ul. Kościuszki róg Krupówek;
Przedmiot przedsiębiorstwa „Fabryka czekolady“; Wysokość
kapitału zakładowego: zł 6 500 000; Wysokość pojedynczych
akcji: 13 000 akcji po zł 500, opiewających na okaziciela; Na-
zwiska członków Zarządu: Józef Jan Wedel z Warszawy ul.
Szpitalna 8, zastępuje spółkę wobec władz i prowadzi jej inte-
resy; Stosunki prawne spółki: a) Spółka Akcyjna Statut jej
oraz akt organizacyjny zeznane zostały przed notariuszem
Wacławem Paszkowskim w Warszawie 20 października 1932
Nr 1947 i 12 grudnia 1932 Nr 2284; b) czas trwania: nieogra-
niczony, c) podpis firmy: pod brzmieniem Spółki przy Zarzą-
dzie jednoosobowym podpisuje członek Zarządu lub proku-
rent, przy Zarządzie zaś wieloosobowym — dwóch członków
Zarządu łącznie lub jeden członek Zarządu z prokurentem,
d) ogłoszenia Spółki oprócz w „Monitorze Polskim“ i wydaw-
nictwie „Polska Gospodarcza“ umieszczane będą w „Gazecie
Polskiej“.

Towarzystwo Południowo-Rosyjskich Hut Łostrzanych

BELGIJSKA SPÓŁKA AKCYJNA

Zarząd Główny w Brukseli ul. Henri Maus Nr. 37/39.
Rejestr Handlowy w Brukseli 5339.

Wobec prawnie niedostatecznej liczby akcji, zgłoszonych na Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie w dn. 24 stycznia r. b., Rada Zarządzająca zaprasza PP. Akcjonariuszy na

DRUGIE NADZWYCZAJNE ZGROMADZENIE

z tym samym porządkiem dziennym, które odbędzie się w Siedzibie Zarządu Spółki w Brukseli przy ul. Henri Maus 37/39 w dn. 28 lutego 1934 r. o godz. 16¹/₂ i będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych akcji.

Porządek dzienny: zmiany w statucie: 1) Art. 1 — zmiana nazwy firmy, 2) Art. 31 ust. 1 — zamiana słów „Połowa kapitału akcyjnego” na „jedna dziesiąta kapitału akc.”.

Aby uzyskać prawo udziału w tem zebraniu PP. Akcjonariusze proszeni są o zastosowanie się do art. 25 statutu. Akcje mają być deponowane najmniej na 5 dni przed zebraniem — w Belgji: w Societe Generale de Belgique w Brukseli i we wszystkich oddziałach prowincjonalnych; w Banque de Bruxelles w Brukseli i Oddziałach; w Banque Centrale de la Sambre w Charleroi i w siedzibie Zarządu Spółki w Brukseli, ul. Henri Maus No. 37/39 oraz w Polsce — w Siedzibie Spółki w Warszawie, ul. Bracka 5 m. 2.

Zarząd Spółki Akcyjnej

K. Buszczyński i Synowie, Hodowla Nasion

podaje do wiadomości, że: Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów uchwałą z dn. 29 listopada 1933 r. postanowiło:

1) powiększyć kapitał zakładowy Spółki o zł 150 000 (sto pięćdziesiąt tysięcy), drogą emisji nowych 200 akcji imiennych nominalnej wartości po zł 750 każda;

2) Cena emisyjna nowych akcji ustala się na zł 881.40 (osiemset osiemdziesiąt jeden złotych, czterdzieści groszy) za akcję.

Naskutek ogłoszeń, dokonanych przez Zarząd w należytych pismach, a w szczególności w Nr. Nr. 289, 4 i 5 „Monitora Polskiego” z dn. 18 grudnia 1933, 5 stycznia 1934 i 8 stycznia 1934, posiadacze akcji dotychczasowych nie wykonali w wyznaczonym terminie prawa poboru w stosunku do 197 (sto dziewięćdziesiąt siedem) akcji nowej emisji.

Niniejszym, na zasadzie art. 119 Pr. o Sp. Akc. wyznacza się **dotatkowy, dwutygodniowy termin** od dnia ogłoszenia, w którym to terminie wszyscy dawni akcjonariusze mają prawo poboru pozostałych 197 (sto dziewięćdziesiąt siedem) akcji nowej emisji w stosunku do zgłoszeń. Całkowita wpłata należności za nowe akcje przez akcjonariuszów, zgłaszających wykorzystanie przez nich prawa poboru, powinna być dokonana jednorazowo do kasy Spółki w jej lokalu przy ul. Karowej 20, w dniu powszednim od godz. 12 do 15, w ciągu dni dziesięciu od ostatniego dnia, wyznaczonego do wykonania prawa dodatkowego poboru. Akcjonariusz, który nie wykona prawa poboru w terminie powyżej wyznaczonym, traci prawo poboru i Zarząd Spółki będzie mógł przydzielić niepobrane akcje podług swego uznania. Akcjonariusz, który nie uiszczy w terminie przepisany wpłaty będzie obowiązany do zapłacenia odsetek zwłoki, w wysokości 10% rocznie. Jeżeli akcjonariusz w ciągu dni trzydziestu po upływie terminu płatności nie uiszczy przepisanej wpłaty wraz z odsetkami, traci również prawo poboru akcji i Zarząd przydzieli je podług swego uznania.

Jeżeli do dn. 1 kwietnia 1934 r. nowa emisja nie zostanie zgłoszona do zarejestrowania, zapisujący się na akcje przestają być zapisem związani.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

dn. 3 lutego 1934 r. II Firm. 155/34 B. II 237

Do ts rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie

Dr. A. Wander, Spółka Akcyjna

wpisano dodatkowo: Dzień wpisu 3/II 1934. Członek Zarządu Dr. Albert Wolkenberg ustąpił, równocześnie wykreśla się prokure, udziela oną temuż członkowi Zarządu. Wpisano na podstawie podania z dn. 3 lutego 1934 r. i pisma Dr. Alberta Wolkenberga z dn. 1 lutego 1934 r. Nr. Rep. 227/1934, zawierającego rezygnację tegoż z członkostwa zarządu i prokury.

Otwarcie konkursu do majątku firmy

„Arma” Fabryka Broni i Maszyn we Lwowie, Spółki Akc.

wpisanej do rejestru handlowego pod firmą „Arma” Fabryka Broni i Maszyn we Lwowie S. A. działającej przez uprawnionych do zastępstwa S-ki zawiadawców: 1) dyrektora Jana Rehmana 2) prokurenta Stanisława Cicheckiego do rąk pierwszego we Lwowie pl. Bema 3. Komisarz konkursowy Terkel, Sędzia sądu okręgowego we Lwowie. Zarządca masy Wit Sulimirski, wiceprezes Izby Przem. Handl. we Lwowie, Romanowicza 1. Pierwsze zgromadzenie wierzycieli w powyżej wymienionym sądzie, biuro Nr. 23 dnia 23 lutego 1934 o godz. 11,30 przed południem. Czasokres do zgłoszenia wierzytelności do 1 marca 1934. Audjencja rozpoznawcza w tymże sądzie dnia 15 marca 1934 o godz. 11,30 przed połudn.

Sąd Okręgowy

Lwów, dnia 22 stycznia 1934 r.

I OGŁOSZENIE

Polskie Fabryki Kabil i Walcownie Miedzi, Spółka Akcyjna

ogłasza, że

ROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

będzie miało miejsce w dn. 28 lutego 1934 r. o godz. 12 w poł. w Ożarowie pod Warszawą przy fabryce Spółki z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok operacyjny 1933, bilansu na dz. 31 grudnia 1933 r. oraz rachunku strat i zysków za 1933 r.; 3) Udzielenie absolutorjum władzom Spółki; 4) Określenie ilości członków Rady Nadzorczej i wybór członków tej Rady na 1934 r.; 5) Określenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej za 1933 r.; 6) Wolne wnioski.

Zarząd Akcyjnego Towarzystwa Krawieckiego „Ameryka”

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 5 marca 1934 r. o godz. 8 wieczorem w lokalu Spółki przy ul. Żąbkowskiej Nr. 40 w Warszawie z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i bilans za rok operacyjny 1932 i 1933; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków i udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonanych czynności za lata operacyjne 1932 i 1933; 5) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących; 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 7) Ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Projekt budżetu na rok operacyjny 1934; 9) Zaciągnięcie pożyczki hipotecznej na przebudowę nieruchomości Towarzystwa; 10) Sprawa wydzierżawienia nieruchomości Towarzystwa; 11) Wniosek akcjonariuszki P. Zofji Pyszłowej w przedmiocie wymiany z 1925 r. akcji Towarzystwa; 12) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej na 7 dni przed terminem zebrania złożyć swe akcje lub kwity depozytowe Zarządowi Towarzystwa.

DECYDUJĄC SIĘ NA
PODRÓŻ, RZUĆ OKIEM
NA INFORMACJE O KO-
MUNIKACJI LOTNICZEJ

SAMOLOTY KURSUJĄ CODZIENNIE.

Powszechny Bank Kredytowy

SPÓŁKA AKCYJNA
W WARSZAWIE

Bilans surowy na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w B-ku Polskim, P. K. O. i B-ku Gospod. Krajowego		3 271 606 80
Waluty zagraniczne		698 867 41
Papiery wartościowe własne:		
a) pożyczki państwowe	358 321 35	
b) papiery hipot. i obligacje	359 545 97	
c) akcje	45 798 08	763 665 40
Udziały i akcje w przedsięb. konsorcjalnych		101 740 48
Banki krajowe		671 490 27
Banki zagraniczne		3 174 723 18
Weksle zdyskontowane		12 239 976 04
Rachunki bieżące (saldo deb.):		
a) zabezpieczone	12 513 463 63	
b) niezabezpieczone	2 547 180 56	15 060 644 19
Nieruchomości		—
Różne rachunki		882 717 81
Koszty, różnice kursowe i t. p. roku bieżącego	2 064 222 10	
Koszty, różnice kursowe i t. p. roku ubiegłego	—	2 064 222 10
Oddziały		6 221 146 82
		<u>45 150 800 50</u>
Dłużnicy za gwarancje		1 000 475 10
Inkaso		8 059 757 44
		<u>54 211 033 04</u>
STAN BIERNY	zł	zł
Kapitały własne:		
a) zakładowy	5 000 000 00	
b) zapasowy	721 716 89	5 721 716 89
Wkłady:		
a) terminowe	3 645 913 60	
b) à vista	8 139 084 86	11 784 998 46
Rachunki bieżące (saldo kred.)		8 803 522 47
Zobowiązania inkasowe		34 039 91
Redyskonto weksli		2 436 440 57
Banki krajowe		691 078 41
Banki zagraniczne		2 520 472 70
Różne rachunki		3 377 356 92
Procenty, prowizje i inne zyski roku bieżącego	3 500 303 94	
Procenty, prowizje i inne zyski roku ubiegłego	—	3 500 303 94
Oddziały		6 280 870 23
		<u>45 150 800 50</u>
Wierzyciele za gwarancje		1 000 475 10
Różni za inkaso		8 059 757 44
		<u>54 211 033 04</u>

FRANCUSKA SPÓŁKA AKCYJNA
Société Anonyme pour l'Industrie Metallurgique en Pologne
Towarzystwo Akcyjne Przemysłu Metalurgicznego w Polsce
Rok operacyjny 1932/33

Bilans na dz. 30 czerwca 1933 r.

AKTYWA	zł	zł
Nieruchomości:		
Place w Radomsku	1 113 000 53	
Place w Warszawie	366 933 33	
Domy mieszk. mur.-żelaz. w Radomsku	862 934 61	
" " " w Warszawie	1 786 440 08	
Budynki przemysł. mur.-żel. w Radomsku	2 248 875 64	
Domy mieszkalne drewniane	73 324 34	
Budynki przemysł. drewniane	336 987 30	
Urządzenia przemysł. maszyny, narzędzia, tabory i ruchom. w Radomsku	10 760 525 13	17 549 020 96
Kapitał obrotowy:		
Kasa i banki	275 196 59	
Dłużnicy za towary i dłużnicy różni	615 131 29	
Zapasy-surowce i towary	1 543 677 44	2 434 005 32
Straty i zyski:		
Pozostałość z roku operacyjn. 1931/32	562 260 25	
Straty za rok operacyjny 1932/33	288 378 05	850 638 30
		<u>20 833 664 58</u>
PASYWA	zł	zł
Kapitał:		
Kapitał zakładowy: 6 600 akcji		3 300 000 00
Amortyzacje i rezerwy:		
Amortyzacja nieruchomości	14 664 220 30	
Kapitał rezerwowy	1 004 451 82	15 668 672 12
Wierzytelności:		
Dostawcy i różne wierzytelności		1 864 992 46
		<u>20 833 664 58</u>

Rachunek strat i zysków na dz. 30 czerwca 1933 r.

DEBET	zł	zł
Straty, poniesione ze sprzedaży n/wyrobów	339 612 15	
Wierzytelności wątpliwe odpis. na 30 czerwca 1933 r.	271 45	
		<u>3 19 883 60</u>
KREDYT	zł	zł
Dochód z domu w Warszawie	32 665 03	
Odsetki	17 253 87	
Częściowy wpływ na poczet wierzytelności, uważanych za przypadłe i odpisanych w poprzednich latach	1 586 65	
Saldo: Straty za rok operacyjny 1932/33	288 378 05	
		<u>339 88 60</u>

Powyższy bilans został zatwierdzony przez Ogólne Zebranie Akcjonariuszów w dn. 21 grudnia 1933 r.

Za zgodność: Francuska Spółka Akcyjna „Société Anonyme pour l'Industrie Metallurgique en Pologne”. — Towarzystwo Akcyjne Przemysłu Metalurgicznego w Polsce. Reprezentant na Polskę Tow. Akc. Przem. Metal. w Polsce A. Garbiński

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna

Spółki Akcyjnej „Towarzystwo Fabryki Maszyn Gerlach i Puls”
W WARSZAWIE

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 27 lutego 1934 r. o godz. 11 rano w kancelarii notariusza Karola Hettlingera w gmachu Hipoteki w Warszawie odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie ostatniego protokołu Walnego Zgromadzenia; 3) Ostateczne sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej i udzielenie jej absolutorjum; 4) Rozwiązanie Spółki; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni — stosownie do art. 59 Prawa o spółkach akcyjnych — złożyć swoje akcje lub właściwe zaświadczenie notariusza lub instytucji kredytowej przynajmniej na siedem dni przed terminem Zebrania w siedzibie Komisji Likwidacyjnej Spółki Akcyjnej w Warszawie, ul. Nowogrodzka 39 m. 6 w godz. od 16 do 18.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Włocławskiej Fabryki Drutu dawnej C. Klauke, Sp. Akc.

zaprasza Akcjonariuszów na

WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w dn. 24 lutego 1934 r. o godz. 17 w lokalu Zarządu, Włocławek, Kościuszki 28, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z działalności 1932/33 r.;
- 2) Zatwierdzenie bilansu i udzielenie Zarządowi pokwitowania;
- 3) Ustalenie budżetu na 1933/34 r.;
- 4) Wybór 2 członków Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej i 5) Wola nie wnioski.

Akcyjny Bank Hipoteczny we Lwowie

Bilans surowy na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji		627 825 89
Waluty zagraniczne		165 073 08
Papiery wartościowe własne:		
a) bilety skarbowe	—	
b) papiery państwowe	202 459 22	
c) listy zastawne	3 208 980 57	
d) obligacje	6 050 34	
e) akcje	138 554 94	3 556 045 07
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych		536 317 96
Papiery wartościowe ustawow. kap. zapasowego		380 726 28
Banki krajowe		112 065 88
Banki zagraniczne		99 001 77
Weksle zdyskontowane		7 924 835 79
Akcepty Banku Akceptacyjnego zł 1 000 000 00		2 148 833 33
Weksle protestowane		
Rachunki bieżące:		
a) zabezpieczone	7 260 004 83	
b) niezabezpieczone	952 130 79	8 212 135 62
Poży zki terminowe		1 523 135 36
Ruchomości		1 395 20
Nieruchomości		4 583 523 66
Koszty handlowe, administr. nieruch. i różnice kursowe		2 966 948 00
Rachunki oddziałów		3 898 711 62
Długoterminowe pożyczki hipoteczne		22 023 114 43
Aktywa oddziału kredytu długotermin. i różne aktywa		5 592 784 47
		<u>64 352 473 41</u>

STAN BIERNY	zł	zł
Kapitały własne:		
a) zakładowy	5 000 000 00	
b) zapasowy	2 011 453 59	
c) inne rezerwy	623 911 88	
d) fundusz amortyzacyjny	531 877 24	8 167 242 71
Wkłady: a) terminowe	1 747 454 33	
b) à vista	835 451 32	
c) na książeczki wkładowe	5 247 427 58	7 830 333 23
Rachunki bieżące (saldo kredyt.)		1 589 918 47
Zobowiązania inkasowe		15 017 38
Redyskonto weksli		3 006 869 58
Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego		1 000 000 00
Banki krajowe		480 650 27
Banki zagraniczne		5 520 036 50
Bank Akceptacyjny zł 1 000 000 00		
Procenty, prowizje i różne zyski		1 236 920 75
Rachunki oddziałów		3 895 042 80
Zyski z lat ubiegłych		245 426 92
Listy zastawne		22 020 568 75
Pasywa oddziału kredytu długoterminowego (w tem fundusz umorzenia listów zastawnych zł 84 628 44) i różne pasywa		9 344 446 05
		<u>64 352 473 41</u>

Gwarancje . . . . . zł 581 198 60
Inkaso . . . . . zł 766 735 31

Bank Handlowy w Łodzi

SPOŁKA AKCYJNA

Bilans surowy na dz. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — 1) Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim i P. K. O. zł 160 758 76; 2) Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych zł 3 240 306 59; 3) Waluty zagraniczne: a) banknoty i monety zł 47 849 32; 4) Papiery wartościowe własne: a) papiery państwowe zł 95 076 31, b) listy zastawne zł 111 854 81, c) obligacje zł 349 089 58, d) akcje zł 182 400 20; Razem zł 758 400 71; 5) Banki lora krajowe zł 15 40; 6) Banki nostro: a) krajowe zł 8 001 87, zagraniczne zł 307 278 01; Razem zł 315 279 88; 7) Weksle zdyskontowane: a) krajowe zł 163 198 51; 8) Weksle protestowane zł 1 751 469 27; 9) Rachunki bieżące (saldo debetowe): a) zabezpieczone zł 1 390 657 56, b) niezabezpieczone zł 547 838 82; 10) Ruchomości zł 182 206 67; 11) Nieruchomości zł 7 939 880 34; 12) Koszty handlowe zł 1 059 481 63; 13) Administracja nieruchomości zł 61 283 89; 14) Rachunki Oddziałów zł 3 923 898 63; 15) Sumy przechodnie zł 465 731 87; 16) Rachunek strat i zysków zł 9 048 769 34; 17) Różne rachunki zł 31 251 24; Suma bilansowa zł 31 068 238 69.

18) Grupa wierzycieli angielskich i Skarb Państwa za zabezpieczenia hipoteczne na nieruchomościach Banku zł 3 388 900 00; 19) Udzielone gwarancje zł 8 000 00; 20) Inkaso zł 219 108 51; Ogółem zł 34 684 247 20.

PASYWA. — 1) Kapitały własne: a) zakładowy zł 5 000 000 00, b) zapasowy zł 397 956 46, c) inne rezerwy zł 1 207 265 22, d) fundusz amortyzacyjny zł 1 027 903 68; Razem zł 7 633 125 36; 2) Rachunki bieżące (saldo kredytowe) zł 57 184 78; 3) Zobowiązania inkasowe zł 550 00; 4) Rachunek wierzycieli w myśl układu zł 1 685 420 88; 5) Rachunek subskrypcji VI emisji zł 3 617 160 14; 6) Rachunek upustu zł 4 821 502 47; 7) Banki lora: a) krajowe zł 20 60, b) zagraniczne zł 19 108 21; 8) Banki nostro zagraniczne zł 5 085 509 37; 9) Fundusz emerytalny i fundusze wieczyste zł 5 371 84; 10) Procenty i prowizje: a) pobrane zł 169 747 34, b) płacone zł 26 864 72; Razem zł 142 882 62; 11) Różnice kursowe zł 317 561 50; 11a) Specjalny rachunek różnic kursowych zł 2 897 027 92; Razem zł 3 214 589 42; 12) Dochód z nieruchomości zł 70 969 81; 13) Rachunek wyników zł 552 620 03; 14) Rachunki Oddziałów z Centralą zł 3 919 437 58; 15) Sumy przechodnie zł 193 674 97; 16) Dywidenda niepodniesiona zł 4 506 00; 17) Różne rachunki zł 46 603 91; Suma bilansowa zł 31 068 238 69.

18) Różne obciążenia hipotecznych na nieruchomościach Banku zł 3 388 900 00; 19) Zobowiązania z tyt. udzielonych gwarancji zł 8 000 00; 20) Różni za inkaso zł 219 108 51; Ogółem zł 34 684 247 20.

Ziemski Bank Hipoteczny, Spółka Akc. we Lwowie

Bilans surowy na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim i P. K. O. zł 288 256 03; Waluty zagraniczne zł 82 610 44; Papiery wart. własne: a) pożyczki państwowe zł 35 232 20, b) papiery hipoteczne zł 79 781 51, c) akcje zł 23 483 50; Udziały i akcje w przeds. kons. zł 32 589 50; Banki krajowe zł 14 735 48; Banki zagraniczne zł 29 649 92; Weksle zdyskontowane zł 5 303 298 61; Rachunki bieżące (saldo debet.): a) zabezpieczone zł 1 145 555 45, b) niezabezpieczone zł 58 678 23; Pożyczki terminowe zł 316 680 83; Nieruchomości zł 474 469 31; Różne rachunki zł 1 886 945 80; Koszty i t. p. zł 322 435 32; Oddziały zł 217 595 95; Długoterminowe pożyczki hip. zł 237 186 77; Różne działu długoterminowego zł 19 224 53; Razem zł 10 568 409 38.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 5 000 000 00, b) zapasowy zł 232 309 65, c) inne rezerwy zł 8 848 51, d) amortyzacyjny zł 151 460 00; Wkłady: a) terminowe zł 1 179 823 94, b) à vista zł 1 045 008 52; Rachunki bieżące (saldo kred.) zł 604 249 47; Zobowiązania inkasowe zł 2 243 27; Redyskonto weksli zł 869 698 77; Banki zagraniczne zł 2 609 80; Różne rachunki zł 445 195 17; Procenty, prowizje i różne zyski zł 521 807 55; Oddziały zł 217 535 46; Listy zastawne zł 237 186 72; Fundusz umorzenia listów zastawnych zł 13 432 69; Różne działu długoterminowego zł 36 999 96; Razem zł 10 568 409 38.

Gwarancje zł 4 577 20; Inkaso zł 36 815 75.

Powszechny Bank Związkowy, Spółka Akcyjna

Bilans surowy na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY		zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i Banku Gospodarstwa Krajowego			
		7 281 299·70	
Waluty zagraniczne			
		621 763·02	
Papiery wartościowe:			
a) papiery państwowe	439 874·02		
b) papiery hipoteczne	310 533·57		
c) akcje	999 227·82	2 749 635·41	
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych			
		1 256 015·90	
Banki krajowe			
		377 185·38	
Banki zagraniczne			
		1 091 803·65	
Weksle zdyskontowane			
		28 439 390·18	
Rachunki bieżące (saldo debet.):			
a) zabezpieczone	20 126 306·77		
b) niezabezpieczone	6 089 628·41	26 215 935·18	
Pożyczki terminowe			
		4 213 372·73	
Nieruchomości			
		4 625 683·04	
Koszty			
		3 741 040·50	
Oddziały			
		26 983 290·36	
Różne rachunki			
		7 048 362·49	
		<u>114 644 777·54</u>	

STAN BIERNY		zł	zł
Kapitały własne:			
a) zakładowy	8 000 000·00		
b) zapasowy	900 000·00		
c) inne rezerwy	954 091·06	9 854 091·06	
Wkłady:			
a) terminowe	2 253 714·71		
b) à vista	7 695 536·24		
c) książeczki wkładowe	10 496 224·45	20 445 475·40	
Rachunki bieżące (saldo kredyt.)			
		4 478 883·11	
Zobowiązania inkasowe			
		5 158·80	
Redyskonto weksli			
		19 247 536·31	
Banki krajowe			
		2 169 710·74	
Banki zagraniczne			
		22 403 934·26	
Procenty, prowizje i różne zyski			
		4 204 298·90	
Oddziały			
		27 052 956·49	
Różne rachunki			
		4 782 732·47	
		<u>114 644 777·54</u>	

		zł
Gwarancje	4 935 579·78	
Inkaso	5 147 646·04	
	<u>10 083 225·82</u>	

R. Barcikowski, Spółka Akcyjna, Poznań

Bilans per 30.VI.1933 r.

AKTYWA. — Kasa zł 12 813·17; Dłużnicy zł 1 091 811·40; Towary zł 379 859·72; Weksle zł 22 098·61; Nieruchomości zł 1 130 565·73; Ruchomości i samochody zł 125 956·73; Maszyny i urządzenia techniczne zł 211 402·37; Kaucja zł 588·25; Efekty zł 325·00; Weksle zdyskontowane zł 558 739·13; Banki zł 8 142·98; **Ogólna suma zł 3 542 303·09.**

PASYWA. — Wierzyciele zł 839 696·86; Banki zł 19 652·80; Kaucje zł 450·00; Akcepty zł 157 283·58; Dywidenda nieodebrana zł 983·88; Hipoteki zł 200 000·00; Kapitał zakładowy zł 650 000·00; Fundusz rezerwowy zł 93 001·02; Fundusz podatkowy zł 24 549·18; Sumy przechodnie zł 20 870·08; Kapitał amortyzacyjny zł 486 131·11; Rezerwa specjalna zł 410 214·78; Redyskont zł 558 739·13; Zysk zł 80 730·67; **Ogólna suma zł 3 542 303·09.**

Rachunek strat i zysków per 30.VI.1933 r.

Koszty handl., pensje, robocizna, podatki i świadczenia socjalne zł 526 456·27; Procenty i prowizje zł 83 725·77; Utrzymanie nieruchom. zł 639·95; Utrzymanie ruchomości zł 636·92; Utrzymanie maszyn zł 10 294·06; Amortyzacja nieruchom., ruchomości, maszyn i samochodów zł 85 925·75; Należności stracone zł 108 240·48; Zysk zł 80 730·67; **Ogólna suma zł 896 649·87.**
Zysk na towarach zł 883 439·56; Różnice kursowe zł 13 210·31; **Ogólna suma zł 896 649·87.**

Łódzki Bank Depozytowy, Sp. Akc.

W Ł O D Z I

Bilans surowy na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i Banku Gospodarstwa Krajowego zł 1 636 973·12; Waluty zagraniczne (banknoty i monety) zł 536 375·62; Papiery wartościowe własne: a) bilety skarbowe zł 483 33, b) papiery państwowe zł 218 859·30, c) listy zastawne zł 16 636·42, d) akcje zł 79 425·71, e) kwity celne zł 11 450·34, razem zł 326 855·10; Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcj. zł 87 500 00; Papiery wartość. ustawowego kapit. zapas. zł 569 196·03; Banki krajowe zł 1 467 989·09; Banki zagraniczne zł 1 318 460·75; Weksle zdyskontowane zł 9 557 780·50; Rachunki bieżące (saldo debetowe): a) zabezpieczone zł 6 432 165 72, b) niezabezpieczone zł 3 483 315·39, razem zł 9 915 481·11; Nieruchomości zł 206 857·32; Różne rachunki zł 421 410·05; Koszty handlowe zł 1 223 338·79; Oddziały zł 840 396 09; **Ogółem zł 28 108 613·57.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy (25000 akc. à zł 100,—) zł 2 520 000·00, b) zapasowy zł 1 260 000·00, c) amortyzacyjny zł 24 822·87, razem zł 3 804 822·87; Wkłady zł 9 504 800 52; Rachunki bieżące (saldo kredytowe) zł 6 638 349·62; Zobowiązania inkasowe zł 138 675·21; Redyskonto weksli zł 1 933 609·84; Banki krajowe zł 1 901 702·51; Banki zagraniczne zł 896 327 58; Procenty, prowizje i różne zyski zł 1 900 099·61; Oddziały zł 876 789·14; Różne rachunki zł 333 055·79; Zyski z lat ubiegłych zł 180 380·88; **Ogółem zł 28 108 613 57.**

Gwarancje zł 1 623 916·80.

Inkaso zł 1 390 693·89.

„Concordia“ Spółka Akcyjna Drukarnia i Wydawnictwo, Poznań

Bilans na dz. 31 sierpnia 1933 r.

AKTYWA. — Nieruchomość zł 109 254·20; Budynek: a) domowy zł 68 466 89, b) fabr. zł 233 257 84, razem zł 301 724·73; Maszyny zł 135 419 64; Urządzenia zł 43 441·96; Czcionki zł 7 700·03; Udziały zł 80 854·11; Gotówka i należność w bankach zł 5 096 20; Weksle klient. zł 24 000·00; Należn. zł 129 292·35; Zapasy zł 116 440·77; Strata 1932/33 zł 202 708·76; Żyro należności zł 26 844·59; **Ogółem zł 1 155 932·75.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 425 000·00; Kapitał zapasowy zł 950 000; Konto podwyższ. kapitału zł 35 400·00; Niepodjęta dywidenda 1928/29 r. zł 942 95; Zobowiązania zł 680 779·66; Rezerwa na zapasy (zmniejszenie wartości) zł 12 860·14; Żyro—zobowiązania zł 26 844·59; **Ogółem zł 1 155 932 75.**

Rachunek strat i zysków za 1932/33 r.

WINIEN. — Koszty handlowe zł 530 922 70; Odsetki zł 32 383 85; Odpisy: zwykle zł 31 532 76, wątpliwe należności zł 1 611 49, na zapasy i towarów zł 12 860 14, razem zł 46 004 39; Przeniesienie straty 1931/32 r. zł 124 849 21; **Ogółem zł 734 160 15.**

MA. — Zysk zł 531 451 39; Strata 1932/33 r. zł 502 708 76; **Ogółem zł 734 160 15.**

Poznań w listopadzie 1933 r.

„Concordia“, Spółka Akcyjna
Drukarnia i Wydawnictwo — Poznań

Rada Nadzorcza: von Loesch
Zarząd: Dr. Kirchhoff, Dr. Scholz

BIBLIOTEKA EKONOMICZNA

TYGODNIKA

„POLSKA GOSPODARCZA”

DAWNIEJ

„PRZEMYSŁ i HANDEL”

		I			I
1 — 18)	bez serji — wyczerpane.				
19)	Tom I — <i>J. Kulikowski</i> . — Bankowość polska i problem jej sanacji, 1926 (wyczerp.)	1'20	42)	Tom XXIV — <i>Stefan Konopski</i> . — Ochrona celna w poszczególnych państwach w świetle badań międzynarodowych (wyczerp.)	1'00
20)	„ II — <i>Dr. J. Podkomorski</i> . — O właściwej formie monopolu spirytusowego w Polsce, 1926	0'70	43)	„ XXV — <i>Henryk Romanowski</i> . — Obrót bezgotówkowy (wyczerpane)	1'00
21)	„ III — <i>Dr. F. Młynarski</i> . — Międzynarodowe znaczenie spadku złotego, 1926	1'50	44)	„ XXVI — <i>Karol Bajfer</i> . — Zarys uprzemysłowienia Woj. Łódzkiego ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu włókienniczego	1'50
22)	„ IV — <i>St. Pszczółkowski</i> . — Stabilizacja kursu złotego, 1926 (wyczerp.)	1'20	45)	„ XXVII — <i>Dr. Stanisław Wachowiak</i> . — Targi i wystawy w Polsce	1'00
23)	„ V — <i>Inż. Cz. Klarnier</i> . — Dorobek czterech miesięcy (dwie mowy program.), 1926	1'00	46)	„ XXVIII — <i>Jan Miklaszewski</i> . — Ogólny rzut oka na rozwój produkcji leśnej i obrotu drzewnego Polski współczesnej	2'50
24)	„ VI — <i>Dr. L. Barański</i> . — Uwagi nad obiegiem pieniężnym w Polsce w latach 1924—1926, 1926	1'50	47)	„ XXIX — <i>Inż. Czesław Klarnier</i> . — Zagadnienie mieszkaniowe w niepodległej Polsce	2'00
25)	„ VII — <i>F. Prochaska</i> . — Klauzula największego uprzywilejowania (wyczerp.)	1'50	48)	„ XXX — <i>Inż. Jędrzej Moraczewski</i> . — Roboty publiczne	0'80
26)	„ VIII — <i>A. Stebeneichen</i> . — Rozwój czy upadek portu gdańskiego (wyczerp.)	1'20	49)	„ XXXI — <i>Władysław Gieysztor</i> . — Przedsiębiorstwa państwowe	1'00
27)	„ IX — <i>J. Gieysztor</i> . — Tranzyt jako problem międzynarodowy	1'00	50)	„ XXXII — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Wojna w życiu gospodarczym Polski	1'00
28)	„ X — <i>Gustaw Taube jr.</i> — Komerccjalizacja Warszawy	1'50	51)	„ XXXIII — <i>Dr. Marcin Szarski</i> . — Bankowość polska (wyczerp.)	1'50
29)	„ XI — <i>Wincenty Jastrzębski</i> . — Zadania i metody pracy Komisji Ankietowej (wyczerp.)	1'00	52)	„ XXXIV — <i>Inż. Dr. Stanisław Olszewski</i> . — Fosforyty polskie i ich znaczenie gospodarcze	1'00
30)	„ XII — <i>Stanisław Pszczółkowski</i> . — Kredyty zagraniczne i ich rola w polskiej polityce kredytowej	2'50	53)	„ XXXV — <i>Prof. Dr. Witold Staniwicz</i> . — Uwagi o reformie stosunków rolnych w Polsce	1'50
31)	„ XIII — <i>Z. R. Gawroński</i> . — Zwalczenie trustów w Stanach Zjednoczonych	2'00	54)	„ XXXVI — <i>Janusz Butler</i> . — Konkurencja portów bałtyckich w świetle współzawodnictwa kolei polskich i niemieckich	1'50
32)	„ XIV — <i>S. Fr. Królikowski</i> . — W sprawie metody obliczania stawek celnych (wyczerp.)	1'50	55)	„ XXXVII — <i>Adolf Peretz</i> . — Od kartelu do koncernu	3'00
33)	„ XV — <i>St. Starzyński</i> . — Położenie klasy robotniczej po przewrocie majowym	1'20	56)	„ XXXVIII — <i>J. Mieszalski</i> . — Wpływ wzrostu budżetów na obciążenie dochodu społecznego zagranicą i w Polsce	1'50
34)	„ XVI — <i>J. Kulikowski</i> . — Rozbudowa miast i jej finansowanie	2'00	57)	„ XXXIX — <i>Feliks Młynarski</i> . — Reforma waluty dewizowo-złotowej	1'50
35)	„ XVII — <i>S. Szwalbe</i> . — Polityka państwa w zakresie obrotu żytem (wyczerpane)	2'00	58)	„ XL — <i>Dr. Henryk Gruber</i> . — Stan kwestji mieszkaniowej w Polsce	1'00
36)	„ XVIII — <i>S. Starzyński</i> . — Stan finansowy Polski w roku 1927	2'00	59)	„ XLI — <i>Stanisław Sasorski</i> . — Podstawy rewizji ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym	1'50
37)	„ XIX — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Kapitał zagraniczny w przemyśle polskim (wyczerp.)	2'00	60)	„ XLII — <i>Tadeusz Woynowski</i> . — Kształtowanie się cen chleba w Polsce	2'00
38)	„ XX — <i>Henryk Rozenberg</i> . — Polityka Państwa w dziedzinie zaopatrzenia ludności w chleb (wyczerpane)	1'50	61)	bez serji — <i>Stefan Starzyński</i> . — Rola Państwa w życiu gospodarczym	1'00
39)	„ XXI — <i>Zygmunt Karpiński</i> . — Waluta złota i pozłacana	1'50	62)	„ „ — <i>Stefan Starzyński</i> . — Życie gospodarcze a ustrój państwa	1'50
40)	„ XXII — <i>Jerzy Lubowicki</i> . — Zasady reformy podatkowej	3'00			
41)	„ XXIII — <i>Marjan Turcki</i> . — Problem aktywizacji bilansu handlowego	3'00			

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH ORAZ BEZPOŚREDNIO W ADMINISTRACJI TYG. „POLSKA GOSPODARCZA” — WARSZAWA, ELEKTORALNA 2, POK. 26

„POLMIN”

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

REPREZENTACJA W GDAŃSKU
POLISH PETROLEUM COMPANY
KREBSMARKT 7/8

PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZ-
NE WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
MIASTACH EUROPY

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINE-
RYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECHNIKI
SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUKTY SMA-
ROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW PO JAK
NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH CENACH. ==

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWAR-
TOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN”,
DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY
WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEWNI
UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI, ZWIĄZANYCH
Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ SMARNICZĄ.

**OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”
SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI**

ODDZIAŁY: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA GDYNIA, JAROSŁAW, KALISZ,
KOWEL, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, PŁOCK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZOWIECKI,
TORUŃ, WARSZAWA, WILNO

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

INSTYTUCJA CENTRALNA
WARSZAWA, UL. NOWOGRODZKA 50

ODDZIAŁY: ODDZIAŁ GŁÓWNY W WARSZAWIE—UL. NOWOGRODZKA 50,
ODDZIAŁ WE LWOWIE—UL. PIŁSUDSKIEGO 25, ODDZIAŁ W WILNIE—
UL. WIELKA POHULANKA 24, ODDZIAŁ W POZNANIU—UL. KANTAKA 10,
ODDZIAŁ W GRUDZIĄDZU—UL. SIENKIEWICZA 18, ODDZIAŁ W KATO-
WICACH—UL. 3 MAJA 9, ODDZIAŁ W ŁUCKU—UL. PIŁSUDSKIEGO 15,
ODDZIAŁ W KRAKOWIE—PLAC SZCZEPAŃSKI 8, ODDZIAŁ W PIŃSKU—
LOHISZYŃSKA 18, ODDZIAŁ W LUBLINIE — UL. KAPUCYŃSKA 1,
ODDZIAŁ W KIELCACH—UL. S. ENKIEWICZA 57, AGENTURA W GDYNI.

ADRES TELEGRAFICZNY INSTYTUCJI CENTRALNEJ „CENTROPEBROL”
ADRES TELEGRAFICZNY ODDZIAŁU „P F B R O L”

KAPITAŁ ZAKŁADOWY, CAŁKOWICIE WPŁĄCONY 130 MILJONÓW

PANSTWOWY BANK ROLNY

UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH POŻYCZEK AMORYZACYJNYCH W 7% LISTACH ZASTAWNYCH NA KUPNO GRUNTU I NA INWESTYCJE ROLNE; UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH KREDYTÓW NA WSZELKIEGO RODZAJU MELJORACJE ROLNE W 7% OBLIGACJACH MELJORACYJNYCH; UDZIELA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KRÓTKOTERMINOWYCH KREDYTÓW OBROTOWYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I SAMORZĄDOWYCH KAS POŻYCZKOWO-OSZCZĘDNOŚCIOWYCH; DOSTARCZA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KREDYTU TOWAROWEGO W NAWOZACH SZTUCZNYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I KAS SAMORZĄDOWYCH NA DOGODNYCH WARUNKACH KREDYTOWYCH; KUPUJE MAJĄTKI ZIEMSKIE NA PARCELACJĘ I PODEJMUJE SIĘ PARCELACJI KOMISOWEJ; PRZYJMUJE WKŁADY Z 6 MIESIĘCZNYM TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNYM W WYSOKOŚCI 6 OD STA. Z 3 MIESIĘCZNYM TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNYM W WYSOKOŚCI 5 OD STA. Z 1 MIESIĘCZNYM TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNYM 4 OD STA. NA KAŻDE ŻĄDANIE ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNYM 3 OD STA. ORAZ NA KSIĄŻECZKI OSZCZĘDNOŚCIOWE ZA OPROCENTOWANIEM 5 OD STA ROCZNIE.

7% LISTY ZASTAWNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO SĄ ZABEZPIECZONE HIPOTEKAMI GOSPODARSTW WIEJSKICH, CAŁYM MAJĄTKIEM PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO, ORAZ GWARANCJĄ SKARBU PAŃSTWA. MAJĄ ONE WSZELKIE PRAWA PAPIERÓW PUPILARNYCH I PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA, ORAZ NA POCZET PODATKU MAJĄTKOWEGO OD WSZYSTKICH PŁATNIKÓW TEGO PODATKU 1% OBLIGACJE MELJORACYJNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO OPIEWAJĄ NA ZŁOTE W ZŁOCIE, ORAZ NA RÓWNOWARTOŚĆ TYCHŻE W DOLARACH STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI PÓŁNOCNEJ; POSIADAJĄ GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA, ORAZ BEZPIECZEŃSTWO PUPILARNE; PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA; WOLNE SĄ OD PODATKU OD KAPITAŁÓW I RENT